

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University

ปีที่ 21 ฉบับที่ 2(45) พฤษภาคม - สิงหาคม 2567

Vol. 21 No. 2(45) May-August 2024

ISSN 3027-8759 (Print)

ISSN 3027-8767 (Online)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Faculty of Education Rajabhat Maha Sarakham University

ส่วนประกอบวารสาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 2

วารสารครุศาสตร์

Journal of Education

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความคิดและพัฒนากิจการทางการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องผ่านบทความวิชาการและบทความวิจัยทางการศึกษาในประเด็นที่น่าสนใจ มีความทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. เพื่อเสนอผลการทดลอง การค้นคว้า และการวิจัยของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการอภิปรายประเด็นและปัญหาทางการศึกษา เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ระหว่างนักวิจัยทางการศึกษา นักวิชาการทางการศึกษา เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ระหว่างนักวิจัยทางการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจ ตลอดจนเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
4. เป็นแหล่งเผยแพร่งานวิชาการให้กับคณะครุศาสตร์ ศิษย์เก่า ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป วารสารครุศาสตร์ประกอบด้วย บทความวิจัย บทความวิชาการและบทความวิจารณ์หนังสือ การจัดพิมพ์วารสารได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะครุศาสตร์ สมาชิกและผู้สนับสนุนทั่วไป

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อาจหาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.วันดา ผาชนะดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญญา ชูกระเดื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์นันทารุจา สร้อยกุดเรือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตรเมธี ดร.สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศาสตราจารย์ ดร.พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาลี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ขาติรุประชีวิน
รองศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังณอมศักดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี มากมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิพรรณ จาติเสถียร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรา ประเสริฐสิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวพงษ์ เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทพงศ์ ทิพย์ชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจพา สุภิมารส สิงคเสลิต
อาจารย์ ดร.อุดม ศรีนนท์
Professors James W Chapman

มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Massey University

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ตรวจสอบวิชาการประจำฉบับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนศิริพันธ์ สว่างบุญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญลักษณ์ เขจรภักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาภรณ์ เสนารัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิวัลย์ ภัทรชาลิกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทพงศ์ ทิพย์ชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รามนรี นนทภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ ละอาคา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา คงเรือง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริยานุวัฒน์ สมารยกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉริยา พรหมท้าว
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาตม
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญารัตน์ โคจร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาณณรงค์ วิเศษสัตย์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนงการ
รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน
รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี สืบสิงห์
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร
รองศาสตราจารย์ ดร.อพนันท์ พูลพทุธา
รองศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.อรัญ ชูยกระเดื่อง
อาจารย์ ดร.จรรยา ดุลยะลา
อาจารย์ ดร.รัตติกาล สารทอง
อาจารย์ ดร.อมรา อภัยพงศ์
อาจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ ภูโสภา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

อาจารย์นันทารุจา สร้อยกุดเรือ
อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงศ์
อาจารย์อรรถพร มลาศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณวิไล ดอกไม้
อาจารย์ ดร.ชนแก้ว มาพรม
อาจารย์ปวีณาการณ พหลาญ
นางสาวอรนุช ชูรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ฝ่ายศิลป์และจัดทำกรระบบ

อาจารย์นันทารุจา สร้อยกุดเรือ
อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงศ์
นางสาวอรนุช ชูรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ฝ่ายการเงิน

อาจารย์นันทารุจา สร้อยกุดเรือ
นางสาวอรนุช ชูรัตน์
นางสาวสุภาณิตย์ อินทร์คำ
นางสาวสุกัญญา นาชัยคุลย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กำหนดการออกวารสาร

ปีละ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 ม.ค. - เม.ย.

ฉบับที่ 2 พ.ค. - ส.ค.

ฉบับที่ 3 ก.ย. - ธ.ค.

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. เป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ Short Communication และมีรายการอ้างอิง
2. บทความที่ไม่มีรายการอ้างอิงจะพิจารณาคัดเลือกเป็นรายบทความ โดยพิจารณาจากเนื้อหาของบทความที่มี ซึ่งอยู่ในความสนใจของสังคมและมีคุณค่าทางวิชาการ
3. ไม่เป็นบทความแปล บทความสัมภาษณ์
4. รายการอ้างอิงประเภทหนังสือที่ไม่คัดเลือกเพื่อบันทึกคือรายการอ้างอิงที่ไม่มีชื่อผู้เขียนและผู้เขียนที่เป็นนิติบุคคล
5. บทความที่ลงตีพิมพ์ทุกเรื่องได้รับการตรวจทางวิชาการโดยผู้ประเมินอิสระ (Peer Review)
6. ข้อคิดเห็นใด ๆ ของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารศาสตร์นี้เป็นของผู้เขียน คณะผู้จัดทำวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
7. กองบรรณาธิการวารสารคณะครุศาสตร์ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาของวารสาร

การส่งบทความ

ส่งบทความทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu> (เว็บไซต์ใหม่ พ.ศ. 2565)

สำนักงาน

อาคารศาสตราจารย์พิเศษบุญถิ่น อัตถากร (อาคาร 1) คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด

อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

โทรศัพท์ (คณะครุศาสตร์) 0 4371 2622

โทรศัพท์สำนักงาน (มือถือ) 08 6474 5641

ที่พิมพ์

โรงพิมพ์ชัยมงคลปรีณัตติง

1 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองบัว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44140

โทร. 09 3356 4490 e-Mail: cmkprintingpress2016@gmail.com

ต้นฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เฉพาะสาขาวิชาการและเป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น ผู้เขียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับบทความนั้น

บรรณาธิการแถลง

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ยังคงดำเนินการอย่างเข้มแข็งเข้าสู่ปีที่ 21 ซึ่งมีการดำเนินงานภายใต้เกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ITC) และมาตรฐานสากลอย่าง ASEAN Citation Index โดยในช่วงปีที่ 21 ฉบับที่ 2 นี้ ทางกองบรรณาธิการได้มีการพัฒนาระบบวารสารให้เข้าสู่ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online: ThaiJO) ซึ่งจะเป็นระบบที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทำให้นักการศึกษา นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้เป็นอย่างดี เป็นการพัฒนาระบบวารสารควบคู่กับการพัฒนาบุคลากร ทางด้านวารสารศาสตร์ และบรรณสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และมุ่งเผยแพร่ไปยังฐานข้อมูลระดับชาติและนานาชาติให้กว้างขวางมากขึ้น วารสารครุศาสตร์ ยังคงเป็นพื้นที่เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือของนักวิชาการ นักวิจัย ตลอดจนนักปฏิบัติและผู้สนใจด้านการศึกษา วารสารฉบับนี้เป็นปีที่ 21 ฉบับที่ 2 บรรจุนี้อาสาหลากหลายสาขา

บทความครอบคลุมศาสตร์ ด้านการวิจัยทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี ศาสนา สังคม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยนำเสนอแง่มุมทางการศึกษาที่หลากหลายทั้งในมิติของการพัฒนาผู้เรียน บุคลากร องค์กร และชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาและสังคมอย่างเป็นองค์รวม อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนเกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ก้าวเข้าสู่ปีที่ 21 ถือว่าประสบความสำเร็จมาอย่างยาวนาน เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ การเสียสละแรงกายแรงใจ และแรงสติปัญญาจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงความไว้วางใจจากเจ้าของบทความทุกท่าน

สุดท้ายนี้ ทางกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะได้รับโอกาสเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่สาระผ่านบทความ ความรู้สีกดี ๆ ทางวิชาการ ให้กับสังคมไทยตลอดไป

รองศาสตราจารย์ วาที่ร้อยตรี ดร.อรัญ ชูกระเดื่อง

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

หน้า

บทความวิชาการ

1

บทบาทครูกับการปลูกฝังพลังความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กวัยอนุบาล

3

The Role of Early Childhood Teachers in Nurturing Grit and Perseverance
In Preschool Children

รุ่งลาวัลย์ ละอามาคา, กนกวรรณ ศรีวาปี, สุชาดา หวังสิทธิเดช และ บงกชรัตน์ ภูวันนา

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน

15

Learning Management to Enhance the Learners' Self-Esteem

จันทร์เพ็ญ ภูโสภากา, บุญส่ง เทียมภักดี, ทิมาพร ไชยสิงห์ และ คำพวง ศรีท้าวปากดี

บทความวิจัย

25

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

27

A study on Mathematical Thinking and Mathematical Anxiety Relationship
for Mathayomsuksa 2 Students

ระพีพรรณ สุวรรณทา และ นวพล นนทภา

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา
เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

39

The Development of Problem-Based Learning Activities
to Promote Science Process Skills of Grade 1 Students

บัณฑิต โพธิษา และ ไพศาล วรคำ

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

49

A study of Mathematical Problem-solving Ability
Using Problem-Based Learning of Grade 7th students

ปัญจมาภรณ์ สร้อยกุดเรือ และ รามนรี นนทภา

สารบัญ

บทความ

หน้า

แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 Guidelines for Public Mind Characteristics Development of Students Under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 <i>วันทนีย์ ประเสริฐสังข์ และ กฤษณก ดวงชาทม</i>	58
การศึกษาผลของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD วิชาชีววิทยา เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร The study results of STAD cooperative learning in biology on the topic of cell structure and function for Mathayomsuksa 4 students, Mahachai Pittayakhan School <i>ชนันท์ธร ธรรมจิตร์, อรรถพร มลาศรี, กัลยาณี เจริญโสภารัตน์, กุสุมาวดี ฐานเจริญ และ กัญชลิกา รัตนเชิดฉาย</i>	70
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง บรรยากาศ โดยใช้การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 Development of Science Achievement on Atmosphere through the 5E Inquiry-Based Learning Management with Multimedia for 7 th Grade Students <i>จิตติมา ประทุมทิพย์, ประยงค์ หัตถพรหม และ สมาน เอกพิมพ์</i>	77
แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอันชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0 <i>ชยกร สมศิลา, ชัยวัฒน์ สุภัทรวกุล, อมรรัตน์ ช่อประพันธ์ และ ธนวรรณพร ศรีเมือง</i>	86
การศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 A Study on Current Situations, Needs and Guidelines for Developing Budget Management of Schools Under the Sakon Nakhon Primary Education Service Area Office 1 <i>วัฒนา ขวนชัยลิก, คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล และ รัชฎาพร งอยภูธร</i>	100
การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 The Development of School and Community Relationship Management, Dongphayungsongkroh School Under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 <i>ยุธยา ภูหงษ์ทอง, คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล และ สุพจน์ ดวงเนตร</i>	112

สารบัญ

บทความ	หน้า
การพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ The Development of Student Care and Support System Performance of Anukoolnaree School under Kalasin Secondary Educational Service Area Office วีระพล ไชยคำมี, ปาริชา มารี เคน และ สุพจน์ ดวงเนตร	124
การพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุดเกมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 The Development of Thinking Skills in Early Childhood Using Educational Game Sets in Surin Primary Educational Service Area Office 1 ปิยฉัตร แซ่จ้อง, กัญญณภัทร หุ่นสุวรรณ และ สมภาพร มณีอ่อน	133
การศึกษาค้นคว้าประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 A study of the Effectiveness Components of Healthy Schools Under the office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1 ณัฐวุฒิ ทองดอนน้อย, วาโร เฟื่องสวัสดิ์ และ ทรัพย์ทริฎู จันทักษ์	143
การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดราชสิงขร The Development of Mathematics Skills Practice Drills in Mathematics Learning Strand on the Topic of Addition and Subtraction Within 20 for Grade 1 Students Wat Rachsingkorn School ชนพร พิขุนทด, กัญญณภัทร หุ่นสุวรรณ และ วีระ วงศ์สร	157
การพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง The Development of Thai Language Activity Set on Spelling Rules Using 5E Inquiry-Based Learning for Prathomsuksa 2 Students in The Primary Educational Service Area Office Bangkok, Chom Thong District ฉันทา มาประดิษฐ์, วีระ วงศ์สร และ กัญญณภัทร หุ่นสุวรรณ	165

สารบัญ

บทความ

หน้า

การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี A Study of School Administrators Leadership in the Digital Age Affecting the Academic Administration Effectiveness in the Educational Opportunity Expansion Schools under Mukdahan Primary Educational Service Area Office <i>ศุภกร ไวยะวัน, ปาริชา มารี เคน และ สุพจน์ ดวงเนตร</i>	175
การวิเคราะห์บทเรียนและแบบฝึกหัดที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese สำหรับนักศึกษาหลักสูตรทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต An analysis of the content and exercises appearing in the Fast Track Chinese Book for Non-Chinese Language Students of Phuket Rajabhat University <i>แดงเถา แซ่เจี๋ย</i>	188
การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม The Study on Instructional Guideline to Enhance Active Citizenship for Grade 6 Students at Pothsri Municipal School, Under the Administration of Mahasarakham Municipality <i>จตุรภัทร ไสยสมบัติ และ มนต์รี วงษ์สะพาน</i>	204
การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง The Development of Information Technology for School Administration under the Angthong Primary Educational Service Area Office <i>นิทัศน์ กลัดแก้ว และ กมลวรรณ วรรณนัง</i>	216

วิจารณ์หนังสือ

เรื่อง ห้องเรียนชิงช้าสวรรค์ <i>รองศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ วงศ์กระบกถาวร</i>	227
การเตรียมต้นฉบับ	229

บทความวิชาการ

บทบาทครูกับการปลูกฝังพลังความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กวัยอนุบาล The Role of Early Childhood Teachers in Nurturing Grit and Perseverance In Preschool Children

ARTICLE INFO

Article history:

Received 13 February 2024

Revised 19 July 2024

Accepted 17 August 2024

Available Online 29 August 2024

รุ่งลาวัลย์ ละอามคำ^{1,*}, กนกวรรณ ศรีวาปี², สุชาดา หวังสิทธิเดช³ และ บงกชรัตน์ ภูวันนา⁴

Runglawan Laumka^{1,*}, Kanokwan Sriwapee² Shuchada Wangsittthidet³

and Bongkotrat Poowanna⁴

ABSTRACT

This article aims to provide teachers with knowledge, understanding, practical skills, and a positive perspective on fostering grit in preschool children (ages 3-6). It also presents examples of related research on grit as a guideline for teachers to adapt in child development. Grit is crucial for building a strong foundation for lifelong success as it demonstrates mental resilience, flexibility, problem-solving skills, self-confidence, a growth mindset, and discipline. These qualities form a robust foundation for academic success and quality of life in the future. Instilling grit in preschool children enables them to stand firm and strive against obstacles, being able to face challenges or failures and bounce back with resilience. Grit therefore essential and should be cultivated from an early age. The theoretical framework for fostering grit in preschool children includes the ecological systems theory of human development, cognitive development theory, and attachment theory. Teachers play a key role in building grit in preschool children through 1) creating a learning environment with diverse and challenging experiences, 2) building positive relationships, 3) using open-ended questions, 4) fostering a growth mindset, 5) encouraging children to face challenges, 6) assessment, 7) collaborating with parents, and 8) being a good role model.

KEYWORDS: TEACHER'S ROLE / NURTURING / PERSEVERANCE / GRIT / PRESCHOOLER

^{1,2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Assistant Professor, Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

⁴ อาจารย์สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: Runglawan.la@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวทางให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะปฏิบัติและมุมมองที่ดีในการปลูกฝังความมุ่งมั่น พากเพียรให้กับเด็กวัยอนุบาล (อายุ 3-6 ปี) รวมถึงนำเสนอตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่นพากเพียรเพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาเด็กได้ ความมุ่งมั่นพากเพียรมีความสำคัญต่อการสร้างรากฐานชีวิตในระยะยาว เพราะเป็นลักษณะที่แสดงออกถึงความเข้มแข็งทางจิตใจ มีความยืดหยุ่น มีทักษะในการแก้ปัญหา มีความมั่นใจในตนเอง แสดงออกซึ่งการมีกรอบความคิดแบบเติบโต มีวินัย คุณสมบัติเหล่านี้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับความสำเร็จทางวิชาการและคุณภาพชีวิตของบุคคลในอนาคต การปลูกฝังให้เด็กอนุบาลมีความมุ่งมั่นพากเพียรจะทำให้เด็กสามารถยืนหยัดและพยายามต่อสู้กับอุปสรรค ปัญหาที่พบ สามารถเผชิญกับความท้าทายหรือความล้มเหลว แล้วสามารถยืดหยุ่นปรับตัวฟื้นกลับเป็นปกติได้ ความเพียรพยายาม จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการที่จะปลูกฝังให้มีในบุคคลตั้งแต่วัยอนุบาล กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปลูกฝังพลังความมุ่งมั่นพากเพียรของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย ทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของการพัฒนามนุษย์ ทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญา และทฤษฎีความผูกพัน ครูเป็นบุคคลสำคัญในการเสริมสร้างความมุ่งมั่นพากเพียรให้แก่เด็กวัยอนุบาล ได้แก่ 1) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ผ่านการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายและท้าทาย 2) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 3) การใช้คำถามปลายเปิด 4) การปลูกฝังกรอบแนวคิดแบบเติบโต 5) การสนับสนุนให้เด็กกล้าเผชิญความยากลำบาก 6) การประเมินผล 7) การร่วมมือกับผู้ปกครอง และ 8) การเป็นแบบอย่างที่ดี

คำสำคัญ: บทบาทครู / การส่งเสริม / ความมุ่งมั่น / ความพากเพียร / เด็กวัยอนุบาล

บทนำ

“Do not judge me by my successes, judge me by how many times I fell down and got back up again.” Attributed to Nelson Mandela

“อย่าให้ค่าเราจากความสำเร็จ จงให้ค่าเราจากจำนวนครั้งที่ลุกขึ้นสู้อีกครั้ง หลังจากที่เราล้มหน้ากับความล้มเหลว”
เนลสัน แมนเดลา

จากคำกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่าของความมุ่งมั่นพากเพียรในการเผชิญกับความท้าทายและอุปสรรค หรือความยากลำบากในชีวิต ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ควรค่าแก่การปลูกฝังให้เกิดมีในตัวบุคคลเพราะเป็นพลังขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยหรือวัยอนุบาลซึ่งเป็นวัยแห่งการวางรากฐานพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา บทบาทของครูอนุบาลจึงไม่ควรเป็นเพียงการวางรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต แต่ควรเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถการเผชิญกับความท้าทาย ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นตลอดชีวิต บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวทางให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะปฏิบัติและมุมมองที่ดีในการสนับสนุนส่งเสริมความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กวัยอนุบาล รวมถึงนำเสนอตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่นพากเพียรเพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถนำไปปรับใช้ได้

บทบาทของครูในการปลูกฝังพลังแห่งความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กวัยอนุบาลเป็นสิ่งสำคัญ เพราะครูอนุบาลเปรียบเสมือนพ่อแม่ผู้ปกครองที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูหล่อหลอมกรอบความคิด ลักษณะนิสัยและทัศนคติของเด็กวัยอนุบาล พลังแห่งความมุ่งมั่นพากเพียรเป็นคุณลักษณะที่มีคุณค่าซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเด็กทั้งในด้านการพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ การเรียน การสร้างสัมพันธภาพ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยบทบาทหน้าที่ที่ครูควรปฏิบัติ ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กรู้สึกปลอดภัย กล้าเผชิญกับความเสี่ยง หรือกล้าที่จะเรียนรู้แม้จะเกิดความผิดพลาด ด้วยการเน้นย้ำถึงความสำคัญของความอดทน มุ่งมั่นพากเพียรพยายามในการทำงานที่ยากลำบาก หรือสิ่งงานที่หนัก ครูสามารถปลูกฝังให้เด็ก ๆ เชื่อว่าพวกเขาสามารถเอาชนะปัญหา อุปสรรค ความท้าทายได้ด้วยความมุ่งมั่นพากเพียร ซึ่งความมุ่งมั่นพากเพียรนั้น เด็กไม่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นเองได้ แต่ต้องได้รับการปลูกฝังจากผู้ใหญ่ในครอบครัวและครู โดยเฉพาะครูอนุบาลที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยโดยครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และการมอบหมายให้เด็กลงมือปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ค่อย ๆ เพิ่มความยากลำบากขึ้นตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ

และความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้เด็ก ๆ มีประสบการณ์และเกิดความพึงพอใจในการเอาชนะอุปสรรค นอกจากนี้ ครูยังสามารถทำหน้าที่เป็นแบบอย่างในการแสดงออกถึงมุ่งมั่นอดสาห์ผ่านการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ และการมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่ยากลำบาก เด็กจะซึมซับคุณค่าของความมุ่งมั่นพากเพียรจากครูและนำไปใช้กับชีวิตของตน นอกจากนี้ ครูยังสามารถจัดเตรียมกลยุทธ์และเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียรได้ โดยฝึกให้เด็กมีทักษะการแก้ปัญหา การบริหารเวลา การมองโลกในแง่ดี การเสริมสร้างพลังบวก และการควบคุมตนเอง เพราะทักษะเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ครูควรช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีกำลังใจ กล้าเผชิญกับความท้าทายอย่างผู้มีความเข้มแข็งทางจิตใจ มีพลังมุ่งมั่น กัดไม่ปล่อย อึดฮึดสู้ล้มแล้วลุกได้ พร้อมไปต่อ

ความมุ่งมั่นพากเพียร

ความมุ่งมั่น ความพากเพียร (Grit) ความเพียรพยายาม ความทรหดอดทน ความวิริยอุตสาหะ เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

แองเจลา ดักเวิร์ธ นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้เชี่ยวชาญด้านความมุ่งมั่น พากเพียร ได้ให้นิยามของ Grit ไว้ว่า “ความหลงใหล (Passion) + ความพากเพียร (Perseverance)” ซึ่งหมายถึง การผสมผสานระหว่างความรัก ความสนใจ และความมุ่งมั่นที่มีต่อเป้าหมายระยะยาว (Passion) กับ ความพยายามอย่างต่อเนื่อง แม้จะเผชิญกับอุปสรรค ความท้าทาย และความล้มเหลว (Duckworth, 2016) Grit เป็นแนวคิดใหม่ที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตและการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Aguirre-Urreta and Hu (2019) ที่กล่าวถึงความมุ่งมั่นพากเพียรว่าสำคัญต่อการทำนายความสำเร็จในชีวิตของบุคคลในระยะยาว Frederick Scholl (2021) ให้นิยามว่า ความมุ่งมั่นพากเพียร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสนใจ สนุกกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ 2) การฝึก โดยฝึกฝนอย่างตั้งใจเพื่อปรับปรุงจุดอ่อนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 3) วัตถุประสงค์ มีการกำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการอย่างชัดเจน เชื่อว่างานที่ตนทำมีความสำคัญและทำให้ชีวิตของผู้คนอื่นดีขึ้น และ 4) ความหวัง เชื่อในพลังความสามารถของตนในการที่จะเอาชนะความยากลำบากและสามารถบรรลุผลสำเร็จได้

ราชบัณฑิตยสภา (2552) ให้นิยามว่า วิริยอุตสาหะ หมายถึง ความเพียรพยายาม เช่น แม้เขาจะประสบอุปสรรคมากมายในการทำงานแต่ก็มีวิริยอุตสาหะฝ่าฟันจนผ่านพ้นมาได้ คำว่า วิริยะ เป็นคำนาม มีความหมายว่า ความเพียร ความบากบั่น เช่น ผู้มีวิริยะยอมไปสู่ความสำเร็จ อย่างไรก็ดีตาม คำว่า “วิริยะ” ยังมีความหมายว่า “ความกล้า” ด้วย และคำว่า อดสาห์ เมื่อเป็นคำนาม มีความหมายว่า ความบากบั่น ความพยายาม ความขยัน ความอดทน เมื่อเป็นคำกริยา มีความหมายว่า บากบั่น พยายาม ขยัน อดทน ซึ่งคำว่า อดสาห์ ใช้ว่า อดสาห์ ก็มี เช่น แม้เขาจะมีสติปัญญาปานกลาง แต่ก็มีอดสาห์เล่าเรียนจนจบปริญญาตรี แม้อดสาห์ทำงานด้วยความเหนื่อยยากเพื่อให้ลูก ๆ สุขสบาย

สรุปได้ว่า Grit คือ ความมุ่งมั่น ความพากเพียรพยายาม หรือ วิริยะ ที่จะทำตามเป้าหมายในระยะยาว เป็นลักษณะที่สะท้อนความทรหดอดทน การมีใจรัก และความพากเพียรใส่ใจในงานที่ทำได้อย่างต่อเนื่อง มีความอดสาห์ อดทน โดยมีการรอบความคิดที่แน่วแน่ จับไม่ปล่อย และแสดงถึงความพยายามและความยืดหยุ่นหรือจิตใจที่เข้มแข็งในการเผชิญกับความท้าทายและอุปสรรค เกี่ยวข้องกับการมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย มีสมาธิ และไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ แม้ว่าจะต้องเผชิญกับความยากลำบากหรือความล้มเหลวก็ตาม การมีใจรักพากเพียรจึงเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ความยืดหยุ่น ความมุ่งมั่น และการมีคุณลักษณะในการทำงานอย่างเข้มแข็ง เป็นลักษณะสำคัญที่บ่งชี้ถึงความก้าวหน้า ความเจริญงอกงามหรือเติบโต และความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของชีวิตในระยะยาวได้

ความสำคัญของความมุ่งมั่นพากเพียร

ความมุ่งมั่นพากเพียร เป็นคุณลักษณะที่สะท้อนการมีอารมณ์และจิตใจที่เข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาและอดทนต่อความล้มเหลวด้วยการมีพลังของการฟันฝ่า สู้ไม่ถอยแม้จะพบอุปสรรค สามารถจดจ่ออย่างต่อเนื่องได้แสดงการมีพลังใจที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ อภิพร เป็งปิง (2562) อธิบายว่า ความเข้มแข็งทางจิตใจเป็นศักยภาพในการใช้ทักษะทางอารมณ์และสังคมในการเอาชนะปัญหาหรืออุปสรรคให้กลับมาดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติหรือดียิ่งขึ้นกว่าเดิม บุคคลที่มีความเข้มแข็งทางจิตใจจึง

เป็นบุคคลที่มีทักษะทางสังคมที่ดีมีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม รับรู้สถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวตรงตามความเป็นจริง มีความเป็นตัวของตัวเองและมองโลกในแง่บวก รวมถึงมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความคิด ความเข้มแข็งทางจิตใจนั้นมีปัจจัยที่สำคัญในการเสริมสร้างให้เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคล คือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รอบตัวการเห็นคุณค่าในตัวเองและรับรู้ตนเองตามความเป็นจริง รวมถึงการมีทักษะในการแก้ปัญหาที่ดีและตระหนักถึงความสามารถของตนเอง

สังคมปัจจุบันมีความเจริญทางเทคโนโลยี เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อได้ตั้งแต่อายุยังน้อย สุขภาวะจากการใช้เทคโนโลยีรอบตัวในยุคปัจจุบันจึงเป็นเสมือนดาบสองคม จากสถิติการใช้สมาร์โฟนพบว่า เด็กทารกอายุต่ำกว่า 12 เดือน 1 ใน 4 ใช้อินเทอร์เน็ต มากกว่า 50% ของเด็กอายุ 2 ขวบใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน เด็ก 7 ขวบเกือบทุกคนใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน เด็ก 11 ขวบเกือบทุกคนมีสมาร์โฟนเป็นของตัวเอง วัยรุ่นใช้สมาร์โฟนเป็นเวลา 6-9 ชั่วโมงต่อวัน (วัยรุ่นไทย 7 ชั่วโมงต่อวัน) (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2566) ผลจากการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เด็กมีภาวะความเครียดสูง มีปัญหาสุขภาพจิต สมาธิสั้น การอดนอนคอยน้อยลง ส่งผลกระทบต่อการควบคุมอารมณ์ เมื่อเจอปัญหาจะหงุดหงิดง่าย ควบคุมอารมณ์ได้ยากมากขึ้น (อภิชาติ จริยาวิลาส, 2561) รวมถึงมีการศึกษาวิจัย พบว่า เด็กที่ใช้สื่อดิจิทัลเป็นเวลานานมีช่วงความสนใจสั้นลง และมีปัญหา ในการจดจ่อกับงาน (Lodge & Harrison, 2019) การใช้โซเชียลมีเดียมากเกินไปสัมพันธ์กับความเครียดที่เพิ่มขึ้นของภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล และปัญหาสุขภาพจิตอื่น ๆ (Ulvi, Karamelic-Muratovic, Baghbanzadeh, Bashir, Smith & Haque, 2022) สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า เด็ก เยาวชนในสังคมปัจจุบันกำลังประสบปัญหาด้านอารมณ์-จิตใจ สมาธิสั้น ขาดความมุ่งมั่น อดทน พากเพียร อันเป็นคุณลักษณะสำคัญและจำเป็นต่อความสุขและความสำเร็จในชีวิต

การปลูกฝังความเพียรแก่เด็กอนุบาลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เด็กสามารถยืนหยัดและพยายามต่อสู้กับอุปสรรค ปัญหาที่พบ สามารถเผชิญกับความท้าทายหรือความล้มเหลวแล้วยืดหยุ่นปรับตัวกลับฟื้นมาเป็นปกติได้ ความเพียรพยายามจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการที่จะปลูกฝังให้มีในบุคคลตั้งแต่วัยอนุบาล เพื่อให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขได้ในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็วที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน ความเพียรพยายามจึงมีความสำคัญในการพัฒนา ดังนี้

1. การสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ (Resilience) ความมุ่งมั่นพากเพียรช่วยให้เด็ก ๆ พัฒนาศักยภาพหรือความเข้มแข็งทางจิตใจ ซึ่งเป็นความสามารถในการฟื้นตัวจากความล้มเหลวหรือความผิดหวัง โดยฝึกให้เด็กเรียนรู้ว่าความพ่ายแพ้เป็นเรื่องปกติของชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และฝึกฝนทางสู่ความสำเร็จและสนับสนุนให้เด็กพยายามต่อไปจนกว่าจะประสบความสำเร็จ

2. การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) เมื่อเด็ก ๆ เผชิญกับอุปสรรค เด็กจะถูกระตุ้นให้คิดอย่างสร้างสรรค์และค้นหาทางเลือกอื่น ความอดสาหัสส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทำให้เด็กเอาชนะความท้าทายได้อย่างอิสระ

3. เพิ่มความมั่นใจในตนเอง (Self Confidence) เมื่อเด็กมีความพากเพียรส่งผลให้สามารถผ่านความยากลำบากได้ เด็ก ๆ จะได้พัฒนาความรู้สึกสำเร็จและความมั่นใจในตนเอง เด็กเรียนรู้ที่จะเชื่อในความสามารถของตนเอง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเองและกระตุ้นให้พวกเขาเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ

4. การส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ความอดสาหัสจะปลูกฝังกรอบความคิดแบบเติบโต โดยที่เด็ก ๆ เข้าใจว่าความสามารถของตนเองจะพัฒนาได้ด้วยความพยายามและการฝึกฝน เด็กเรียนรู้ว่าความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับพรสวรรค์โดยกำเนิดเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความทุ่มเทและการทำงานหนักด้วย

5. ปลูกฝังวินัยและความมุ่งมั่น (Discipline and Passion) ฝึกฝนให้เด็กเห็นถึงความสำคัญของวินัยและความมุ่งมั่น รักหลงใหลในสิ่งที่ทำ โดยช่วยให้พวกเขาเข้าใจคุณค่าของการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน และการปฏิบัติตามด้วยความพยายามอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

โดยรวมแล้ว ความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กวัยอนุบาล (อายุ 3-6 ปี) มีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างรากฐานของชีวิตในระยะยาว เพราะเป็นลักษณะที่เด็กแสดงออกถึงความเข้มแข็งทางจิตใจ มีความยืดหยุ่น มีทักษะในการแก้ปัญหา ได้ฝึกลองผิดลองถูก เอาชนะอุปสรรคปัญหา ฝึกความมานะอดทน มีความมั่นใจในตนเอง แสดงออกซึ่งการมีกรอบความคิดแบบเติบโต มีวินัย คุณสมบัติเหล่านี้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับความสำเร็จทางวิชาการและคุณภาพชีวิตของบุคคลในอนาคต

กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปลูกฝังพลังความมุ่งมั่นพากเพียรของเด็กวัยอนุบาล

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรนั้นมีหลายทฤษฎีด้วยกัน ซึ่งแต่ละทฤษฎีก็มีมุมมองที่ต่างกันไป แต่โดยรวมแล้ว ต่างก็เน้นถึงบทบาทของสิ่งแวดล้อมและตัวเด็กเองในการส่งเสริมความมุ่งมั่นพากเพียร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรที่เป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่

1. **ทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของการพัฒนามนุษย์** ของบรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner) ทฤษฎีนี้เน้นอิทธิพลของระบบสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีต่อพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ 1) ระบบสังคมเล็ก (The Microsystem) เช่น ครอบครัว ห้องเรียน เป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กที่สุด 2) ระบบสังคมร่วม (The Mesosystem) เช่น การติดต่อกันระหว่างบ้านและสถานศึกษา 3) ระบบสังคมภายนอก (The Exosystem) สามารถส่งผลกระทบต่อเด็กได้ เช่น ในการที่บิดามารดาของเด็กประสบเรื่องเลวร้ายจากที่ทำงานอาจส่งผลถึงพฤติกรรมปฏิบัติที่ไม่ดีต่อเด็กได้ และ 4) สภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่กว้างออกไป (The Macrosystem) เช่น วัฒนธรรม ประเพณีของชาติ ซึ่งระบบของสังคมแต่ละระบบ มีความสำคัญต่อกัน และมีผลต่อการพัฒนาเด็ก (Bronfenbrenner, 1986) จึงสะท้อนให้เห็นว่าความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กอนุบาลเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

พ่อแม่ผู้ปกครองและครูมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรให้กับเด็ก โดยพ่อแม่ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียร โดยจัดกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถของเด็ก แต่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ครูควรให้กำลังใจและสนับสนุนเด็กเมื่อเด็กประสบปัญหาหรืออุปสรรค เพื่อให้เด็กมีความพยายามและไม่ยอมแพ้ เพื่อบ้านและชุมชนก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็ก โดยเพื่อนบ้านสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และชุมชนสามารถจัดหาโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง

นโยบายของสถานศึกษา เศรษฐกิจของชุมชน และความเปลี่ยนแปลงในสังคม ล้วนส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย รวมถึงความมุ่งมั่นพากเพียรของเด็กด้วย เช่น นโยบายของสถานศึกษาที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง จะช่วยให้เด็กมีทักษะและความสามารถที่จำเป็นในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในส่วนตัวนิยามของสังคม วัฒนธรรม และศาสนา ล้วนส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย รวมถึงความมุ่งมั่นพากเพียรของเด็กด้วย เช่น สังคมที่ให้ความสำคัญกับความสำเร็จ ที่เกิดจากการอดทนต่อความยากลำบาก การแก้ปัญหา ความมีวินัยในการปฏิบัติ จะช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจที่จะพยายามและไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ดังนั้น ในการพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กปฐมวัย พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และสังคม ควรร่วมมือกันสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะนี้ให้กับเด็กโดยเน้นการให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้และฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. **ทฤษฎีการพัฒนาทางสติปัญญา** ของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความรู้ความเข้าใจของเด็ก เพียเจต์ (Piaget, 1977) เชื่อว่า เด็กมีพัฒนาการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนาทางสติปัญญา รวมถึงระยะประสาทสัมผัส (0-2 ปี) ระยะก่อนปฏิบัติการ (2-7 ปี) แนวคิดทฤษฎีนี้เน้นบทบาทของการสำรวจและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความสามารถทางปัญญาของเด็ก การเสริมสร้างความมุ่งมั่นพากเพียรผู้เลี้ยงดูเด็กต้องปฏิบัติกับเด็กอย่างเข้าใจ และหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมตั้งแต่วัยทารก โดยระยะประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (0-2 ปี) ในขั้นนี้ เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ผ่านการสัมผัส การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น และการลิ้มรส เด็กจะพยายามทำซ้ำในสิ่งที่สนใจ สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความพยายามของเด็กที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตัวอย่างเช่น เด็กวัยหัดเดินจะพยายามเดินด้วยตัวเองแม้ว่าจะล้มลงหลายครั้งก็ตาม สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความพยายามของเด็กที่จะเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ระยะก่อนปฏิบัติการ (2-7 ปี) ในขั้นนี้ เด็กเริ่มใช้สัญลักษณ์เพื่อแทนสิ่งต่าง ๆ เด็กเริ่มเข้าใจแนวคิดง่าย ๆ เช่น ความแตกต่างระหว่างใหญ่กับเล็ก มากกับน้อย และก่อนกับหลัง เด็กยังเริ่มเข้าใจความคิดของผู้อื่น แม้ว่าเด็กจะยังคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางอยู่ ความมุ่งมั่นและความพยายามของเด็กในขั้นนี้จะแสดงออกผ่านการเล่นสมมติ เด็กจะเล่นบทบาทสมมติต่าง ๆ เช่น พ่อแม่ ครู หรือนักบิน สิ่งนี้ช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัวและฝึกฝนทักษะทางสังคม ตัวอย่างเช่น เด็กวัย 4 ขวบ อาจเล่นบทบาทสมมติเป็นแม่ที่กำลังทำอาหารให้กับครอบครัว สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความพยายามของเด็กที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของแม่และฝึกฝนทักษะการแก้ปัญหา นอกจากนี้ พ่อแม่และครูยังสามารถสนับสนุนการพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียรได้ โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของเด็ก แต่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับวัยและ

พัฒนาการของเด็ก การให้กำลังใจและสนับสนุนเด็กเมื่อเด็กประสบปัญหาหรืออุปสรรค และการจัดหาโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ทฤษฎีความผูกพัน ของโบลบี (Bowlby) ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างเด็กกับผู้ดูแลหลัก มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และความรู้ความเข้าใจของเด็ก ความผูกพันที่มั่นคงจะช่วยให้เด็กรู้สึกปลอดภัยและได้รับการปกป้อง สิ่งนี้จะช่วยให้เด็กมีสมาธิจดจ่อกับการเรียนรู้และมีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมาย ความผูกพันที่มั่นคงจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้รับการตอบสนองความต้องการทางอารมณ์อย่างเพียงพอ เช่น ความรัก ความเอาใจใส่ และความปลอดภัย เมื่อเด็กรู้สึกว่าเขาสามารถไว้วางใจผู้ดูแลหลักได้ เด็กจะรู้สึกปลอดภัยและมั่นคงในการสำรวจโลกรอบตัว สิ่งนี้จะช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้และเติบโต ในทางกลับกัน หากเด็กไม่ได้รับตอบสนองความต้องการทางอารมณ์อย่างเพียงพออาจพัฒนาความผูกพันที่ไม่เป็นมั่นคง เด็กอาจรู้สึกไม่ปลอดภัยและวิตกกังวล เด็กอาจมีปัญหาในการไว้วางใจผู้อื่นและอาจขาดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้และเติบโต (Bowlby, 1980) การพัฒนาความผูกพันที่มั่นคงระหว่างเด็กกับผู้ดูแลหลักจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียร พ่อแม่ผู้ปกครองและครูสามารถสนับสนุนการพัฒนาความผูกพันที่มั่นคง ได้แก่ ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของเด็กอย่างเพียงพอ ใช้เวลา与孩子อย่างมีคุณภาพ แสดงความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เมื่อเด็กมีความสัมพันธ์ที่มั่นคงและปลอดภัย เด็กจะมีสมาธิจดจ่อกับการเรียนรู้และมีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมาย

ครูผู้จัดการเรียนรู้ในระดับอนุบาลต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะปฏิบัติ และตระหนักในการนำกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรสู่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมประจำวัน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ ของเล่น หรือแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดได้ฝึกฝนเป็นประจำสม่ำเสมอผ่านเส้นทางการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านชีวิตประจำวัน จึงจะสามารถหล่อหลอมให้เด็กมีความมุ่งมั่นพากเพียรได้อย่างแท้จริง

การปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียร

Duckworth (2016) นำเสนอแนวทางการปลูกฝังหรือพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียรไว้ ดังนี้

1. ค้นหาสิ่งที่หลงใหล Grit ประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ แรงบันดาลใจ (Passion) และความมุ่งมั่น (Perseverance) ความหลงใหลเป็นแรงผลักดันที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ความมุ่งมั่นเป็นพลังที่จะพาบุคคลก้าวไปสู่ความสำเร็จ แม้จะต้องเผชิญ อุปสรรคมากมาย ดังนั้น สิ่งสำคัญ คือ ต้องค้นหาสิ่งที่คุณหลงใหล และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น

2. ตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย เป้าหมายที่ท้าทายจะช่วยให้สามารถพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียรได้ดีกว่าเป้าหมายที่ง่ายเกินไป เป้าหมายที่ท้าทายจะช่วยให้คุณรู้สึกถึงความสำเร็จเมื่อบรรลุเป้าหมายนั้น และจะทำให้มีความมุ่งมั่นที่จะก้าวต่อไป เป้าหมายที่ง่ายเกินไปอาจทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย และไม่ยากที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

3. ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ความมุ่งมั่นเกิดจากการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ การฝึกฝนจะช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นเพื่อบรรลุเป้าหมาย ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้คุณมีความอดทนและไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค

4. เรียนรู้จากข้อผิดพลาด เป็นปกติที่ทุกคนเมื่อลงมือกระทำสิ่งใดย่อมมีโอกาสที่จะทำผิดพลาดได้ แต่สิ่งสำคัญคือ ต้องเรียนรู้จากข้อผิดพลาดเหล่านั้น และนำไปปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น การเรียนรู้จากข้อผิดพลาดจะช่วยให้สามารถพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียรได้ เพราะจะทำให้มีความอดทนและไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค

5. มองหาแบบอย่างที่ดี แบบอย่างที่ดีจะช่วยให้คุณมีแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น หาแบบอย่างที่ดีในสิ่งที่ต้องการประสบความสำเร็จ และเรียนรู้จากแบบอย่างนั้น

6. ได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น การสนับสนุนจะช่วยให้คุณมีกำลังใจที่จะก้าวต่อไป ดังนั้นการหาคนที่คอยสนับสนุน ส่งเสริม การมีบุคคลคอยชี้แนะจะช่วยให้คุณก้าวไปสู่ความสำเร็จได้

แนวทางเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อปลูกฝังหรือพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียรให้กับเด็กวัยอนุบาลได้ พ่อแม่ผู้ปกครองและครูสามารถส่งเสริมให้เด็กค้นหาสิ่งที่เด็กชอบ หรือเป็นความหลงใหลที่เขาสามารถจดจ่อใส่ใจหรือรักที่จะเรียนรู้เป็นพิเศษ โดยให้โอกาสเด็กได้ตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เรียนรู้จากความผิดพลาด โดยเอื้อให้เด็กได้เรียนรู้จาก

แบบอย่างที่ดี และการมีเพื่อนหรือผู้ใหญ่แวดล้อมที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือย่อมจะส่งผลให้เด็กมีความมุ่งมั่นพากเพียรในการดำเนินชีวิต และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างรากฐานประชากรที่มีคุณภาพเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่

บทบาทของครูกับการปลูกฝังพลังความมุ่งมั่นพากเพียร

ครูอนุบาลมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาสภาวะของเด็กโดยองค์รวมทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัย คือ ความมุ่งมั่นพากเพียรตามแนวทางของ Duckworth ทั้ง 6 ข้อ ข้างต้น เพราะเป็นคุณลักษณะสำคัญที่เด็กทุกคนควรมี ตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เพราะจะเป็นแกนชีวิตสำคัญที่จะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในชีวิตได้ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเรียน การทำงาน หรือการดำเนินชีวิตในสังคม โดยครูควรปฏิบัติดังนี้

1. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและท้าทาย ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนเด็กอนุบาล สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีคุณค่า และสนับสนุนให้สำรวจและเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความมุ่งมั่นในเด็กอนุบาล โดยครูกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนให้กับเด็กแต่ละคน เพื่อให้เด็กรู้สึกท้าทายแต่ไม่รู้สึกหนักใจหรือยากหลีกเลี่ยงที่จะไม่ทำ ครูสามารถช่วยให้เด็ก ๆ พัฒนาความรู้สึกสำเร็จโดยการแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนเล็ก ๆ เพื่อให้เด็กค่อย ๆ ลงมือทำและเห็นความสำเร็จทีละขั้น และกระตุ้นให้เด็กทำอย่างอดทนเพื่อให้ผ่านความท้าทายในแต่ละขั้นไปได้ ครูเสริมแรงทางบวกโดยให้กำลังใจ พุดชมเชย หรือให้รางวัลและยกย่องในความมุ่งมั่นพยายามที่ทำให้เด็กมีความก้าวหน้า โดยส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโต ด้วยการเน้นย้ำถึงความสำคัญของความพยายามและความสามารถในการปรับตัว ครูสามารถช่วยให้เด็ก ๆ เข้าใจว่าความพ่ายแพ้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และควรถือเป็นโอกาสในการเติบโต และปรับปรุงยิ่งไปกว่านั้น ครูสามารถสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่สนับสนุนการเรียนรู้ และส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และให้เด็กได้รับ การสนับสนุนจากเพื่อนและบุคคลรอบตัว กิจกรรมและการทำงานร่วมกันจะทำให้เด็กเรียนรู้คุณค่าของการทำงานเป็นทีม ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความมุ่งมั่นพากเพียร อดทน ให้เด็กได้ทดลอง ลงมือทำ แก้ปัญหา และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการฝึกหัดความรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เน้นการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับการศึกษาของ Haenilah, Yanzi, & Drupadi (2021) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยสนับสนุนให้เด็กได้สำรวจ สังเกต ศึกษาค้นคว้า ทดลอง ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จึงเห็นได้ว่าการที่ครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้เด็กเรียนรู้โดยการลงมือกระทำ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ท้าทายให้เด็กแสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลายส่งผลให้เด็กมีความมุ่งมั่นพยายามในการหาคำตอบด้วยตนเอง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กอนุบาล ความสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวกและสนับสนุน ครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กอนุบาล ครูในโรงเรียนอนุบาลทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ให้คำปรึกษา และเป็นแบบอย่างสำหรับเด็กเล็ก ครูควรจัดเตรียมหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เหมาะกับพัฒนาการ ความต้องการ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ครูสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เด็กรู้สึกสบายใจในการที่จะสำรวจ เรียนรู้ และแสดงออกอย่างอิสระ ครูกระตุ้นให้เด็กมีความพยายาม เอาชนะปัญหา อุปสรรค ส่งเสริมให้เด็กยืนหยัดแม้จะต้องเผชิญกับความยากลำบาก ให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์และชมเชยเพื่อกระตุ้นให้เด็ก ๆ พยายามและพัฒนาทักษะของตนเองต่อไป ครูเป็นแบบอย่างของความเพียรพยายาม โดยครูอาจแบ่งปันเรื่องราวของตนเองหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคและสามารถอดทนจนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ครูควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย กระตุ้นให้เด็กได้ฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่อง ครูที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กย่อมส่งผลให้เด็กมีโอกาสเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี สอดคล้องกับการวิจัยที่ดำเนินการในช่วงหลายทศวรรษที่ชี้ให้เห็นว่า แนวปฏิบัติที่มุ่งแก้ไขปรับปรุงหรือเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก การที่ครูสามารถตอบสนองหรือสื่อสารกับเด็กทั้งในด้านอารมณ์ พฤติกรรม หรือการชี้แนะทางวิชาการที่เด็กเผชิญในห้องเรียนอย่างเหมาะสมส่งผลให้เกิดความสำเร็จอย่างมากในการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย (Early et al., 2017; Stefan et al., 2022, & Stormont et al., 2011) ดังนั้นครูจึงต้องออกแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเด็ก หรือเด็กกับบุคคลแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ โดยครูให้การสนับสนุนเด็กผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีผ่าน การเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือการมีแหล่งเรียนรู้ หรือ เตรียมให้เด็กเรียนรู้กับวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตร และจัดสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพที่อบอุ่นมั่นคง ปลอดภัยมุ่งการสร้าง

แรงบันดาลใจให้กำลังใจหรือมีปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ในการที่จะเรียนรู้กับความท้าทายต่าง ๆ เพื่อเป็นเส้นทางการหล่อหลอมความมุ่งมั่นพากเพียรให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม

3. ส่งเสริมการใช้คำถามปลายเปิด ครูสามารถถามคำถามปลายเปิดที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ช่วยให้เด็ก ๆ ได้คิดอย่างสร้างสรรค์และคิดวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง เช่น “ทำไมหนูถึงคิดว่าสิ่งนี้เกิดขึ้น” “มีวิธีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง” “มีอะไรบ้างที่ทำให้เกิดผลเช่นนี้ได้” “หนูมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้อย่างไร” การส่งเสริมให้ครูใช้คำถามปลายเปิดกับเด็กอนุบาลมีหลากหลายแนวทางซึ่งครูต้องจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงให้เด็ก ๆ มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์ การเล่นก่อสร้างจากบล็อกไม้ หรือปริศนาที่ต้องใช้ทักษะการแก้ปัญหา กิจกรรมกลุ่ม การสื่อสาร ครูการจัดหาสื่อและทรัพยากรที่หลากหลายให้กับเด็ก ๆ ช่วยให้พวกเขาสามารถสำรวจและค้นหาวิธีแก้ปัญหาได้ ครูสามารถนำเสนออุปกรณ์ศิลปะวัสดุก่อสร้าง วัสดุรอบ ๆ ตัวเด็ก หรือสื่อจากธรรมชาติ เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทุก ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดฝึกให้เด็กคิด ตัดสินใจ และฝึกตั้งคำถาม แล้วฝึกการหาคำตอบที่เกิดจากการตั้งคำถามที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเป็นคนใฝ่เรียนรู้และฝึกคิดค้นหาคำตอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ Suryana, Yulia, & Safrizal (2021) เกี่ยวกับทักษะการตั้งคำถามที่ดีของครูระดับปฐมวัย พบว่า ทักษะการคิดของเด็กเกิดจากหลักการตั้งคำถามในสองลักษณะ คือ คำถามในรูปแบบของการให้คำแนะนำ ปรีกษา และคำถามในรูปแบบคำถามปลายเปิด เป็นคำถามที่ช่วยให้เด็กได้รับข้อมูลและจัดระบบข้อมูลภายในตัวเด็กเองส่งผลให้เด็กได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นการพัฒนาให้ครูให้มีความสามารถในการตั้งคำถามที่ดีจึงสำคัญมากกับการพัฒนาเด็ก

4. การปลูกฝังกรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) แครอล ดเว็ค (Carol Dweck, 2016) นักจิตวิทยาที่นำเสนอกรอบความคิดแบบเติบโต อธิบายถึงความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถและความฉลาดของตนเอง บุคคลที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเชื่อว่า ความสามารถและความฉลาดของตนเองนั้นสามารถพัฒนาได้ผ่านการลงมือทำและความพยายาม ในขณะที่บุคคลที่มีกรอบความคิดแบบตายตัว (Fixed mindset) เชื่อว่าความสามารถและความฉลาดของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่คงที่และไม่เปลี่ยนแปลง กรอบความคิดแบบเติบโตเชื่อว่า ความสามารถและสติปัญญาของคน ๆ หนึ่งสามารถพัฒนาได้ผ่านการอุทิศตน ความพยายาม และความอดทน กรอบความคิดนี้ส่งเสริมความยืดหยุ่น แรงจูงใจ และความเต็มใจที่จะเรียนรู้จากความผิดพลาด ซึ่งนำไปสู่การเติบโตทั้งส่วนบุคคลและด้านวิชาการ การปลูกฝังกรอบความคิดแบบเติบโตให้กับเด็กวัยอนุบาลเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถส่งผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก โดยสามารถส่งเสริมได้โดย 1) เน้นความพยายามและกระบวนการจัดกิจกรรม โดยส่งเสริมให้เด็กมีความมุ่งมั่นพยายามและให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กมากกว่ามุ่งความสนใจในผลลัพธ์สุดท้ายเพียงอย่างเดียว ชื่นชมเมื่อเด็กทำงานหนัก มีความขยัน หมั่นเพียร และเสริมกลยุทธ์ที่เด็กสามารถเอาชนะความท้าทาย 2) สอนพลังให้เด็กมองปัญหา และอุปสรรคเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางของความสำเร็จ เปลี่ยนจากมุมมองที่เด็กมักบอกว่า “ฉันยังทำไม่ได้” ให้เป็น “ฉันกำลังฝึกฝนและพยายามด้วยวิธีการต่าง ๆ” ฝึกให้เด็ก ๆ มองความท้าทายเป็นโอกาสในการเติบโตมากกว่าเป็นอุปสรรค และ 3) ส่งเสริมการกล้าเสี่ยงและยอมรับความผิดพลาด โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุนให้เด็ก สบายใจ กล้าลอง กล้าเสี่ยงและกล้าลงมือทำ แม้อาจจะผิดพลาด โดยครูให้กำลังใจ เมื่อผิดพลาดก็เปิดโอกาสให้ลองใหม่ เป็นเหมือนเพื่อนคอยแนะนำ เด็กจะเกิดความรู้สึกปลอดภัยและกล้าที่จะคิดและลงมือทำเพราะมีผู้ใหญ่คอยสนับสนุนชี้แนะ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยระยะยาวเกี่ยวกับการพัฒนาความพากเพียรอดทนและกรอบแนวคิดแบบเติบโตของเด็กชาวจีน (Zhang, Park, Ungar, Tsukayama, Luo, & Duckworth (2022) พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความอดทนและกรอบแนวคิดแบบเติบโต คือ เด็กที่มีความอดทนมากขึ้น สามารถทำนายได้ว่าจะมีกรอบแนวคิดแบบเติบโตเพิ่มขึ้นด้วย และกรอบแนวคิดแบบเติบโตสามารถพัฒนาเพิ่มขึ้นได้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมเมื่อเกิดขึ้นเป็นเวลายาวนานย่อมส่งผลต่อกรอบความคิด ความเชื่อของบุคคลซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสังเกตเห็นตั้งแต่วัยเด็กเล็กและประถมศึกษา ดังนั้นการที่ครูจะปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรต้องผสมผสานเชื่อมโยงกับการปลูกฝังกรอบแนวคิดแบบเติบโตไปควบคู่กันจึงจะประสบความสำเร็จ

5. การสนับสนุนให้เด็กกล้าเผชิญความยากลำบาก ครูอนุบาลสามารถช่วยเหลือเด็กเผชิญกับความยากลำบากหรือความพ่ายแพ้ในเส้นทางการเรียนรู้และช่วยให้เด็กพัฒนาความเพียรและความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยเน้นการให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่เด็กเมื่อเผชิญกับอุปสรรค หรือความพ่ายแพ้ในเส้นทางการเรียนรู้ ฝึกฝนเทคนิควิธีในการปรับตัว ให้เด็กทดลองแก้ปัญหา สร้างสถานการณ์ให้เด็กเผชิญกับความลำบากที่ต้องใช้ความอดทนทางกาย เช่น การออกแรงทำงาน การออกกำลังกาย

การเล่นเกมที่ต้องหาทางออกหรือวิธีการตามเงื่อนไข กฎ กติกา โดยเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละคนได้ฝึกฝน โดยครูสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กอยากเรียนรู้ มีกำลังใจและให้เด็กกล้าเผชิญโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ ให้กำลังใจ เมื่อเกิดความผิดพลาด ให้เด็กกล้าลองคิด ลองทำหลาย ๆ ครั้ง ครูออกแบบกิจกรรมสำหรับเด็กรายบุคคลเพื่อท้าทายให้เด็กเติมเต็มในสิ่งที่เด็กบกพร่องและเสริมให้ดียิ่งขึ้นในสิ่งที่ทำได้ดีอยู่แล้ว การให้เด็กเผชิญอุปสรรคแล้วหาทางออกด้วยวิธีการที่หลากหลายและใช้ความพยายามแม้สิ่งนั้นต้องใช้เวลาหรือออกแรงกายแรงใจอย่างมาก ครูอาจกระตุ้นด้วยการพูดเชิงบวก การให้แรงเสริม การให้รางวัล เพื่อให้เด็กมีแรงฮึดสู้ในการเอาชนะความยากลำบากหรือการไม่ยอมแพ้แม้จะล้มเหลวแล้วหลายครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ Sandberg & Grant (2019) เกี่ยวกับความยืดหยุ่นทางด้านจิตใจ (Resilience) เป็นความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์ชีวิตที่ยากลำบากหรือท้าทายได้สำเร็จ หากบุคคลมีความ ยืดหยุ่นทางด้านจิตใจเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ยากลำบากหรือปัญหาที่มีความซับซ้อน แม้ชีวิตจะผ่านความทุกข์ยาก มีปัญหา เครียด เศร้า แต่ทำให้สามารถปรับเข้าหาสมดุลของชีวิตได้อย่างรวดเร็ว และแข็งแกร่ง ซึ่งความยืดหยุ่นทางด้านจิตใจสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการที่ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เผชิญกับอุปสรรค หรือคอยสนับสนุนให้เด็กกล้าเผชิญปัญหาในชีวิตและประคับประคองให้เด็กสามารถกลับมาสู่ความเป็นปกติและนำมาเป็นประสบการณ์ชีวิตที่จะสร้างพลังความเข้มแข็งในการเผชิญกับความทุกข์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จึงเป็นสิ่งสำคัญ

6. การประเมินและการติดตามความก้าวหน้าของเด็กรายบุคคล ครูประเมินเกี่ยวกับความมุ่งมั่นพากเพียรและติดตามความก้าวหน้าของเด็กอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ การประเมินช่วยให้ครูสามารถติดตามความก้าวหน้าของเด็กแต่ละรายบุคคล โดยครูต้องศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทายให้เด็กกล้าเผชิญและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือการเอาชนะอุปสรรคปัญหาที่เผชิญในชีวิตจริง และครูควรศึกษาแนวทางการประเมินผลพฤติกรรมเด็กที่แสดงออกถึงการมีความเพียรว่ามียอดประกอบใดบ้างเพื่อนำไปใช้ในการประเมินเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดคุณลักษณะของผู้มีความเพียรอย่างแท้จริง สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแนวทางการวัดความเพียรของ Postigo, Cuesta, García-Cueto, Menéndez-Aller, González-Nuevo, & Muñiz (2021) เกี่ยวกับการประเมินความเพียร พบว่า มียอดประกอบที่ต้องการประเมิน ได้แก่ 1) การควบคุมตนเอง 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) การมีจิตสำนึกทางมโนธรรม และ 4) ความอดทน ดังนั้น การที่ครูจะส่งเสริมให้เด็กเกิดความมุ่งมั่นพากเพียรได้นั้นต้องมีการประเมินเด็กรายบุคคล เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสอบถาม การสัมภาษณ์จากผู้ปกครองเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและเชื่อมโยงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและเสริมโดยยึดองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ควบคุมตนเอง เช่น การให้เด็กดูแลและช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน หลีกเลี่ยงการเข้าไปช่วยเหลือที่มากเกินไปจนทำให้เด็กทดลองเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ท้าทายให้เด็กกล้าคิด กล้าลงมือทำ ยอมรับความล้มเหลว การส่งเสริมให้เด็กมีกำลังใจ กำกับดูแลตนเองได้ รู้จักประเมินตนเอง ตั้งเป้าหมาย โดยครูกระตุ้นให้เด็กมีพลังของการมองโลกในแง่ดี ล้มแล้วลุกได้ กล้าเผชิญกับความลำบาก ท้าทายให้เด็กกล้าออกจากความสับสนวุ่นวาย ชื่นชมเมื่อเด็กสามารถอดทน รอคอย หรือ การที่เด็กกล้าทำในสิ่งที่ยาก ชื่นชมในความกล้าหาญ ครูจึงต้องจัดการเรียนรู้และประเมินเกี่ยวกับความพากเพียรของเด็กผ่านการจัดจัดการเรียนรู้

7. การร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กอนุบาล ได้แก่ 1) การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอระหว่างครูและผู้ปกครองถือเป็นสิ่งสำคัญ ครูสามารถแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า จุดแข็ง และด้านที่ต้องปรับปรุงของเด็กได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจความต้องการของบุตรหลานและให้การสนับสนุนที่เหมาะสมที่บ้าน 2) ครูและผู้ปกครองสามารถทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายที่เด็กสามารถทำได้ เป้าหมายเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับด้านวิชาการ สังคม หรือพฤติกรรม โดยการทำงานร่วมกัน ทั้งครูและผู้ปกครองสามารถสนับสนุนเด็กในการพัฒนาความเพียรพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้ได้ 3) ครูและผู้ปกครองควรสร้างกิจวัตรและความคาดหวังที่สอดคล้องกันสำหรับเด็ก ความสม่ำเสมอนี้ช่วยให้เด็ก ๆ เข้าใจถึงสิ่งที่คาดหวังจากพวกเขา และพัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบและความอดทน และ 4) ครูและผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนเชิงบวกอย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นและสนับสนุนความพยายามของเด็ก การรับรู้และยกย่องในความอดทน พยายาม การต่อสู้กับปัญหา ไม่ใช่ชื่นชมแต่ความสำเร็จหรือผลผลิตที่เขาทำได้ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นร่วมกับเพื่อนอย่างท้าทาย การยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบความสำเร็จที่ต้องบากบั่นอย่างไม่ย่อท้อเพื่อเป็นแบบอย่างในความอดทนพยายาม พ่อแม่ผู้ปกครองก็มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรอดทนให้กับเด็กเช่นกัน โดยพ่อแม่ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และให้กำลังใจและสนับสนุนเด็กเมื่อเด็กประสบปัญหาหรืออุปสรรค สอดคล้องกับการศึกษาของ Major, Palos, Gaspar, & Santos

(2024) เกี่ยวกับประสบการณ์ของครูอนุบาลในการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการชั้นเรียนครูที่มุ่งให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ พบว่า ส่งผลให้เด็กมีความเห็นอกเห็นใจ และควบคุมตนเองได้มากขึ้น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา มีการชื่นชม แบ่งปัน และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครูมีความมั่นใจและสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ Sutter, Untertrifaller, & Zoller (2022) เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของความเพียรและความสัมพันธ์กับ ภูมิหลังการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่า นอกจากความอดทนพากเพียรของเด็กอายุ 3-6 ปี จะเพิ่มขึ้นตามอายุแล้วลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความอดทน พากเพียรในเด็ก ดังนั้น การที่ครูอนุบาลร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมที่เอื้อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมที่ทำหายและกระตุ้นให้เด็กได้แก้ปัญหาละลงมือทำอย่างสอดคล้องกันระหว่างบ้านและสถานศึกษา

8. การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูในการส่งเสริมความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กอนุบาลสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ 1) ครูควรแสดงออกถึงความกระตือรือร้นและความตั้งใจต่องานที่ทำ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ออกกำลังกาย หรืองานอื่น ๆ เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำของครูว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ 2) ครูควรเป็นแบบอย่างในการไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เมื่อเด็ก ๆ เผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค ครูควรให้กำลังใจและช่วยเหลือเด็กในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น และ 3) ครูควรชื่นชมความพยายามของเด็กมากกว่าความสำเร็จ เด็กควรเรียนรู้ว่าความพยายามเป็นสิ่งสำคัญกว่าผลลัพธ์ ตัวอย่างวิธีการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูใน เช่น การเป็นแบบอย่างในการดูแลความสะอาด การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การอดทนรอคอย การมีระเบียบวินัยในการจัดเก็บสิ่งของ การมีสมาธิในการทำงาน การจัดทำสื่ออุปกรณ์สำหรับเด็ก การตั้งใจในการทำงาน การให้โอกาสเด็กได้ทดลอง การให้กำลังใจเด็ก การชื่นชมความพยายามของเด็กแม้แต่เมื่อเด็กทำงานไม่สำเร็จ การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กอนุบาล เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำของครูว่าสิ่งใดควรค่าแก่การพยายาม ครูจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กสอดคล้องกับ Jeonga (2020) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเพียรและความยืดหยุ่นทางจิตใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูควรพัฒนาโปรแกรมหรือรูปแบบการจัดการศึกษา รวมถึงออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน ออกแบบสภาพแวดล้อม หรือจัดให้มีการปฏิบัติตามต้นแบบที่มุ่งปลูกฝังคุณลักษณะของความยืดหยุ่นทางจิตใจและความเพียรให้แก่นักศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติในการเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็กได้เมื่อฝึกปฏิบัติการสอนและเมื่อเข้าสู่การประกอบอาชีพครู จึงสะท้อนให้เห็นว่าการเตรียมครูให้มีคุณลักษณะการเป็นแบบอย่างที่ดีของการเป็นผู้มีความมุ่งมั่นพากเพียรจึงสำคัญมาก

บทสรุป

ความมุ่งมั่นพากเพียรของเด็กวัยอนุบาล เป็นลักษณะนิสัยที่สะท้อนความตั้งใจ มีแรงบันดาลใจในการลงมือทำสิ่งต่าง ๆ อย่างอดทน จนสามารถสำเร็จได้ตามเป้าหมาย แม้ว่าจะพบกับความล้มเหลว ความยากลำบาก พบอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ก็สามารถเอาชนะ มีพลังทางจิตใจ มองความไม่สมหวังเป็นเส้นทางของการก้าวต่อไป ให้กำลังใจตนเอง มองโลกในแง่บวก นับเป็นพลังทางจิตใจที่สามารถควบคุมความคิดและแสดงออกสู่การกระทำให้บรรลุเป้าหมายได้ ความมุ่งมั่นพากเพียรเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้บุคคลมีความสำเร็จและความสุขในชีวิตได้ จึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่เด็กทุกคนควรมี เพราะจะช่วยให้เด็กสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การทำงาน หรือการดำเนินชีวิตในสังคม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรนั้นมีหลายทฤษฎีซึ่งแต่ละทฤษฎีมีมุมมองที่แตกต่างกันไป โดยส่วนมากมุ่งเน้นเกี่ยวกับบทบาทของสิ่งแวดล้อมและตัวเด็กที่ส่งผลต่อการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียร ได้แก่ 1) ทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของการพัฒนามนุษย์ ของ ยูริ บรอนเฟนเบรนเนอร์ 2) ทฤษฎีการพัฒนากายทางสติปัญญาของเพียเจต์ และ 3) ทฤษฎีความผูกพันของโบลบี โดยในบทความนี้เน้นบทบาทของครูในการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรของเด็กวัยอนุบาลโดย การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้เด็กกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ฝึกฝนให้เด็กทำงานเป็นขั้นตอน ให้กำลังใจให้แรงเสริมเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ลงมือทำ แม้จะพบกับความล้มเหลว หรืออุปสรรค เปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาและทำงานร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและแบบอย่างที่ดี ให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ และแบ่งปันเรื่องราวหรือการให้เด็กได้เรียนรู้กับบุคคลที่มีคุณลักษณะของความมุ่งมั่นพากเพียร ครูส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยมีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ตัดสินใจเลือก มุ่งส่งเสริมการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตให้

กับเด็ก ส่งเสริมให้เด็กกล้าเสี่ยงและยอมรับข้อผิดพลาด ครูประเมินและติดตามความก้าวหน้าและการปรับกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม รวมถึงการที่ครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรของเด็กวัยอนุบาลผ่านการสื่อสารหลากหลายรูปแบบเพื่อช่วยให้ผู้ปกครองสามารถจัดกิจกรรมที่บ้านให้เด็กได้เรียนรู้การตั้งเป้าหมาย การฝึกฝนเด็กให้มุ่งมั่น อดทน พากเพียรอย่างสม่ำเสมอ การเสริมแรงเชิงบวก และการเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อเป็นแนวทางที่จะส่งผลให้การปลูกฝังความมุ่งมั่นพากเพียรในเด็กวัยอนุบาลเกิดผลได้อย่างมีคุณภาพ เกิดผลดีกับเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2566, 11 ธันวาคม). สมาร์ทโฟนทำโง่ ผลไม้พิษเด็กไทย. *ไทยรัฐออนไลน์*.
<https://www.thairath.co.th/news/politic/2746865>
- เบญจรัตน์ จงจำรัสพันธ์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างความหวังและสุขภาวะของครุฑวมโดยมีความเพียรและความเครียดเป็นตัวแปรกำกับ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 DOI: <http://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2016.298>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (5, พฤษภาคม, 2552). *วิริยอุตสาหะ*. <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>
- อภิชาติ จริยวิลาส. (2561, 21 สิงหาคม). จิตแพทย์ ไขคำตอบ คนยุคใหม่อดทนต่ำ เกิดจาก ปรากฏการณ์ทางสังคม. *ไทยรัฐออนไลน์*. <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1359263>
- อภิพร เป้งปิง. (2562). ความเข้มแข็งทางจิตใจของเด็กในห้องเรียนอนุบาล. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(ฉบับเพิ่มเติม 2), 369-384.
- Aguirre-Urreta, M. I., and Hu, J. (2019). Detecting common method bias. *ACM SIGMIS Database* 50, 45-70.
 doi: 10.1145/3330472.3330477
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss. Vol. 3: Loss: Sadness and depression*. Basic Books.
- Debora, R., & Pramono, R. (2021). Implementation of STEM learning method to develop children's critical thinking and problem solving skills. *Jurnal Obsesi: Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini*, 6(3), 1221-1232.
- Duckworth, A. (2016). *Grit: The power of perseverance and passion*. NY: Scribner.
- Duckworth, A., & Gross, J. J. (2014). Self-control and grit: Related but separable determinants of success. *Current Directions in Psychological Science*, 23, 319-325. .
- Dweck, C. S. (2016). *Mindset: The new psychology of success* (2nd ed.). Random House.
- Early, D. M., Maxwell, K. L., Ponder, B. D., & Pan, Y. (2017). Improving teacher-child interactions: A randomized controlled trial of Making the Most of Classroom Interactions and My Teaching Partner professional development models. *Early childhood research quarterly*, 38, 57-70.
- Frederick Scholl. (August 01, 2021). *Improve your grit score*. <https://www.qu.edu/quinnipiac-today/improve-your-grit-score-2021-08-01/>
- Haenilah, E. Y., Yanzi, H., & Drupadi, R. (2021). The Effect of the Scientific Approach-Based Learning on Problem Solving Skills in Early Childhood: Preliminary Study. *International Journal of Instruction*, 14(2), 289-304.
- Jeonga, H. (2020). Resilience and grit of preservice kindergarten and elementary school teachers. *International Journal of Innovation*, 13(4), 223-234.

- Lodge, J. M., & Harrison, W. J. (2019). Focus: Attention science: The role of attention in learning in the digital age. *The Yale journal of biology and medicine*, 92(1), 21-28.
- Major, S. O., Palos, A. C., Gaspar, M. F., & Santos, A. I. (2024). Do We Get What We Expect? A Qualitative Study of Preschool Teachers' Experiences with the Incredible Years® Teacher Classroom Management Program. *Children and Youth Services Review*, 107782.
- Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures*. King Press.
- Postigo, Á., Cuesta, M., García-Cueto, E., Menéndez-Aller, Á., González-Nuevo, C., & Muñoz, J. (2021). Grit assessment: Is one dimension enough?. *Journal of Personality Assessment*, 103(6), 786-796.
- Ulvi, O., Karamelic-Muratovic, A., Baghbanzadeh, M., Bashir, A., Smith, J., & Haque, U. (2022). Social media use and mental health: A global analysis. *Epidemiologia*, 3(1), 11-25.
- Sandberg, S., & Grant, A. (2019). *Option B: Facing Adversity, Building Resilience, and Finding Joy*. Knopf.
- Stefan, C. A., Dănilă, I., & Cristescu, D. (2022). Classroom-wide school interventions for preschoolers' social-emotional learning: a systematic review of evidence-based programs. *Educational Psychology Review*, 34(4), 2971-3010.
- Stormont, M., Reinke, W., & Herman, K. (2011). Teachers' knowledge of evidence-based interventions and available school resources for children with emotional and behavioral problems. *Journal of Behavioral Education*, 20, 138-147.
- Suryana, D., Yulia, R., & Safrizal, S. (2021). Model of questioning skill teacher for developing critical thinking skill in early childhood education in West Sumatra, Indonesia. *Journal of Educational Sciences: Theory & Practice*, 2(2), 101-114.
- Sutter, M., Untertrifaller, A., & Zoller, C. (2022). Grit increases strongly in early childhood and is related to parental background. *Scientific Reports*, 12(1), 3561.
- Ulvi, O., Karamelic-Muratovic, A., Baghbanzadeh, M., Bashir, A., Smith, J., & Haque, U. (2022). Social media use and mental health: a global analysis. *Epidemiologia*, 3(1), 11-25.
- Zhang, T., Park, D., Ungar, L. H., Tsukayama, E., Luo, L., & Duckworth, A. L. (2022). The development of grit and growth mindset in Chinese children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 221, 105450.

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน Learning Management to Enhance the Learners' Self-Esteem

ARTICLE INFO

Article history:

Received 20 May 2024

Revised 29 July 2024

Accepted 5 August 2024

Available Online 29 August 2024

จันทร์เพ็ญ ภูโสภ^{1,*}, บุญส่ง เทียมภักดี², ทิมาพร ไชยสิงห์³ และ คำพาง ศรีท้าวปากดี⁴
Janphen Phusopha^{1,*}, Boonsong Tiampagdee², Timaporn Chaiyasingsh³
and Kumpang Srithaopakdee⁴

ABSTRACT

Education is an instructional process of continuing growth to be a completed human being. The instruction needs to design for human development in various domains concurrent with teaching practice. According to the psychology development, the five domains of learners' development are emphasized; physical development, emotional development, social development, cognitive development and ethics development, for the learners all round development. Therefore, the instruction could not only conveying the learners' knowledge but must be improved their desirable characteristics at the same time. The only knowledge could not guarantee the success of learners in their future lives because their living life must be taken into account with other people and environments that requires adaptation. One of the most important things for the learners is "self-esteem" which enables them to understand themselves first, then become self-awareness, following by optimistic and worldly-wise. Besides being self-esteem, more than understand themselves, the learners will understand the surrounding context. These persuade them to have self-love, self-worth, then finally become their behavior and choosing wisely in life. When these characteristics happen, the learners would be aware in decision making and living their life carefully. The desirable characteristics would begin at the learners and spread out to the others in term of respecting and valuing the others. These facilitate the societies to be the well-being societies.

KEYWORDS: SELF-ESTEEM / SELF-ESTEEM ACTIVITIES

^{1,3} อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Education, Thailand National Sport University, Maha Sarakham Campus, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: Janphenphusopha@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาคือการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคนไปสู่มนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีการออกแบบพัฒนามนุษย์ให้มีการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ควบคู่ไปกับการสอนหนังสือ ในทางจิตวิทยาพัฒนาการ เน้นการพัฒนาทั้ง 5 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนนั้นเกิดการพัฒนาด้านอย่างครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงไม่ใช่แค่เพียงความรู้ที่เกิดจากการเรียนเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วย เพราะการมีความรู้เพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในชีวิตได้ เนื่องจากชีวิตต้องเกี่ยวเนื่องกับบุคคลอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยการปรับตัว สิ่งหนึ่งที่ผู้สอนเห็นว่ามีความสำคัญต่อผู้เรียน นั่นก็คือ “การเห็นคุณค่าในตนเอง” เพราะการเห็นคุณค่าในตนเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในตนเองก่อนเป็นเบื้องต้น แล้วนำไปสู่การเกิดความตระหนักรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการมองโลก เข้าใจโลก ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเอง นอกจากจะเข้าใจตนเองแล้ว ยังเข้าใจในบริบทอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความรักตนเอง แล้วเห็นความสำคัญในตนเอง และสุดท้ายจะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรม และการรู้จักเลือกสิ่งดี ๆ ให้กับตนเอง หากสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็จะทำให้เขาเกิดการตระหนักถึงการเลือกและระมัดระวังในการใช้ชีวิต ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเริ่มจากตัวผู้เรียนก่อนแล้วจึงส่งผลต่อคนรอบข้าง โดยการให้เกียรติและให้คุณค่าแก่ผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เกิดสังคมที่น่าอยู่ยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การเห็นคุณค่าในตนเอง / กิจกรรมการเห็นคุณค่าในตนเอง

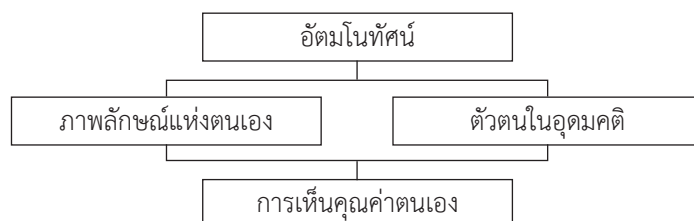
บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสำคัญในชีวิตมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน แม้แต่การศึกษาก็ต้องใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยเพื่อสืบค้นข้อมูล เป็นสื่อการเรียนการสอน แต่ถึงอย่างไรก็ตามในความทันสมัยของเทคโนโลยีเหล่านี้ก็แฝงไปด้วยความอันตราย ยกตัวอย่างเช่น การสืบค้นความรู้ต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นก็มีทั้งประโยชน์ในด้านวิชาการและก็มีโทษ หากผู้เรียนไม่มีวิจารณญาณในการเลือกบริโภคความทันสมัยเหล่านั้น อาจจะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการล่อลวง การถูกหลอก รวมไปถึงการเลียนแบบพฤติกรรม แต่หากว่าผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนให้เกิดการตระหนักเกี่ยวกับตนเอง เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง ก็จะเป็นเกราะป้องกันสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายได้ในระดับหนึ่ง ดังที่ Lisa M. Schab (2013) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะการเห็นคุณค่าในตนเองที่ดีนี้ถือเป็นการคำนึงถึงตนเองในเชิงบวก รวมถึงความเข้าใจและยอมรับจุดอ่อนของตนเอง การยกย่องจุดแข็งของตนเอง และความเชื่อมั่นตามความเป็นจริงเกี่ยวกับความเท่าเทียมของตนเองกับผู้อื่น วัยรุ่นที่มีความมั่นใจในตนเองที่ดีจะสามารถรู้จักและยอมรับตนเอง ฝึกฝนความเห็นอกเห็นใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์และมีวินัยในตนเอง และใช้ทักษะการรับมือที่ดี ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเพื่อเผชิญกับความท้าทายในชีวิต พวกเขาเชื่อมั่นในคุณค่าที่ไม่มีเงื่อนไข ถึงแม้ว่าสถานการณ์ภายนอกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม และพวกเขายังเชื่อมั่นและเคารพในคุณค่าของตนเองและผู้อื่นเสมอ

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) คืออะไร ก่อนที่จะเข้าใจความหมายของคำนี้ เราจะต้องรู้จักสิ่งนี้เสียก่อน นั่นคือ อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) เนื่องจากว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเกิดจากการรับรู้ตนเองก่อน ดังนั้น อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) จึงเป็นผลรวมของลักษณะทางกายและจิตของบุคคลแต่ละคนเป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเองอันเป็นผลจากความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด ที่มีต่อตนเองทางด้านบวกและด้านลบ เป็นต้น หากเรารู้จักตัวเองดีแล้วก็จะนำไปสู่การพัฒนาด้านอื่น ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองก็คือ การเข้าใจในตนเองถึงที่มา การสร้างความรู้สึกรู้จักเกี่ยวกับตนเอง และอีกความหมายได้อธิบายเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองจากการมองตนโดยรวม การเห็นคุณค่าในตนเองมีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้อัตมโนทัศน์ (คณะจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559) และนอกจากนี้ ลอว์เรนซ์ เดนิส (2545) ได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเองว่า การเห็นคุณค่าตนเองโดยรวม เป็นความรู้สึกทั้งปวงเกี่ยวกับคุณค่าตนเองของบุคคลคนหนึ่ง ซึ่งค่อนข้างมั่นคงและมีอยู่อย่างคงเส้นคงวา เมื่อเวลาผ่านไปในการอธิบายเพิ่มเติมถึงคำว่า การเห็นคุณค่าตนเองทั้งหมดหรือโดยรวมนั้น เราอาจรู้สึกว่าคุณค่าหรือไม่มีคุณค่านั้นเกิดขึ้นในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น ดังนั้นเราอาจรู้สึกได้ว่า เรามีความสามารถไม่เพียงพอ (การเห็นคุณค่าตนเองต่ำ) เช่น ในเรื่องการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หรือการเล่นเทนนิส

แต่ความรู้เหล่านี้ไม่ได้กระทบต่อความรู้สึกเห็นค่าตนเองโดยรวม เพราะเราสามารถหลบเลี่ยงสถานการณ์เหล่านั้นได้ แน่แน่นอน หากเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่ทำให้เรารู้สึกด้อย ก็อาจส่งผลต่อการเห็นคุณค่าตนเองโดยรวมในที่สุด ทำนองเดียวกันถ้าเรายังล้มเหลวในเรื่องที่สำคัญในชีวิตของเราเห็นว่ามีคุณค่าแล้ว การเห็นคุณค่าตนเองโดยรวมย่อมจะได้รับผลกระทบไปด้วย ซึ่งอัตมโนทัศน์ถูกพัฒนามาจากองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านภาพลักษณ์แห่งตน 2) ตัวตนในอุดมคติ และ 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง (ลอว์เรนซ์, เดนิส, 2545)

ภาพที่ 1 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
(อ้างอิงจาก เดนิส, ลอว์เรนซ์, 2545)

การจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองนี้ โรเจอร์ส เชื่อว่า แก่นสำคัญของบุคลิกภาพ คือ ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง (Self-Concept) ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลสังเกตปฏิกิริยาที่ผู้อื่นมีต่อตนและเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ อันจะก่อให้เกิดการรับรู้ว่าเป็นคนดีหรือไม่ ได้รับคำชมเชยจากผู้ใหญ่หรือเพื่อน จะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลทำสิ่งใดผิดหรือประสบความล้มเหลวแล้วได้รับการดูต่ำหรือดูแคลนจากผู้อื่น เขาจะเกิดความรู้สึกด้อย พิจารณาตนเองว่าเป็นคนที่สังคมไม่ยอมรับหรือเป็นคนไม่มีความสามารถ มีความรู้สึกนึกคิดในแง่ลบเกี่ยวกับตนเอง (วัชร ทรัพย์มี, 2554) ดังนั้นเราจะต้องทำความเข้าใจในกระบวนการเกิดภาพลักษณ์แห่งตน และตัวตนในอุดมคติก่อน

1. ภาพลักษณ์แห่งตน (Self-Image)

ภาพลักษณ์แห่งตน คือ ความตระหนักถึงลักษณะทางจิตใจและร่างกายของแต่ละบุคคล เริ่มจากครอบครัว ที่พ่อแม่เป็นผู้ให้ภาพลักษณ์แก่ลูกว่าเขาเป็นที่รักหรือไม่ เป็นคนฉลาดหรือโง่ และอื่น ๆ ซึ่งพ่อแม่จะสื่อให้ลูกรู้ทั้งทางวาจา และการกระทำ กระบวนการนี้จะเกิดน้อยลงเมื่อเด็กเริ่มสร้างบุคลิกลักษณะของตนเองมากขึ้น การไปโรงเรียนครั้งแรกได้นำประสบการณ์ใหม่ ๆ มาให้เด็ก และเขาก็จะเรียนรู้ว่าตนเป็นที่นิยมชมชอบของเพื่อน ๆ หรือไม่ และการเรียนรู้ว่าการเรียนวิชาต่าง ๆ นั้นง่ายหรือไม่ ซึ่งเด็กจะเรียนรู้บุคลิกลักษณะของตนเองได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตในโรงเรียน (ลอว์เรนซ์, เดนิส, 2545)

ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนี้ถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่ในครอบครัว จากการปฏิบัติของพ่อแม่และคนในครอบครัวที่ส่งถึงตัวเองว่า เราให้การยอมรับเขามากน้อยแค่ไหน ต่อมาเมื่อเขาโตขึ้นการเห็นคุณค่าในตัวเองของเด็กจะได้รับอิทธิพลจากโรงเรียน จากการได้รับปฏิบัติจากครูและเพื่อน หากเขาได้รับการยอมรับก็จะนำไปสู่ภาพลักษณ์แห่งตนที่ดี และนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตัวเอง

2. ตัวตนในอุดมคติ (Ideal Self)

หรือตัวตนในฝัน เป็นการสังเคราะห์หรือตีความภายในของบุคคลที่คิดว่าเขาหรือเธอ “ควรจะเป็น” ตัวตนในฝันนี้มีลักษณะเป็นรูปแบบและหน้าที่ของความพึงพอใจจากพ่อแม่ หรือบุคคลรอบตัว เช่น พ่อแม่ให้ความสำคัญในการรักลูก การแสดงออกต่อความรักลูก และต้องการให้ลูกแสดงออกต่อความรักเหมือนเป็นความคาดหวังจากลูก ยกตัวอย่างเช่น การที่อยากให้ลูกเป็นนักเบสบอลที่ดี ถ้าพ่อแม่ให้คุณค่าแก่ลูก ลูกจะกลายมาเป็นนักเบสบอลที่ดี และเขาแสดงออกด้วยการรู้สึกดีต่อตัวเอง และส่งผลต่อการนำไปสู่ความสำเร็จ ในทางตรงกันข้ามแต่ถ้าเด็กมีความขัดแย้งกัน เช่น ถูกควบคุมมากเกินไปเหมือนรู้สึกถูกล้อมหุ้ม ก็จะทำให้ไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (จันทร์เพ็ญ ภูโสภา, 2566) จากทั้งสององค์ประกอบนี้ จะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง

3. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem)

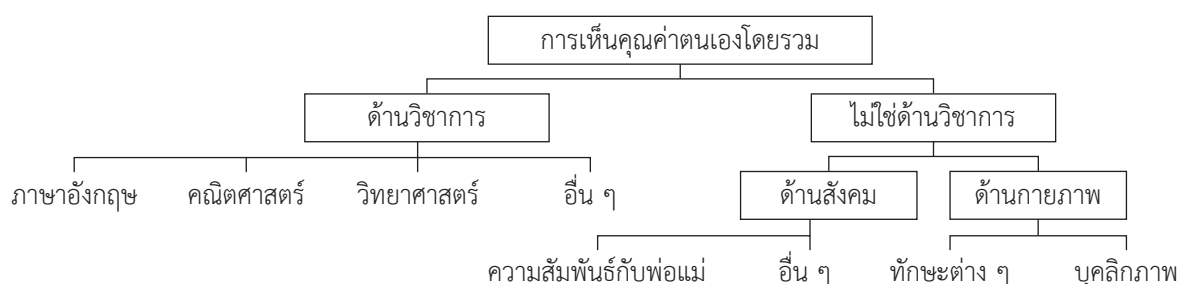
การเห็นคุณค่าในตนเองถือเป็น “การประเมินค่า” ความแตกต่างระหว่างภาพลักษณ์ของตัวตน กับตัวตนในอุดมคติของแต่ละคน หากพบว่าเด็กไม่มีความแตกต่างกันระหว่างภาพลักษณ์แห่งตน กับตัวตนในอุดมคติ เด็กจะไม่พยายามนำตัวเองไปสู่ตัวตนในอุดมคติ แต่ก็ก็จะกลายมาเป็นคนที่ไม่สนใจต่อสิ่งแวดล้อม และปรับตัวได้ไม่ดี แต่ถึงอย่างไรก็ตามความแตกต่างระหว่างภาพลักษณ์แห่งตน กับตัวตนในอุดมคติสิ่งนี้จะเกิดกับแต่ละคนมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับว่าบุคคลสำคัญในชีวิตของเด็กปฏิบัติต่อเขาอย่างไร เช่น หากพ่อแม่วิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนของลูกมากเกินไป ซึ่งในไม่ช้าก็จะทำให้เด็กมีความวิตกกังวลตามไปด้วย ตอนแรก ๆ เด็กก็จะพยายามทำความคาดหวังของพ่อแม่ให้เป็นจริง แต่ถ้าทำไม่ได้ตามที่พ่อแม่หวังเขาก็จะเริ่มรู้สึกว่าตัวเองมีความผิด ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจก็คือ เด็กจะเชื่อมั่นในตัวผู้ใหญ่ ซึ่งเขาเห็นว่าจะไม่ทำผิดหรือชักนำไปในทางที่ผิด ดังนั้น เมื่อตัวเองไม่สามารถปฏิบัติตามความคาดหวังของพ่อแม่ได้ เขาก็จะตำหนิตนเองก่อน เพราะรู้สึกว่าตนเองไม่มีค่าพอ กับความรักของพ่อแม่ ซึ่งความล้มเหลวเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็อาจขยายต่อไปสู่เรื่องอื่น ๆ ด้วย แม้แต่ในห้องเรียน ยกตัวอย่างตามปกติวิชาการอ่านมักเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดที่เด็กได้เรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา และเด็กเองก็เกี่ยวข้องกับการอ่านตลอดทุกวันในวัยเรียน ดังนั้นเด็กที่ล้มเหลวในการอ่านเป็นเวลานาน ๆ ก็จะถูกมองว่า มีพัฒนาการด้านการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ อันเป็นผลของความคิดว่าตนเองผิดที่ล้มเหลวในการอ่าน เด็กคนนั้นจึงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (ลอว์เรนซ์, เดนิส, 2545)

ในขณะที่เด็กกำลังพัฒนาภาพลักษณ์ แห่งตนนั้น เขาก็ได้เรียนรู้ว่ามีบุคลิกลักษณะ ในอุดมคติที่เขาควรประพฤติปฏิบัติและรู้ว่ามีมาตรฐานในพฤติกรรม เช่น ผู้ใหญ่ให้คุณค่ากับเด็กที่เรียนเก่ง เด็กที่เรียนบ่อย ๆ เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งกระบวนการพัฒนาตนในอุดมคติเริ่มต้นในครอบครัวและต่อเนื่องจนถึงเข้าโรงเรียนเช่นเดียวกับการสร้างภาพลักษณ์แห่งตน เด็กเริ่มตระหนักถึงขนบธรรมเนียมของสังคม ภาพลักษณ์ทางกาย ซึ่งมีอิทธิพลกับเด็กช่วงวัยรุ่นมาก หากพ่อแม่หรือครูวิจารณ์รูปร่าง สัดส่วนของเด็กจะทำให้พวกเขาเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นโดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อนวัยรุ่น (ลอว์เรนซ์, เดนิส, 2545)

จากการอธิบายที่ผ่านมาจะเห็นว่าครูและผู้ปกครองมีส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยเฉพาะในโรงเรียน ครูมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมาก จากจุดนี้น่าจะชี้ให้เห็นว่าไม่ใช่เด็กทุกคนที่เห็นค่าตัวเองล้มเหลว แล้วจะเห็นคุณค่าตนเองต่ำ ถ้าพ่อแม่ของเด็กเหล่านี้ ไม่สร้างความกดดันว่าเด็กจะต้องประสบความสำเร็จ และไม่กังวลกับความล้มเหลวของเด็กมากเกินไป แต่ขณะเดียวกันถ้าไม่กระตุ้นเด็กก็จะไม่พยายามเรียนให้สำเร็จได้

สรุปได้ว่า ความล้มเหลวในการเรียนไม่ใช่สิ่งที่ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ แต่ปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงออกต่อความล้มเหลวนั้นต่างหาก ที่ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ดังนั้นครูจึงต้องศึกษาว่า พฤติกรรมการแสดงออกอย่างไร ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าตนเองสูงแม้ว่าพวกเขาจะล้มเหลวก็ตาม เมื่อผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว เขาก็จะเกิดการเข้าสังคมกับเพื่อน และแก้ปัญหาทางการเรียนได้ดี เด็กจะมีวินัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และกระตือรือร้นเมื่อได้รับสิ่งท้าทายใหม่ ๆ (ลอว์เรนซ์, เดนิส, 2545) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

ลำดับขั้นของการเห็นคุณค่าในตนเอง

ภาพที่ 2 ลำดับขั้นของการเห็นคุณค่าในตนเอง
(อ้างอิงจาก เดนิส, ลอว์เรนซ์, 2545)

พัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัว ซึ่งเกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อยก่อนจะมารับอิทธิพลจากโรงเรียน และสังคมที่กว้างกว่าซึ่งแต่ละบุคคลเลือกใช้ชีวิตและทำงานอยู่ในเวลาต่อมา อิทธิพลภายนอกเหล่านี้จะลดความสำคัญลงไปตามบุคคลนั้นกลายเป็นผู้กำหนดตนเองได้ สำหรับเด็กในโรงเรียนการเห็นคุณค่าตนเองจะยังคงได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องจากบุคคลที่มีความสำคัญที่แวดล้อมชีวิตของนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่โดยทั่วไปก็คือ พ่อ แม่ ครู และเพื่อน ๆ นั่นเอง อย่างไรก็ตาม Rogers (Rogers, 1959) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวตนมิได้เป็นโครงสร้างถาวร แต่ประสบการณ์จะเปลี่ยนแปลงตัวตนเป็นคล้ายลักษณะของเหลวที่จะสามารถเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลง ที่จะสามารถเกิดรูปร่างใหม่ได้จากประสบการณ์ที่พบเจอ เป็นสิ่งที่ยึดหยุ่นในภาวะของบุคคลที่เชื่อมต่อกับประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม ตัวตนคือสิ่งที่ช่วยให้ตัวเราเข้ามาสู่การรับรู้ตน หรือ อัตมโนทัศน์ ซึ่งพัฒนาผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลและเหตุการณ์ในชีวิต

การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน

ผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอยู่ 3 ประเด็น ในการจัดการเรียนการสอน ที่จะทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ 1. บรรยากาศในห้องเรียน 2. การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และ 3. กลวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยอธิบายทีละประเด็น ดังนี้

1. บรรยากาศในห้องเรียน ซึ่งบรรยากาศในห้องเรียนนี้จะเน้นไปที่การสื่อสาร การสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักเรียน สามารถสร้างบรรยากาศของห้องเรียนให้มีความอบอุ่นและไว้วางใจ ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย ซึ่งครูมีส่วนสำคัญมาก ดังนั้นการพูด การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากมีการสื่อสารด้วยความเป็นกัลยาณมิตรให้นักเรียนรู้สึกว่าเขาปลอดภัย ไม่ได้รับการตำหนิหรือตัดสินใด ๆ ก็จะช่วยให้อารมณ์ภายในห้องเรียนนั้นมีความสุข ต่อไปจะเป็นตัวอย่างการสื่อสารในห้องเรียนที่ให้กำลังใจ และเพิ่มคุณค่าในตนเองต่อผู้เรียน (ฮาร์มัน, เมอร์ริลล์, 2546)

ตัวอย่าง การสื่อสารในห้องเรียนที่ให้กำลังใจ

ตัวอย่างที่ 1 : การกล่าวชมด้วยความจริงใจ

สถานการณ์ : สมมุติว่ามีนักเรียนคนหนึ่งสามารถตอบคำถามได้อย่างดีมาก

แนวปฏิบัติ : ปกติครูจะชมเด็ก เช่น อาจพูดว่า เธอเก่งมากเธอตอบคำถามได้ดี การที่ครูเน้นคำว่า “เธอ” เป็นคำชมที่มาจากบุคคลหนึ่งที่ดีสินคุณค่าของคนอีกคนหนึ่ง แต่เราควรปรับเป็น เช่น วิภา นี่เป็นรางวัลพิเศษสำหรับงานชิ้นนี้ให้เน้นไปที่ผลของงาน หรือการทำงานด้วยความอุตสาหะมากกว่าเน้นไปที่ตัวบุคคล

ข้อควรระวัง : เมื่อเด็กตอบคำถามถูก ครูต้องระวังการกล่าวชมที่เน้นไปที่ตัวเด็ก แต่ให้เน้นกล่าวชมไปที่กระบวนการทำงานของเขามากกว่า เช่น ครูชื่นชมวิธีที่เธอเรียบเรียงคำตอบ ครูชอบในการใช้วิธีแก้ปัญหของเธอ ครูชื่นชมในความอดทนของเธอ ครูชอบวิธีที่เธอพูด ครูชอบที่เธอเสี่ยงทำอย่างนั้น ครูชอบใจสำหรับสิ่งนั้น เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 2 : ครูเข้าใจเธอ

สถานการณ์ : สมมุติว่านักเรียนคนหนึ่งตอบคำถามไม่ถูกต้อง หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ครู : สูตรสำหรับหาพื้นที่รูปสี่เหลี่ยมด้านขนานคืออะไร

จูน : เออ... คือ... ความยาว X ความกว้าง ใช่มั้ยคะ

ครู : ครูชื่นชมที่เธอเสี่ยงตอบนะจูน รู้ว่าเธอยังไม่แน่ใจ แต่เธอก็ตอบ เป็นการลองพยายาม แต่ว่าสูตรหาพื้นที่สี่เหลี่ยมด้านขนานคือ ฐาน X ความสูง

แนวปฏิบัติ : การสื่อสารแบบครูเข้าใจเธอ เป็นทางเลือกอีกแบบหนึ่งในการชมและให้รางวัล ซึ่งจะมีประโยชน์สำหรับผู้เรียน ที่รู้สึกโดดเดี่ยว และขาดแคลนเมื่อพวกเขาได้ยินประโยคนี้ “ครูเข้าใจเธอ” ซึ่งหมายถึงว่าพวกเขาจะรู้สึกว่าคุณครูเข้าใจ ว่าพวกเขาประสบอะไรอยู่ ประโยคที่นิยมนำมาใช้ เช่น ครูอาจทำผิดพลาดอย่างนั้นได้เหมือนกัน ครูเข้าใจว่าเธอกลัวใจกับรายงานนี้ ครูคิดว่าครูเข้าใจเธอว่าเธอรู้สึกอย่างไร ครูสามารถแบ่งเบาความทุกข์เธอได้ไหม เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 3 : การเอาใจใส่โดยไม่ได้ชม แต่ใช้ความเอื้ออาทร

สถานการณ์ : เด็กคนหนึ่งเดินเข้ามาหาครู พร้อมกับรูปภาพที่วาดเพ่งเสร็จ และอาการเมื่อทำงานเสร็จ

แนวปฏิบัติ : ครูจึงพูดขึ้นว่า “ครูชอบรูปนี้ ชอบใจมากที่เอามาให้ดู”

“ครูชื่นชมเธอมากที่วาดรูปได้อย่างตั้งใจ”

“รอยยิ้มของหนูบอกครูได้ว่าหนูมีความสุขกับรูปนี้” เป็นต้น

นี่เป็นเพียงตัวอย่างเราอาจจะพูดประโยคอื่น ๆ ก็ได้ที่แสดงว่ามีความเอื้ออาทรกับผู้เรียนอย่างแท้จริง ให้ความสำคัญและความสนใจกับนักเรียนทุกคน โดยไม่ต้องใช้วลีต่าง ๆ เช่น “งานดี” “งานวิเศษ” เป็นต้น

เราจะเห็นว่าจากตัวอย่างที่ยกมาทั้ง 3 ตัวอย่างนั้น เป็นการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่า สิ่งที่ครูปฏิบัติกับนักเรียนโดยเฉพาะคำพูดที่สื่อออกไปย่อมทำให้นักเรียนรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของเขา ว่าครูปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างไร ยอมรับ หรือติเตียน โดยเฉพาะเมื่อเขาทำงานล้มเหลว หรือตอบไม่ถูก เราจะไม่เน้นไปที่คำตอบ แต่เราจะเน้นไปที่ความกล้าหาญ ความพยายาม ในการตอบของผู้เรียนมากกว่า ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการมองภาพลักษณ์ตนเองของเด็ก หากครูมีวิธีการสื่อสารดังที่ยกตัวอย่างมา ก็จะทำให้เด็กรับรู้ตัวเองได้ว่าพวกเขามีครูที่เข้าใจ ให้อภัย และจะทำให้เพิ่มความเชื่อมั่นในตัวเองได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

เราจะเห็นว่าส่วนหนึ่งของการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมาจากการทำแล้วสำเร็จ ดังนั้น นักเรียนก็เช่นกันหากเขาเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่ได้เป็นอย่างดี ก็จะเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง แต่อย่าลืมว่าในชั้นเรียนนั้นนักเรียนมีความแตกต่างกัน แม้แต่อยู่ในวัยเดียวกันก็มีความแตกต่างกัน เช่น แตกต่างกันทางด้านความถนัดในการเรียน แตกต่างด้านสติปัญญา แตกต่างกันด้านอารมณ์และความรู้สึก

ลักษณะ สรีรวิวัฒน์ (2554) ได้อธิบายเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่ส่งผลต่อรูปแบบการเรียนรู้หรือสไตล์การเรียนรู้ (Learning Style) หมายถึง การรับรู้ข้อมูล การจัดข้อมูล การพยายามทำความเข้าใจ การอธิบายสิ่งที่เข้าใจ ตลอดจนการแสดงกระบวนการทางความคิดด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปและนอกจากนี้ นุสรี อุภักย์ (2558) ได้อธิบายไว้ว่าผู้เรียนในชั้นหนึ่ง ๆ มิได้แบ่งเป็นผู้เรียนที่เรียนดี / เรียนไม่ดี เรียนช้า / เรียนเร็ว เท่านั้น แต่ยังมีความแตกต่างในลักษณะอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ผู้สอนควรพึงทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียน และนอกจากนี้ Jack Snowman and Rick Mc Cown (2012) ได้อธิบายเกี่ยวกับความแตกต่างของบุคคลว่าบุคคลมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกาย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก หรือแม้แต่ความถนัดทางด้านกีฬา เป็นต้น และความแตกต่างทางสังคม เช่น ชอบออกไปทำกิจกรรมข้างนอก มีความไวต่อความรู้สึกของคนอื่น มีระเบียบแบบแผนทางความคิด มีความมั่นใจในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์และฉลาด เป็นต้น

ซึ่งจากประสบการณ์ผู้เขียนได้แบ่งผู้เรียนในห้องเรียนออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนั้นในเวลาที่เราสอนหนังสือวิชาอะไรก็ตาม ก็จะมีนักเรียนอยู่ 4 รูปแบบนี้ในชั้นเรียน ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ผู้เรียนมีความถนัด / เป็นสิ่งถนัด + ชอบ

รูปแบบที่ 2 ผู้เรียนมีความถนัด / เป็นสิ่งถนัด + ไม่ชอบ

รูปแบบที่ 3 ผู้เรียนมีความไม่ถนัด / เป็นสิ่งไม่ถนัด + ชอบ

รูปแบบที่ 4 ผู้เรียนมีความไม่ถนัด / เป็นสิ่งไม่ถนัด + ไม่ชอบ

หากว่าเราสอนรายวิชาหนึ่งแล้วพบว่า นักเรียนในชั้นเรียนนั้นมี 4 รูปแบบดังกล่าวข้างต้น เราจะเห็นว่า เราจะใช้วิธีการสอนและเนื้อหาในการสอนแบบเดียวกันไม่ได้ เนื่องจากผู้เรียนมีรูปแบบที่แตกต่างกัน

รูปแบบที่ 1 จะเห็นว่าเด็กมีความถนัดและเป็นสิ่งที่เขาถนัด + กับความชอบด้วย ซึ่งในห้องเรียนหนึ่ง ๆ จะมีเด็กประเภทนี้อยู่ด้วย เราจัดว่าเด็กกลุ่มนี้เรียนเก่ง เด็กพวกนี้ต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาที่จะสามารถออกไปแข่งขันได้เพื่อพัฒนาศักยภาพที่สูงขึ้น

รูปแบบที่ 2 เด็กนักเรียนกลุ่มนี้มีความถนัดและเป็นสิ่งที่ถนัด แต่ไม่ชอบ หมายความว่าเด็กกลุ่มนี้เรียนดีแต่ขี้เกียจ ขาดแรงจูงใจ ดังนั้นครูควรสร้างเนื้อหาบทเรียนให้สนุกท้าทาย เพื่อสร้างแรงจูงใจกับเด็กกลุ่มนี้ สิ่งสำคัญคือรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนต้องท้าทาย สนุก ให้นักเรียนมีส่วนร่วมและจัดกิจกรรมตรงกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

รูปแบบที่ 3 นักเรียนกลุ่มนี้มีความไม่ถนัดและเป็นสิ่งที่ไม่ถนัดแต่ชอบ หมายความว่าเด็กกลุ่มนี้เรียนไม่เก่งระดับสติปัญญาอาจจะต่ำ แต่มีความขยันมาเรียน ดังนั้นครูจึงต้องสอนเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ไม่จำเป็นต้องสอนเนื้อหาไปพร้อมกับเด็กรูปแบบที่ 1 แต่จะมีเนื้อหาที่ง่ายกว่า สอนแบบค่อยเป็นค่อยไป อาจต้องใช้เวลา เช่น มีกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมให้แบบฝึกหัดที่ง่าย ๆ ก่อน

รูปแบบที่ 4 มีความไม่ถนัดและเป็นสิ่งที่ไม่ถนัด และรวมทั้งไม่ชอบ เราจะเห็นว่ารูปแบบที่ 4 นี้ เด็กกลุ่มนี้มีปัญหา ทั้งระดับสติปัญญาและขาดแรงจูงใจ ดังนั้นครูสามารถใช้วิธีการช่วยเหลือได้จากเด็กในรูปแบบที่ 2 และ 3 คือ สอนแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื้อหาเริ่มจากง่าย ๆ ก่อน และมีการสร้างบรรยากาศการเรียนแบบสนุกสนานจูงใจให้เด็กกลุ่มนี้มีโอกาสทำกิจกรรมง่าย ๆ ได้ และให้เขาเข้าถึงความสำเร็จของงาน ใบงาน ใบกิจกรรม เนื้อหา อาจไม่จำเป็นต้องไปพร้อม ๆ กับเด็กรูปแบบที่ 1 ก็ได้ ควรจัดเนื้อหาใหม่ให้ง่ายกว่า

หากครูเข้าใจนักเรียนตัวเองว่าในชั้นเรียนหนึ่ง ๆ นั้น เรามีนักเรียนอยู่ 4 รูปแบบด้วยกัน ครูก็จะสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลาย ตรงกับความความสามารถของเด็กแต่ละรูปแบบได้ เมื่อเด็กสามารถทำกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามลักษณะของเด็กจะช่วยพัฒนาความรู้สึกไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งความรู้สึกนี้จะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง นำไปสู่สภาพลักษณะแห่งตนที่ดี เกิดความมั่นใจในตนเอง อันจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเองนั่นเอง

3. กลวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

3.1 การเริ่มต้นการสอนเพื่อสร้างความอบอุ่น ปลอดภัย และไว้วางใจ

อาจจะเริ่มต้นในการสอนด้วย การตั้งคำถามทั่วไปก่อน เช่น

- 1) วันนี้ เป็นวันที่ปลอดภัยไปของใครบ้าง
- 2) มีกี่คนที่จำได้ว่าเราเรียนถึงไหน เมื่อวานนี้
- 3) มีใครอยากจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งใหม่ หรือสิ่งดี ๆ ในชีวิตตนเองบ้าง

เป็นการสร้างความสัมพันธ์ภายในห้องเรียน และให้เด็กได้กล้าแสดงออกด้วยการตอบคำถาม ซึ่งคำถามเหล่านี้ก็เป็นคำถามทั่วไป ไม่ยาก ไม่ว่านักเรียนจะตอบว่าอะไร ก็ได้ใช้ทั้งสิ้น แล้วเมื่อเด็กตอบแล้ว ครูก็ควรพูด “ขอบใจมากสำหรับการถ่ายทอดประสบการณ์” “ครูชอบเรื่องที่เธอเล่ามาก” ซึ่งในเริ่มต้นสอนนี้เป็นการให้เวลานักเรียนประมาณ 2-3 นาที เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความสุข หรือความเศร้าในชีวิตซึ่งกันและกัน เป็นการละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความอบอุ่น การมีส่วนร่วม และการเป็นส่วนหนึ่งในชั้นเรียน และนอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่ไม่เก่งในวิชานี้สามารถมีโอกาส พูดเกี่ยวกับวิชาอื่นหรือเรื่องอื่น ๆ ได้ และยังทำให้นักเรียนที่มีความทุกข์ได้ระบายออกมา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ใกล้ชิดและเห็นอกเห็นใจ เข้าใจกันมากยิ่งขึ้น หากผู้สอนมีการเปิดฉากด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเอง แบบนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ และรู้สึกปลอดภัยกับห้องเรียน สิ่งเหล่านี้ล้วนนำไปสู่ความเชื่อมั่นในการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน

3.2 กลวิธีดำเนินการสอนเพื่อปรับเปลี่ยน Mindset

ตามธรรมชาติของนักเรียน ย่อมมีความกระวนกระวายใจในขณะที่อยู่ในห้องเรียน เพราะกังวลว่าจะทำอะไรจึงจะทำให้ครูพอใจตนเอง และจะเข้าใจในสิ่งที่เรียนอยู่หรือไม่ หรือเพื่อนร่วมห้องจะคิดอย่างไรถ้าตนทำอะไรผิดพลาด บางคนเกรงว่าจะทำผิดจนไม่กล้าที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ขาดความมั่นใจ ทำให้กลัวการเรียน ดังนั้นครูควรทำอย่างไรที่จะช่วยพวกเขาเหล่านี้ให้มีความปลอดภัยในห้องเรียน ครูจะทำอย่างไรที่จะช่วยให้เขาเรียนด้วยความมั่นใจ และมั่นใจว่าเขาเรียนได้ ซึ่งมีกลวิธีที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเหล่านี้ ที่เพลอน (Pilon, 1991 อ้างอิงจาก ฮาร์มิน, เมอร์ลิล, 2546) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

กลวิธีที่ ป้ายความจริง (Truth Signs)

หมายถึง การเขียนข้อความที่เป็นข้อความจริง ติดไว้เพื่อเตือนใจผู้เรียนถึงความจริงของการเรียน และการดำรงชีวิต ป้ายความจริงนี้แตกต่างจากป้ายทั่ว ๆ ไป คือไม่ใช่เป็นคำสั่ง เช่น จงเคารพสิทธิผู้อื่น แต่ป้ายความจริงนี้เป็นสิ่งเตือนใจนักเรียนให้ระลึกถึงความจริงที่สำคัญ สำหรับการเรียนรู้และการดำรงชีวิต ยกตัวอย่างเช่น

“ทุกคนต้องใช้เวลาเพื่อคิดและเรียนรู้”

วิธีการคือ ครูชูป้าย “ทุกคนต้องใช้เวลาเพื่อคิดและเรียนรู้” แล้วให้นักเรียนอ่านดัง ๆ พร้อมกัน แล้วครูก็สั่งให้อ่านอีกรอบ อ่านอย่างหนักแน่น จากนั้นครูถามว่า “คำกล่าวนี้อาจเป็นความจริงใช่หรือไม่” เมื่อเราได้ยินอะไรหรือลองทำอะไรก็ตาม เราไม่สามารถเรียนรู้ได้ทันทีแต่เราต้องการเวลาทำความเข้าใจในเรื่องนั้น และทำให้เรื่องนั้นมีความหมายสำหรับเรา พวกเราใช้ข้อความนี้เป็นเครื่องเตือนใจว่า ต้องให้เวลากับตนเองอย่างเพียงพอเมื่อต้องการเรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง เราไม่ควรเร่งกระบวนการเรียนรู้ เพราะทุกคนใช้เวลาเพื่อคิดและเรียนรู้

และอีกตัวอย่างป้าย ครูชูป้ายความจริงว่า “ทุกคนเรียนรู้ด้วยวิธีของตนเอง และตามจังหวะเวลาของตนเอง” แล้วก็ให้นักเรียนอ่านดัง ๆ พร้อมกัน (เหมือนป้ายแรก) ครูพูดว่า “ข้อความนี้เป็นความจริง แต่ละคนเรียนรู้ด้วยวิธีของตนเอง ไม่มีใครเหมือนใคร บางคนเรียนได้ดีที่สุดจากคำ บางคนจากรูปภาพ บางคนจากการทดลองทำ เป็นต้น ทุกคนมีวิธีการเรียนรู้ที่ตนชอบเป็นพิเศษ สิ่งนี้เป็นความจริงไหม ?” แต่ละคนต่างก็เรียนตามจังหวะเวลาของตนเอง บางคนเร็ว บางคนช้า ทุกคนมีจังหวะที่เหมาะสมกับตัวเอง

ครูจะติดป้ายนี้ไว้ในห้องเรียน เพื่อเตือนใจเกี่ยวกับความจริงของการเรียนรู้ซึ่งบางทีเราก็กังขา เราอาจคิดว่าเราต้องเรียนตามวิธีเหมือนคนอื่น และทำได้พร้อม ๆ กับคนอื่น ซึ่งความจริงคือไม่จำเป็น เพราะเราควรแสวงหาวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของเราเอง เมื่อนักเรียนคิดได้เช่นนี้ จะทำให้เขาไม่ไปเปรียบเทียบกับใคร และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีการของตัวเอง

เราจะเห็นว่าป้ายความจริงเหล่านี้จะช่วยให้เด็กคิดได้กว้างขึ้น มองโลกได้มากขึ้น และเข้าใจในความจริง เมื่อเขาเจอปัญหาการเรียนเขาก็สามารถย้อนมาอ่านป้ายความจริงเหล่านี้ได้ และอีกประโยคที่เป็นป้ายความจริงที่ว่า “การทำผิดเป็นเรื่องธรรมดา นั่นคือวิธีการ” ป้ายความจริงเหล่านี้จะช่วยให้เด็กมี Mindset ที่ดีต่อตัวเอง และการมองโลก เมื่อเกิดเหตุการณ์ใด ๆ พวกเขาก็สามารถที่จะคิดวิเคราะห์ได้ตามหลักความจริงเหล่านี้ โดยไม่มีการโทษตัวเอง หรือสิ่งอื่น ๆ เพราะพวกเขาเข้าใจในความจริงเหล่านี้แล้ว จะเห็นว่าการปลูกฝังข้อความจริงเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ๆ เป็นการปลูกฝังเข้าไปด้านในของผู้เรียน ให้มีความคิดที่ถูกต้อง เมื่อความคิดถูกต้องก็ย่อมนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยลดปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ครูจึงต้องพยายามหาข้อความจริงมาให้เด็กได้เรียนรู้บ่อย ๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในข้อความจริงเหล่านี้ และสามารถนำไปใช้เป็นฐานคิดในชีวิต เพื่อพัฒนาต่อไป

และนอกจากนี้ Lisa M. Schab (2013) ได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเองที่ดี ซึ่งเขากล่าวไว้ว่าการมีความมั่นใจในตนเองที่ดี จะทำให้บุคคลมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเราต้องเข้าใจและยอมรับจุดอ่อนของเรา และหาข้อดีในจุดแข็งของเรา และตระหนักถึงการเป็นคุณค่าของตัวเองที่มีมาแต่กำเนิด ดังตัวอย่างกิจกรรมที่ Lisa ได้เสนอไว้ดังนี้

กิจกรรมที่ 1: ความมั่นใจในตนเองที่ดี

1. ใส่ชื่อคนที่คุณรู้จัก ซึ่งมีลักษณะเป็นคนที่มีสมบูรณ์แบบ (Perfectionist).....
2. เขียนในสิ่งที่คุณคิดว่าบุคคลนั้น ยังไม่สมบูรณ์แบบหรือความท้าทายต่อบุคคลนั้น.....
3. อธิบายตัวเองจากมุมมองของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ไม่ดี โดยไม่สนใจจุดแข็งของตัวเอง ให้เน้นย้ำถึงความไม่สมบูรณ์แบบของตัวเองและคิดว่าคนอื่นดีกว่าคุณอย่างไร.....
4. อธิบายตัวเองจากมุมมองของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ดี ตระหนักถึงจุดแข็งของคุณ ยอมรับในความไม่สมบูรณ์แบบของคุณ และรู้ว่าทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน.....

กิจกรรมที่ 2: เรื่องราวของคุณ

เขียนเรื่องราวความทรงจำสำคัญ ๆ ในชีวิตของคุณลงในกระดาษ เช่น การเริ่มต้นหรือเปลี่ยนโรงเรียน การพบปะหรือสูญเสียเพื่อน การเกิดของพี่น้อง ความสำคัญหรือการสูญเสีย งานแต่งงานหรือการหย่าร้าง การเดินทาง และช่วงเวลาแห่งความสุขหรือความยากลำบาก ถัดจากแต่ละเหตุการณ์ ให้เขียนอายุที่คุณเกิด เมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

เขียนเลขศูนย์ (0) ที่ด้านซ้ายสุดของเส้นแนวนอนด้านล่าง เขียนอายุปัจจุบันของคุณที่ด้านขวาสุด ถ่ายทอดเรื่องราวของคุณในแต่ละรายการในรูปแบบเรียงความ (Timeline) โดยวางแต่ละเรื่องราวตามเวลาที่เกิดขึ้น เขียนอายุของคุณอยู่ข้าง ๆ แต่ละเหตุการณ์ หากคุณสังเกตเห็นความทรงจำเชิงบวก ให้เขียนไว้เหนือเส้น หากคุณสังเกตเห็นความ

ทรงจำเชิงลบ ให้เขียนไว้ได้บรรทัด หากข้อมูลไม่ครบถ้วน ให้สร้างใหม่ลงในกระดาษอีกแผ่น เมื่อเสร็จแล้ว ให้ย้อนกลับไปดูใหม่ใหม่ของ คุณ อธิบายข้อสังเกตหรือความรู้สึกที่คุณมี กิจกรรม

กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเติมเต็มให้นักเรียนได้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง จากกิจกรรมค้นหาเรื่องราวของตนเองในเชิงบวก และกล้ายอมรับตนเองในเชิงลบ ซึ่งจะเพิ่มความมั่นใจในตนเอง แล้วนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง

สรุป

หากผู้สอนได้ตระหนักรู้ว่า การจัดการเรียนการสอนไม่เพียงแต่ให้เฉพาะความรู้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้วย เนื่องจากผู้เรียนต้องออกไปใช้ชีวิตหลังจบการศึกษา ซึ่งในชีวิตจริงนั้นมียุคประกอบมากมาย ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องตระหนักถึงการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ไม่ว่าจะเป็น

1. บรรยากาศในชั้นเรียนที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความปลอดภัย ด้วยการสื่อสารที่ทำให้กำลังใจในชั้นเรียน จะทำให้ผู้เรียนได้รับการยอมรับ และกล้าที่จะเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ภาพลักษณ์แห่งตนที่ดี และการนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยวิธีการบวนการที่นำเข้าสู่บทเรียนหรือขั้นเริ่มต้น

2. การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล หากครูมีความเข้าใจและรู้ว่า ผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความถนัด และแรงจูงใจ ดังที่ผู้เขียนได้แบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 รูปแบบที่กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมนำไปสู่การออกแบบ การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้พวกเขา รู้สึกถึงความสำเร็จ เมื่อพวกเขาสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ในเนื้อหาบทเรียนได้ สิ่งนี้จะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมโยงว่าเขาก็ทำได้ ดังนั้นการออกแบบการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นศิลปะอีกอย่างหนึ่งที่ครูสามารถที่จะใช้กิจกรรมที่มีความหลากหลาย มาใช้ในชั้นเรียน

3. กลวิธีการสอนเพื่อปรับเปลี่ยน Mindset ทุกท่านทราบกันดีว่า ในทางจิตวิทยา พฤติกรรมภายนอก มักมาจากพฤติกรรมภายใน เช่น ความคิด ความรู้สึก เป็นต้น ดังนั้นหากเราได้มีการปลูกฝังเกี่ยวกับแนวคิดที่ถูกต้อง ด้วยข้อความจริงต่าง ๆ ซึ่งข้อความจริงเหล่านี้ก็จะไปเป็นแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง เช่น ป้ายความจริงที่ว่า “ทุกคนต้องใช้เวลาเพื่อคิดและเรียนรู้” ดังนั้นหากผู้เรียนเข้าใจข้อความจริงข้อนี้ ก็จะทำให้พวกเขารู้ว่า การที่จะเรียนรู้อะไรสักอย่าง มันต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า และต้องมีเวลาในการคิดทบทวน และป้ายความจริงที่ว่า “ทุกคนต้องเรียนรู้ด้วยวิธีของตน และตามจังหวะเวลาของมัน” ซึ่งหากผู้เรียนเข้าใจข้อความจริงนี้แล้ว พวกเขาจะไม่ไปเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่น เพราะพวกเขาเข้าใจแล้วว่า ทุกคนย่อมมีวิธีการเรียนรู้ด้วยวิธีของตน และมีเวลาเป็นของตนเอง ซึ่งจะทำให้พวกเขาสามารถที่ควบคุมตนเองได้ และนำไปสู่ตัวตนในอุดมคติที่ไม่ขัดแย้งต่อภาพลักษณ์แห่งตน และรวมไปถึงกิจกรรมที่สร้างความตระหนักรู้ การเห็นคุณค่าในตนเอง การให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นใจในตนเอง การเห็นความสำคัญทั้งของตนเองและผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะพัฒนาไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การเห็นคุณค่าในตนเองนี้ ก็จะส่งผลต่อยอดไปสู่การเห็นคุณค่าผู้อื่นด้วย ซึ่งจะทำให้การผู้ร่วมกันนั้นเป็นไปด้วยความสัมพันธที่ดี ในการใช้ชีวิตต่อไป เพราะการศึกษาไม่ได้แค่ให้ความรู้ แต่จะต้องบ่มเพาะผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

จันทร์เพ็ญ ภูโสภ. (2566). *ทฤษฎีการให้คำปรึกษา* (พิมพ์ปรับปรุงครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ดกสการพิมพ์.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะจิตวิทยา. (2559). *Self-esteem การเห็นคุณค่าในตนเอง*.

<https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/self-esteem/>

นุชลี อุปถัย. (2558). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.

ลักขณา สรวิวัฒน์. (2554). *จิตวิทยาในชั้นเรียน* (ฉบับปรับปรุง). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เดนิส ลอร์เรนซ์. (2545). *เสริมสร้างการรู้ค่าตนในห้องเรียน*. กรมวิชาการ (หนังสือแปล)

วัชร ทรัพย์มี. (2554). *ทฤษฎีให้บริการปรึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 6). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ฮาร์มิน, เมอริลล์. (2546). *แรงจูงใจสู่การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม : คู่มือสำหรับผู้สอน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรมวิชาการ.
(หนังสือแปล)
- Pilon, G. H. (1991). *Workshop Way*. New Orleans, La : Workshop Way, Inc.
- Rogers, C. R. (1959). *A Theory of Therapy*. Personality and interpersonal Relationship as Develop
in the Client Centered Framework. Ins. Koch (Ed.) Psychology : A study of Science.
New York : McGraw-Hill.
- Schab, Lisa M. (2013). *The self-esteem workbook for teens: activities to help you build confidence
and achieve your goals*. New Harbinger Publications, Inc.
- Snowman, Jack and Rick McCown. (2012). *Psychology Applied to Teaching* (13th ed). Wadsworth:
Cengage Learning.

บทความวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวล ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

A study on Mathematical Thinking and Mathematical Anxiety Relationship for Mathayomsuksa 2 Students

ARTICLE INFO

Article history:

Received 23 October 2023

Revised 4 April 2024

Accepted 6 August 2024

Available Online 29 August 2024

ระพีพรรณ สุวรรณทา^{1*} และ นวพล นนทภา²
Rapeepan Suwanta^{1*} and Nawapon Nontapa²

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the sample's mathematical thinking regarding problems related to quadratic equations in one variable, 2) study the sample's mathematical anxiety, and 3) compare the sample's mathematics anxiety of special classrooms and regular classrooms, and 4) study the relationship between mathematical thinking and math anxiety. The sample group consisted of 220 Mathayom 2 students, Kosum Wittayasan School, Maha Sarakham Province, in semester 2/2022. The research tools were a Mathematical Thinking Test and a Mathematics Anxiety Scale. The statistics used percentage, mean, standard deviation. Correlation value and simple regression analysis.

The results of the research were as follows: 1) the most of 121 students had the mathematical thinking at the moderate level, or 55.00 percent of all, 2) the students' math anxiety was at high level when it was compared with the criteria, 3) the sample's math anxiety mean score in the special classrooms was higher than the regular classrooms' as the statistically significant at the .05 level., and 4) the sample's mathematical thinking was significantly related to their math anxiety at .05 with a correlation coefficient of .726, which indicated that the independent variables were highly related to their math anxiety.

KEYWORDS: MATHEMATICAL THINKING / MATHEMATICAL ANXIETY

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Mathematics Education), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : nookrapeepan123@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว 2) ศึกษาความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน 3) เปรียบเทียบความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียน ห้องเรียนพิเศษ และห้องเรียนปกติ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2/2565 จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบทดสอบการคิดทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 2) ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับสูง 3) คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษสูงกว่านักเรียนห้องเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การคิดทางคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .726 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูงกับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์

คำสำคัญ: การคิดทางคณิตศาสตร์ / ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์

บทนำ

ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้แบบเปิดโอกาสทางการศึกษา โดยให้คนไทยเข้าถึงการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ทำให้การศึกษาไทยมีคุณภาพและมีมาตรฐานระดับสากล สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน แสวงหาความรู้ มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแข่งขัน (วิจารณ์ พานิช, 2555) คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (ยุพิน พิพิธกุล และคณะ, 2554)

การคิดทางคณิตศาสตร์เป็นการประยุกต์วิธีการอย่างเป็นระบบจนสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับปริมาณหรือจำนวนจนกระทั่งสามารถนึกถึงแบบรูป สถานการณ์ปัญหาทั่วไป และเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายได้ องค์ประกอบของการคิดทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 1) การแก้ปัญหาซึ่งผู้เรียนต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหา เลือกใช้กลยุทธ์และสรุปคำตอบให้สอดคล้องกับปัญหา 2) การให้เหตุผล ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ และข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา อธิบายเหตุผลในการเลือกใช้กลยุทธ์ในการแก้ปัญหา รวมทั้งอธิบายความสมเหตุสมผลของคำตอบ และ 3) การนำเสนอตัวแทนความคิด ผู้เรียนสามารถใช้ตัวแทนความคิดเพื่อทำความเข้าใจปัญหา ใช้ตัวแทนความคิดเพื่อแสดงกระบวนการแก้ปัญหา และใช้ตัวแทนความคิดเพื่อสรุปปัญหาโดยใช้รูปภาพ ข้อความ ตัวแปร สัญลักษณ์ ตัวเลข (นพพล นนทภา, 2559)

ความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ (Mathematic Anxiety) หรือความไม่สบายใจที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในปัจจัย ที่เป็นปัญหาของการเรียนรู้คณิตศาสตร์การเรียนคณิตศาสตร์ตลอดจนถึงการทดสอบในวิชาคณิตศาสตร์ถือว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล ผู้เรียนส่วนมากมีความเชื่อว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากและน่าเบื่อ อีกทั้งครูผู้สอนคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่จะเ้าระเบียบ และเข้มงวดผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลัว เบื่อ และไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นอกจากนั้นก็พบว่าในขณะที่เรียนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเช่น ไม่เข้าใจเนื้อหา ทำการบ้านไม่ได้ก็จะเกิดการท้อใจไม่อยากเรียน นักเรียนหลายคนที่ถูกข่มขู่มาจากความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีความมั่นใจเพียงเล็กน้อยในความสามารถ

ในการทำคณิตศาสตร์ และมีแนวโน้มที่จะอยากเรียนวิชาคณิตศาสตร์จำนวนน้อยที่สุด (Anderson and Bourke, 2000)

โรงเรียนโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ได้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ทั้งในเขตและนอกเขตพื้นที่ให้บริการ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอน และได้ศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการศึกษาผลการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนส่วนมากมีปัญหาในทางการคิดทางคณิตศาสตร์ การคิดคำนวณ การคิดแก้ปัญหา สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ให้บุคคลอื่นรับรู้ได้ รวมทั้งไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน และไม่สามารถเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ได้ ทำให้มีความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเครียด ความไม่สบายใจ ความรู้สึกไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนไม่อยากเรียนคณิตศาสตร์ พยายามหลีกเลี่ยงไม่เรียนคณิตศาสตร์ นอกจากนั้นก็พบว่าในขณะที่เรียนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เช่น ไม่เข้าใจเนื้อหา ทำการบ้านไม่ได้ก็จะเกิดอาการท้อจนไม่อยากเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความวิตกกังวลในการเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 220 คน เพื่อจะได้ทราบว่าการคิดทางคณิตศาสตร์และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการคิดทางคณิตศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว
2. เพื่อศึกษาความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และห้องเรียนปกติ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

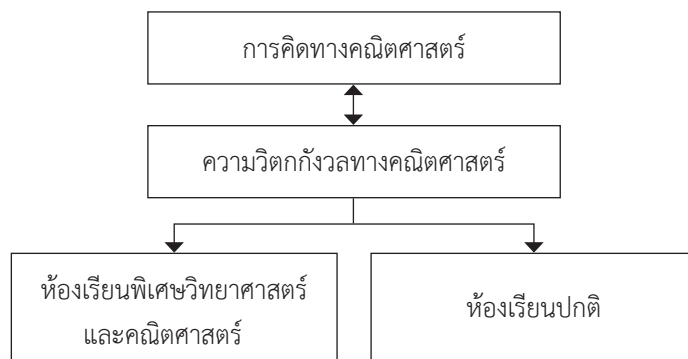
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 485 คน จาก 12 ห้องเรียน (ความสามารถ)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 220 คน จาก 6 ห้องเรียน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane) เป็นห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 2 ห้องเรียน และห้องเรียนปกติ 4 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบการคิดทางคณิตศาสตร์ จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบทดสอบอัตนัย ใช้เวลาทำแบบทดสอบ 50 นาที หากคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทดสอบหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจการจำแนก และค่าความเชื่อมั่น
2. แบบวัดความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ จำนวน 17 ข้อ ใช้เวลาทำแบบวัด 50 นาที หากคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทดสอบหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจการจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565
2. ดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 220 คน โดยวันที่ 1 ทำแบบทดสอบการคิดทางคณิตศาสตร์ และวันที่ 2 ทำแบบวัดความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์
3. ดำเนินการเก็บข้อมูล และนับคะแนนแบบทดสอบการคิดทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 220 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์การคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. วิเคราะห์ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ใช้เกณฑ์ในการแปลผลแบบทดสอบ โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่ม
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และห้องเรียนปกติ โดยใช้สถิติทดสอบทีกรณีก่ออิสระ (Independent Samples t-test)
4. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์กับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Linear Regression Model) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์
- การศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 220 คน โดยแบ่งเป็น 3 ระดับคือ สูง ปานกลาง และต่ำ มีผลการศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์

แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอตัวแทนความคิด เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยพิจารณาจากแบบทดสอบการคิดทางคณิตศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ตามระดับการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

การคิดทางคณิตศาสตร์	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
สูง	88	40.00	37.76	2.87
ปานกลาง	121	55.00	27.22	3.59
ต่ำ	11	5.00	13.55	1.57
รวม	220	100		

จากตารางที่ 1 พบว่า การคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยพิจารณาจากแบบทดสอบ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 ($\bar{X}=27.22$, S.D.=3.59) ระดับสูง มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ($\bar{X}=37.76$, S.D.=2.87) และระดับต่ำ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ($\bar{X}=13.55$, S.D.=1.57)

1.2 ผลการวิเคราะห์การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ตามระดับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
สูง	111	50.45	12.45	1.10
ปานกลาง	98	44.54	8.97	1.04
ต่ำ	11	5.00	4.27	0.47
รวม	220	100		

จากตารางที่ 2 พบว่า การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยพิจารณาจากแบบทดสอบ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง มีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 50.45 ($\bar{X}=12.45$, S.D.=1.10) ระดับปานกลาง มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 44.54 ($\bar{X}=8.97$, S.D.=1.04) และระดับต่ำ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.47)

1.3 ผลการวิเคราะห์การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ตามระดับการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
สูง	95	43.18	12.43	1.04
ปานกลาง	114	51.82	8.83	1.14
ต่ำ	11	5.00	4.09	0.30
รวม	220	100		

จากตารางที่ 3 พบว่า การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยพิจารณาจากแบบทดสอบ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 51.82 ($\bar{X}=8.83$, S.D.=1.14) ระดับสูง มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 43.18 ($\bar{X}=12.43$, S.D.=1.04) และระดับต่ำ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.30)

1.4 ผลการวิเคราะห์การนำเสนอตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ตามระดับการนำเสนอตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

การนำเสนอตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
สูง	95	43.18	12.53	1.15
ปานกลาง	112	50.91	8.57	1.37
ต่ำ	13	5.91	4.62	0.51
รวม	220	100		

จากตารางที่ 4 พบว่า การนำเสนอตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยพิจารณาจากแบบทดสอบ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 50.91 ($\bar{X}=8.57$, S.D.=1.37) ระดับสูง มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 43.18 ($\bar{X}=12.53$, S.D.=1.15) และระดับต่ำ มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.51)

2. ผลการศึกษาความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์

ผลการศึกษาความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 220 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยพิจารณาเป็นรายข้อของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกระดับของนักเรียนออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยได้เท่ากับ 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ 3.34-5.00 มีความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ นักเรียนมีความวิตกกังวลทางวิชาคณิตศาสตร์ 3 ลำดับแรก คือ ฉันทักลัวว่าจะได้ออกไปทำโจทย์ปัญหาหน้าชั้นเรียน ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.58) รองลงมา ฉันทักลัวไม่รู้วิธีทำข้อสอบในชั่วโมงคณิตศาสตร์ ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.60) และฉันทักลัวที่ครูให้ตอบคำถาม ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.64) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และห้องเรียนปกติ โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์

ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และห้องเรียนปกติ โดยใช้สถิติทดสอบทีกรณีกกลุ่มอิสระ (Independent Samples t-test) ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และห้องเรียนปกติโดยใช้การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติทดสอบทีกรณีกกลุ่มอิสระ (Independent Samples t-test) นำเสนอโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าองศาอิสระ ค่าสถิติ และระดับนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value
ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	64	73.23	3.55	126	-2.63	.001*
ห้องเรียนปกติ	64	71.14	5.28			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า การเปรียบเทียบความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และห้องเรียนปกติ คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนห้องเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความถดถอยอย่างง่าย จากการคิดทางคณิตศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความถดถอยอย่างง่าย จากการคิดทางคณิตศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ความถดถอยอย่างง่าย สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ *Adj.R Square* และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

<i>R</i>	<i>R Square</i>	<i>Adj.R Square</i>	SE. of the Estimate
.726	.527	.522	8.920

จากตารางที่ 6 พบว่า การวิเคราะห์การคิดทางคณิตศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ พบว่า การคิดทางคณิตศาสตร์ ส่งผลต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงซ้อน (*R*) มีเท่ากับ .726 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 8.920 ส่วนค่า *R Square* (R^2) จะเป็นค่าที่ระบุว่าการแปรปรวนตัวแปรเกณฑ์ที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรพยากรณ์คิดเป็นร้อยละเท่าไร (หรือที่เรียกว่าอำนาจ การพยากรณ์) สามารถหาได้โดยการคูณค่า *R Square* (R^2) ด้วย 100 จากตารางพบว่า ตัวแปรความแปรปรวนของ *Y* ได้ $.527 \times 100$ เท่ากับ ร้อยละ 52.7 ส่วนค่า Adjusted *R Square* ($Adj.R^2$) เป็นการปรับแก้ค่า *R Square* ($Adj.R^2$) ให้ได้ค่าที่มีความเหมาะสมมากกว่าค่า *R Square* ($Adj.R^2$) หากเกิดกรณีที่กลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย ๆ ค่า *R Square* ($Adj.R^2$) จะประมาณค่าสูงเกินกว่าค่าจริงของประชากร (Overestimation) จึงควรพิจารณาค่าอำนาจการพยากรณ์ จากค่า Adjusted *R Square* ($Adj.R^2$) จึงจะเหมาะสมมากกว่า ดังนั้นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สามารถทำนายความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้เท่ากับร้อยละ 55.2

4.2 ผลการสร้างสมการพยากรณ์ จากการคิดทางคณิตศาสตร์ ส่งผลต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความถดถอยอย่างง่าย เพื่อตอบสนองมาตรฐานการวิจัยและดำเนินการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยอย่างง่าย เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ มีรายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยอย่างง่ายระหว่างทางการคิดทางคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์จากการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย

ตัวแปรที่เข้าสมการ	<i>B</i>	<i>Std.Error</i>	<i>Beta</i>	<i>t</i>	<i>p-value</i>
การคิดทางคณิตศาสตร์ (<i>X</i>)	.079	.039	.726	2.471	.014
ค่าคงที่ (Constant)	75.672	1.231		61.416	.000

จากตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยอย่างง่ายของการคิดทางคณิตศาสตร์ ที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย พบว่า การคิดทางคณิตศาสตร์ (*X*) สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพยากรณ์ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ (*Y*) ที่ร้อยละ 55.2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถนำค่าที่ได้มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 75.672 + (0.079)(X)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .726(X)$$

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

1. การคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียวของนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนห้องเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55 ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 40 และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากการคิดทางคณิตศาสตร์โดยภาพรวมของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนไม่สามารถสอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้มากนัก เพราะในบางโจทย์ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นนักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เกี่ยวกับการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์นักเรียนส่วนมากจะให้เหตุผลไม่ได้ เพราะส่วนมากครูจะมุ่งเน้นที่การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้นักเรียนก่อนเป็นอันดับแรก และการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการถาม-ตอบ จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถเขียนให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ได้ และการนำเสนอตัวแทนความคิดในชั้นเรียนส่วนใหญ่ในชั้นเรียนปกตินักเรียนจะไม่ได้นำเสนอทุกคน อาจจะทำให้นักเรียนไม่คุ้นเคยกับการนำเสนอตัวแทนความคิดมากนัก ซึ่งเมื่อผู้วิจัยทำการวิจัยเกี่ยวกับการคิดทางคณิตศาสตร์ทำให้ภาพรวมการคิดทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนส่วนใหญ่มีการคิดทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะนักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการของการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และนักเรียนขาดการฝึกฝนในการทำโจทย์คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ฝึกแก้ปัญหาฝึกให้เหตุผลด้วยตัวเอง ส่งผลให้นักเรียนอธิบายและแสดงการให้เหตุผลได้ในระดับกลาง ๆ ด้านการนำเสนอตัวแทนความคิดนักเรียนส่วนใหญ่มีการคิดทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะนักเรียนยังขาดความรู้ไม่สามารถจำแนกสิ่งที่เป็นรูปธรรมเป็นนามธรรมได้ หรืออาจเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ภายในห้องเรียนไม่เอื้ออำนวย ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการคิดทางคณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน แต่สำหรับการคิดทางคณิตศาสตร์นั้น สามารถพัฒนาได้โดยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกการคิดทางคณิตศาสตร์อยู่เสมอ ครูจะต้องไม่เน้นสอนตามตำรา แต่ครูจะต้องให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง

ก่อนและครูเป็นผู้สรุปในครั้งสุดท้าย ครูไม่ควรสอนแบบตามเนื้อหาในหนังสือเรียนหรือใช้การเปิดสื่อเพียงอย่างเดียว ควรเน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อที่จะให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง และควรสอนพื้นฐานแนวคิดทางคณิตศาสตร์โดยไม่เน้นการท่องจำแต่เน้นความเข้าใจมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน จะเห็นว่าการให้นักเรียนทำแบบทดสอบการคิดทางคณิตศาสตร์ ล้วนแล้วแต่เป็นส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Benjamin J. Sinwell (2017) กล่าวว่า กลยุทธ์การประเมินรายทางเพื่อการคิดเชิงคณิตศาสตร์ส่งผลกระทบต่อความคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ใช้การคิดทางคณิตศาสตร์ในการคิดและเรียนรู้คณิตศาสตร์ขณะแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในกระบวนการอภิปรายขณะแก้ปัญหา พูดคุยและมีส่วนร่วมในการคิดทางคณิตศาสตร์ขณะทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน บรรยายถึงความสำคัญของการมีอยู่ของจิตใจ แรงจูงใจ และอารมณ์ในการคิดทางคณิตศาสตร์ และอธิบายความเชื่อของตนเกี่ยวกับการกระทำที่สามารถทำได้ปรับปรุงการคิดทางคณิตศาสตร์ของพวกเขา ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นและแบ่งปันกับนักเรียนผู้เข้าร่วมและครูอื่น ๆ และ Hanna Viitala (2018) ได้ศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนด้วยการแก้ปัญหาและมุมมองของคณิตศาสตร์ นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงทั้งสี่คนยังเป็นตัวแทนของกรณีที่น่าสนใจของการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนฟินแลนด์เมื่อจบหลักสูตรโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคล้ายคลึงกันในระดับพื้นผิวเท่านั้น พวกเขาชอบและสนุกกับการทำคณิตศาสตร์ พวกเขาเป็นนักแก้ปัญหาที่ประสบความสำเร็จ และมีแรงจูงใจในการเรียนคณิตศาสตร์อย่างไรก็ตาม การมองลึกลงไปในกระบวนการแก้ปัญหา และมุมมองของคณิตศาสตร์เผยให้เห็นทักษะและความสามารถที่แตกต่างกันมากในวิชาคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ วนิดา เขตประทุม (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ด้านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 47.50 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.36 ด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.00 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.57 และด้านการนำเสนอตัวแทนความคิด นักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.00 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.65

2. ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ นักเรียนมีความวิตกกังวลทางวิชาคณิตศาสตร์ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ฉันกลัวว่าจะได้ออกไปทำโจทย์ปัญหาหน้าชั้นเรียน รองลงมา ฉันรู้สึกไม่ชอบเรียนในชั่วโมงคณิตศาสตร์ และฉันรู้สึกอึดอัดเมื่อครูให้ตอบคำถาม ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับสูง เพราะส่วนใหญ่กลัวการเรียนคณิตศาสตร์ ไม่ชอบและพยายามหลีกเลี่ยง เพราะว่าการเรียนเนื้อหาคณิตศาสตร์มีความซับซ้อน เข้าใจยาก และเป็นลำดับขั้นตอนจึงทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนไม่ตั้งใจเรียน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนไม่มีความเข้าใจในการเรียนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมา หรือมีความรู้พื้นฐานที่ไม่มากพอ และนักเรียนไม่มีความมั่นใจในตัวเอง กลัวการถูกตำหนิเมื่อทำผิดพลาด เมื่อครูให้นักเรียนตอบคำถามจึงส่งผลให้นักเรียนไม่กล้าคิด กล้าพูด หรือกล้าแสดงออก และทำให้ไม่มีความมั่นใจเมื่อครูให้ออกไปนำเสนอที่หน้าชั้นเรียน ครูจึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกรักอยากเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น จัดการเรียนการสอนให้สนุก กระชับ ทำให้การเรียนคณิตศาสตร์มีความน่าสนใจมากขึ้น หรือทำให้ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลงไม่มากนักน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ Kelly Houston (2020) ที่กล่าวว่า ผลกระทบของห้องเรียนกลับด้านต่อ ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากการศึกษาพบว่ารูปแบบห้องเรียนกลับด้านทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจ เนื่องจากคุ้นเคยกับสื่อการสอนก่อนเริ่มชั้นเรียน การศึกษานี้ยังพบว่า รูปแบบนี้สนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพในตนเอง ของนักเรียนที่เข้าร่วมสุดท้ายนี้ การศึกษานี้พบว่า นักเรียนรายงานระดับแรงจูงใจที่เพิ่มขึ้นในชั้นเรียนที่พวกเขาระบุความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในเชิงบวก และ ณัฐนิชา เถาว์โท (2563) ได้ศึกษาเรื่องเปรียบเทียบการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์และการรับรู้ความสามารถของตนเองที่แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ และการรับรู้ความสามารถของตนเองต่างกัน จะมีระดับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และนักเรียนที่มีระดับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์สูง จะมีระดับความสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ซึ่งจะไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อทำโจทย์ที่มีความซับซ้อนหรือมีความยาวมาก

จะเสี่ยงการทำโจทย์ข้อนั้นไป นักเรียนที่มีระดับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ปานกลาง จะมีระดับความสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งจะรู้สึกกังวลเมื่อทำโจทย์ที่มีความซับซ้อน จะพยายามแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนนั้น แต่เมื่อรู้สึกว่ายากเกินไปก็จะเสี่ยงการแก้ปัญหานั้นทันที และนักเรียนที่มีระดับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ต่ำ จะมีระดับความสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งจะชอบโจทย์ที่มีความซับซ้อน สามารถอธิบายสิ่งที่โจทย์กำหนด วางแผนการแก้ปัญหา และเลือกใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถอธิบายความสมเหตุสมผลของคำตอบได้

3. ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และห้องเรียนปกติ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนห้องเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ทั้งระดับสติปัญญาของนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จะสูงกว่านักเรียนห้องเรียนปกติอาจเป็นเพราะการเรียนของนักเรียนห้องเรียนพิเศษมีความเข้มข้น มีการเรียนเพิ่มเติม ช่วยเสริมนอกเวลาเรียนมากกว่าห้องเรียนปกติ นักเรียนห้องเรียนปกติยังขาดแรงจูงใจในการเรียน ยังไม่มีเป้าหมายในชีวิตสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน อาจมีส่วนทำให้นักเรียนไม่สนใจในการเรียน ติดเกมส์ ติดเพื่อน ห้องเรียนปกติมีปัจจัยเสี่ยงในการกระทำความผิดมากกว่านักเรียนห้องเรียนพิเศษ ที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีกว่าห้องเรียนปกติ มีสื่อ อุปกรณ์ในการเรียนที่สะดวก และพร้อมกว่า มีโครงการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนมากกว่าห้องเรียนปกติ หรือสิ่งแวดล้อมภายนอก ห้องเรียนปกติอาจจะมีปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ ปัญหาครอบครัว การเลี้ยงดู มากกว่าห้องเรียนพิเศษ จึงทำให้นักเรียนห้องเรียนพิเศษมีความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์มากกว่าห้องเรียนปกติ ดังนั้นครูจึงควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน และคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในยามที่นักเรียนไม่สบายใจ หรือต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับ Lea Damisch (2021) การสอบสวนความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ และประสิทธิภาพในตนเองของครูฝึกประถมศึกษา ข้อมูลยืนยันหลักคำสอนที่ว่า เมื่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น การสอนการรับรู้ความสามารถของตนเองลดลง ตัวทำนายอีกตัวหนึ่งที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์โดยทั่วไป และความวิตกกังวลเกี่ยวกับการสอนคณิตศาสตร์ที่ลดลง เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูโดยรวมและส่วนบุคคล ความคาดหวังในการสอนคณิตศาสตร์คือจำนวนหลักสูตรเนื้อหาที่เรียน แม้ว่าจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ประสบการณ์หลายปีมักเป็นประโยชน์ในการลดความสัมพันธ์เชิงลบ สัมพันธ์ระหว่างการวัดความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความซับซ้อนของหลักสูตรไม่ได้ปรับความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลและประสิทธิภาพ และ จิรายุส สมานมิตร (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 พบว่า นักเรียนที่มีความวิตกกังวลสูงจะมีความสามารถในการวางแผนการแก้ปัญหาต่ำ หรือนักเรียนที่มีความวิตกกังวลต่ำจะมีความสามารถในการวางแผนการแก้ปัญหาสูง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดทางคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าห้องเรียนปกติเท่ากับ .733 และ .725 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ .05 โดยในภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .726 แสดงว่าการคิดทางคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์กันสูงกับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนที่อยู่ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จะมีความวิตกกังวลในช่วงเตรียมตัวสอบเก็บคะแนน สอบประเมินผล วัดผล การทำแบบฝึกหัด การทำกิจกรรมในชั้นเรียน ความวิตกกังวลของห้องเรียนพิเศษจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความกดดันในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ไม่ถูกต้อง สมบูรณ์ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวล กลัวที่จะทำผิดพลาด และกลัวไม่ได้คะแนนตามที่ตนเองตั้งใจไว้ เมื่อนักเรียนสอบเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีผลความวิตกกังวลในเรื่องคะแนนสอบ กลัวจะได้คะแนนน้อย ผลการสอบจะออกมาไม่ดีพอและนักเรียนห้องเรียนปกติ จะมีความวิตกกังวลในช่วงกระบวนการแก้ปัญหา การแปรโจทย์จากประโยคข้อความ เป็นประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง ส่งผลให้กระบวนการแก้ปัญหาไม่ถูกต้อง และการตรวจคำตอบไม่ถูกต้องด้วย นักเรียนจะไม่ทราบวิธีการที่ถูกต้องว่าทำอย่างไร จึงทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ John Gino Bosica (2020) การใช้วิธีการแบบผสมเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ ประสิทธิภาพของครูคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวลในการสอนคณิตศาสตร์ในครูโรงเรียนประถมศึกษาตอนวัยเรียนในออนแทรีโอ ผลการศึกษาพบว่า ความวิตกกังวลในการสอนคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับทั้งประสิทธิภาพของครูคณิตศาสตร์

และความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ แต่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ กับประสิทธิภาพของครูคณิตศาสตร์ ผลลัพธ์เหล่านี้บ่งชี้ว่าความวิตกกังวลในการสอนคณิตศาสตร์ มีปฏิสัมพันธ์กับความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์และประสิทธิภาพของครูคณิตศาสตร์ และการแนะนำความวิตกกังวลในการสอนคณิตศาสตร์อาจขัดขวางความเชื่อก่อนหน้านี้ ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์และประสิทธิภาพของครูคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางลบ และ Tami Hocker (2017) ได้ศึกษาการรับรู้ทางความคิดทางคณิตศาสตร์ ความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ และทักษะทางคณิตศาสตร์ของคนหนุ่มสาว ผลการวิจัยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการรับรู้ก่อนการทดสอบ หลังการทดสอบของกลุ่มทรีทเมนต์ในโดเมนคณิตศาสตร์ทั้งสาม ($p < .001$) เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เผยให้เห็นความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างทั้งสองกลุ่มในทั้งสามโดเมน ผลลัพธ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรการทดลอง และเทคนิคการสอนที่จะส่งผลดีต่อการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับ Math Mindset การลดความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ และการปรับปรุงมุมมองของคณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนคณิตศาสตร์ คอยดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจในตัวผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ต้องตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ และสนใจในการเรียนคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น
2. ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการหาวิธีส่งเสริมการคิดทางคณิตศาสตร์ ในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้จักการคิดแก้ปัญหาและการให้เหตุผล ให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้วิชาคณิตศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์เท่านั้น จึงควรมีการศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อดูปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว และหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น
2. เนื่องจากความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนคณิตศาสตร์ของทุกระดับชั้น ดังนั้นควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์เพิ่มเติม เพื่อจะได้เรียนรู้และแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรายุส สมานมิตร. (2555). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐนิชา เถาว์โท. (2563). การเปรียบเทียบการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์และการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ต่างกัน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. <https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2563/M128715/Thaoto%20Nutnicha.pdf>
- นวล นนทภา. (2559). การคิดทางคณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2554). การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- วนิดา เขตประทุม. (2563). การศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. [https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2563/M129761/
Ketptatum%20Wania.pdf](https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2563/M129761/Ketptatum%20Wania.pdf)
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- Anderson, L. W. & Bourke, S. F. (2000). Assessing affective characteristics in the schools. (2nd ed). London:
Lawrence Erlbaum Associates.
- Benjamin J. Sinwell. (2017). *Formative Assessment Strategies for Mathematical Thinking: A Qualitative
Action Research Study*. University of South Carolina.
- Hanna Viitala. (2018). *Studying pupils' mathematical thinking through problem solving and view of
mathematics-Case studies of Finnish comprehensive school pupils*. Lulea University of
Technology.
- John Gino Bosica. (2020). *Using a Mixed Methods Approach to Study the Relationship Between
Mathematics Anxiety, Mathematics Teacher Efficacy, and Mathematics Teaching Anxiety in
Preservice Elementary School Teachers in Ontario*. Canada: Queen's University.
- Kelly Houston. (2020). *The Flipped Classroom's Impact on Math Anxiety, Self-Efficacy, and Motivation
at the Middle School Level*. Cabrini University ProQuest Dissertations & Theses.
- Lea Damisch. (2021). *An Investigation of the Relationship Between Math Anxiety and Self-Efficacy Among
Practicing Elementary Teachers*. Aurora University ProQuest Dissertations & Theses.
- Tami Hocker. (2017). *A STUDY OF PERCEPTIONS OF MATH MINDSET, MATH ANXIETY, AND VIEW OF MATH
BY YOUNG ADULTS*. USA: Southeastern University.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

The Development of Problem-Based Learning Activities to Promote Science Process Skills of Grade 1 Students

ARTICLE INFO

Article history:

Received 12 May 2023

Revised 24 December 2023

Accepted 29 January 2024

Available Online 29 August 2024

บัณฑิต โพธิษา^{1,*} และ ไพศาล วรคำ²

Bandit Phothisa^{1,*} and Paisarn Worakham²

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to compare learning achievement with the 80 percent criteria and 2) to study science process skills. The research instruments were: 1) 6 problem-based learning management plans, 2) 30 items of three multiple-choices achievement test and 3) 30 items of subjective test on science process skill. The data analysis statistics included mean, standard deviation, percentage and dependent sample t-test.

The results of the study on development of problem-based learning activities to promote science process skills of grade 1 students were as follows: 1) Learning achievement of the grade 1 students who learned with problem-based learning management on “Things Around Us” was higher than the 80 percent criteria at statistically significant of .05 level and 2) Grade 1 students who learned with problem-based learning on “Things Around Us” had increased basic science process skills including observation skills, inferring skill and classifying skill.

KEYWORDS: SCIENCE PROCESS SKILLS / ACHIEVEMENT

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Department of Science Educational), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

*Corresponding author; e-Mail address: nuchjung.takkie@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 2) เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 2) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบอัตนัย จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ

ผลการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ปรากฏดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และทักษะ การจำแนกประเภทเพิ่มสูงขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นสาขาวิชาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมโลก เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคน ทั้งในการดำรงชีวิตและในการทำงานล้วน เป็นผลของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ที่ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ ความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติมากมาย มีผลให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างมาก ในทางกลับกันเทคโนโลยีก็มีส่วนสำคัญมากที่จะให้มีการศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต่อไป อย่างไม่หยุดยั้ง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564)

การได้มาซึ่งข้อมูลและองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้น จะได้มาจากการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อสืบค้นแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เยี่ยงนักวิทยาศาสตร์ด้วยการสืบเสาะหาความรู้ การสังเกต สำนวจตรวจสอบศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบด้วยตนเอง (เชษฐ ศิริสวัสดิ์, 2556) ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจิตวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้นองค์ความรู้ที่ได้สามารถ นำไปอธิบายปรากฏการณ์หรือสถานการณ์อื่น ๆ ที่คล้ายกันได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า วิชาวิทยาศาสตร์เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาค้นคว้าความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และ อาจกล่าวได้ว่าการให้เหตุผลเป็นสิ่งที่สำคัญที่บุคคลทุกคนควรมีเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

การจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนบ้านกุดแซ่โนนโพธิ์วิทยามุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น แต่เมื่อพิจารณาผลคะแนนจากสถาบันทดสอบแห่งชาติการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนบ้านกุดแซ่โนนโพธิ์วิทยาพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2563 เท่ากับ 39.40 และในปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.50 จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนต่ำลงจากเดิม และเมื่อศึกษาผลการประเมินสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สพฐ.) พบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดการจัดบันทึกและการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ดังนั้น การทดสอบวัดผลในระดับชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับดี ซึ่งจากผลการประเมินภายนอกกรอบสาม สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ให้ข้อเสนอแนะว่านักเรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการเรียน เพื่อศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ พร้อมกับการแก้ปัญหาในการเรียน และสอดคล้องความรู้ทักษะกระบวนการคิดในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างจริงจัง ระบุสมรรถนะสำคัญในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนอย่างกว้างขวาง อิสระ โดยผ่านสื่อและกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกวิจารณ์สิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างมีเหตุผล สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองเพื่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนจะต้องสามารถสร้างองค์

ความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการปฏิบัติและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถนำความรู้ในเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่จะเชื่อมโยงไปสู่การสร้างความรู้มาอธิบายหรือขยายความรู้ต่อไปได้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนไม่สามารถสรุปความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เป็นกระบวนการสำคัญต่อการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่องต่อ ๆ ไปได้ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2555)

การพัฒนานักเรียนด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการแบบทำงานกลุ่ม เพื่อที่จะช่วยในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและที่มีความสำคัญต่อนักเรียน ปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของการเรียนรู้และจะเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผลการสืบค้น การหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้จะมุ่งเน้นพัฒนาให้นักเรียนด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้โดยการชี้แนะตนเอง ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อนักเรียนตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดปัญหา ทำความเข้าใจกับปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การสังเคราะห์ปัญหา การสรุปและประเมินผลงาน การสรุปผลและรายงานผล (ศิริลักษณ์ วิทยา, 2555) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวัน โดยใช้ปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นให้มีการพัฒนาและการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล การค้นหาคำข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้รูปแบบนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีการพัฒนาทางด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้โดยการชี้แนะตนเอง ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดโดยใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างมีความหมายต่อนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีแนวคิดพื้นฐานมาจากกระบวนการสร้างความรู้ใหม่โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ด้วยตนเองจากการที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและลงมือกระทำด้วยตนเอง จนค้นพบความรู้หรือข้อมูลใหม่ และสามารถนำข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น

จากการศึกษาความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาทำการวิจัยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยคาดหวังว่าเมื่อนักเรียนได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแล้ว นักเรียนจะเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้นและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาความรู้ในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ต่อไป

วัตถุประสงค์

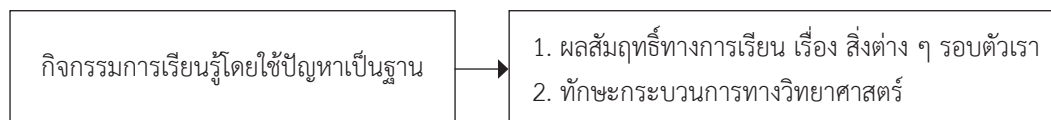
1. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80

วิธีการวิจัย

ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านกุดแซ่โนนโพธิ์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 จำนวน 12 คน จำนวน 1 ห้อง

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัด ความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง
สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. แบบวัดความสามารถกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน มี 3 ด้าน ดังนี้ การสังเกต การจำแนก
ประเภทและการตีความหมายและลงข้อสรุป ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ
ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 หรือหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านกุดแซ่โนน
โพธิ์วิทยา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับตัวชี้วัด และศึกษาคู่มือการวัดประเมินผล
เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

1.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้สอดคล้อง
กับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 21 ข้อ (ต้องการใช้จริง 15 ข้อ) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์การเรียนรู้กับจำนวนข้อสอบ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	จำนวนข้อสอบ	
	สร้างขึ้น	ใช้จริง
1. อธิบายชนิดและลักษณะของวัสดุได้	4	3
2. อธิบายสมบัติของวัสดุด้านความแข็งได้	3	2
3. อธิบายสมบัติของวัสดุด้านพื้นผิวได้	3	2
4. อธิบายสมบัติของวัสดุด้านความยืดหยุ่นได้	3	2
5. อธิบายวัสดุที่ใช้ทำของเล่นได้	4	3
6. อธิบายวัสดุที่ใช้ทำของใช้ได้	4	3
รวม	21	15

1.3 นำแบบทดสอบที่สร้างเสร็จแล้วเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้คำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
ได้แก่ ข้อสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มเนื้อหาวิชาให้ถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่สอนนักเรียน

1.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความชัดเจนของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมในการใช้ภาษา และหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดุลยพินิจของ (ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน) พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้

นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อสอบนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ไพศาล วรคำ, 2558) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำข้อแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยการแก้ไขข้อสอบที่ยากให้ง่ายลง และสร้างโจทย์ที่ไม่ซับซ้อน อ่านเข้าใจง่าย นักเรียนเลือกตอบได้อย่างถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย โดยทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน จากโรงเรียนบ้านน้ำเที่ยงนาเรียง โรงเรียนไชยวานนาเล็งคั้งสะอาด และโรงเรียนบ้านผักกาดหญ้าโรตารี่อุทิศ อำเภอสหัสภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีบริบทของโรงเรียนใกล้เคียงกับโรงเรียนบ้านกุดเขื่อนโพธิ์วิทยา

1.6 ทำการวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย ของแต่ละข้อโดยมีการวิเคราะห์ข้อสอบดังนี้

1.6.1 การหาค่าอำนาจจำแนก (Index of Discrimination: B) ผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเลือกข้อสอบที่อำนาจจำแนก ตามเกณฑ์มา 15 ข้อ ได้ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก มีค่าอยู่ระหว่าง 0.25-0.58

1.6.2 การหาดัชนีความยากง่าย (Index of Difficulty: P) ผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ตามเกณฑ์มา 20 ข้อ ได้ข้อสอบที่มีค่าความยาก มีค่าอยู่ระหว่าง 0.43-0.77

1.6.3 นำข้อสอบที่พบว่าทั้ง 15 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ Lovett ได้ค่าความเชื่อมั่น มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.82

1.7 จัดพิมพ์เป็นข้อสอบฉบับจริง แล้วนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 คน โรงเรียนบ้านกุดเขื่อนโพธิ์วิทยา

2. การสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2.2 ศึกษาแนวคิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ตามแนวทางของสถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศึกษาชุดแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2.3 สร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยการประยุกต์ชุดแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 3 ทักษะ ได้แก่

2.3.1 ทักษะการสังเกต (Observing) เป็นความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างสำรวจวัตถุหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติหรือจากการทดลอง โดยไม่ลงความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไปด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 อย่าง ได้แก่ การดู การฟังเสียง การดมกลิ่น การชิมรส และการสัมผัส โดยให้นักเรียนจับคู่ระหว่างประสาทสัมผัสกับผลการสังเกต จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน รวม 10 คะแนน

2.3.2 ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล (Inferring) หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมาย บอกความสัมพันธ์ หรือบรรยายลักษณะของข้อมูลที่มีอยู่ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การคำนวณวิเคราะห์หลังข้อสรุป โดยให้นักเรียนตอบคำถาม (ใช่-ไม่ใช่) จากข้อมูลที่กำหนดให้ จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน

2.3.3 ทักษะการจำแนก (Classifying) หมายถึง การแบ่งพวกหรือเรียงลำดับวัตถุหรือสิ่งที่มีอยู่ในปรากฏการณ์โดยมีกฎเกณฑ์ ซึ่งอาจเป็นความเหมือน ความแตกต่าง หรือความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยให้นักเรียนใช้เกณฑ์ ในการแบ่งกลุ่มสัตว์ 2 เกณฑ์ (ข้อ) นับจำนวนสัตว์ในแต่ละเกณฑ์ ให้คะแนนเกณฑ์ละ 2 คะแนน รวม 4 คะแนน

ผู้วิจัยได้สร้างเป็นแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบ อัตนัย จำนวน 3 สถานการณ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์กับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กับจำนวนข้อสอบ

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	จำนวนข้อ	คะแนน
สถานการณ์ที่ 1 ทักษะการสังเกต	5	10
สถานการณ์ที่ 2 ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	10	10
สถานการณ์ที่ 3 ทักษะการจำแนกประเภท	2	4
รวม	17	24

2.4 นำแบบทดสอบแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง นำมาปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ เพิ่มแบบวัดให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.5 นำเสนอแบบทดสอบการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (ชุดเดิม) เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้อง ความชัดเจนของเนื้อหา ความถูกต้องในการใช้ภาษา และประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อสอบนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ไพศาล วรคำ, 2558) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การเพิ่มสถานการณ์ในแบบทดสอบของแบบวัด เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท และทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล

2.6 นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายโดยทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน จากโรงเรียนบ้านน้ำเที่ยงนาเรียง โรงเรียนไชยวานนาเลิงคั้งสะอาด และโรงเรียนบ้านผักกาดหญ้าโรตารี่อุทิศ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีบริบทของโรงเรียนใกล้เคียงกับโรงเรียนบ้านกุดแซ่โนนโพธิ์วิทยา

2.7 ทำการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อหาความยากและค่าอำนาจจำแนก ผลการวิเคราะห์ พบว่า สถานการณ์ที่ 1 (ทักษะการสังเกต) และสถานการณ์ที่ 2 (การลงความเห็นจากข้อมูล) ซึ่งเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบมีความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.33-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25-0.55 มีความเชื่อมั่นตามวิธี Kuder-Richardson (KR-20) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.78 ส่วนสถานการณ์ที่ 3 (ทักษะการจำแนกประเภท) เป็นแบบอัตนัย 2 ข้อ มีความยาก (p) เท่ากับ 0.60 ทั้ง 2 ข้อ และมีค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.44 และ 0.49 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

2.8 จัดพิมพ์เป็นข้อสอบฉบับจริง แล้วนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านกุดแซ่โนนโพธิ์วิทยา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 12 คน จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย เลือกตอบ 3 ตัวเลือก ดังแสดงตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา

นักเรียน คนที่	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 15)	นักเรียน คนที่	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 15)
1	12	7	14
2	13	8	14
3	14	9	15
4	12	10	13
5	13	11	14
6	14	12	15
$\bar{X}$	13.58		
S.D.	0.996		

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 12 คน จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย เลือกตอบ 3 ตัวเลือก พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 24 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน (S.D.=1.51) คิดเป็นร้อยละ 80 และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างโดยสถิติ t-test เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ดังแสดงตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรากับเกณฑ์ร้อยละ 80

นักเรียน คนที่	ทักษะการสังเกต (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)		ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)		ทักษะการจำแนก (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	6	8	6	8	5	8
2	4	6	5	7	4	6
3	6	8	8	9	6	8
4	6	8	6	8	6	8
5	6	8	5	7	7	8

(ต่อ)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	ทักษะการสังเกต (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)		ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)		ทักษะการจำแนก (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน
6	6	8	7	9	5	7
7	6	8	6	8	5	8
8	8	8	8	9	6	8
9	8	8	8	9	7	8
10	6	8	7	8	5	7
11	6	8	7	9	6	8
12	6	8	8	9	6	8
$\bar{X}$	6.17	7.83	6.75	8.33	5.67	7.67
S.D.	1.03	0.58	1.14	0.78	0.89	0.65

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะการสังเกตก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 6.17 (S.D.=1.03) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 7.83 (S.D.=0.58) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูลก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 6.75 (S.D.=1.14) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 8.33 (S.D.=0.78) และทักษะการจำแนก ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 5.67 (S.D.=0.89) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 7.67 (S.D.=0.65) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ทักษะการสังเกต ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และทักษะการจำแนก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกทักษะ

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.08 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน (S.D.=1.51) เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 (24 คะแนน) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐศิริสวัสดิ์ (2556) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สิ่งมีชีวิต นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิตรี พรหมบึงลำ (2564) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรากับเกณฑ์ร้อยละ 80

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา มีทักษะการสังเกต ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และทักษะการจำแนก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกทักษะ ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น นักเรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต การลงความเห็นจากข้อมูล และการจำแนกประเภท ทำให้หลังเรียนนักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัยวรรณ ปันคำ (2563) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระดับพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระดับพื้นฐานของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าและผ่านเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์ รักษาพล (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 22.84 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.32 คะแนน คะแนนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการวัดทักษะปฏิบัติก่อนเรียนด้านทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการวัด ทักษะการทดลอง และทักษะการพยากรณ์ คะแนนทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรปรับกิจกรรมให้เหมาะกับเวลา โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน และศักยภาพตามวัยของผู้เรียน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม
2. ควรมีการกำหนดเวลาให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนได้วางแผน เรียนรู้การแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด และต้องวางแผนการเตรียมใบกิจกรรม ใบงานที่ส่งเสริมการฝึกลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนก ทักษะการตีความหมายและลงข้อสรุปของข้อมูล เป็นต้น
2. ในการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้เรียนควรมีศักยภาพและช่วงวัยที่อยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลายหรือช่วงชั้นมัธยมศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนและทำกิจกรรมในชั้นเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด
3. ควรนำแนวทางการทำวิจัยในเรื่องนี้ไปต่อยอดและพัฒนางานวิจัยในระดับชั้นเรียนในระดับช่วงชั้นที่สูงขึ้นโดยนักเรียนเกิดความสนใจและมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สามารถดำเนินงานวิจัยได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกียรติศักดิ์ รักษาพล. (2563). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5Es). *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(6), 199-212.
- เชษฐ ศิริสวัสดิ์. (2556). การสอนให้คิดและสร้างสรรค์โครงงานวิทยาศาสตร์ด้วยเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 24(1), 1-15.
- จิตติธิดา รัตนวรรณ. (2565). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ไฟฟ้าความรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการครุศาสตร์ สอนสุนันทา*, 6(1), 22-32.
- ไพศาล วรคำ. (2558). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 12). ตักสิลาการพิมพ์.
- ศิริลักษณ์ วิทยา. (2555). *ชุดพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2555). *การสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นทักษะกระบวนการ*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สาวิตรี พรหมบึงลำ. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม [วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-
2579. เซ็นจูรี่.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). รายงานการวิจัยการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้สอน.
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อุทัยวรรณ ปันคำ. (2563). ผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ระดับพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
ของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลสันตน์มื้อ จังหวัดเชียงใหม่, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,
31(2), 123-136.

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

A study of Mathematical Problem-solving Ability Using Problem-Based Learning of Grade 7th students

ARTICLE INFO

Article history:

Received 28 February 2024

Revised 28 August 2024

Accepted 28 August 2024

Available Online 29 August 2024

บุญจามากรณ์ สร้อยกุดเรือ^{1,*} และ รามนรี นนทภา²

Bunjamaporn Soikudrua^{1,*} and Ramnaree Nontapa²

ABSTRACT

This research purpose were to study the mathematical problem-solving ability of Grade 7th students on the topics of decimals and fractions by using problem-based learning compared to the 70% criterion. The sample consists of 40 Grade 7th students from Sarakhampittayakhom School, Mueang Maha Sarakham District, Maha Sarakham Province, during the first semester of the 2023 academic year. The research tools were: 1) 10 problem-based learning lesson plans and 2) a subjective test on mathematical problem-solving with 25 questions on decimals and fractions. The statistics used percentage, mean, and standard deviation.

The research result revealed that the students' mathematical problem-solving ability in the first test earned mean score of 3.95. The most of 24 of 40 students, demonstrated a level 4 problem-solving ability, accounting for 60.00%. Following this, 9 students (22.50%) had a level 3 problem-solving ability, and 7 students (17.50%) achieved level 5. There was not any student fell into the level 0-2 categories, representing 0.00%. In the second test, their mean score increased to 4.03. The majority of students, 23 out of 40, showed a level 4 problem-solving ability, representing 57.50%. 9 students (22.50%) had a level 5 problem-solving ability, while 8 students (20.00%) were at level 3. Again, no students were at levels 0-2, accounting for 0.00%. In the third test, their mean score slightly increased to 4.05. The 24 of 40 students, maintained a level 4 problem-solving ability, accounting for 60.00%. 9 students (22.50%) reached level 5, and 7 students (17.50%) were at level 3. There was not any student at levels 0-2, representing 0.00%. Among the high-achieving students, 10 students (71.43%) achieved level 5 problem-solving ability.

KEYWORDS: PROBLEM SOLVING ABILITY / SOLVING MATHEMATICAL PROBLEMS / PROBLEM-BASED LEARNING ACTIVITIES

¹ อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Rajabhat Mahasarakham University Demonstration School, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: bbunja5223@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 10 แผน และ 2) แบบทดสอบการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบอัตนัย เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน จำนวน 25 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้คิดเป็นร้อยละ 0.00 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.03 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมามีนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้ คิดเป็นร้อยละ 0.00 และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 4.05 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมามีนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้ คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเก่ง ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43

คำสำคัญ: ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ / การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ / การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

บทนำ

ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นหนึ่งในสมรรถนะสำคัญของนักเรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาให้นักเรียนแสวงหาความรู้ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม และมีกระบวนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพทางการเรียนรู้หรือการดำเนินชีวิตให้สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องเน้นเรื่องกระบวนการคิดเป็นสำคัญเพราะการคิดถือว่าเป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ ปัจจุบันคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องด้วยคณิตศาสตร์ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหา หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ ช่วยวางแผนในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสมารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาและศาสตร์อื่น ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) คณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างมากในหลายด้านของชีวิต เพราะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความคิดอย่างมีวิจารณญาณ แก้ปัญหาที่ซับซ้อน และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้และใช้งานในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติที่สำคัญที่ช่วยให้คณิตศาสตร์มีความสำคัญมากขึ้นดังนี้ การแก้ปัญหา คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในหลากหลายสาขา เช่น

วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม และเศรษฐศาสตร์ โดยช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น การสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การออกแบบเทคโนโลยีการสื่อสาร และการพัฒนาโมเดลทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการเปิดโอกาสในอาชีพหลายสาย เช่น วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ข้อมูล วิศวกรรม การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ การศึกษาคณิตศาสตร์ช่วยเสริมสร้างความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา และการวิเคราะห์ที่มุ่งเน้นการตระหนักและความเป็นระบบ และการพัฒนาสังคม การเข้าใจและใช้คณิตศาสตร์อย่างเหมาะสมช่วยให้สังคมพัฒนาและเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยช่วยให้มนุษย์มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับโลกและที่อยู่บนโลกที่เราอาศัยอยู่ ดังนั้น คณิตศาสตร์มีความสำคัญในการเรียนรู้และการพัฒนาในทุก ๆ ด้านของชีวิตและสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

การแก้โจทย์ปัญหาที่ซับซ้อนของนักเรียนเพื่อศึกษายุทธศาสตร์ที่นักเรียนใช้ในการแก้โจทย์และยุทธศาสตร์ที่ครูใช้ในการสอนแก้โจทย์ปัญหา ใช้การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในการแก้โจทย์ปัญหา มีการสังเกต กระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแก้ โจทย์ปัญหา โดยกลุ่มตัวอย่างจะเป็นครู 3 คน สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 ห้อง และสัมภาษณ์นักเรียน 6 คน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการทดลองนี้ประสบความสำเร็จในการแก้โจทย์ปัญหา และพบว่า ยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหามีตัวแปร 2 ตัว มีทั้งการใช้ยุทธศาสตร์ทางพีชคณิตและไม่ใช้ ยุทธศาสตร์ทางพีชคณิต นักเรียนที่มีปัญหาในการแก้โจทย์พีชคณิตในเรื่องการ แปลความหมายของปัญหา และสร้างความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาไปเป็นสมการโดยใช้ตัวแปรและสัญลักษณ์ ผลจากการสังเกตพบว่าครู ทั้ง 3 คนมีวิธีการสอนที่แตกต่างกับพบว่าครู 2 คน ใช้วิธีการสอนโดยตรง แต่อีกคนกลับใช้วิธีการสอนทางอ้อมโดยให้นักเรียนถาม พูด และตอบ ดังนั้น ศักยภาพของการเรียนการสอนจะเห็นได้จากผลงานของนักเรียนในชั้นเรียนที่สอนโดยครูที่ใช้วิธีสอนโดยตรงน้อยและใช้ วิธีถาม-ตอบ จะมีผลการเรียนและผลงานที่น่าพอใจกว่ากลุ่มที่ครูสอนโดยตรง แต่การแก้ปัญหามathematicsไม่ได้ถูกจำกัดเพียงแค่วิธีเดียว แต่อาจใช้หลายวิธีและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมกับปัญหาและเป้าหมายที่กำหนด (Widyatiningsy, Kusumah, Sumarmo & Sabandar, 2015)

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในการสอนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน โดยใช้การทดสอบการแก้ปัญห ซึ่งพบว่า นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับทศนิยมและเศษส่วน จากแบบทดสอบโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการคูณและการหารทศนิยมได้อย่างถูกต้องเป็นส่วนมาก มีนักเรียนเพียงบางคนที่คำนวณการแก้ปัญหามิถูกต้อง โดยที่สาเหตุของการแก้ปัญหามิถูกต้องเป็นเพราะนักเรียนคิดไม่รอบคอบ ถัดมา ในการคิดคำนวณ ตัวเลข แต่ในการทำแบบทดสอบเรื่องโจทย์ปัญหา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถวิเคราะห์และแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถอธิบายแนวคิดและถ่ายทอดวิธีการออกมาในรูปแบบสัญลักษณ์ที่จะใช้ในการแก้ปัญหได้ จากการตรวจสอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ไม่จำเป็นต้องแปลความ หรือวิเคราะห์ปัญหา แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับ นักเรียนเป็นปัญหาในตำแหน่งของการศึกษาเรียนรู้ อย่างเข้าใจเรื่องการแก้ปัญห ในฐานผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในชั้นเรียน ซึ่งจะสามารถช่วยเปลี่ยนมุมมองของผู้เรียนเกี่ยวกับคณิตศาสตร์จากวิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีบทที่มีความเป็นนามธรรมไปสู่วิชาที่สร้างสรรค์เป็น บทบาทที่สำคัญและมีคุณค่าในแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเกิดแนวคิดใหม่ ๆ ที่หลากหลายในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับแบบจำลองสร้างขึ้นแทนปัญหาอาจจะเป็นของจริงหรือรูปภาพ (ปริชา เนาว์เย็นผล, 2544; พงศกร วังศิลา, วรินทร์ สุภาพ, และจักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม, 2563) การใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์มีรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการทำความเข้าใจกับปัญหา 2) ขั้นการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ 3) ขั้นการปรับแต่ง ในแต่ละขั้น จะช่วยให้ผู้เรียนแก้ปัญหโดยการเปิดโอกาสให้เรียนรู้และทำความเข้าใจปัญหา ระดมสมองเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหได้อย่างหลากหลาย แปลกใหม่ ตลอดจนการเลือกแนวทางการแก้ปัญหได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ต้องอาศัยทักษะ กระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะทักษะความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาค้นหาให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาดังกล่าว (ทิศนา ขัมมณี, 2559) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะช่วยพัฒนาในการแก้ปัญหของนักเรียนได้สูงกว่าการสอนแบบดั้งเดิม ทำให้ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม เรียนรู้วิธีแก้ปัญหและ

การนำเสนอ ได้ฝึกการระดมความคิดหรือแนวคิดที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา การวางแผน การดำเนินการค้นคว้าวิธีแก้ปัญหา นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองช่วยให้เข้าใจกระบวนการและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนรูปแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ยังเชื่อมโยงระหว่างนักเรียนกับโลกกว้างนอกห้องเรียน (Delisle, 1997)

ดังที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงความสนใจในการศึกษาการแก้ปัญหาทางพีชคณิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พร้อม ทั้งส่งเสริมการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนผ่านแนวการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อให้นักเรียนมี เครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยมุ่งหวังให้การศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนในการแก้ปัญหาและเป็นข้อมูลในการศึกษาสำหรับผู้สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 400 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 40 คนได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านประเมิน ปรากฏว่าแผนกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.67-4.70

2. แบบทดสอบการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน แบบอัตนัย จำนวน 25 ข้อ หาค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.8 ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบอยู่ในช่วง 0.59-0.72 ค่าอำนาจจำแนกจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบอยู่ในช่วง 0.33-0.58 แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากตั้งแต่ 0.20-0.80 และ ค่าอำนาจจำแนก 0.20-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 10 แผน แผนละ 1 คาบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ในการเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จำนวน 1 แผน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จำนวน 3 แผน รวมทั้งหมด 4 แผน

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 จำนวน 3 แผน

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 จำนวน 3 แผน

2. หลังจากดำเนินการสอนเสร็จผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยท้ายแผน

3. เมื่อสอนครบทุกแผนในแต่ละระยะ ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้การทดสอบหลังเรียน คือ (Post-test) แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน แบบอัตนัย จำนวน 25 ข้อ โดยในระยะที่ 1 จะใช้แบบทดสอบสอบ จำนวน 9 ข้อ ระยะที่ 2 ใช้แบบทดสอบสอบ จำนวน 8 ข้อ และระยะที่ 3 จะใช้แบบทดสอบสอบ จำนวน 8 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานและแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

2. วิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน โดยใช้โครงความคิดเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 1 ตัวอย่างเกณฑ์การประเมินผลแบบทดสอบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ระดับความสามารถ	เกณฑ์พิจารณา
0	นักเรียนไม่เข้าใจสถานการณ์และไม่สามารถร่างหรือเขียนสิ่งใดเกี่ยวกับปัญหาที่ให้
1	นักเรียนเข้าใจเพียงแต่สถานการณ์จริงที่ให้ได้แต่ไม่สามารถเห็นโครงสร้างและลดความซับซ้อนของสถานการณ์ได้ หรือไม่สามารถหาความเชื่อมโยงกับแนวคิดเชิงคณิตศาสตร์ได้
2	หลังจากทำการสืบค้นเกี่ยวกับสถานการณ์จริงที่ให้ นักเรียนค้นพบตัวแบบจริงผ่านโครงสร้างและการลดความซับซ้อน แต่ไม่ว่าจะแปลงไปสู่ปัญหาเชิง
3	นักเรียนตั้งโจทย์ปัญหาจากสถานการณ์ได้และแปลงไปอยู่ในรูปปัญหาเชิงคณิตศาสตร์ แต่ไม่สามารถทำอะไรเกี่ยวกับโจทย์คณิตศาสตร์ได้
4	นักเรียนตั้งโจทย์ปัญหาจากสถานการณ์ได้และแปลงไปอยู่ในรูปปัญหาเชิงคณิตศาสตร์ และสามารถทำโจทย์คณิตศาสตร์จนได้ผลเฉลยเชิงคณิตศาสตร์ แต่ไม่ได้อธิบายกลับไปสู่สถานการณ์ดั้งเดิม
5	นักเรียนดำเนินการทุกขั้นตอนตามกระบวนการสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์และตรวจสอบผลเฉลยปัญหาเชิงคณิตศาสตร์ว่าสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ให้

เกณฑ์การประเมินผลแบบทดสอบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระยะที่ 1 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4)

ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	0	1	2	3	4	5
1. จำนวนนักเรียน (คน)	-	-	-	9	24	7
2. ร้อยละของจำนวนนักเรียน	-	-	-	22.50	60.00	17.50
คะแนนเฉลี่ย	3.95					

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมามีนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้คิดเป็นร้อยละ 0.00

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระยะที่ 2 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-7)

ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	0	1	2	3	4	5
1. จำนวนนักเรียน (คน)	-	-	-	8	23	9
2. ร้อยละของจำนวนนักเรียน	-	-	-	20.00	57.50	45.00
คะแนนเฉลี่ย	4.03					

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.03 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมามีนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้ คิดเป็น ร้อยละ 0.00

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระยะที่ 3 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8-10)

ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	0	1	2	3	4	5
1. จำนวนนักเรียน (คน)	-	-	-	7	24	9
2. ร้อยละของจำนวนนักเรียน	-	-	-	17.50	60.00	22.50
คะแนนเฉลี่ย	4.05					

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 4.05 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมามีนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้ คิดเป็นร้อยละ 0.00

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมามีนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้คิดเป็นร้อยละ 0.00

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 4.03 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมามีนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้ คิดเป็นร้อยละ 0.00 และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแบบทดสอบระยะที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 4.05 นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมามีนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 0-2 ไม่มีนักเรียนคนใดที่มีความสามารถในระดับนี้ คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเก่ง ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระดับ 4 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 5 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 4 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอ่อน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 3 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับ 2 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตามลำดับ เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งพบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อแยกนักเรียนตามความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เพื่อวัดระดับความสามารถทางสติปัญญา ในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกี่ยวกับการพิจารณารูปแบบของปัญหา การจัดข้อมูลของปัญหาลงในแผนภาพ การวางแผนการแก้ปัญหา และการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ วสันต์ แสนชมพู (2565) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 74.63/79.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.55, S.D.=0.34) ซึ่งสอดคล้องกับ สิริธิดา ครุฑคำ (2565) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วนสัดส่วนและร้อยละโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับนักเรียนที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมผลการเรียนหลังเรียนมีสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมช่วยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นผู้ค้นหาคำตอบด้วยตนเองเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น และด้วยรูปแบบการเรียนรู้เป็นแบบกิจกรรมกลุ่ม จึงช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ การสรุปแนวคิดอย่างสมเหตุสมผลภายใต้บรรยากาศที่มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ปัญหาร่วมกัน จึงช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้อง ขวัญหทัย พิกุลทอง (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า ผลการศึกษการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน โดยเป็นข้อสอบอัตนัยให้นักเรียนเขียนอธิบายแนวคิด

เหตุผลหรือแสดงวิธีทำ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความยากง่าย 0.63 ค่าเฉลี่ยอำนาจจำแนก 0.46 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.88 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้เป็นสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับ สักัญญา จันทุนี (2566) ได้ทำการศึกษาความก้าวหน้าของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง มุม ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นตามลำดับจากร้อยละ 71.43 จนถึงร้อยละ 100 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น โดยมีพัฒนาการขั้นตอนการแก้ปัญหาจนครบทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการทำความเข้าใจปัญหา นักเรียน มีพฤติกรรมโดยการพูดแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นภาษาความเข้าใจของตนเองและอ่านสถานการณ์เพียงครั้งเดียวหรือ หลาย ๆ ครั้ง ขั้นตอนการวางแผนแก้ปัญหา นักเรียนแสดงออกโดยการพูดและใช้ท่าทางประกอบ ขั้นตอนการดำเนินการตามแผน นักเรียน จะใช้แนวทางในการแก้ปัญหาตามที่วางแผนไว้และขั้นตรวจสอบผล นักเรียนแสดงพฤติกรรมตรวจสอบคำตอบและวิธีการแก้ ปัญหาของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้วิจัยเสนอแนะการสอนความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนผ่านแนวการสอนที่ ใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งผู้วิจัยพบว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนสร้างเครื่องมือหรือรูปแบบในการคิด เป็นของตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ในสาระ การเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ในเนื้อหาที่มีความยากสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน

2. จากการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริม ให้นักเรียนใช้แผนผังความคิดในการแก้ปัญหา โดยที่นักเรียนอาศัยการวาดภาพ การเขียนแผนผังในการถ่ายทอดความคิด ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนครูควรหาวิธีในการ พัฒนาทักษะดังกล่าวของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในเนื้อหาในระดับชั้นอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ให้มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ขวัญหทัย พิกุลทอง. (2561). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์.

[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทศนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 20).

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2544). กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้การแก้ปัญหาปลายเปิดสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พงศกร วังศิลา, วรินทร์ สุภาพ และ จักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม. (2563). การศึกษาการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริม

ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เรื่องเรขาคณิตวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 22(3), 150-163.

วสันต์ แสนชมพู, อาทิตย์ อาจหาญ และ รัตติกาล สารกอง. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิด การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 16(1), 121-130.

- วีรพล เทพบรรหาร. (2560). ผลการใช้ตัวแทนทางความคิดและตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ร่วมกับแนวทางการสอนแนะให้รู้คิดที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/1257>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). คู่มือวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ทักษะ / กระบวนการทางคณิตศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ส.เจริญการพิมพ์.
- สุกัญญา จันทุนิย์, กุสุมา ใจสบาย และ กิตติศักดิ์ ใจอ่อน. (2566). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการแบบเปิด. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(7), 2634-2647.
- สิรินดา ครุฑคำ และ จูติวรดา พลเยี่ยม. (2565). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 16(2), 99-113.
- อัมพร ม้าคนอง. (2557). *คณิตศาสตร์สำหรับครูมัธยม*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Delisle, R. (1997). *How to Use Problem-Based Learning in Classroom*. Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Widyatiningtyas, R., Kusumah, Y. S., Sumarmo, U., & Sabandar, J. (2015). The Impact of Problem-Based Learning Approach to Senior High School Students' Mathematics Critical Thinking Ability. *Indonesian Mathematical Society Journal on Mathematics Education*, 6(2), 30-38.

**แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1**
**Guidelines for Public Mind Characteristics Development of Students
Under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1**

ARTICLE INFO

Article history:

Received 22 January 2024

Revised 5 March 2024

Accepted 2 April 2024

Available Online 29 August 2024

วันทนี ประเสริฐสังข์^{1,*} และ กฤษณก ดวงชาตม²

Wantanee Prasertsang^{1,*} and Kritkanok Duangchatom²

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current situation of public mind characteristics of the students and 2) to study guidelines for developing public mind characteristics of the students. The research was divided into 2 phases: Phase 1 studies the current situation of public mind characteristics of the students. The sample group consisted of 307 teachers on duty at the primary schools under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1. The sample size was determined using the Yamane's formula to estimate the population proportion. The set proportion of the characteristics of interest in the population was 0.5 with 5 percent of acceptable error level and 95 percent of confidence level, drawn from stratified random sampling. The research tool was a questionnaire with 5 levels of rating scale. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. Phase 2 study guidelines for developing public mind characteristics of the students. The key informants were seven experts from purposive sampling. The semi structured interview was conducted in data collection and analyzed content of the interview data by interpreting and presenting them descriptively.

The results of the research found that: 1) the current situation of public mind characteristics of the students under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 in overall was at a high level and 2) the results of the guidelines study for developing public mind characteristics of the students under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 4 aspects including the aspect of practice or doing things for public interest found 5 development guidelines, the aspect of duties and self-responsibilities found 3 development guidelines, the aspect of sense of public responsibility found 6 development guidelines and the aspect of respecting the rights of others found 6 development guidelines. There were totaling 20 guidelines for developing public mind characteristics of the students under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1.

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Education Management), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: cnuckc2018@gmail.com

KEYWORDS: PUBLIC MIND CHARACTERISTICS / DEVELOPMENT GUIDELINES

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 การวิจัยกำหนดเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 307 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้หลักการของ Yamane ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ระดับความเชื่อมั่น 95% และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการตีความแล้วนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วยแนวทาง 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ พบแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง พบแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ด้านความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม พบแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง รวมแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ทั้งสิ้น 20 แนวทาง

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ / แนวทางการพัฒนา

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง มิติของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมแบบเดิม อาจต้องถูกทับซ้อนด้วยแนวคิดรูปแบบวิธีการ ความเชื่อและเทคโนโลยีที่ผุดเกิดขึ้นใหม่ ๆ ตามยุคสมัย สังคมที่โลกเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่ง มนุษยพงศ์ ชัยพันธุ์, สุดใจ เขียนภักดี และอนุสรณ์ นามประดิษฐ์ (2565) ได้กล่าวว่า การเจริญเติบโตด้านเทคโนโลยีที่เป็นผลผลิตสำคัญของโลกศตวรรษที่ 21 ได้อำนวยความสะดวกนานาในการแก้มวลมนุษย์ในโลก เช่น การประกอบอาชีพด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการเกษตร ซึ่งเมื่อใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีมากเกินโดยไม่มีขอบเขตจำกัด ย่อมส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของโลกได้การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลจากความเจริญเติบโตที่เป็นไปอย่างรวดเร็วของนวัตกรรมและเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 จะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกส่งผลให้สภาพภูมิอากาศแปรปรวน สภาพความแปรปรวนของภูมิอากาศก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง และทวีความรุนแรง อาทิ แผ่นดินไหว ดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ซึ่งทำให้ระบบนิเวศในของโลกอ่อนแอลงอย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ย้อนกลับมาสู่วิกฤตในอาชีพและธุรกิจซึ่งเป็นวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ตามมา

จิตสาธารณะหรือจิตอาสา เป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เป็นประโยชน์ในทุกระดับของสังคม ธนวรรณ เหมบาสัย (2565) ได้กล่าวว่า ถ้าหากได้มีการพัฒนาให้เกิดขึ้นอย่างเข้มแข็ง ตั้งแต่บุคคลในระดับครอบครัวและที่สำคัญที่สุดการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีนั้น ต้องสร้างกับเด็กและเยาวชน เนื่องจากเด็กและเยาวชนกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิต สามารถรับรู้สิ่งที่ตัก

จากพ่อแม่ที่บ้าน ผู้ใหญ่ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ การดูแลลูกหลานในระดับชุมชนและสังคม ตลอดจนถึงสถาบันการศึกษา นอกจากจะอบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการยังจะต้องอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการเสียสละให้มากกว่ารับจะทำให้เด็กและเยาวชนพัฒนาจิตใจในการช่วยเหลือผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน พัฒนาจิตใจตนเองสู่จิตสำนึกสาธารณะต่อไปในอนาคต การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะต้องมุ่งพัฒนาให้ครบทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ถูกต้องดีงามเพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ควรมุ่งพัฒนาและปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน รวมทั้งประชาชนคนไทยคือการมีจิตสาธารณะซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มุ่งดำรงรักษาสິงที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การมีจิตใจที่เห็นคุณค่าของสาธารณสมบัติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักการแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่นำมาสู่ความเข้มแข็งของสังคม การมี จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่ทุกสังคมต้องการให้เกิดขึ้นในตัวสมาชิก ซึ่งการศึกษาเรียนรู้ในสถานศึกษาจะมีส่วนช่วยในการปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะที่มีผู้พัฒนา และสร้างขึ้นมีหลากหลายแนวทาง การขับเคลื่อนนโยบาย จิตสาธารณะให้สำเร็จโรงเรียนควรสนับสนุนการจัดอบรมให้ความรู้ แก่ครูและนักเรียน การสร้างเครือข่ายกับชุมชน และหน่วยงานภายนอก การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ สนับสนุนการจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการรับใช้สังคม เพื่อให้เกิดจิตสาธารณะอย่างแท้จริง นักเรียนต้องมียุทธศาสตร์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการถือเบืงหน้าทีด้านการดูแลรักษา และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพที่จะใช้เป็นตัวแปรสังเกตได้ในการวัดระดับจิตสาธารณะของนักเรียน อีกทั้งสามารถเป็นแนวทางในการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจิตสาธารณะนี้จะติดตัวเขาไปจนเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมและร่วมสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

เขต 1

วิธีการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

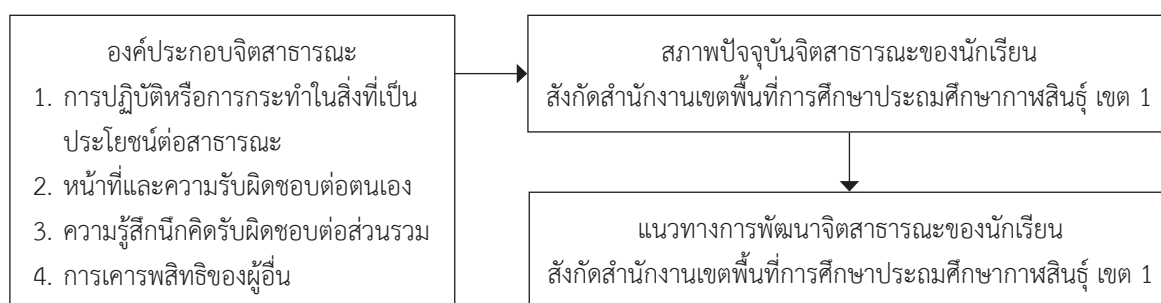
ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 1,315 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 307 คน ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยหลักการของ Yamane ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% มีระดับความเชื่อมั่น 95% และได้นำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยพิจารณาข้อมูลจำนวนของครูในแต่ละอำเภอของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

กรอบแนวคิด

จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบเติมคำ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมระหว่างความสมบูรณ์ความถูกต้องด้านภาษาที่ใช้และข้อเสนอแนะโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objectives Congruent: IOC) ผลการวิเคราะห์ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อคำถาม มีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการและวัตถุประสงค์การวิจัย สามารถนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลอง (Try Out) จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้วิธี Item-Total Correlation ได้ค่าระหว่าง 0.28-0.62 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.896 และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสอดคล้องของเนื้อหาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน ในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) การปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ 2) หน้าที่และความรับผิดชอบตนเอง 3) ความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม และ 4) การเคารพสิทธิของผู้อื่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยถึงผู้อำนวยการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
3. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถเก็บแบบสอบถามกลับคืนได้จำนวน 307 ชุด จำแนกตามตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 294 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.77 และตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 13 ชุด คิดเป็นร้อยละ 4.23

ระยะที่ 2

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ที่ได้กำหนดไว้โดยขออนุญาตสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

2. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน
3. ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยทำการจดบันทึกและบันทึกเสียงไว้ทุกครั้งโดยขออนุญาตในการบันทึกก่อนทำการบันทึก
4. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องขอแบบสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตีความของการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะนำคะแนนที่ได้รับจากการประเมินแบบสอบถามจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มาคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยเพื่อทำการประเมินตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย น้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้
2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และนำเสนอแนวทาง 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ พบแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง พบแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม พบแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง รวมแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้งหมด 20 แนวทาง
3. ผู้วิจัยสร้างข้อสรุปซึ่งดำเนินการสรุปแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้าน โดยการพรรณนาวิเคราะห์ตามที่น่าสนใจเสนอแนวทางทั้ง 4 ด้าน

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	4.48	0.59	มาก	2
2. ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง	4.52	0.59	มากที่สุด	1
3. ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม	4.45	0.61	มาก	3
4. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	4.37	0.60	มาก	4
โดยรวม	4.45	0.60	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถช่วยเหลือและการมีส่วนร่วม	4.47	0.56	มาก	5
2. มีความรัก ความเอื้ออาทร สมานฉันท์	4.50	0.50	มาก	2
3. มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.56	มากที่สุด	1
4. การปฏิบัติตามกฎระเบียบสังคม	4.46	0.56	มาก	3
5. มีจิตสำนึกที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลต่อสาธารณะชนคนหมู่มาก	4.48	0.61	มาก	4
6. การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติ	4.47	0.61	มาก	6
7. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม โดยการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละทรัพยากรหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม	4.46	0.66	มาก	8
8. เห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	4.47	0.66	มาก	7
โดยรวม	4.48	0.59	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีจิตสำนึกที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลต่อสาธารณะชนคนหมู่มาก การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถช่วยเหลือและการมีส่วนร่วม การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะ

สมบัติ เห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีระดับความคิดเห็นเท่ากัน และข้อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม โดยการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบตนเอง

ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบตนเอง	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. มีสุขภาพจิตดีและมองโลกในแง่ดี	4.43	0.56	มาก	6
2. มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้	4.46	0.64	มาก	3
3. การแสดงความรู้สึกและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบตนเอง	4.56	0.61	มากที่สุด	1
4. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น และยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น	4.44	0.56	มาก	5
5. ความรู้สึกที่ดีให้กำลังใจและเชื่อใจต่อผู้อื่น	4.45	0.56	มาก	4
6. มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่น	4.56	0.62	มากที่สุด	2
โดยรวม	4.52	0.59	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ระดับ มากถึงมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การแสดงความรู้สึกและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่น มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ความรู้สึกที่ดีให้กำลังใจและเชื่อใจต่อผู้อื่น และมีสุขภาพจิตดีและมองโลกในแง่ดี ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนในการปฏิบัติตนเพื่อสังคม	4.49	0.56	มาก	2
2. การคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.46	0.66	มาก	3
3. การใช้และรักษาสมบัติส่วนรวม	4.56	0.61	มากที่สุด	1
4. การสวดสวดดูแลสมบัติส่วนรวม	4.40	0.61	มาก	4
5. มีการวางแผนการใช้ของส่วนรวม	4.34	0.60	มาก	5
โดยรวม	4.45	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ระดับ มากถึงมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การใช้และรักษาสมบัติส่วนรวม การรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนในการปฏิบัติตนเพื่อสังคม การคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม การสวดสวดดูแลสมบัติส่วนรวม และมีการวางแผนการใช้ของส่วนรวม ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น

ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การปกป้องเคารพสิทธิตนเอง และผู้อื่น	4.64	0.54	มากที่สุด	1
2. การให้เกียรติรับฟังความคิดเห็น	4.42	0.75	มาก	3
3. การรู้จักแบ่งปัน และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม	4.63	0.55	มากที่สุด	2
4. การแนะนำ และแก้ปัญหาให้ผู้อื่น	4.26	0.60	มาก	4
5. การอำนวยความสะดวกให้ผู้อื่น	4.16	0.61	มาก	5
6. การบริจาคทรัพย์สินของให้ผู้อื่น	4.09	0.62	มาก	6
โดยรวม	4.37	0.61	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การปกป้องเคารพสิทธิตนเอง และผู้อื่น การรู้จักแบ่งปัน และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม การให้เกียรติรับฟังความคิดเห็น การแนะนำ และแก้ปัญหาให้ผู้อื่น การอำนวยความสะดวกให้ผู้อื่น และการบริจาคทรัพย์สินของให้ผู้อื่น ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยมีองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน 4 ด้าน คือ 1) การปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ 2) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง 3) ความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม และ 4) การเคารพสิทธิของผู้อื่น รายละเอียดดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ มีดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการโรงเรียนต้องถ่ายทอดนโยบายให้กับครูผู้ปฏิบัติงาน

1.2 มีการจัดประชุมมอบหมายให้ครูได้จัดกิจกรรมสอดคล้องกับสร้างจิตสำนึกที่ดีของนักเรียนในด้านของการ มีจิตสาธารณะ

1.3 บูรณาการให้เกิดหลากหลายของกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมจิตสาธารณะขึ้นอยู่กับการออกแบบกิจกรรมของครู ครูจะเป็นผู้ฝึกฝนด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

1.4 ให้นักเรียนมีส่วนร่วม และทำซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ อีกรวมเกิดเป็นนิสัยของนักเรียน

1.5 กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นควรมีความเหมาะสมของงานที่จะมอบหมายให้นักเรียนได้รับผิดชอบร่วมกับ ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ

2. ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง

แนวทางการพัฒนาด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง มีดังนี้

2.1 การส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาหรือจิตสาธารณะให้แก่แก่นักเรียนนั้น ควรฝึกทำกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดเป็นนิสัย ทำซ้ำ ๆ

2.2 สร้างการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการทำประโยชน์ร่วมกันนักเรียนจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มากขึ้น

2.3 ฝึกฝนให้มีความรับผิดชอบสามารถแยกแยะกิจกรรมที่ควรจะทำซึ่งสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้

3. ด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม

แนวทางการพัฒนาด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีดังนี้

3.1 สถานศึกษาและคุณครูมีเจตคติที่เป็นบวกต่อการสร้างจิตสาธารณะที่มีต่อส่วนรวมทำให้นักเรียนได้ตระหนักเห็นว่าควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

3.2 ควรมีการเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอน เกี่ยวกับการด้านทุจริต

3.3 ครูสอดแทรกแนวการนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวมเข้าไปในการทำกิจกรรมการเรียนให้หลากหลาย

3.4 มีการฝึกฝนนักเรียนด้านจิตสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวมและบุคคลอื่น ๆ

3.5 เชื่อมโยงการมีจิตสาธารณะให้หลากหลายมิติ

3.6 ฝึกให้นักเรียนมีความคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น

แนวทางการพัฒนาด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น มีดังนี้

4.1 ภาครัฐจะต้องมอบหมายนโยบายการปฏิบัติที่ชัดเจนควรมีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่มุ่งเน้นให้สร้างนักเรียนเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

4.2 มีการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยเริ่มจากสังคมในโรงเรียนการรู้จักปรับตัวมีมารยาทที่เหมาะสม

4.3 รู้จักการให้การเสียสละเพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

4.4 ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักการเคารพกฎกติกา และมารยาททางสังคมต้องเข้ากับทุกคนในสังคมเท่าเทียมกัน

4.5 ให้ความสำคัญการเคารพสิทธิของผู้อื่น

4.6 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเน้นย้ำอย่างจริงจัง และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านหน้าที่และความรับผิดชอบตนเองมีความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, $S.D.=0.59$) และสามารถเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ($\bar{X}=4.48$, $S.D.=0.59$) ด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=0.61$) และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ($\bar{X}=4.37$, $S.D.=0.60$) ตามลำดับ สืบเนื่องจากการมีการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีการเคารพสิทธิของผู้อื่น มีการทำหน้าที่และมีความรับผิดชอบตนเอง ดังจะเห็นได้จากการแสดงความรู้สึกรู้สึกและการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่น มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีสุขภาพจิตดีและมองโลกในแง่ดี และความรู้สึกที่ดีให้กำลังใจและเชื่อใจต่อผู้อื่น ตามลำดับ สอดคล้องกับ ศิริกมล นนทะภา (2560) ศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับตนเอง ด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับสังคม และด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับครอบครัว ผลการศึกษาระดับและเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ในภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการมีจิตสาธารณะเกี่ยวกับตนเอง การมีจิตสาธารณะเกี่ยวกับครอบครัว และการมีจิตสาธารณะเกี่ยวกับสังคม และสอดคล้องกับ พระมหาวรวิธธีร จันทร์ชื่น (2565) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยได้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ 4 องค์ประกอบ เนื่องจากมีขั้นตอนสำคัญในการพัฒนา จิตสาธารณะ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและชื่นชม ซึ่งขั้นตอนการจัด

การเรียนการสอนทั้ง 4 ขั้นนี้ทำให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้นทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการดูแลรักษาตนเอง 2) ด้านการถือเบาะหน้า 3) ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และ 4) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วยแนวทาง 4 ด้าน และสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรถ่ายทอดนโยบายให้กับครูผู้ปฏิบัติงานโดยมีการจัดประชุมมอบหมายให้ครูได้จัดกิจกรรมสอดคล้องกับสร้างจิตสำนึกที่ดีของนักเรียนในด้านการมีจิตสาธารณะ ซึ่งได้บูรณาการให้เกิดหลากหลายของกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมจิตสาธารณะขึ้นอยู่กับกรอบกิจกรรมของครูครูจะเป็นผู้ฝึกฝนด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม และทำซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ จนเกิดเป็นนิสัยของนักเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นควรมีความเหมาะสมของงานที่จะมอบหมายให้นักเรียนได้รับผิดชอบร่วมกับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ สอดคล้องกับ สมพงษ์ ธนะคุณ (2563) พบว่า ผู้บริหารเห็นถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนว่า เป็นสิ่งสำคัญและเป็นคุณลักษณะที่ดีต่อการนำมาฝึกใช้ และปฏิบัติภายในโรงเรียน และนักเรียนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของจิตสาธารณะ โดยนักเรียนยังขาดการรับรู้ และความเข้าใจในการมีจิตสาธารณะจากภายในตนเองและการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และ 4) แนวทางการจัดกิจกรรม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการพัฒนา ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรักความสามัคคี ด้านค่านิยม ด้านจริยธรรม และสอดคล้องกับ จันทรัตน์ สารคำ (2563) นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายน่าสนใจ นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง มีความมุ่งมั่น ตระหนักถึงความสำคัญของการไม่ทำลายสาธารณะสมบัติ และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความซื่อสัตย์เสียสละได้ร่วมกันคิด วางแผน ทั้งลงมือปฏิบัติในการแสดงออกซึ่งการดูแลรักษาและสามารถเชื่อมโยงการวิเคราะห์ การดูแลรักษาสาธารณะสมบัติของชุมชนที่แวดล้อมรอบตัวนักเรียน สามารถพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนได้

2.2 ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง การส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสา หรือจิตสาธารณะให้แก่แก่นักเรียนนั้น ควรฝึกทำกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดเป็นนิสัย ทำซ้ำ ๆ นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการทำประโยชน์ร่วมกัน นักเรียนจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น ที่สำคัญนักเรียนจะรู้จักหน้าที่ของตนเองและมีความรับผิดชอบสามารถแยกแยะกิจกรรมที่ควรจะทำซึ่งสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ สอดคล้องกับ ธนวรรณ เหมบาสัตย์ (2565) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในระหว่างที่ทำการทดลอง ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยครู โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ และเป็นการประเมินตนเองของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินตนเองในการปฏิบัติตนเป็นผู้มี จิตสาธารณะของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก ได้แก่ พฤติกรรมในการอาสาทำประโยชน์ให้โรงเรียนการช่วยเหลือผู้ปกครอง ช่วยเหลือคุณครู และเพื่อน พี่ น้อง ในโรงเรียน การมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของของตนเองมีอยู่ให้ผู้อื่นอยู่เสมอ การมีน้ำใจกับเพื่อนในห้องเรียน และเพื่อนนอกห้องเรียน พฤติกรรมการรักโรงเรียนต้องการให้โรงเรียนสะอาดน่าอยู่ โดยการช่วยกันเก็บขยะและไม่ทิ้งเศษขยะในพื้นที่บริเวณโรงเรียน การช่วยกันดูแลความสะอาดทรัพย์สินสมบัติที่เป็นของส่วนรวมในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง ห้องน้ำ โดยการไม่ขีดเขียนหรือทำลายให้เกิดความเสียหาย การเห็นคุณค่าของทรัพยากรในโรงเรียน เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟ ปิดพัดลม เมื่อไม่ใช้แล้ว ไม่นำโทรศัพท์มาเสียบแบตเตอรี่ทิ้งไว้ในห้องเรียน ปฏิบัติตนตามกฎหมายของโรงเรียน มีความรับผิดชอบมาเข้าแถวเคารพธงชาติตรงต่อเวลา ทั้งยังมีการร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับทางวัด และชุมชนอีกด้วย

2.3 ด้านความรู้สึกรักนึกคิดถึงรับผิดชอบต่อส่วนรวม สถานศึกษาและคุณครูมีเจตคติที่เป็นบวกต่อการสร้าง จิตสาธารณะที่มีต่อส่วนรวมทำให้นักเรียนได้ตระหนักเห็นว่าควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นสิ่งที่พึงกระทำและมีประโยชน์ต่อสาธารณะเป็นอย่างยิ่ง ควรมีการเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอน เกี่ยวกับการด้านทุจริต ครูสอดแทรกแนวการนึกคิดถึงรับผิดชอบต่อส่วนรวมเข้าไปในการทำกิจกรรมการเรียนให้หลากหลาย ตลอดจนการฝึกฝนนักเรียนด้านจิตสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวมและบุคคลอื่น ๆ ก็จะสามารถเชื่อมโยงได้หลาย ๆ มิติทำให้นักเรียนมีความคิด

รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ จันทรรัตน์ สารีคำ (2563) ได้กล่าวไว้ว่าแนวทางการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการบูรณาการเข้าไปใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับช่วงวัย ช่วงชั้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง การเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือที่โรงเรียน หลักการทำงานต้องทำอย่างต่อเนื่องและทุกคนมีส่วนร่วม ต้องสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะให้กับนักเรียนใช้สถานการณ์จริง มีแกนนำในการทำกิจกรรมในกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการเสริมแรง การสะท้อน และการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ดำเนินการมานั้นประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะให้ชัดเจนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความมั่นใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม และสอดคล้องกับ ปิยะธิดา วรญาโณปกรณ์ (2563) กล่าวถึงองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ได้แก่การมุ่งมั่น ตั้งใจแก้ปัญหาส่วนรวม การทำหน้าที่ที่ได้รับด้วยความเต็มใจ การปฏิบัติตามกฎระเบียบสังคม และการร่วมทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

2.4 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ภาครัฐจะต้องมอบหมายนโยบายการปฏิบัติที่ชัดเจนควรมีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่มุ่งเน้นให้สร้างนักเรียนเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต มีการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยเริ่มจากสังคมในโรงเรียนการรู้จักปรับตัวมีมารยาทที่เหมาะสม รู้จักการให้การเสียสละเพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น การพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นฝึกให้รู้จักการเคารพกฎกติกา และมารยาททางสังคมต้องใช้กับทุกคนในสังคมเท่าเทียมกัน และจะส่งผลให้เกิดการเคารพสิทธิของผู้อื่นตามมาด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเน้นย้ำให้ความสำคัญอย่างจริงจัง และควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ มนูญพงศ์ ชัยพันธุ์, สุดใจ เขียนภักดี และอนุสรณ์ นามประดิษฐ์ (2565) กล่าวว่า การสังเคราะห์สาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะกับวิถีชีวิตของบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21 มีจุดประสงค์สำคัญ คือ การนำเสนอจิตสาธารณะของบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ควรมีเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข ซึ่งพบว่า จิตสาธารณะในศตวรรษที่ 21 ที่บุคคลควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวตน การให้เกียรติตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น ได้แก่ จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) จิตแห่งคุณธรรม (Ethical Mind) โดยที่องค์ประกอบของจิตสาธารณะในยุคศตวรรษที่ 21 ควรประกอบไปด้วย ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจต่อกัน (Trusting) ความใส่ใจต่อผู้อื่น (Caring) การแบ่งปันกับผู้อื่น (Sharing) ความร่วมมือร่วมใจ (Collaborating) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นนั้นมีค่าน้อยที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนและร่วมกันเสริมสร้างให้เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. สถานศึกษาควรมีลักษณะการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะในการบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะในโรงเรียนอย่างชัดเจน พร้อมกับการใช้คู่มือการปฏิบัติเป็นแนวทาง ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

4. ควรมีการศึกษาเชิงลึกที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาโรงเรียนที่นักเรียนมีจิตสาธารณะดีเด่น หรือศึกษา
กลยุทธ์โรงเรียนที่มีการพัฒนาจิตสาธารณะดีเด่น

เอกสารอ้างอิง

- กรรยา พรรณนา. (2559). จิตสาธารณะสร้างได้ง่ายนิดเดียว. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จริยา เจนทนา. (2565). รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต].
https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/58810095.pdf
- จิรเดช พันตเสถียรวงศ์. (2563). รูปแบบการบริหารการสร้างคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- จันทร์ตน สารีคำ. (2563). การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ธนวรรณ เข็มบาสัตย์. (2565). การพัฒนารูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต].
<https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2565/M131525/Hembasat%20Tanawan/0111.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะธิดา วรญาโณปกรณ์. (2563). รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาพูนพิน 4 (ศรีวิชัย)
จังหวัดสุราษฎร์ธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พระมหาวรวิธธีร จันทรชื่น. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต].
http://grad.vru.ac.th/VRU_Thesis/thesis/file_pdf/Full_62da1be451d4d.pdf
- มบุญพงศ์ ชัยพันธุ์, สุดใจ เขียนภักดี และ อนุสรณ์ นามประดิษฐ์. (2565). จิตสาธารณะกับวิถีบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21.
วารสารสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 8(2), 431-432.
- ศิริกมล นนทะภา. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต].
<https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2560/122586/Nontapa%20Sirikamon.pdf>
- สมพงษ์ ณะคุณ. (2563). แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์.
วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 8(2), 289-290.

การศึกษาผลของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
วิชาชีววิทยา เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร
The study results of STAD cooperative learning in biology
on the topic of cell structure and function for Mathayomsuksa 4 students,
Mahachai Pittayakhan School

ARTICLE INFO

Article history:

Received 3 May 2024

Revised 15 August 2024

Accepted 17 August 2024

Available Online 29 August 2024

ชนันท์ธร ธรรมจิตต์¹, อรรถพร มลาศรี^{2,*}, กัลยาณี เจริญโสภารัตน์³

กุสุมาวดี ฐานเจริญ⁴ และ กัญชลิกา รัตนเชตฉาย⁵

Chananthon Thammajit¹, Oatthaporn Malasri^{2,*}, Kanlayani Charoensopharat³

Kusumawadee Thancharoen⁴ and Kanchalika Ratanacherdchai⁵

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare achievement in biology learning of Mathayom 4 students before and after the STAD collaborative learning and 2) to study satisfaction with STAD cooperative learning of Mathayom 4 students. The sample group consisted of 29 Mathayom 4 students at Mahachai Pittayakhan School in academic year of 2022, from purposive sampling. The research tools were 1) the STAD collaborative learning based lesson plans, 2) an learning achievement test, and 3) a satisfaction scale. Data analysis statistics were percentage, mean, standard deviation and Dependent Sample t-test.

The results showed that the students had post biology learning achievement statistically higher than the pre learning achievement at .05 level of significant and students were satisfied with STAD cooperative learning in overall at a high level ($\bar{X}$ =4.41, S.D.=0.59).

KEYWORDS: STAD COOPERATIVE LEARNING / LEARNING ACHIEVEMENT / SATISFACTION

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
B.Ed. (Biology), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

³⁻⁴ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Science and Technology, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

⁵ อาจารย์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Agricultural technology, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: pangmalasri@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบวัดความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว (Dependent Sample t-test)

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D.=0.59)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน / ความพึงพอใจ

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งต้องพึ่งพาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาคน องค์กร เศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการบริการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ระบบและกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ที่เหมาะสมและมีคุณภาพจึงเป็นกลไกสำคัญในการนำพาประเทศไปอยู่ในกลุ่มประเทศก้าวหน้า การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงให้ความสำคัญทั้งปัจจุบันและอนาคต (สกุล มูลแสง, 2554) การจัดการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนมีความรู้ความสารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงตามที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักว่า ผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทุกขั้นตอน และควรมีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากในปีการศึกษา 2564 มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 28.65 คะแนน จากผู้เข้าสอบ 109,438 คน ทั่วประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564)

จากปัญหาที่ผู้วิจัยพบ จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งวิชาชีววิทยา เป็นหนึ่งในกลุ่มวิชาดังกล่าวที่ต้องทำการทดสอบ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยาโดยด้านที่เป็นปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อรายวิชาชีววิทยา ซึ่งเกิดจากความแตกต่างในการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน ทำให้สามารถพบนักเรียนได้ทั้งนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ปานกลาง และต่ำ เนื่องจากวิชาชีววิทยาเป็นศาสตร์ที่มีเนื้อหาที่หลากหลาย ซับซ้อน เมื่อนักเรียนต้องเรียนหรือทำงานคนเดียวนักเรียนเห็นว่ายากเกินไป ส่งผลให้ผู้เรียนไม่กล้าตัดสินใจ ไม่ตั้งใจทำงาน เมื่อครูให้ทำงานนักเรียนส่วนใหญ่จะลอกเลียนแบบกันเกือบทั้งหมด และอีกหนึ่งปัญหาคือ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมา นักเรียนขาดทักษะ ในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และขาดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

การจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นได้นั้นมีอยู่มากมาย การจัดการเรียนรู้ที่นั่นคือ STAD (Student Teams Achievement Division) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน โดยผู้สอนจะมีการใช้เทคนิคเสริมแรง เช่น การให้รางวัล คำชมเชย เป็นต้น (Slavin, 1995) และยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน สมาชิกกลุ่มจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จ

ของกลุ่ม คณะคนที่ได้จากการทดสอบของสมาชิกแต่ละคนจะนำมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม ดังนั้น ครูต้องใช้เทคนิคการเสริมแรงกับนักเรียน เช่น การให้รางวัล หรือการให้คำชมเชย เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ร่วมกัน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2547) จากการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์และมีความสุขในการเรียนรู้ร่วมกัน

จากการศึกษาของผู้วิจัยเห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบ STAD (Student Teams-Achievement Division) จะเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในรายวิชาชีววิทยา และความเข้าใจในเนื้อหา เรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ ได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาชีววิทยา เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดความเข้าใจเนื้อหาและได้รับความรู้เท่าเทียมกันทุกคน ทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมห้องและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

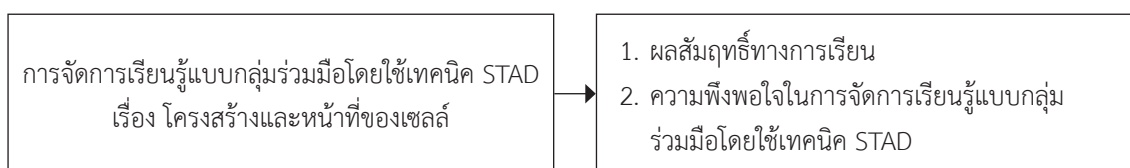
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม จำนวน 1 ห้อง จำนวน 29 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม จำนวน 1 ห้อง จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เทคนิค STAD (Student Team Achievement Division) ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 9 ชั่วโมง และส่งผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.81, S.D.=0.18)

2. แบบทดสอบ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ จำนวน 30 ข้อ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20-0.80 และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ด้วยวิธีหาค่าความเที่ยงแบบโลเวท (Lovett Reliability) ผลการวิเคราะห์ พบว่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับยอมรับได้ (ไพศาล วรคำ, 2559) ซึ่งมีค่า เท่ากับ 0.95

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่าระหว่าง 0.50-1.00 ถือว่า

เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจที่อยู่ในเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) ซึ่งมีค่า เท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบถึงรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เทคนิค STAD (Student Team Achievement Division) และชี้แจงเกณฑ์การวัดและประเมินผล
2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เทคนิค STAD (Student Team Achievement Division) จำนวน 6 แผน รวม 9 ชั่วโมง
4. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทดสอบหลังเรียน (Post-test)
5. ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เทคนิค STAD (Student Team Achievement Division) หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จแล้วด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามจุดประสงค์ของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว (Dependent t-test)
2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เทคนิค STAD (Student Team Achievement Division) หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยถือเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนน ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย แปลความหมาย 4.51-5.00 เหมาะสมมากที่สุด 3.51-4.50 เหมาะสมมาก 2.51-3.50 เหมาะสมปานกลาง 1.51-2.50 เหมาะสมน้อย 1.00-1.50 เหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ของกลุ่มเป้าหมาย ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ ซึ่งผลการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	df	S.D.	Sig.
ก่อนเรียน	29	30	10.00	28	2.65	.000*
หลังเรียน	29	30	20.83	28	2.56	

หมายเหตุ *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ของกลุ่มเป้าหมาย ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. จากการศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจในแต่ละรายการ มีระดับความพึงพอใจของนักเรียน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ผู้สอนมีการแนะนำรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรมให้กับผู้เรียนได้รับทราบก่อนจัดกิจกรรม	4.63	0.48	มากที่สุด
2. ใบงาน ใบความรู้ แบบทดสอบมีความเหมาะสม / สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4.44	0.50	มาก
3. การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่	4.44	0.59	มาก
4. การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก	4.27	0.70	มาก
5. การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือกันในการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย	4.46	0.63	มาก
6. การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนที่เรียนอ่อนได้รับการช่วยเหลือให้สามารถเรียนรู้ได้ทันกับเพื่อนในห้อง	4.22	0.75	มาก
7. การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีเหตุผล รับผิดชอบฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.56	0.54	มากที่สุด
8. การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าในการเรียนการสอนมากขึ้น	4.39	0.58	มาก
9. การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนรู้จักการบริหารเรื่องเวลาได้เป็นอย่างดี	4.37	0.62	มาก
10. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.34	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	0.59	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลของความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ของนักเรียนในแต่ละรายการอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 4.41 ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.59) โดยรายการประเมินที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ผู้สอนมีการแนะนำรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรมให้กับผู้เรียนได้รับทราบก่อนจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.48) และคือ การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีเหตุผล รับผิดชอบฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.54)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD วิชาชีววิทยา เรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร ผู้วิจัยได้อภิปรายตามการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD วิชาชีววิทยา เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร ทั้งหมด 29 คน มีคะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เป็นการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยนักเรียนแต่ละคนจะต้องพยายามทำความเข้าใจเนื้อหาทุกประเด็น นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนรู้ในระดับเก่ง จะต้องให้ความช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนอ่อนกว่าให้เข้าใจด้วยการชี้แจง อธิบาย ยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถคิดได้ด้วย ตนเอง และยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มรู้สึกว่ามีส่วนสำคัญ มีบทบาทเท่าเทียมกัน จึงมีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้กลุ่มของตนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังที่ Johnson and Johnson (1994) กล่าวไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนร่วมมือช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งผู้เรียน ออกเป็นกลุ่มเล็ก ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายกลุ่ม สมาชิกมีความรับผิดชอบ ร่วมกันทั้งส่วนตนและส่วนรวม มีการฝึกและใช้ทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกัน ผลงานของกลุ่มขึ้นกับผลงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม และสอดคล้องกับ จริยาภรณ์ จงญาติ และ วันทิกา เครือน้ำคำ (2562) ที่กล่าวว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบ STAD นักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และจะเห็นได้ว่าการจัดการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD สามารถให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงขึ้น

2. นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

จากผลการวิจัย พบว่า ผลของความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ของ นักเรียนในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งรายการประเมินที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ผู้สอนมีการแนะนำรายละเอียดในการดำเนิน กิจกรรมให้กับนักเรียนได้รับทราบก่อนจัดกิจกรรม และการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีเหตุ มีผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรายการประเมินด้านอื่นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากในวิธีการจัดการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD วิชาชีววิทยา เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของเซลล์ เป็นกิจกรรมการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความ กระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าในการเรียนการสอนมากขึ้น เกิดความร่วมมือกัน ทำให้ผู้เรียนที่เรียนอ่อนได้รับการช่วยเหลือให้ สามารถเรียนรู้ได้ทันกับเพื่อนในห้อง และทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก จึงทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน ดังที่ ทิศนา ขวมนมณี (2553) ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่มที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ทางสังคม และขยายขอบเขตของการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น และสอดคล้องกับ ธนพร โชติชุม (2562) ที่กล่าวว่า การเรียนด้วย ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ (STAD) มีความน่าสนใจ แปลกใหม่ มีการจัดสื่อเข้าอย่างเป็น ระบบและมีความหลากหลาย กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้บรรยากาศในการเรียนไม่น่าเบื่อ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูจะต้องชี้แจงก่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการจัด การเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
2. ครูต้องทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล รู้จุดแข็งจุดอ่อน เพื่อที่จะได้ปรับปรุงช่วยเหลือหรือส่งเสริม การเรียนรู้ ให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนเอง
3. ครูควรมีความพร้อมด้านข้อมูล อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิธีการสอนในรูปแบบอื่นที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ
2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกับนักเรียนหลายกลุ่ม หรือห้องเรียน เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จริยาภรณ์ จอญตา และ วันทิกา เครือคำ. (เมษายน, 2562). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีววิทยา เรื่อง การแบ่งเซลล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562 มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี, ประเทศไทย.
<https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2019/NA19-131.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. สุวีริยาสาส์น.
- ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). ตักสิลาการพิมพ์.
- สกุณ มูลแดง. (2554). *สัมมนาการสอนวิทยาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2547). *19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ภาพพิมพ์.
- ทีศนา เขมมณี (2553). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อเรียนรู้เพิ่มเติม* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Johnson, R.T. & Johnson, D.W. (1994). *An Overview of Cooperative Learning*. In J.S. Thousand, R.A. Villa & A.I. Nevin (Ed.). *Creativity and Collaborative Learning*. 31-34. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: theory research and practice* (2nd ed.). Massachusetts: A Simon & Schuster Company.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง บรรยากาศ
โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of Science Achievement on Atmosphere through
the 5E Inquiry-Based Learning Management with Multimedia
for 7th Grade Students

ARTICLE INFO

Article history:

Received 8 June 2024

Revised 4 August 2024

Accepted 21 August 2024

Available Online 29 August 2024

ฐิติมา ประทุมทิพย์^{1,*}, ประยงค์ หัตถพรหม² และ สมาน เอกพิมพ์³

Thitima Prathumthip^{1,*}, Prayong Hattaprom² and Samarn Ekkapim³

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop the Science learning activities using the 5E Inquiry-Based Learning Management with Multimedia for the 7th grade students, with efficiency criteria of 75/75, 2) compare students' learning achievement with the standardized criterion of 75%, and 3) study the samples' satisfaction toward the learning activities. The sample group consisted of 31, 7th grade students, Burapha Pittayakarn Public School, Maha Sarakham Town Municipality, Maha Sarakham Province, in second semester, academic year of 2023, which was obtained by cluster random sampling. The research tools were 1) the lesson plans on Atmosphere. 2) an achievement test, and 3) the student's satisfaction questionnaire. The statistics for the data analysis were mean, percentage, standard deviation, and t-test (One sample t-test)

The results of the research showed that: 1) The efficiency of the development of learning model was at 80.42/82.90, 2) The comparison of the samples' learning achievement in Sciences subjects was significantly higher than the criteria 75 percent which at the .05 level, and 3) students satisfied with learning model at the highest level.

KEYWORDS: 5E INQUIRY-BASED LEARNING MANAGEMENT / MULTIMEDIA / LEARNING ACHIEVEMENT IN SCIENCE SUBJECT

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: 658010180103@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง บรรยากาศ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (t-test One sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80.42/82.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ / สื่อประสม / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกัน สร้างรูปแบบ และแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยเน้น ท้องคความรู้อ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม แห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้ (วิจารณ์ พานิช, 2558) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ เพื่อให้เกิดทักษะสำคัญในการค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหา ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบเสาะหา ความรู้ การแก้ปัญหาและจิตวิทยาศาสตร์ ในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ มีเจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสมต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้นั้น อยู่บนความรับผิดชอบของครูวิทยาศาสตร์ที่จะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอน เรื่อง บรรยากาศตามมาตรฐานที่ ว 2.2 ม.1/1 สร้างแบบจำลองที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความดันอากาศกับความสูงจากพื้นโลก ว 3.2 ม.1/1 สร้างแบบจำลองที่อธิบายการแบ่งชั้นบรรยากาศและเปรียบเทียบประโยชน์ของบรรยากาศแต่ละชั้น และ ว 3.2 ม.1/2 อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของลมฟ้าอากาศจากข้อมูลที่รวบรวมได้ สาระสำคัญ บรรยากาศ คือ อากาศที่ห่อหุ้มโลกของเรา โดยมีขอบเขตนับจากระดับน้ำทะเลขึ้นไปประมาณ 1,000 กิโลเมตร บริเวณใกล้พื้นดินจะมีความหนาแน่นของอากาศมากและจะลดลงเรื่อย ๆ เมื่ออยู่สูงขึ้นจากพื้นดิน บรรยากาศแบ่งออกเป็น 5 ชั้นได้แก่ ชั้นโทรโพสเฟียร์ ชั้นสตราโทสเฟียร์ ชั้นมิโซสเฟียร์ ชั้นเทอร์โมสเฟียร์ และชั้นเอกโซสเฟียร์ ภายในอากาศมีสมบัติที่สำคัญ ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น และความดันหรือความกดอากาศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจห้องเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งสัมภาษณ์ครูและนักเรียนโรงเรียน เทศบาลบูรพาพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเทศบาล เมืองมหาสารคาม ถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับรายวิชาวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ มีสาเหตุมาจาก ด้านนักเรียนส่วนหนึ่งไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเล่นเกมออนไลน์ในโทรศัพท์ เนื่องจากวิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเบื่อต้องใช้ความจำและความเข้าใจ ซึ่งส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ด้านครูผู้สอนมักเน้นเนื้อหาและใช้

วิธีการสอน แบบบรรยาย ขาดการใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่ทันสมัยร่วมด้วยซึ่งเกิดจากการขาดแคลนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้ผู้เรียนไม่สนใจในเนื้อหาที่เรียน ขาดปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน ไม่สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเองได้ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563-2565 มีคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คือ 28.09, 29.80 และ 35.92 ตามลำดับ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนนั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 ทำให้เห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหวังเท่าที่ควร (โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร, 2565) ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนของตนเองให้เข้ากับยุค สมัยใหม่โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหว ใช้ความคิด ลงมือทำ ย้ำความรู้สึก และฝึกสัมผัส กิจการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว (Active) รอบด้าน (ภูษิต บุญทองเถิง, 2565)

จากการศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา ข้างต้นพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถทำได้โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เพราะเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบค้น สืบเสาะ สำรวจ ตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ จนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) มุ่งเน้นให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ซึ่งกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยวิธีการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ ได้กำหนดกระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ที่สำคัญไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) 3) ขั้นอธิบายและสรุปผล (Explanation) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaborate) 5) ขั้นประเมินความรู้ (Evaluation) ซึ่งในการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนนี้ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปจึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ ทั้งเนื้อหาหลัก และหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนการลงมือปฏิบัติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สสวท., 2560) นอกจากวิธีการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะสื่อการเรียนรู้ และนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่เรียนเพื่อจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงเลือกนำสื่อประสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมด้วย ซึ่งสื่อประสมหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) เป็นสื่อที่ทันสมัยมีความหลากหลาย มีการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนด้วยข้อความ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดิทัศน์ โดยเชื่อมโยงกับอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่เรียน โดยการตอบสนองกับนักเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น สื่อประสมนั้นมุ่งที่จะให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของตน และการได้ร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง โดยผู้เรียนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับทันทีในขณะที่เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้น (จิรภา กองมา, 2559) ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Bloom (2001) เป็นแนวทางในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเป็นการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการประเมินค่า และด้านการคิดสร้างสรรค์ (รัฐพล ประดับเวทย์, 2560) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับสื่อประสม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มาใช้ร่วมกับสื่อประสม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง บรรยากาศให้สูงขึ้นต่อไป และประกอบกับเกิดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรายวิชาวิทยาศาสตร์อีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม กับเกณฑ์ร้อยละ 75
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

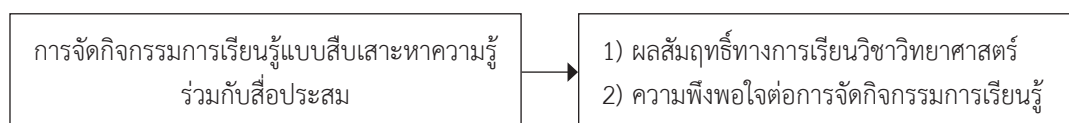
1. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม เรื่อง บรรยากาศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยศึกษาแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการใช้สื่อประสม นำมาออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เสร็จแล้วนำมาใช้ในการดำเนินการเรียนการสอน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ตามแบบแผนการทดลอง แบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังเรียน
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน โดยนำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้อง ที่ใช้แผนการเรียนเหมือนกัน ได้แก่ ห้อง ม.1/3 และห้อง ม.1/4 จำนวนนักเรียน 67 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 31 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสมเรื่อง บรรยากาศ จำนวน 4 แผน เวลา 12 ชั่วโมง นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านประเมิน ปรากฏว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.61-4.88
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง บรรยากาศ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตามวิธีของแบรนแนน ปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.20-0.47 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีของโลเวทท์ ปรากฏว่าได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม มีจำนวน 10 ข้อคำถาม เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการโดยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม เรื่อง บรรยากาศ โดยแบ่งเป็น 4 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง และมีการทดสอบย่อยท้ายแผน
2. เมื่อสอนครบทุกแผนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง บรรยากาศ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน 10 ข้อ นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 เท่ากับ 75/75
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการทดสอบค่าที t-test (One Group Sample)
3. วิเคราะห์หาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. ผลวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับสื่อประสม ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

ผลของกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	31	100	80.42	4.67	80.42
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	31	30	24.87	2.64	82.90
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ E1/E2 เท่ากับ 80.42/82.90					

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม มีประสิทธิภาพ (E1)/(E2) เท่ากับ 80.42/82.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 75/75

2. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับสื่อประสม กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การหาค่าเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง บรรยากาศ โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม กับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.	t-test	df	Sig.
หลังเรียน	31	30	24.87	82.90	2.64	4.99*	30	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.87 คิดเป็นร้อยละ 82.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับสื่อประสม จำนวน 10 ข้อคำถาม ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ฉันเข้าใจเนื้อหาที่เรียนเพราะน่าสนใจและมีประโยชน์	4.94	0.25	มากที่สุด
2	ฉันสามารถนำความรู้เรื่อง บรรยากาศ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.65	0.48	มากที่สุด
3	ฉันพอใจพอใจในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลำดับและขั้นตอนที่ปฏิบัติง่าย	4.90	0.39	มากที่สุด
4	ฉันมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน	4.55	0.71	มากที่สุด
5	ฉันพอใจในการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เพราะได้ค้นหาคำตอบทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์	4.65	0.48	มากที่สุด
6	ฉันพอใจกับเนื้อหาที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง	4.61	0.49	มากที่สุด
7	ฉันชอบสื่อที่นำมาสอน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนจนเกินไป	4.87	0.34	มากที่สุด
8	ฉันพอใจแบบทดสอบหลังเรียน ทำให้ทราบถึงพัฒนาการของตนเอง	4.48	0.76	มาก
9	ฉันพอใจที่ได้ทราบผลการวัดและประเมินของตนเองและคนอื่น ๆ	4.77	0.42	มากที่สุด
10	ฉันสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้จากการคิด	4.90	0.30	มากที่สุด
รวม		4.73	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง บรรยากาศ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ฉันเข้าใจเนื้อหาที่เรียนเพราะน่าสนใจและมีประโยชน์ 2) ฉันพอใจในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลำดับและขั้นตอนที่ปฏิบัติง่าย และ 3) ฉันสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้จากการคิด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.42/82.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม เรื่อง บรรยากาศ ได้ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ของ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สสวท. คือ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การวางแผนออกแบบการทดลอง การค้นคว้าตนเอง และการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้จากเรื่องที่เรียน ตลอดจนเกิดเป็นองค์ความรู้ (โชติรส อับสมบุญ, 2564) และศึกษาแนวคิดการใช้สื่อประสม คือ การเลือกใช้สื่อมากกว่า 1 ชนิดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ช่วยกระตุ้นความสนใจ ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นไม่เกิดความเบื่อหน่าย นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง (นุชจิรา แดงวันสี, 2559) ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดมาออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรากฏว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.61-4.88 เสร็จแล้วนำมาใช้ในการดำเนินการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม 5 ขั้น เริ่มจากการส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและการเรียนรู้ในเนื้อหาที่เรียน

โดยเน้นการลงมือปฏิบัติ การทดลอง การสำรวจ และการค้นหา ซึ่งช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์ข้อมูล การอธิบายและสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนยังสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่จากสิ่งใกล้ตัวไปสู่ชีวิตจริงได้ ในทุกขั้นตอนจะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและสนุกกับการเรียน จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม เรื่อง บรรยากาศ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร นามทัศน์ (2562) พบว่า การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับสื่อประสม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.93/76.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัย พรรณราย บรรเทากุล (2565) พบว่า การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น ร่วมกับ เทคนิคเกมมิฟิเคชัน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.51/89.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 หลังได้รับการเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับสื่อประสม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 82.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 24.87 คิดเป็นร้อยละ 82.90 เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม มีลักษณะเด่น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นนี้เป็น การนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัย หรืออาจเริ่มจากความสนใจของตัวนักเรียนเอง ขั้นนี้ผู้วิจัยจะทบทวนความรู้เดิม และกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียนโดยใช้การตั้งคำถามจากข้อความ บัตรภาพ เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นนี้เป็นขั้นที่นักเรียนได้ทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษา เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ เพื่อค้นพบข้อมูลในการแก้ปัญหา ออกแบบการทดลอง รวบรวมข้อมูล และจัดระเบียบข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ปฏิบัติการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ใบความรู้ ใบกิจกรรม โปรแกรม Canva หรือสื่อมือ (On hand) เป็นต้น ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและสรุปผล (Explanation) ขั้นนี้เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลมาอย่างเพียงพอจากการสำรวจและค้นหาแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้อธิบาย แปรผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บันทึกลงใบกิจกรรม หรือออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เป็นต้น ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) ขั้นนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนดูคลิปวิดีโอ เล่นเกม Kahoot เกม Wordwall หรืออธิบายความรู้เพิ่มเติม เพื่อเสนอสถานการณ์ปัญหาใหม่ให้นักเรียนศึกษา ร่วมกันภายในกลุ่ม โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสถานการณ์ใหม่ ให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องและสอดคล้องกับนิยามที่ได้ ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล (Evaluation) ขั้นนี้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียน เพื่อประเมินการเรียนรู้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม 5 ขั้น ได้ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนเกิด ความสนใจ ความสุข และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมทุกขั้นตอน จึงสามารถช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัย ปาริฉัตร นามทัศน์ (2562) พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับสื่อประสมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัย ณัฐวุฒิ ศรีระชา (2564) พบว่า คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัย วาสิตา แสนบุญยัง และอัมพร วัจนะ (2566) พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5E) ร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.73 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ (S.D.) 0.46 เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ฉันเข้าใจเนื้อหาที่เรียนเพราะน่าสนใจและมีประโยชน์ 2) ฉันพอใจพอใจในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลำดับและขั้นตอนที่ปฏิบัติง่าย และ 3) ฉันสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้จากการคิด ซึ่งผลของความพึงพอใจเป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม สามารถตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนได้เพราะแต่ละขั้นตอนได้เน้นให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง ครูคอยให้คำแนะนำและชมเชยขณะปฏิบัติกิจกรรม กิจกรรมการเรียนรู้มีแบบทดสอบย่อย

เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงพัฒนาการของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg (1959) คือ ปัจจัยกระตุ้น ในการดำเนิน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือปฏิบัติงานให้บรรลุผล ตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาเท่านั้น ผลของการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของ รางวัล เช่น คำชมเชยจากครูผู้สอน หรือการได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่น่าพึงพอใจ ผลการวิจัย ปาริฉัตร นามทัศน์ (2562) พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับสื่อประสมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรม การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัย วิจิตรา ปิตมรงค์ และวนิดา พาระนัต (2566) พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัย ณัฐวุฒิ ศรีระชา (2564) พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม ควรให้ความสำคัญมากที่สุดในขั้นที่ 3 ขั้น อธิบายและสรุปผล (Explanation) เนื่องจากขั้นนี้นักเรียนได้นำเสนอข้อมูล ข้อเสนอแนะ ที่ได้เรียนมาวิเคราะห์และสรุปผลให้ครู ผู้สอนและเพื่อนฟัง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป

2. ครูผู้สอนสามารถบูรณาการการใช้ สื่อมือ (On hand) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะสื่อมือ (On hand) นักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักเรียนได้มีการพัฒนาสื่อด้วยตนเอง เพื่อเป็นการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและให้ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม กลุ่มสาระการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์ในเนื้อหาอื่น เพื่อยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะได้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากขึ้น โดยใช้สื่อมัลติมีเดียในทุกขั้นตอนของกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

2. ควรใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม ในการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหา สาระที่มีความยากและซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามแนวทางปฏิรูปการ เรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยโดยใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสื่อประสม เพื่อพัฒนา ตัวแปรอื่น เช่น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิราภา กองมา. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ POE ร่วมกับสื่อประสม เรื่องลมฟ้าอากาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

<https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2559/121587/Kongma%20Jirabha.pdf>

- โชติรส อับสมบุรณ์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับเทคนิค SSCS ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางเคมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้เรื่องปริมาณสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
<http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1515/1/gs611130017.pdf>
- ณัฐวุฒิ ศรีระชา. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา. https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcims/files/62910112.pdf
- นุชจิรา แดงวันสี. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตารางธาตุสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
<https://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/e-research/?q=node/1481>
- ปาริฉัตร นามทัศน์. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับสื่อประสม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรรณราย บรรเทากุล. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
<http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1646/1/63010552025.pdf>
- ภูษิต บุญทองเถิง. (2559). การพัฒนาการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัฐพล ประดับเวทย์. (2560). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีตามแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 10(3), 1051-1056.
- โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR).
- วิจารณ์ พานิช. (2558, 13 มิถุนายน). แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 [เอกสารนำเสนอในที่ประชุม]. การบรรยายพิเศษของศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช, มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- วิจิตรา ปิตมรงค์ และ วนิดา พารณันต์. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์สาระภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 20(3), 204-213.
- วาสิตา แสนบุญยัง และ อัมพร วัจนะ. (2566). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5E) ร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เรียนรู้เรื่องดิน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5(5), 187-188.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สสวท. (2560). คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. <https://scimath.org/e-books/8923/flippingbook/index.html#1/z>
- Herzberg, F. (1959). *The Motivation to Work*. John Wiley & Sons, Inc.

แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0

ARTICLE INFO

Article history:

Received 27 March 2023

Revised 27 August 2024

Accepted 27 August 2024

Available Online 29 August 2024

ชยกร สมศิลา^{1,*}, ชัยวัฒน์ สุภัทรวกุล², อมรรัตน์ ช่อประพันธ์³ และ ธนวรรณพร ศรีเมือง⁴
Chayakorn Somsila^{1,*}, Chaiwat Supakworakul², Amornrat Choprapun³
and Tanawanaphorn Srimuang⁴

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) create and develop a Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0 and 2) study the satisfaction of using the Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0. Sample group was education personnel such as teachers, school administrators, etc., in the area of Maha Sarakham Province. The 368 persons of the sample were obtained by multi-stage random sampling and the other 80 persons were obtained by purposive sampling. Research tools were: 1) Opinion Survey Questionnaire on the development of Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0, 2) User Satisfaction Questionnaire on the Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0, 3) Expert Quality Evaluation Form of the Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0 and 4) The Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0. The data analysis statistics were determined by mean and standard deviation.

The research results were as follows: 1) the Teacher Survey Smart Application for Thailand Education Version 1.0 was created and developed using the SDLC process for software development. The application provides the users with convenience, flexibility and reduces the time spent on questionnaire preparation and questionnaire collection. The collected data can be used for statistical analysis which reduce use of paper and time saving, 2) the users' overall satisfaction of the application was at a high level ($\bar{X}=4.39$).

KEYWORDS: SURVEY / THAILAND EDUCATION / SMART APPLICATION

¹⁻² อาจารย์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Computer Education, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

³ อาจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Social Education, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Association Professor, Sports Science, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: chayakorn.so@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจการใช้แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา เช่น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นต้น ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 368 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และจำนวน 80 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 2) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 3) แบบประเมินคุณภาพแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 โดยผู้เชี่ยวชาญ และ 4) แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 สถิติที่ใช้ในงานวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) สร้างและพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 โดยใช้หลักการพัฒนาซอฟต์แวร์ของกระบวนการ SDLC แอปพลิเคชันทำให้ผู้ใช้งานเกิดความสะดวก คล่องตัว ช่วยลดเวลาในการจัดทำแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถาม สามารถนำข้อมูลแบบสอบถามออกมาใช้ในการวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ช่วยลดปริมาณการใช้กระดาษและประหยัดเวลา 2) ความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$)

คำสำคัญ: แบบสำรวจ / การศึกษาไทย / แอปพลิเคชันอำนวยการสอน

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปประเทศไทย เกิดการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและหลากหลายมาเปลี่ยนเป็นวิธีการดำเนินธุรกิจ การดำเนินชีวิตของประชาชนและการดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางสังคมและความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่แข่งขันได้ในเวทีโลก ในด้านการศึกษา หน่วยงานการศึกษาจึงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และมีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมือง พลโลก โดยทุกภาคส่วนสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบผลลัพธ์การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ทางด้านสถาบันการผลิตครู การนำเทคโนโลยีมาช่วยช่วยปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตครูช่วยให้ตอบโจทย์ตรงความต้องการของผู้ใช้งานครู โดยการสำรวจความคิดเห็นโดยตรงจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตครู เป็นการเริ่มต้นจากฐานรากของการผลิตบัณฑิตครูสามารถตอบโจทย์พร้อมทั้งแก้ปัญหาได้ตรงจุด และประชาชนทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นสร้างจิตสำนึกให้เกิดความตระหนัก ความรับผิดชอบร่วมกัน อีกทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ของสถาบันในด้านผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของวิชาชีพขั้นสูง เป็นสถาบันที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และมีทักษะในการประกอบอาชีพและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู ให้มีคุณภาพร่วมกับภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2561) เทคโนโลยีที่สามารถติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลานั้นก็คืออุปกรณ์สื่อสารแบบพกพาหรือ mobile เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต (Tablet) สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ ประชาชนทุกคนจะมีอุปกรณ์เหล่านี้อย่างน้อยที่สุดคนละ 1 เครื่อง ทำให้สามารถเกิดการค้นหาข้อมูลและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และผลจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทย ทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและปรับตัวในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งเหมือนเป็นตัวเร่งให้เกิดการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นแบบก้าวกระโดด เมื่อกลับมาดูบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนพัฒนาประชากร พัฒนาประเทศในแต่ละพื้นที่จึงควรมีการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านวิชาการ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจความคิดเห็นเป็นข้อมูลที่สำคัญเบื้องต้นอย่างหนึ่งในการนำมาใช้พัฒนาประกอบการวางแผนงาน แผนยุทธศาสตร์ในแต่ละพื้นที่ได้ ซึ่งสิ่งที่สามารถใช้ในการประยุกต์เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

และรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ทั้งเพื่อความรวดเร็ว เป็นระบบระเบียบ ลดเวลา ลดค่าใช้จ่าย ข้อมูลมาจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ตรงตามความต้องการ เพื่อใช้ตอบวัตถุประสงค์ได้ นั่นก็คือ แอปพลิเคชัน หรือก็คือ โปรแกรมที่อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่ออกแบบมาสำหรับอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา ทั้งแท็บเล็ต (Tablet) สมาร์ทโฟน (Smartphone) ไอแพด (iPad) เป็นต้น ในแต่ละระบบปฏิบัติการไม่ว่าจะเป็นระบบปฏิบัติการ Android และระบบปฏิบัติการ IOS จะมีผู้พัฒนาแอปพลิเคชันขึ้นมามากมายเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน ซึ่งจะมีให้ดาวน์โหลดทั้งฟรีและจ่ายเงิน ทั้งในด้านการศึกษา ด้านการสื่อสาร หรือแม้แต่ด้านความบันเทิงต่าง ๆ เป็นต้น (Admingramickhouse, 2020)

จากที่กล่าวมา การพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 นี้ จึงมีความจำเป็นและเป็นการสร้างโอกาสในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมาช่วยสร้างแบบสอบถามหรือข้อคำถาม หากคำตอบในการสำรวจความคิดเห็นและรวบรวมข้อมูลของบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นในกรณีหรือด้านต่าง ๆ ของบุคลากรทางการศึกษามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง หน่วยงานหรือองค์กรและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการใช้แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งสิ้น 8,269 คน (ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2562) (ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม, 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา เช่น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มตัวอย่างสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวนไม่น้อยกว่า 368 คน (จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากรโดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95% จากกลุ่มประชากร 9,000 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 368 คน)

2.2 กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้แอปพลิเคชัน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 80 คน

พื้นที่การวิจัย

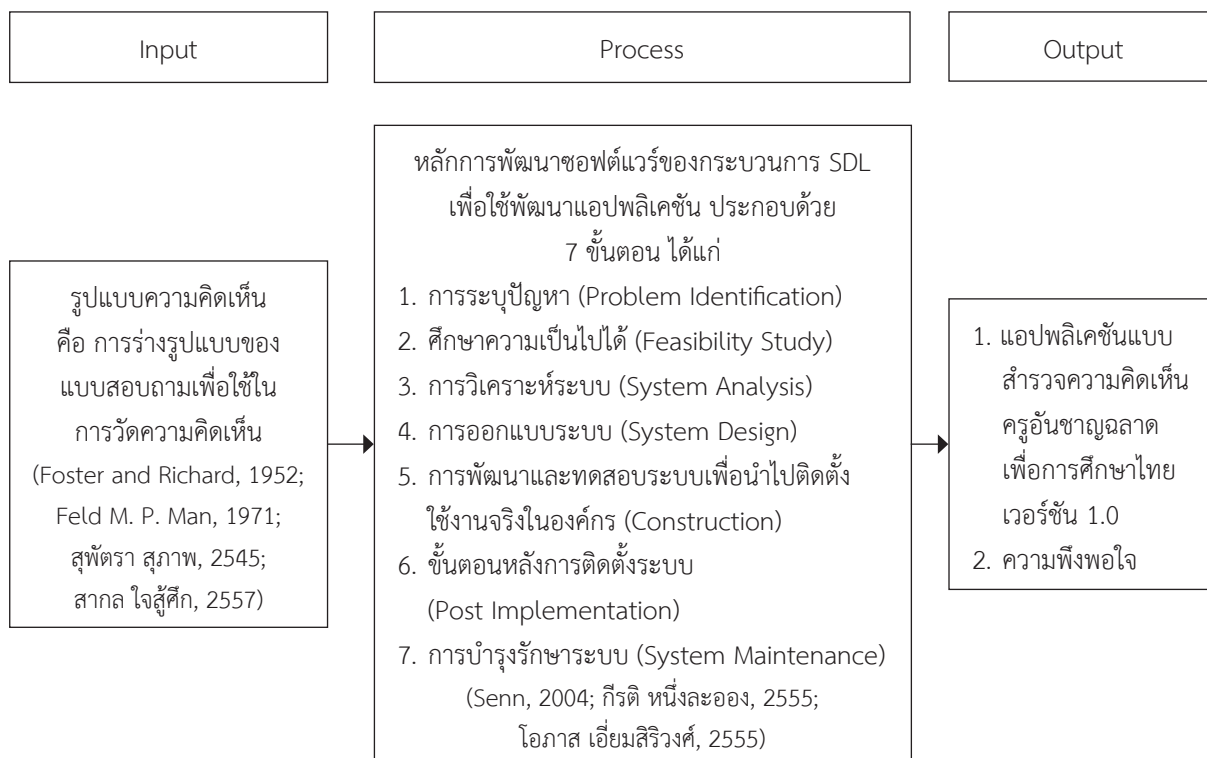
ได้แก่ พื้นที่สถานศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

เนื้อหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิดการพัฒนาแอปพลิเคชันตามทฤษฎีหลักการพัฒนาซอฟต์แวร์ของกระบวนการ SDLC ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น และทฤษฎีความพึงพอใจของครูในการศึกษา

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอ้นชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0
2. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอ้นชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0
3. แบบประเมินคุณภาพแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอ้นชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 โดยผู้เชี่ยวชาญ
4. แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอ้นชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการระบุปัญหาและศึกษาความเป็นไปได้ ผู้วิจัยได้ใช้ แบบสอบถาม เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอ้นชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ
2. ขั้นตอนการพัฒนาและทดสอบระบบเพื่อนำไปติดตั้งใช้งานจริงในองค์กร ผู้วิจัยได้นำแอปพลิเคชันทดสอบการใช้งาน และรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินคุณภาพแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอ้นชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์การทำงานของแอปพลิเคชันให้ตรงตามที่ต้องการ
3. ขั้นตอนหลังการติดตั้ง ผู้วิจัยได้จัดการอบรมการใช้งานแอปพลิเคชันกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย จำนวน 80 คน และรวบรวมข้อมูลแบบประเมินพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอ้นชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 มาวิเคราะห์ทางสถิติและสรุปผลการประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอัตราจ้างชาวนครราชสีมาเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 เกี่ยวกับเพศ ระดับวุฒิการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ บทบาทในสถานศึกษา ประสบการณ์ทำงาน โดยการหาค่าความถี่ (Frequency)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม รายละเอียดดังนี้

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอัตราจ้างชาวนครราชสีมาเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 เป็นแบบเลือกตอบ “ใช่” ให้ 2 คะแนน ตอบ “ไม่ใช่” ให้ 1 คะแนน ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของเบสท์ (Best, 1977) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.33 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.34-1.66 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.67-2.00 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นมาก

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุณลักษณะของแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอัตราจ้างชาวนครราชสีมาเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของเบสท์ (Best, 1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นน้อยที่สุด

2.3 ความคิดเห็นจากแบบประเมินพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอัตราจ้างชาวนครราชสีมาเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของเบสท์ (Best, 1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นน้อยที่สุด

โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอัตราจ้างชาวนครราชสีมาเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอัตราจ้างชาวนครราชสีมาเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 โดยใช้หลักการพัฒนาซอฟต์แวร์ของกระบวนการ SDLC มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้ (Senn, 2004; กิริติ หนึ่งละออง, 2555; โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2555)

1) ขั้นตอนระบุปัญหา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน โดยรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	124	33.70
หญิง	244	66.30
รวม	368	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 66.33 และเป็นเพศชาย จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	214	58.15
ปริญญาโท	146	39.67
ปริญญาเอก	8	2.18
อื่น ๆ	0	0
รวม	368	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 58.15 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 39.67 และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.18

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาไทย	64	17.58
คณิตศาสตร์	48	13.19
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	76	20.88
ศิลปะ	1	0.27
การงานอาชีพ	38	10.44
สุขศึกษาและพลศึกษา	26	7.14
ภาษาต่างประเทศ	33	9.07
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	78	21.43
รวม	364	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 รองลงมาคือกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.88 และน้อยที่สุด คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.27

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบทบาทในสถานศึกษา

บทบาทในสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	4	1.09
ครู	364	98.91
อื่น ๆ	0	0
รวม	368	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีบทบาทในสถานศึกษา คือตำแหน่ง ครู จำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 98.91 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.09

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์ทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	38	9.78
5-10 ปี	48	13.05
10-15 ปี	128	34.78
มากกว่า 15 ปี	156	42.39
รวม	368	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 42.39 รองลงมาประสบการณ์การทำงาน 10-15 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 34.78 และน้อยที่สุดประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.78

และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาแอปพลิเคชัน ซึ่งการประเมินผลแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอานชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 ได้ผลปรากฏในตารางที่ 6 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=1.95$) หมายความว่า การสำรวจความคิดเห็นหรือสร้างแบบสอบถามนั้นมีปัญหาที่สามารถแก้ไขได้โดยการใช้แอปพลิเคชันช่วยให้การสำรวจความคิดเห็นทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงการศึกษาจากงานวิจัย ทำให้ได้พบปัญหาในการสำรวจความคิดเห็นด้วยการสร้างแบบสอบถาม เช่น การทำงานวิจัยทางการศึกษา ส่วนใหญ่ต้องสำรวจข้อมูลโดยการสร้างแบบสอบถาม การสร้างฟอร์มหรือเอกสารแบบสอบถามมีความยุ่งยาก การส่งเอกสารหรือแบบสำรวจหรือแบบสอบถามให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายมีความยากลำบากและต้องใช้เวลา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือแบบสำรวจหรือแบบสอบถามมีความยากลำบากต้องใช้เวลาในการนำข้อมูลจากเอกสารแบบสำรวจหรือแบบสอบถามมาปรับเปลี่ยนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต้องใช้เวลามากขึ้น เป็นต้น

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแอปพลิเคชัน

รายการ	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. การทำงานวิจัยทางการศึกษา งานวิจัยส่วนใหญ่ต้องสร้างแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ	1.96	0.20	มาก
2. การสร้างแบบฟอร์มแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ในเอกสารมีความยุ่งยาก	1.95	0.22	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
3. การส่งแบบฟอร์มแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ให้กลุ่มประชากรหรือให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมีความยากลำบาก	1.98	0.15	มาก
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ที่เป็นเอกสารมีความยากลำบาก	1.99	0.09	มาก
5. การนำข้อมูลจากเอกสารแบบสำรวจหรือแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาปรับเปลี่ยนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น	1.94	0.23	มาก
6. ท่านจะใช้แอปพลิเคชันที่สามารถสร้างฟอร์มแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ เพื่อช่วยให้งานวิจัยทางการศึกษารวดเร็วขึ้น	1.93	0.26	มาก
7. ท่านจะใช้แอปพลิเคชันที่สามารถสร้างฟอร์มแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ เป็นเอกสารให้อัตโนมัติ	1.92	0.27	มาก
8. ท่านจะใช้แอปพลิเคชันที่สามารถส่งแบบฟอร์มแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ตรงกับกลุ่มประชากรหรือกลุ่มเป้าหมาย	1.97	0.18	มาก
9. ท่านจะใช้แอปพลิเคชันที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ได้รวดเร็ว และสามารถดาวน์โหลดใช้งานตอนไหนก็ได้	1.98	0.13	มาก
10. ท่านจะใช้แอปพลิเคชันที่ปรับเปลี่ยนข้อมูลแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ไปใช้ในโปรแกรมทางสถิติได้ง่าย	1.90	0.30	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	1.95	0.20	มาก

2) ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถาม เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอัตราจ้างเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน ได้ผลปรากฏในตารางที่ 7 พบว่า ความต้องการและคุณลักษณะการทำงานของแอปพลิเคชันที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$) ซึ่งควรมีคุณลักษณะ เช่น แอปพลิเคชันสามารถสร้างฟอร์มแบบสำรวจหรือแบบสอบถามเพื่อช่วยให้งานวิจัยทางการศึกษาได้รวดเร็วขึ้น แอปพลิเคชันสามารถส่งแบบสำรวจหรือแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างตรงที่ต้องการ แอปพลิเคชันสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้รวดเร็วและปรับเปลี่ยนข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติได้ง่าย แอปพลิเคชันช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย แอปพลิเคชันสามารถใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นต้น

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของแอปพลิเคชัน

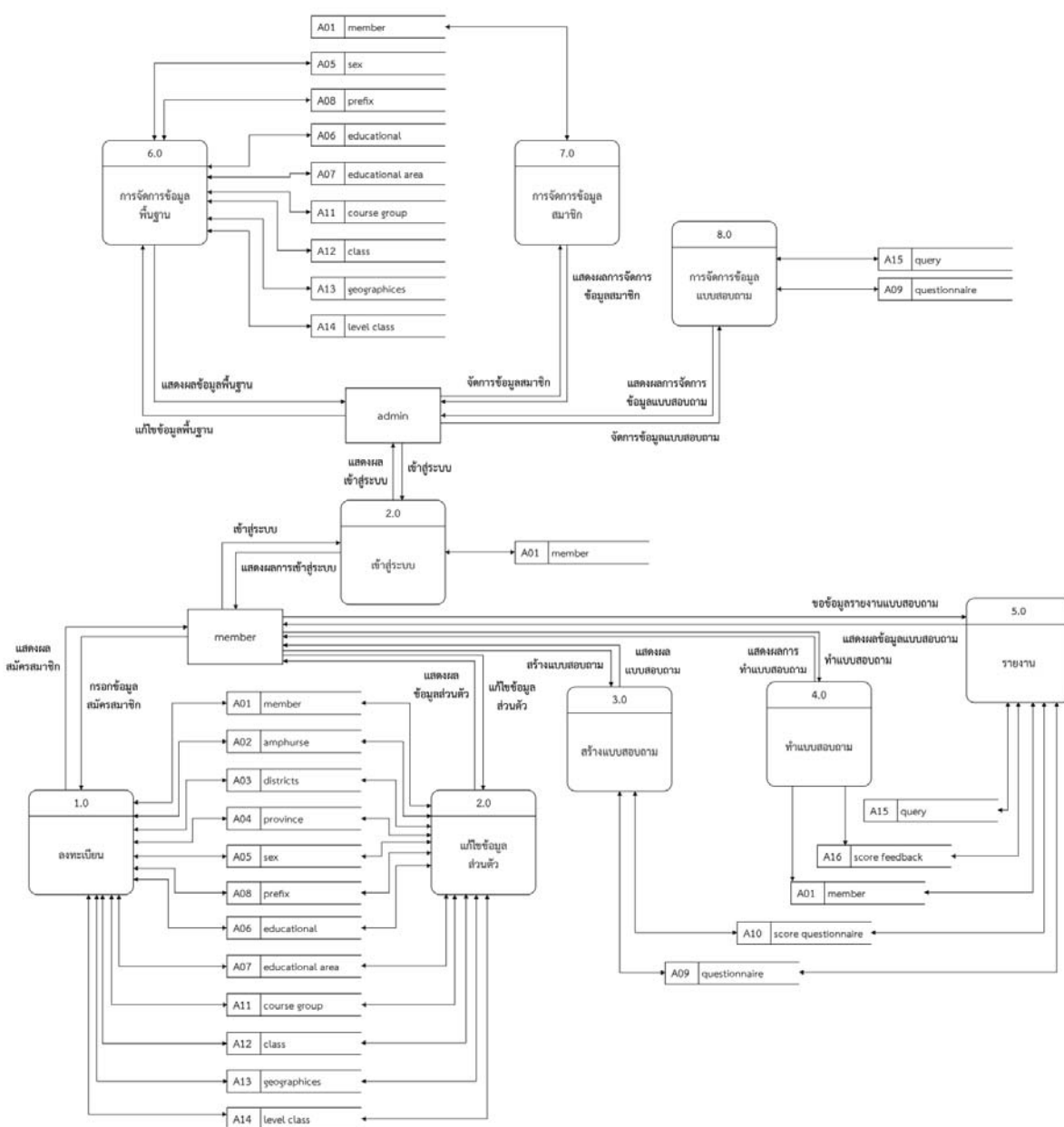
รายการ	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
ด้านค่าใช้จ่าย			
แอปพลิเคชันสามารถสร้างแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ และช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย	4.52	0.50	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
ด้านระยะเวลาที่ใช้			
แอปพลิเคชันควรใช้เวลาในการสร้างแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ น้อยกว่าการสร้างแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ด้วยเอกสาร	4.57	0.50	มากที่สุด
แอปพลิเคชันควรใช้เวลาไม่นานเพื่อปรับเปลี่ยนข้อมูลจากแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ไปใช้ในโปรแกรมทางสถิติ	4.60	0.49	มากที่สุด
ด้านขอบเขตการตั้งคำถาม			
แอปพลิเคชันสามารถตั้งคำถามรูปแบบของสเกลของเรอร์สโตนได้ (คำถามแบ่งเป็น 11 ระดับ)	4.35	0.48	มาก
แอปพลิเคชันสามารถตั้งคำถามรูปแบบของสเกลของเร็นซิส ไลเคิร์ตได้ (คำถามแบ่งเป็น 5 ระดับ)	4.68	0.47	มากที่สุด
แอปพลิเคชันสามารถตั้งคำถามรูปแบบของสเกลของโบกอร์ตัสได้ (คำถามแบ่งเป็น 7 ระดับ)	4.17	0.37	มาก
แอปพลิเคชันสามารถตั้งคำถามรูปแบบของแคมเบลล์และชูแมนได้ (คำถามแบบปลายเปิด)	4.67	0.47	มากที่สุด
ด้านการตอบคำถาม			
แอปพลิเคชันสามารถรองรับการตอบคำถามทั้งปลายเปิดหรือปลายปิดได้	4.70	0.46	มากที่สุด
ด้านอื่น ๆ			
แอปพลิเคชันควรส่งแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ตรงกับกลุ่มประชากรหรือกลุ่มเป้าหมาย	4.60	0.49	มากที่สุด
แอปพลิเคชันควรเก็บข้อมูลของแบบสำรวจหรือแบบสอบถามอื่น ๆ ได้ไม่น้อยกว่า 90 วัน	4.62	0.49	มากที่สุด
แอปพลิเคชันสามารถใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.49	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.54	0.47	มากที่สุด

3) การวิเคราะห์ระบบ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลกิจกรรมการสร้างแบบสอบถามและตอบแบบสอบถามขึ้นมาแล้วเรียบเรียง แล้ววาดเป็นแผนภาพกิจกรรม (Activity Diagram) โดยแบ่งเป็นสองส่วนได้แก่ ส่วนของผู้ดูแลระบบ และส่วนของผู้ใช้ แล้ววิเคราะห์การไหลของข้อมูลในแต่ละกิจกรรมแล้ววาดเป็นแผนภาพการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagram) ดังภาพที่ 1 แสดงให้เห็นภาพรวมการไหลของข้อมูลทั้งหมดในแอปพลิเคชัน (Data Flow diagram LV1) และร่างลักษณะของข้อมูลที่ต้องเก็บไว้ในการใช้งานของแอปพลิเคชันในรูปแบบ Data Dictionary

ภาพที่ 1 Data Flow diagram Level 1

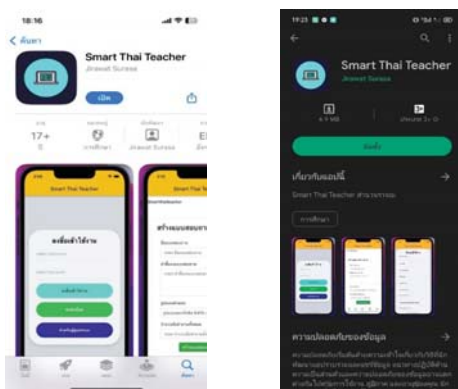
4) การออกแบบระบบ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่แล้ว และศึกษาจากการใช้งานแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์มือถือ แล้วได้ออกแบบลักษณะของสื่อตัวกลางที่เชื่อมโยงผู้ใช้งาน (User Interface) ของส่วนผู้ดูแลระบบและผู้ใช้ระบบ เพื่อให้การใช้งานง่ายและคล่องตัวที่สุด

5) การพัฒนาและทดสอบระบบเพื่อนำไปติดตั้งใช้งานจริงในองค์กร ผู้วิจัยพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอันชาญฉลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 รองรับทั้งระบบปฏิบัติการ IOS และระบบปฏิบัติการ android ในส่วนเสริมหน้า (front end) พัฒนาโดย flutter และส่วนหลังบ้าน (back end) พัฒนาโดยใช้ PHP เชื่อมต่อกับฐานข้อมูล MySQL ที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลต่าง ๆ และเมื่อพัฒนาแอปพลิเคชันเสร็จสิ้นได้นำไปให้ทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชัน พบว่า คุณภาพของแอปพลิเคชันมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.33 มากกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบแอปพลิเคชันที่ตั้งไว้คือ 4 จึงยอมรับว่า แอปพลิเคชันมีประสิทธิภาพการใช้งานได้ในสภาพการทำงานจริง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้แอปพลิเคชัน

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
ด้านการออกแบบแอปพลิเคชัน			
ขนาดของปุ่มบนจอภาพมีความเหมาะสม	4.26	0.44	มาก
สีและขนาดตัวอักษรบนจอภาพมีความเหมาะสม	4.45	0.50	มาก
ข้อความเพื่ออธิบายความหมายมีความเหมาะสม	4.51	0.50	มากที่สุด
การใช้สัญลักษณ์หรือรูปภาพในการสื่อความหมายมีความเหมาะสม	4.46	0.50	มาก
การวางตำแหน่งของส่วนประกอบบนจอภาพมีความเหมาะสม	4.41	0.50	มาก
ด้านฟังก์ชันการทำงาน			
การดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน	4.39	0.49	มาก
การติดตั้งแอปพลิเคชัน	4.48	0.50	มาก
ความเร็วของแอปพลิเคชัน	4.12	0.49	มาก
ความเสถียรของแอปพลิเคชัน	4.35	0.48	มาก
ด้านการใช้งานแอปพลิเคชันในภาพรวม			
ผู้ใช้งานลงทะเบียนได้ง่ายและสะดวก	4.26	0.44	มาก
ผู้ใช้งานจัดการข้อมูลส่วนตัวได้ง่ายและสะดวก	4.50	0.50	มากที่สุด
ผู้ใช้งานสร้างแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก	4.14	0.42	มาก
ผู้ใช้งานแก้ไขแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก	4.53	0.50	มากที่สุด
ผู้ใช้งานค้นหาแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก	4.51	0.50	มากที่สุด
ผู้ใช้งานตอบแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก	4.48	0.50	มาก
ผู้ใช้งานดูรายงานข้อมูลแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก	4.38	0.49	มาก
ผู้ใช้งานส่งแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก	4.49	0.50	มาก
ผู้ใช้งานสร้างแบบสอบถามเป็นไฟล์เอกสารได้ง่ายและสะดวก	4.45	0.50	มาก
ผู้ใช้งานนำข้อมูลแบบสอบถามในรูปแบบไฟล์ข้อมูลได้ง่ายและสะดวก	4.36	0.48	มาก
ผู้ใช้งานแอปพลิเคชันในภาพรวม	4.33	0.47	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	0.49	มาก

6) ขั้นตอนหลังการติดตั้งระบบ ผู้วิจัยได้ติดตั้งแอปพลิเคชันให้สามารถดาวน์โหลดได้ทั้งระบบปฏิบัติการ iOS ใน App store และระบบปฏิบัติการ android ใน Play store ดังภาพที่ 2 แล้วทำการลงพื้นที่อบรมปฏิบัติการใช้งานของแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการตลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 ในพื้นที่มหาสารคามโดยเลือกโรงเรียนเทศบาลบ้านสองนางใย พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการตลาดเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 ของบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าร่วมอบรมจำนวน 80 คน พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) ดังปรากฏในตารางที่ 8 และจัดทำคู่มือการใช้งานแอปพลิเคชัน

ภาพที่ 2 แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0
ในชื่อ Smart Thai Teacher บน AppStore และ Play Store

7) การบำรุงรักษาระบบ ผู้วิจัยทำการดูแลและบำรุงรักษาแอปพลิเคชัน พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดทั้งในส่วนของผู้ดูแลและผู้ใช้งาน

เมื่อพัฒนาและสร้างแอปพลิเคชันแล้วเสร็จ สามารถให้บุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคามสามารถนำไปใช้ในการสำรวจความคิดเห็นและสร้างแบบสอบถามได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น สามารถติดตั้งได้บนอุปกรณ์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือ ทั้งระบบปฏิบัติการ IOS และระบบปฏิบัติการ android ทำให้ผู้ใช้งานเกิดความสะดวก คล่องตัว ช่วยลดเวลาในการจัดทำแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถาม ทั้งยังสามารถนำข้อมูลแบบสอบถามออกมาใช้ในการวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ช่วยลดปริมาณการใช้กระดาษและประหยัดเวลา

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการใช้แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบประเมินความพึงพอใจในการรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจการใช้งานแอปพลิเคชันจากกลุ่มเข้าร่วมผู้อบรม พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ผู้ใช้งานแก้ไขแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อความเพื่ออธิบายความหมายมีความเหมาะสม และผู้ใช้งานค้นหาแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และในรายการที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้ใช้งานสร้างแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก ความเร็วของแอปพลิเคชันฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และ 4.12 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

อภิปรายผล

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0

เมื่อพัฒนาและสร้างแอปพลิเคชันแล้วเสร็จ พบว่า แอปพลิเคชันทำให้ผู้ใช้งานเกิดความสะดวก คล่องตัว ช่วยลดเวลาในการจัดทำแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถาม สามารถนำข้อมูลแบบสอบถามออกมาใช้ในการวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ช่วยลดปริมาณการใช้กระดาษและประหยัดเวลา มีการเก็บข้อมูลทั่วไป เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น ของบุคลากรทางการศึกษา เช่น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักการศึกษา เป็นต้น เพื่อสามารถใช้ในการส่งแบบสอบถามให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร แก้ววงษ์เขียว (2555) ได้นำเสนองานวิจัยเรื่อง ระบบช่วยพัฒนาและประเมินผลแบบสอบถามออนไลน์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ดาก และโชคชัย เปลี่ยนโพธิ์ (2552) ได้นำเสนองานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบสอบถามออนไลน์สำหรับการวิจัยทางพฤติกรรมและการเรียนรู้ที่ทางแพทย์ ทั้งยังสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนในการทำงาน ลดความผิดพลาดอันเกิดจากมนุษย์ แต่ยังมีข้อจำกัดในการตรวจสอบความเที่ยงและความถูกต้องของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ การสร้างคำถามของแบบสอบถามยังทำได้ไม่ครอบคลุมทุกประเภทของคำถามและคำตอบของแบบสอบถาม เช่น ข้อคำถามแบบเรียงคำตอบ

ถูกผิด ใช้ไม่ใช้ หรือการจัดกลุ่มคำตอบ และฐานข้อมูลที่ใช้ในแอปพลิเคชันถูกออกแบบให้รองรับข้อมูลจากกลุ่มประชากรเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการใช้แอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0

ความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญจิรา เอกรัมย์ (2561) ได้นำเสนองานโครงการเรื่อง ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการจองผู้ฝึกสอนส่วนตัว กรณีศึกษา Soul Health Club ผลของการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อการใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการจองผู้ฝึกสอนส่วนตัว ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับมาก และศิริวรรณ ดับทุกซ์ (2562) ได้นำเสนองานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี นิสิตมีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ผู้ใช้งานแก้ไขแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อความเพื่ออธิบายความหมายมีความเหมาะสม และผู้ใช้งานค้นหาแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และในรายการที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้ใช้งานสร้างแบบสอบถามได้ง่ายและสะดวก ความเร็วของแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และ 4.12 ตามลำดับ ในข้อมูลส่วนนี้ควรนำแอปพลิเคชันไปวิเคราะห์และพัฒนาให้ลดขั้นตอนการใช้งานเพื่อให้ง่าย สะดวก และความเร็วในการทำงานของแอปพลิเคชันเพิ่มขึ้นทำให้ลดระยะเวลาในการรอคอยลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การใช้งานแอปพลิเคชันแบบสำรวจความคิดเห็นครูอำนวยการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาไทย เวอร์ชัน 1.0 อุปกรณ์ที่ใช้ทำงานควรเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา เนื่องจากแอปพลิเคชันทำงานออนไลน์
2. สมาชิกควรศึกษาการใช้งานให้เข้าใจ เพื่อลดเวลาขั้นตอนในการใช้งานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานได้รวดเร็ว
3. สมาชิกผู้สร้างแบบสอบถามให้สมาชิกท่านอื่นตอบยังต้องแจ้งเตือนให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าไปตอบแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพิ่มขนาดของกลุ่มประชากรเพื่อให้ตอบสนองในการใช้งานและตรงต่อความต้องการของผู้ใช้งาน
2. ในขั้นตอนการพัฒนาควรเพิ่มในส่วนของการประชาสัมพันธ์การใช้งานเพื่อให้เกิดการใช้แอปพลิเคชันอย่างกว้างขวางและเกิดประโยชน์สูงสุด
3. ในขั้นตอนการวิเคราะห์และออกแบบแอปพลิเคชัน ควรเพิ่มให้รองรับการสร้างแบบสอบถามและคำตอบให้หลากหลายรูปแบบเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิริติ หนึ่งละออง. (2555). วงจรการพัฒนาแบบ (System Development Life Cycle : SDLC).

<http://kerati-nuallaong.blogspot.com/>

เกรียงไกร แก้ววงศ์เขียว. (2555). ระบบช่วยพัฒนาและประเมินผลแบบสอบถามออนไลน์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=321141

ขวัญจิรา เอกรัมย์. (2561). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการจองผู้ฝึกสอนส่วนตัว กรณีศึกษา Soul Health Club.

[โครงการนักศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ]. ระบบคลังข้อมูลผลงานวิชาการ BRU.

<https://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/5567>

- ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม. (2562). บทสรุปทุกสังกัด ปี 2562.
<https://mhkpeo.go.th/>
- โชคชัย เปลี่ยนโพธิ์โรจน์. (2552). การพัฒนาแบบสอบถามออนไลน์สำหรับการวิจัยทางพฤติกรรมการเรียนรู้ไอทีทางการแพทย์.
จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 53(4), 315-334.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2561). ประเด็นยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
<https://www.rmu.ac.th/strategic>
- ศิริวรรณ ดับพุทซ์. (2562). การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี.
 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
<http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3668>
- สากล ใจสู้ศึก. (2557). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยบางทรายตอนบน
 ในพื้นที่ตำบลกกตูม อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 มหาสารคาม. <https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2557/109809/>
- สุพัตรา สุภาพ. (2545). วัฒนธรรมองค์กร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของ สป. ฉบับที่ 12
 (พ.ศ. 2560-2564). http://www.reo9.obec.in.th/gis/eoffice/10000001tbl_datainformation/20180503044526jNhZL3x..pdf
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2555). การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (Systems Analysis and Design) (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม).
 ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Admingramickhouse. (2020). *Application* (แอปพลิเคชัน). <https://bizidea.co.th/whats-application/>
- Best, John. (1977). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.1977.
- Fled M.P. man. (1971). *Psychology in the Industrial Environment*. London: Butterworth and Co., Ltd.
- Foster, Charles R.F. & Richard, C. (1952). *Psychology of Life Adjustment*. Chicago: American Technical.
- Senn, J. A. (2004). *Information technology: Principles, practices, opportunities* (3rd ed.). Upper Saddle
 River, NJ: Pearson.

การศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณ
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
A Study on Current Situations, Needs and Guidelines for Developing Budget
Management of Schools Under the Sakon Nakhon Primary Education Service
Area Office 1

ARTICLE INFO

Article history:

Received 15 February 2024

Revised 9 August 2024

Accepted 21 August 2024

Available Online 29 August 2024

วัฒนา ชวนชัยลัก^{1*}, คมสันที ขจรปัญญาไพศาล² และ รัชฎาพร งอยภูธร³

Wattana Chuanchailuek^{1*}, Komsan Khajornpanyapaisan²

and Rutchadaporn Ngoipoothon³

ABSTRACT

The aims of this study were: 1) to study current situations and desirable conditions of school budget management, 2) to study the needs of school budget management and 3) to study the guidelines for developing school budget management. The sample consisted of school administrators and teachers on duty of school budget management head, totally 184 people. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table through stratified random sampling. The key informants were 3 school administrators and 3 teachers on duty of school budget management head from the best practice schools. The research tools consisted of a current situation questionnaire with discriminatory power between 0.30-0.81 and reliability of 0.96, a desired condition questionnaire with discriminatory power between 0.31-0.93 and reliability of 0.97 and a semi-structured interview. The data analysis statistics included percentage, mean, standard deviation and Improved Needs Priority Index Value.

The findings were as follows: 1) The current situations and desirable conditions of school budget management in overall were at high and the highest level, respectively, 2) The top 3 needs of school budget management were financial management, budget allocation and accounting management and 3) The guidelines for developing school budget management were 19 practical guidelines. The appropriateness and probability of the guidelines were indicated at the highest level.

KEYWORDS: BUDGET MANAGEMENT / NEEDS / DEVELOPMENT GUIDELINES

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration). Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University. Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Association Professor, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University. Thailand.

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University. Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: watwattana43@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณจำนวน 184 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบ่งชั้นภูมิ ด้วยวิธีการสุ่มเป็นระดับขั้นอย่างมีสัดส่วนตามสัดส่วนของประชากร และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ จำนวน 3 คน ซึ่งเลือกจากโรงเรียนที่เป็นเลิศด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30-0.81 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.31-0.93 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ 2) ความต้องการจำเป็นในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารการเงิน ด้านการจัดสรรงบประมาณ และด้านการบริหารบัญชี และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา พบว่า มีแนวทางทั้งหมด 19 แนวทาง และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณ / ความต้องการจำเป็น / แนวทางการพัฒนา

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจัดอยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนานคนในทุกมิติในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีการพัฒนาที่ครอบคลุมด้านรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่นยกระดับคุณภาพแรงงานเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโต เริ่มตั้งแต่ในครรภ์และต่อเนื่องไปตลอดช่วงชีวิตให้มีคุณภาพ โดยการปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารจัดการการศึกษาในทุกระดับ การเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และการยกระดับสถาบันการศึกษา ในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูประบบการคลัง ด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษา เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ซึ่งสถานศึกษาสามารถที่จะบริหารด้านงบประมาณรายจ่ายได้เอง ตามขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณและการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวง ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) ด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารการเงิน 6) ด้านการบริหารบัญชี และ 7) ด้านการบริหารพัสดุ

และสินทรัพย์ รวมทั้งมอบอำนาจและความรับผิดชอบให้หน่วยงานปฏิบัติสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างยืดหยุ่นคล่องตัวสูง ให้บรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานตามแผนงาน และแผนงานในเชิงบูรณาการที่กำหนดไว้ โดยมีการจัดทำค่าใช้จ่ายต่อหน่วย แผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณการรายงานผล และสอดคล้องกับระบบอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายมีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพคุ้มค่า โปร่งใส สามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณะได้

การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา เป็นเรื่องสำคัญที่จะพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลกระทบต่อคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา สอดคล้องกับระบบและวิธีการจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ด้วยการจัดสรรงบประมาณให้กับ ส่วนราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า งบประมาณจึงเป็นแหล่งเงินทุนทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 8 เรื่อง ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา กำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา การใช้และการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา และสถานศึกษาสามารถระดมทรัพยากรมาใช้ในการ พัฒนาการศึกษาศึกษาของสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนเก่งและดี มีความสุข ช่วยเหลือคนเจริญอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) แต่ในขณะเดียวกันสถานศึกษา ก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อทางกฎหมายเพิ่มขึ้นเช่นกัน ผู้บริหารในฐานะผู้แทนสถานศึกษารวมทั้งข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องเข้าใจอำนาจหน้าที่ ในการบริหารและการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการ กำหนดเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานทางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

งบประมาณจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีการจัดทรัพยากรที่ได้้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ ในแต่ละปีรัฐบาลจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา งบประมาณรายจ่าย ดังกล่าวถูกส่งผ่านไปให้กระทรวงกรมและถึงสถานศึกษาของรัฐและของเอกชน เพื่อเป็นเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียน นักศึกษา และ ยังได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนให้กับสถานศึกษาของรัฐ จัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายจ่ายเงินเดือนค่าจ้างบุคลากร ในส่วนของ ผู้บริหารถึงแม้จะมีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาแต่ก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย วัฒนธรรม การทำงานและระเบียบที่กำหนด ยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (สำนักงบประมาณ, 2563) นอกจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรร แล้วบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงิน งานบัญชี และงานพัสดุ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ หนังสือเวียน หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการควบคุมที่ดี มีการวางแผนการเงิน เบิกจ่ายเงิน ควบคุมเอกสาร หลักฐานในการจัดทำบัญชีและการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ การบริหารทรัพย์สินของสถานศึกษา เช่น ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุ และครุภัณฑ์ทางการศึกษาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ในปัจจุบัน ยังมีข้อบกพร่องในเรื่อง การบริการงานงบประมาณหลายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ ด้านการจัดสรร งบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารบัญชี และด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ สถานศึกษา ใช้เงินผิดประเภท ส่งผลกระทบ คือ เงินขาดบัญชีไม่สามารถส่งมอบงานได้ และบางสถานศึกษาเลย ละเอียด หรือปฏิบัติ จนเป็นวัฒนธรรมองค์กร และคิดว่าสิ่งที่ปฏิบัติเป็นเรื่องปกติไม่มีความสำคัญ ไม่ต้องทำก็ได้ จนเป็นเหตุก่อให้เกิดการทุจริต หากไม่ดำเนินการแก้ไขอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารการศึกษา และอาจจะทำให้คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐานตามแนวทางการ ปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2565)

จากความสำคัญการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณที่เกิดขึ้นในการบริหาร งบประมาณที่กล่าวแล้ว จึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า เรื่องการศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทาง การพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อนำผล การวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาที่รับผิดชอบและเพื่อเป็นข้อมูลให้กับ

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในการพัฒนาบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 174 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 174 คน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณจำนวน 174 คน รวมทั้งสิ้น 348 คน

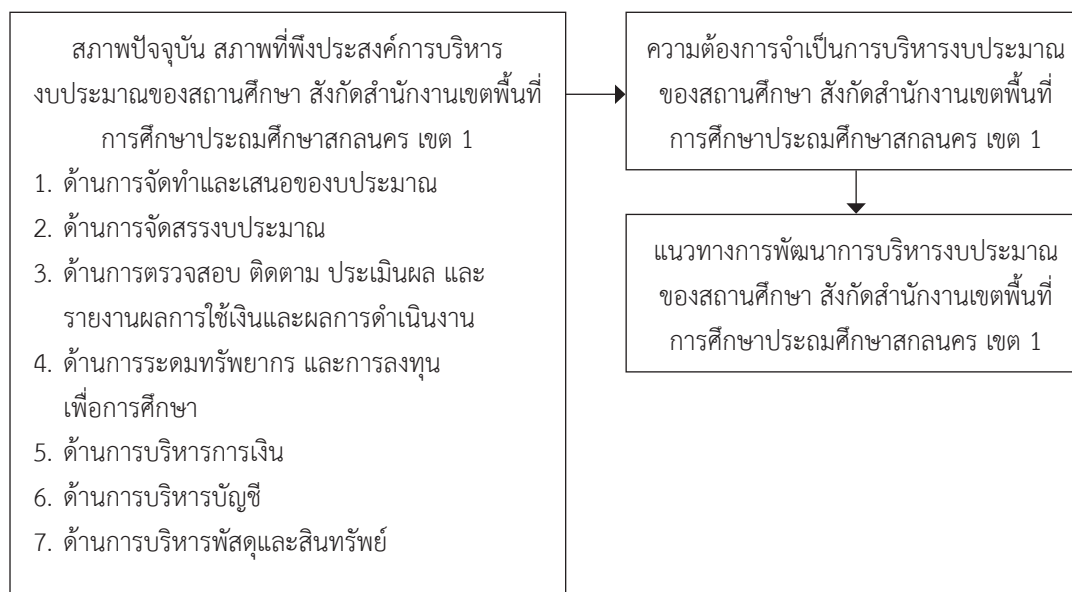
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 184 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ จำนวน 92 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มเป็นระดับชั้นอย่างมีสัดส่วนตามสัดส่วนของประชากร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสกลนคร เขต 1	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอนที่ปฏิบัติ หน้าที่หัวหน้ากลุ่ม บริหารงบประมาณ	รวม	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอนที่ปฏิบัติ หน้าที่หัวหน้ากลุ่ม บริหารงบประมาณ	รวม
ขนาดเล็ก	68	68	136	34	34	68
ขนาดกลาง	85	85	170	45	45	90
ขนาดใหญ่	19	19	38	11	11	22
ขนาดใหญ่พิเศษ	2	2	4	2	2	4
174 โรงเรียน	174	174	348	92	92	184

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากขอบข่ายและภารกิจของการบริหารงบประมาณและการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบผสมวิธีเป็นการศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหาร งบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ระยะ มีขั้นตอน การดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)5 ระดับ ของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยแบ่งออกเป็น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) ด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารการเงิน 6) ด้านการบริหารบัญชี และ 7) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม พบว่า มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทุกข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ เสนอคำร้องต่อคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการ ศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อ ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมา จำนวน 184 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารบัญชี และด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับน้อยที่สุด

2. ประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งเป็นวิธีการหาค่าความแตกต่างของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ แล้วหารด้วยสภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ จำนวน 3 คน รวมจำนวน 6 คน ซึ่งเลือกจากโรงเรียนที่เป็น Best Practice ด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยเลือกจากขนาดของสถานศึกษา แบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดละ 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยมีขั้นตอนและวิธีการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ผู้วิจัยนำหนังสือที่ได้จากคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ในการขอเข้าสัมภาษณ์

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเองตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมายไว้ครบทุกคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดลำดับความถี่ในระดับสูง (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) มาหาข้อสรุปและจัดเรียงข้อมูลให้ได้ใจความสมบูรณ์ แล้วจึงนำเสนอรายงานผลการวิจัย แบบพรรณนา วิเคราะห์และสรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI ^{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ	4.45	0.40	มาก	4.73	0.39	มากที่สุด	0.063	7
2. ด้านการจัดสรรงบประมาณ	4.48	0.32	มาก	4.85	0.31	มากที่สุด	0.083	2
3. ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน	4.37	0.55	มาก	4.71	0.36	มากที่สุด	0.078	4
4. ด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุน เพื่อการศึกษา	4.37	0.46	มาก	4.70	0.42	มากที่สุด	0.076	5
5. ด้านการบริหารการเงิน	4.47	0.29	มาก	4.91	0.23	มากที่สุด	0.098	1
6. ด้านการบริหารบัญชี	4.49	0.32	มาก	4.85	0.29	มากที่สุด	0.080	3
7. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์	4.49	0.45	มาก	4.82	0.34	มากที่สุด	0.073	6
รวม	4.45	0.32	มาก	4.80	0.28	มากที่สุด	0.079	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.45, S.D.=0.32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X}$ =4.49, S.D.=0.32) และด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X}$ =4.49, S.D.=0.45) รองลงมาคือ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X}$ =4.48, S.D.=0.32) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ($\bar{X}$ =4.37, S.D.=0.55)

สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80, S.D.=0.28) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X}$ =4.85, S.D.=0.29) และด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X}$ =4.82, S.D.=0.34) รองลงมาคือ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X}$ =4.85, S.D.=0.31) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ($\bar{X}$ =4.71, S.D.=0.36)

ผลดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเท่ากับ $(PNI_{modified}=0.079)$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารการเงิน มีค่าเท่ากับ $(PNI_{modified}=0.098)$ ด้านการจัดสรรงบประมาณ มีค่าเท่ากับ $(PNI_{modified}=0.083)$ ด้านการบริหารบัญชี มีค่าเท่ากับ $(PNI_{modified}=0.080)$ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

แนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีแนวทางดังนี้

2.1 ด้านการบริหารการเงิน

2.1.1 การบริหารการเงินของสถานศึกษาด้านการตรวจสอบภายในและการควบคุมภายในที่ชัดเจนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรมีระบบควบคุม และตรวจสอบการรับ-จ่ายเงิน โดยกำหนดปฏิทินการตรวจสอบภายใน และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการจัดทำรายงานทางการเงินให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33 2) สถานศึกษาควรจัดทำรายงานทางการเงินให้ครบถ้วนตามระเบียบที่กำหนด และรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในทุกสิ้นเดือน เมื่อเจอปัญหาต้องแก้ไขทันที มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33 และ 3) สถานศึกษาควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และผู้บริหารควรประชุมชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบถึงหลักการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินในสถานศึกษา มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33

2.1.2 การบริหารการเงินของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานทางการเงินให้เป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบได้ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) การเบิกจ่ายเงินทุกครั้งสถานศึกษาควรจัดทำเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วน และถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) การเบิกจ่ายเงินทุกครั้งผู้รับผิดชอบโครงการ / แผนงาน ต้องมีการบันทึกขออนุมัติไปยังฝ่ายแผนงานและงบประมาณ และฝ่ายการเงิน เพื่อที่จะเสนอต่อผู้อำนวยการให้อนุมัติ เสร็จแล้วต้องนำหลักฐานต่าง ๆ มาลงในการทำรายงาน และจัดเก็บเอกสารให้เรียบร้อยสำหรับตรวจสอบต่อไป มีค่าความถี่ร้อยละ 100 และ 3) สถานศึกษาควรจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33

2.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ

2.2.1 การจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา ด้านการกำหนดขั้นตอนในการจัดทำโครงการ จัดสรร อนุมัติ และการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจนและเป็นระบบ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) สถานศึกษาต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการประชุมวางแผนในการจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงนโยบายและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อวิเคราะห์ถึงคุณค่าของโครงการ มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33 และ 3) สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลลัพธ์ และความสำเร็จของโครงการที่จัดทำ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาต่อไป มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33

2.2.2 การพิจารณาจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา ทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณให้สอดคล้องกับกิจกรรม / โครงการ และภารกิจการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยให้ครูทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ จัดลำดับความสำคัญของโครงการโดยคำนึงถึงนโยบายและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชน มีค่าความถี่ร้อยละ 100 และ 3) สถานศึกษาควรให้ผู้รับผิดชอบโครงการทุกโครงการ รายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงคุณค่า และใช้ในการรายงานผลต่อไป มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33

2.3 ด้านการบริหารบัญชี

2.3.1 การบริหารบัญชีของสถานศึกษา ด้านการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน มีความถูกต้องสามารถตรวจสอบได้ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรจัดทำบัญชีให้สอดคล้องกับการตรวจสอบภายใน และระบบรายงานเงิน

ประเภทต่าง ๆ มีค่าความถี่ร้อยละ 66.67 2) เมื่อมีการรับจ่ายเงินทุกครั้งควรมีการลงบัญชีทันทีให้เป็นปัจจุบัน และนำเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ตรวจสอบและรับทราบทันที มีค่าความถี่ร้อยละ 100 3) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะทำงาน และแต่งตั้งผู้ตรวจบัญชีให้ชัดเจน เพื่อตรวจสอบบันทึกการรับ-จ่ายเงินให้เป็นปัจจุบัน มีค่าความถี่ร้อยละ 66.67 และ 4) สถานศึกษาควรบันทึกบัญชีประจำวันให้ครอบคลุมการรับ-จ่ายเงินงบประมาณ และสรุปรายงานการบันทึกบัญชีทุกวันเมื่อบัญชีมีการเคลื่อนไหว มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33

2.3.2 การพัฒนาเจ้าหน้าที่งานบัญชีให้มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการบันทึกบัญชีอย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรมีการจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่บัญชี เพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงและศึกษาข้อมูลใหม่ๆ มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) สถานศึกษาควรมีการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการและผู้อำนวยการ รวมถึงการสร้างกลุ่มเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล หน่วยงานต้นสังกัดคอยให้คำปรึกษาแนะนำถึงแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33 และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และมีจิตอาสาเข้ามาทำงานในด้านบัญชี และควรมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่เพื่อมีความสุขในการปฏิบัติงาน มีค่าความถี่ร้อยละ 66.67

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

แนวทางพัฒนาการบริหารงาน งบประมาณของสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านการบริหารการเงิน	4.53	0.32	มากที่สุด	4.87	0.22	มากที่สุด
2. ด้านการจัดสรรงบประมาณ	4.73	0.25	มากที่สุด	4.90	0.09	มากที่สุด
3. ด้านการบริหารบัญชี	4.69	0.31	มากที่สุด	4.94	0.08	มากที่สุด
รวม	4.65	0.28	มากที่สุด	4.90	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า

1. ความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.56, S.D=0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X}$ =4.73, S.D=0.25) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X}$ =4.53, S.D=0.32)

2. ความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.90, S.D=0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X}$ =4.94, S.D=0.08) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X}$ =4.87, S.D=0.22)

อภิปรายผล

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ จากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง และมีการมอบหมายงานให้ผู้ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชัดเจน มีกำกับติดตามโดยสถานศึกษา จะต้องรายงานผลการดำเนินงานการบริหารงบประมาณ อย่างต่อเนื่องตลอดปีงบประมาณ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี หน่วยตรวจสอบภายใน ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบ แนะนำ กำกับ ติดตาม และรายงานผลการตรวจสอบทุกปีงบประมาณ จึงส่งผลให้มีการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตูลยภาค ตูยาสัย และพัชรีวรรณ กิจมี (2561) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนประถมศึกษา แนวทางสำหรับการบริหารงานงบประมาณของ โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาศึกษาใน ตำบลลี อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีการนำรูปแบบการบริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานมาปรับใช้ ในการบริหารงบประมาณภายในโรงเรียนครบทั้ง 7 ด้าน โดยมีการประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับ ศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ภายในโรงเรียน บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามระบบดังกล่าวและสามารถรายงานผลการปฏิบัติงาน ต่อต้นสังกัดได้

สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงบประมาณมีความสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานในองค์กร โดยเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีการวางแผนในการจัดการอย่างเป็นระบบ อีกทั้งต้องมีประสิทธิภาพ ภายใต้กฎ ระเบียบการบริหารงบประมาณในราชการ สถานศึกษาต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบการบริหารงบประมาณในราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลภรณ์ เทพมนตรี (2559) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พื้นที่สูง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่าการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมากที่สุด คือ การจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงินและการควบคุม งบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน และการตรวจสอบภายใน

2. แนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อภิปรายจากลำดับความต้องการจำเป็น โดยผู้วิจัยได้นำด้านที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงกว่าค่า $PNI_{Modified}$ รวม มาหาแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้ ด้านการบริหารการเงิน มีแนวทางพัฒนา ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรมีระบบควบคุม และตรวจสอบ การรับ-จ่ายเงิน โดยกำหนดปฏิทินการตรวจสอบภายใน และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการจัดทำรายงานทางการเงิน ให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง 2) สถานศึกษาควรจัดทำรายงานทางการเงินให้ครบถ้วนตามระเบียบ ที่กำหนด และรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในทุกสิ้นเดือน เมื่อเจอ ปัญหาต้องแก้ไขทันที 3) สถานศึกษาควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และผู้บริหารควรประชุมชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษา ทราบถึงหลักการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินในสถานศึกษา 4) การเบิกจ่ายเงินทุกครั้งสถานศึกษาต้องจัดทำเอกสาร หลักฐานให้ครบถ้วน และถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ 5) การเบิกจ่ายเงินทุกครั้งผู้รับผิดชอบโครงการ / แผนงาน ต้องมี การบันทึกขออนุมัติไปยังฝ่ายแผนงานและงบประมาณ และฝ่ายการเงิน เพื่อที่จะเสนอต่อผู้อำนวยการให้อนุมัติ เสร็จแล้วต้องนำ หลักฐานต่าง ๆ มาลงในการทำรายงาน และจัดเก็บเอกสารให้เรียบร้อยสำหรับตรวจสอบต่อไป 6) สถานศึกษาควรจัดเก็บเอกสาร ให้เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล ด้านการจัดสรรงบประมาณ มีแนวทางพัฒนา ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการประชุมวางแผนในการจัดสรรงบประมาณ โดยคำนึงถึงนโยบายและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา 2) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อวิเคราะห์ถึงคุณค่าของโครงการ 3) สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูล สารสนเทศ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลลัพธ์และความสำเร็จของโครงการที่จัดทำ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาต่อไป 4) สถานศึกษา ควรวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยให้ครูทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 5) สถานศึกษาควรแต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ จัดลำดับความสำคัญของโครงการโดยคำนึงถึงนโยบายและความต้องการจำเป็น

ของสถานศึกษาและชุมชน 6) สถานศึกษาควรให้ผู้รับผิดชอบโครงการทุกโครงการ รายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่า และใช้ในการรายงานผลต่อไป ด้านการบริหารบัญชี มีแนวทางพัฒนา ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรจัดทำบัญชีให้สอดคล้องกับการตรวจสอบภายใน และระบบรายงานเงินประเภทต่าง ๆ 2) เมื่อมีการรับจ่ายเงินทุกครั้งควรมีการลงบัญชีทันทีให้เป็นปัจจุบัน และนำเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ตรวจสอบและรับทราบทันที 3) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะทำงาน และแต่งตั้งผู้ตรวจบัญชีให้ชัดเจน เพื่อตรวจสอบบันทึกการรับ-จ่ายเงินให้เป็นปัจจุบัน 4) สถานศึกษาควรบันทึกบัญชีประจำวันให้ครอบคลุมการรับ-จ่ายเงินงบประมาณ และสรุปรายงานการบันทึกบัญชีทุกวันเมื่อบัญชีมีการเคลื่อนไหว 5) ควรมีการจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่บัญชี เพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงและศึกษาข้อมูลใหม่ ๆ 6) สถานศึกษาควรมีการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการและผู้อำนวยการ รวมถึงการสร้างกลุ่มเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล หน่วยงานต้นสังกัดคอยให้คำปรึกษาแนะนำถึงแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และมีจิตอาสาเข้ามาทำงานในด้านบัญชี และควรมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้มีความสุขในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรัสวดี โพธิ์รุข (2560) การดำเนินงานของโรงเรียนด้านการรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน โรงเรียนควรมีการกำหนดดัชนีชี้วัด กรอบและโครงสร้างการประเมินและการรายงานผลที่ชัดเจน มีการจัดทำรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามระยะเวลาที่กำหนด ส่วนด้านการบริหารทางการเงิน และควบคุมงบประมาณ โรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณตาม แผนงาน / โครงการอย่างเหมาะสม จัดทำทะเบียนคุมเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณและเงินรายได้อย่างครอบคลุมครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน จัดทำเอกสารหลักฐานประกอบ การเบิกเงิน การรับ-จ่ายเงินและการเก็บรักษาเงิน ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ซึ่งจากข้อค้นพบในงานวิจัยและการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนต้องอาศัยการบริหารงาน งบประมาณในการจัดสรรและใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายของนโยบายในทุกระดับ ดังนั้นการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้งบประมาณยังไม่มีความก้าวหน้าในทางปฏิบัติถือเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการใช้งบประมาณให้คุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้กระบวนการบริหารที่ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม มีการกระจายงานให้เท่ากันตามความสามารถ พัฒนาความรู้ให้บุคลากร และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับระบบการจัดซื้อจัดจ้างได้ครอบคลุมทุกเรื่อง มีการประเมินผลงานด้านการเงิน และการควบคุมงบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ในโรงเรียน และจัดระบบการบัญชีในสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส สามารถเฝ้าระวังและตรงกับความต้องการของสังคมไทยในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากที่สุด

3. จากผลการวิจัยพบว่าค่าความต้องการจำเป็นมีค่าไม่ถึง 0.1 แต่ผู้วิจัยต้องการนำด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นในด้านที่มากที่สุดไปหาแนวทางพัฒนา ผู้วิจัยจึงได้ร่างแบบสอบถามไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารทุกระดับควรสร้างความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับบุคลากรในด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านบริหารการเงินและด้านการบริหารบัญชีของสถานศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด เช่น จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติที่ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด

2. ผู้บริหารทุกระดับควรกำกับ ติดตาม และประเมินผล ระบบและกลไกการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยเอื้อให้บุคลากรทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ฐิตาภา วงศ์อินตา. (2560). ปัจจัยกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ตุลยภาค ตุยสัย และ พิชวีวรรณ กิจมี. (2561). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนประถมศึกษา: แนวทางสำหรับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12(Supplement), 98-112.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- วิไลภรณ์ เทพมนตรี. (2559). แนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ พื้นที่สูง จังหวัดเชียงราย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุรัสวดี โพธิ์รุกข์. (2560). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2565). รายงานผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้ คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ กระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานงบประมาณ. (2563). รายงานประจำปี พ.ศ. 2563. สำนักงานงบประมาณ.

การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
โรงเรียนดงพญาองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
The Development of School and Community Relationship Management,
Dongphayungsongkroh School Under Kalasin Primary
Educational Service Area Office 1

ARTICLE INFO

Article history:

Received 17 February 2024

Revised 11 June 2024

Accepted 13 August 2024

Available Online 29 August 2024

ยุธยา ภูหงษ์ทอง^{1*}, คมสันที ขจรปัญญาไพศาล² และ สุพจน์ ดวงเนตร³

Yuthaya Phuhongthong^{1*}, Komsan Khajornpanyapaian², Supot Duangnet³

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the problems of the relations between the school and the community management, Dong Phayungsongkroh school under the kalasin primary educational service area office 1, 2) study the guidances of the school relationship, 3) study the results of the school and the community relationship management. The target group consisted of 6 co-researchers, key contributors, and 19 informants which using the principles of action research based on the conceptual framework of Kemmis and McTaggart as an implementation process. Observation and reflection research tools were a meeting minutes and an interview form. The research data analysis used the content analysis and presented data descriptively.

The results of the research were as follows: 1. The results of the study on the management problems found that there was not the community service, public relations; school personnel focus on teaching and therefore there was not provide full services. Supplies was not readily available for community. There was not enough budget to support community services. Some community groups did not aware the importance of engaging with their children, especially in regard to behavioral problems solving which was largely given to the responsible teachers. The school representatives had attended some community events. Some teachers did not attend their community activities. Teachers were stuck with the main tasks of organizing instruction, and there was not assignments or instructions to perform public relations tasks that mediate the school with the community. 2. The guidelines for relationships development consisted of 4 development approaches, which were as follows: 1) participatory workshop, 2) teamwork 3) academic

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: yutthaya.1497@gmail.com

trip, and 4) co-development supervision. 3. According to the results of the relationship management after the school used the relationship development plan in various aspects, found that the strengthen policies was determined to facilitate and service the people in communities, these facilitated the people. There was specified the responsible staffs, readiness all facilities, the Basic Education Commission Community Assistance Board committees and students' parents participated the school meetings, there was a good communication, so they collaborated the school policies to develop the students, there was a better and obvious public relation to the communities, the people in communities awared and participated the school activities.

KEYWORDS: RELATIONSHIP / SCHOOL AND COMMUNITY

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ 3) ศึกษาผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 19 คน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามกรอบแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart มาเป็นกระบวนการดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมย่อย และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ โรงเรียนยังขาดแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร การบริการชุมชนไม่มีการกำหนดเวลาและแผนการบริการที่ไม่ชัดเจนทำให้ประชาชนเกิดการสับสนในการรับบริการ มีการเปลี่ยนแปลงคนรับผิดชอบงานบ่อยครั้ง ทำให้ชุมชนไม่สะดวกในการรับบริการ และปัญหาความไม่พร้อมของอุปกรณ์ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองบางคนติดภารกิจหลักและฝากให้คนอื่นมาประชุมแทน การสื่อสารจึงไม่ครบถ้วนทำให้การสร้างความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียนจึงได้ผลยังไม่เป็นที่พอใจ การช่วยเหลือจากชุมชน การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและกระทำในเวลากระชั้นชิด การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองขาดการตระหนักร่วมกัน 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม ใช้แนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม 2) การสร้างทีมงาน 3) การศึกษาดูงาน และ 4) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา 3. ผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม พบว่า หลังจากการพัฒนาการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ มีแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชนที่ชัดเจน มีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน การประชาสัมพันธ์เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ พบน้อยลง มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร มีแผนการบริการที่ชัดเจน สะดวกต่อผู้รับบริการ มีการกำหนดคนรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการประชุมมากขึ้น มีการสื่อสารที่ชัดเจน ครบถ้วนทำให้เกิดความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียน การช่วยเหลือจากชุมชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือ และให้ความร่วมมือดีขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ / โรงเรียนกับชุมชน

บทนำ

การศึกษาของประชาชนในประเทศ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ รัฐบาลได้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงทุกระดับทั้งในเมืองและเขตชนบท โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจหน้าที่ในแต่ละระดับองค์กรที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา คือ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดอำนาจหน้าที่ในส่วนกลางเพียงกำหนดนโยบายและแผนการสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากรการศึกษา การติดตามประเมินผลและควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจและจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง หลักการให้ประชาชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้เป็นไปเพื่อประชาชนทั้งหมด ทุกเพศ ทุกวัยและทุกสถานะทางสังคม ตลอดจนหลักของการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและมีมาตรฐานสากลทุกระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี คุณภาพของนักเรียนส่วนหนึ่งมาจากการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครองโดยพบว่าผู้ปกครองที่อยู่ในเขตเทศบาลมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี บางคนมีอาชีพด้านการเกษตรบางคนมีอาชีพรับจ้าง บางคนต้องโยกย้ายเพื่อรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรม และต้องทิ้ง ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยงดูบุตรหลานแทน ซึ่งไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน รวมทั้งในบางครั้งไม่มีโอกาสในการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการประชุมผู้ปกครอง หรือการติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน ทำให้ภาระการดูแลนักเรียนเป็นของโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่

จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อาศัยในชุมชนนั้น ๆ เพราะเป็นตัวแทนของชุมชนซึ่งทราบสภาพปัญหา ความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนเป็นอย่างดี กระบวนการบริหารโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้ชุมชนกับโรงเรียนมีความเกื้อกูลเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ในข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อ 18 สิงหาคม 2552 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบ ให้พิจารณากระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของประเทศ ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมเกษตรกรรม สาธารณสุข การจ้างงานและได้กำหนดเป้าหมาย สำคัญประการหนึ่งให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้คนไทย ได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยได้กำหนดประเด็นสำคัญ ของระบบการศึกษาและระบบการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลักได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาครูยุคใหม่ การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและการสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้บุคคลและครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปดังนี้ 1) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา เพื่อการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา 2) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง คุณภาพการศึกษาและกิจกรรมของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา ในการออกระเบียบข้อบังคับ ฯลฯ เพื่อดำเนินงานของสถานศึกษา และ 5) ให้ความเห็นชอบ ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

โรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 มีจำนวนนักเรียน 341 คน ผู้ปกครองมีการประกอบอาชีพ

ที่หลากหลาย เช่น การทำการเกษตร ทำไร่-ทำนา ไร่ข้าง ไร่ราชกร เป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมาก การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียน การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยทั่วไปมีลักษณะที่ยังมิได้ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างจริงจังและกว้างขวาง ให้ครอบคลุมกิจกรรมการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์การให้บริการ และการเข้าร่วมกับชุมชน การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังไม่เป็นระบบ (โรงเรียนดงพญาสงเคราะห์, 2565)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพของครูผู้สอน ในการที่จะกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการทำงานที่เป็นวงจร PAOR ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart เพื่อพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ ซึ่งแต่ละวงรอบประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การลงมือปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

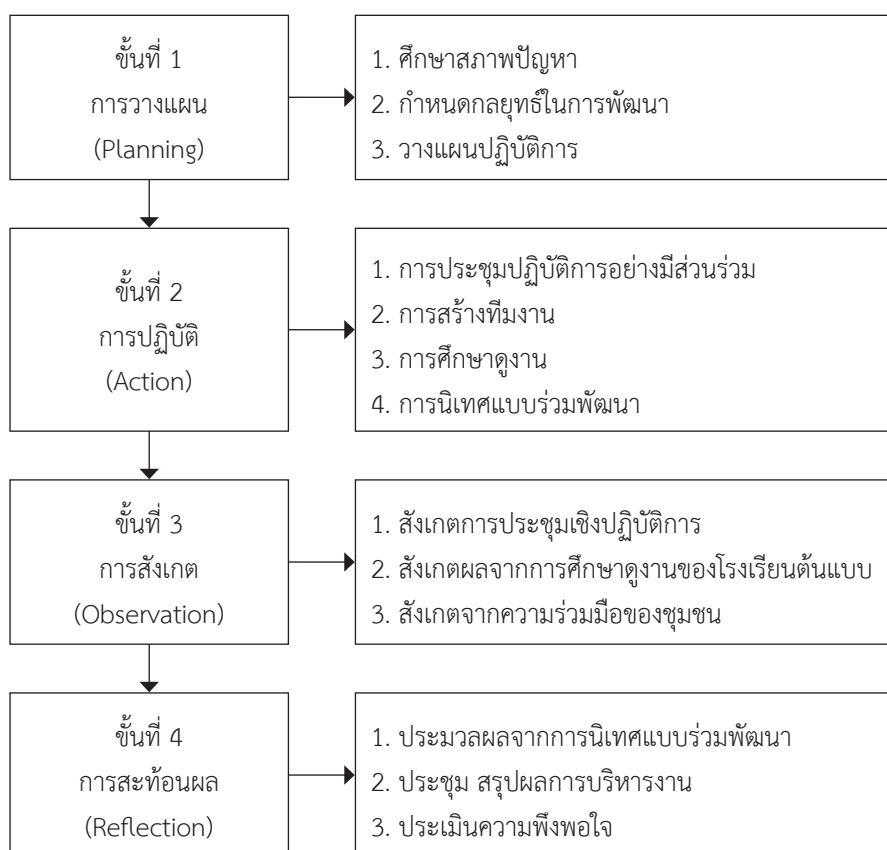
ขอบเขตด้านเป้าหมาย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามกรอบงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ดังนี้ 1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การบริการชุมชน 4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การช่วยเหลือจากชุมชน

กลยุทธ์การพัฒนา ประกอบด้วย 1) การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม 2) การสร้างทีมงาน 3) การศึกษาดูงาน และ 4) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกการประชุมย่อย จำนวน 3 ฉบับ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ แบบสังเกต แบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

กรอบแนวคิด

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย การพัฒนาการบริหาร งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ดังนี้

1. ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2566
2. การศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์กับชุมชน

3. การจัดกิจกรรมการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.2 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู และการสังเกตเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรโรงเรียนต้นแบบคือโรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.3 การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครอบคลุมขอบข่ายงาน 5 งาน ดังนี้
1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การบริการชุมชน 4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การช่วยเหลือจากชุมชน

3.4 การนิเทศติดตามผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการจัดกิจกรรมความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสัมภาษณ์ครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย หลังเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.5 การประเมินผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.6 นำผลการศึกษาไปหาข้อสรุปที่พึงพอใจและปรับปรุงเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.7 สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภทคือ

1.1 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 3 ฉบับ

1.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

1.3 แบบสังเกต

1.4 แบบประเมินความพึงพอใจ

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย มีจำนวน 3 ฉบับ

2.1.1 ฉบับที่ 1 วิเคราะห์การประชุมกลุ่มปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม

2.1.2 ฉบับที่ 2 วิเคราะห์ รับฟังความคิดเห็น นำเสนอแนะในการพัฒนา

2.1.3 ฉบับที่ 3 วิเคราะห์ รับฟังความคิดเห็น นำเสนอผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม

2.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

ใช้สัมภาษณ์ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม

2.3 แบบสังเกต ใช้สังเกตตั้งแต่การประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน และพฤติกรรมการทำงานกับชุมชน

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน สอบถามความพึงพอใจจากกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูล ในการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนดงพญาสงคราม

2.5 แบบบันทึกการนิเทศติดตามและประเมินผล การดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย การพัฒนาการบริหาร งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ดังนี้

1. ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2566

2. การศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์กับชุมชน

3. การจัดกิจกรรมการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.2 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู และการสังเกตเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรโรงเรียนต้นแบบคือโรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.3 การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครอบคลุมขอบข่ายงาน 5 งาน ดังนี้
1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การบริการชุมชน 4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การช่วยเหลือจากชุมชน

3.4 การนิเทศติดตามผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการจัดกิจกรรมความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสัมภาษณ์ครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย หลังเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.5 การประเมินผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.6 นำผลการศึกษาไปหาข้อสรุปที่พึงพอใจและปรับปรุงเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.7 สรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์ผล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูลดังนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสรุปการศึกษาเอกสาร การบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์และแบบสะท้อนผลการพัฒนาแล้วรวบรวมเป็นหมวดหมู่รวมประเด็นที่เหมือนกันเข้าด้วยกันและแยกประเด็นที่มีความแตกต่างกัน แยกประเภทเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้มาเรียบเรียงเชิงพรรณนา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปการศึกษาเอกสาร การบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ และแบบสะท้อนผลการพัฒนาจากแบบสรุปการศึกษาเอกสารการบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ และแบบสะท้อนผลการพัฒนา แล้วรวบรวมเป็นหมวดหมู่ รวมประเด็นที่เหมือนกันเข้าด้วยกันและแยกประเด็นที่มีความแตกต่างกัน แยกประเภทเพื่อนำไปอภิปรายผลให้ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า 1.1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ได้ข้อสรุปว่าขาดแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชน ขาดการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน 1.2) การประชาสัมพันธ์ ได้ข้อสรุปว่า การประชาสัมพันธ์ไม่เป็นระบบขาดความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร 1.3) การบริการชุมชน ได้ข้อสรุปว่าไม่มีการกำหนดเวลาการให้บริการ มีแผนการบริการที่ไม่ชัดเจนทำให้เกิดการสับสนในการรับบริการ มีการเปลี่ยนแปลงคนรับผิดชอบทำให้ชุมชนไม่สะดวกในการรับบริการและความไม่พร้อมของอุปกรณ์ 1.4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อสรุปว่าคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองบางส่วนติดภารกิจหลักและฝากให้คนอื่นมาประชุมแทน การสื่อสารจึงไม่ครบถ้วนทำให้การสร้างความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียน 1.5) การช่วยเหลือจากชุมชน ได้ข้อสรุปว่า การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและกระทำในเวลากระชั้นชิด การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือผู้ปกครองขาดการตระหนักร่วมกัน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม 2) การสร้างทีมงาน 3) การศึกษาดูงาน 4) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา

3. ผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า หลังการพัฒนาการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ มีแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชนที่ชัดเจน มีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน การประชาสัมพันธ์เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ พบน้อยลง มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร มีแผนการบริการที่ชัดเจน สะดวกต่อผู้รับบริการ มีการกำหนดคนรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการประชุมมากขึ้น มีการสื่อสารที่ชัดเจน ครบถ้วนทำให้การเกิดความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียน การช่วยเหลือจากชุมชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือ และให้ความร่วมมือดีขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

4. ความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล โดยการประเมินหลังการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ด้านการช่วยเหลือจากชุมชน ด้านบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านการบริการชุมชน ตามลำดับ ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล โดยการประเมินหลังการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวม

ด้านที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	3.87	0.51	มาก
2	ด้านการประชาสัมพันธ์	3.91	0.48	มาก
3	ด้านการบริการชุมชน	3.74	0.67	มาก
4	ด้านบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.78	0.61	มาก
5	ด้านการช่วยเหลือจากชุมชน	3.85	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย		3.82	0.47	มาก

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า 1.1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ได้ข้อสรุปว่าขาดแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชน ขาดการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน 1.2) การประชาสัมพันธ์ ได้ข้อสรุปว่า การประชาสัมพันธ์ไม่เป็นระบบขาดความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร 1.3) การบริการชุมชน ได้ข้อสรุปว่าไม่มีการกำหนดเวลาการให้บริการ มีแผนการบริการที่ไม่ชัดเจนทำให้เกิดการสับสนในการรับบริการ มีการเปลี่ยนแปลงคนรับผิดชอบบ่อยทำให้ชุมชนไม่สะดวกในการรับบริการและความไม่พร้อมของอุปกรณ์ 1.4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อสรุปว่าคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองบางส่วนติดภารกิจหลักและฝากให้คนอื่นมาประชุมแทน การสื่อสารจึงไม่ครบถ้วนทำให้การสร้างความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียน 1.5) การช่วยเหลือจากชุมชน ได้ข้อสรุปว่า การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและกระทำในเวลากระชั้นชิด การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองขาดการตระหนัก

ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ ครู และบุคลากรของโรงเรียน มีงานที่รับผิดชอบ คือ งานด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักจึงให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่ ไม่ต่อเนื่อง และวัสดุอุปกรณ์ ไม่พร้อม ที่จะให้บริการแก่ชุมชน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการบริการชุมชน การขอความร่วมมือ จากชุมชนบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญต่อการร่วมกิจกรรมกับบุคลากรของตนเอง ประกอบกับในชุมชนบ้านเหล่าหมีเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ ทั่วครอบครัวมีการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก ผู้ปกครองนักเรียนจึงไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลานทั้งในด้านการเรียนและในเรื่องการแก้ปัญหาพฤติกรรม ส่วนมากจะมอบให้เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย กระพันธ์ (2554) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนเทศบาล 3 (ปรางค์ภูวิทยาการ) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นต้องระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อจัดการศึกษา จากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ มาช่วยจัดการศึกษา ปัญหาการพัฒนา การดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนขาดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่จะ สร้างความเข้าใจกับชุมชน ทำให้ขาดการประสานสัมพันธ์ที่ดี ที่จะสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียน เทศบาล 3 (ปรางค์ภูวิทยาการ) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความร่วมมือ และความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนการศึกษาโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อปรับปรุงพัฒนา งานตามกรอบการประเมินมาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง 2547 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในมาตรฐานที่ 14 (2) สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริม ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีประเด็นการศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ เปิดใจสร้างสัมพันธ์ และกลยุทธ์เสริมกำลังมีส่วนร่วม โดยกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 13 คน และให้ข้อมูลจำนวน 16 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามการตรวจสอบข้อมูล ใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเชิงพรรณนา

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุม ปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม 2) การสร้างทีมงาน 3) การศึกษาดูงาน 4) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา ใช้แนวทางการพัฒนาโดยการ ใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะติดตามการดำเนินการและการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งการช่วยเหลือจากชุมชนเป็นกิจกรรมที่สามารถ พัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา กองพิมพ์ (2553) ศึกษาการพัฒนาการ ดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านหนาด “คุรุราษฎร์อุทิศ” อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านหนาด “คุรุราษฎร์อุทิศ” อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การดำเนินการพัฒนาใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา คือ การประชุมระดมความคิดและการนิเทศภายใน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้า จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่มีความสนใจ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 27 คน ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 10 คน คณะกรรมการ สถานศึกษา จำนวน 5 คน และผู้ใหญ่บ้านในชุมชน จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการประชุมการตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยการพรรณนา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลการศึกษาการพัฒนาการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดและการนิเทศภายใน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน กิจกรรมกีฬาสามัคคีบ้าน โรงเรียน กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนทำให้ชุมชนมีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นอย่างดี เห็นความ สำคัญของการทำกิจกรรมของโรงเรียนมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเปลี่ยนไปในทางที่ดี แต่ยังมี

บางกิจกรรมที่ยังต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นจึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมระดมความคิดและการนิเทศภายใน โดยใช้กิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมทำบุญตักบาตรวันพระและบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันชุมชนเข้าใจในการกิจของโรงเรียน โรงเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรมและพัฒนาชุมชนมากขึ้น มีบรรยากาศการช่วยเหลือกิจกรรมซึ่งกันและกันจนก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการที่จะร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนจนเป็นจุดสำคัญในการทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเปลี่ยนไปในแนวทางที่ดีขึ้น ชุมชน นักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพอใจและเต็มใจให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยสรุป การพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านหนอง “คุรุราษฎร์อุทิศ” อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายโดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดและการนิเทศภายใน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น จึงควรส่งเสริมสนับสนุนกลยุทธ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

3. ผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 หลังการพัฒนา มีการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ การประชาสัมพันธ์ การบริการชุมชน บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การช่วยเหลือจากชุมชนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้นมาก มีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันและพร้อมที่จะช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนทุกอย่าง เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และหน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้มีการเลือกและปรับปรุงกิจกรรม ให้เหมาะสม ประกอบกับโรงเรียนได้มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียนทำให้ผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นช่วงเวลาที่ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียนว่างจากการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภา คนหาญ (2559) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี ด้านสภาพ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานแต่ขาดการวางแผนปฏิบัติงานการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนการแต่งตั้งคณะกรรมการมอบหมายการปฏิบัติงานร่วมกันกับชุมชนในการให้และรับบริการกับชุมชน ในกิจกรรมของชุมชนบุคลากรมีการปฏิบัติงานแต่ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันแต่ไม่ต่อเนื่อง ด้านปัญหา ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ความไม่พร้อมของวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้บริการแก่ชุมชน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการให้บริการชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และชุมชนยังไม่เข้าใจในการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนร่วมกัน 2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่าหมี จำนวน 2 วงรอบ ใช้แนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงาน 3) การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนใช้แนวทางการพัฒนาโดยใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะติดตามการดำเนินการและการเข้าร่วมกิจกรรม 3. ผลการพัฒนาดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี 6 งาน ประกอบด้วย 1) งานสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือหรือบริการชุมชน 2) งานสถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชน 3) งานการเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาประชุม 4) งานการออกเยี่ยมผู้ปกครอง และผู้เรียนตามบ้าน 5) งานการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและหน่วยงานอื่น และ 6) งานการประชาสัมพันธ์สถานศึกษา ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการพัฒนามีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ผลจากการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงาน ในวงรอบที่ 1 ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 44.05 ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

4. ความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล โดยการประเมินหลังการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ด้านการช่วยเหลือจากชุมชน ด้านบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านการบริการชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงครามที่มีกิจกรรมและสื่อที่น่าสนใจสร้างความสนใจและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน มีความเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ผู้ร่วมวิจัยยังมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความรู้ความชำนาญ มีการประสานสัมพันธ์กันและสามารถนำไปปรับใช้จริง และผู้นิเทศได้ชี้แนะเป็นกัลยาณมิตรกับผู้รับการนิเทศ ทำให้ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลเห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา คนหาญ (2559) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการพัฒนามีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาครูงานโรงเรียนต้นแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ผลจากการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงาน ในวงรอบที่ 1 ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 44.05 ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร ควรสนับสนุนการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการประสานสัมพันธ์ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการให้บริการชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยให้มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบแบบมีส่วนร่วมต่อชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างชัดเจน พัฒนาความรู้ความเข้าใจให้ทุกคนเกิดความตระหนักต่อการรับผิดชอบต่อความสัมพันธ์กับชุมชน
3. การนิเทศติดตามผลควรใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และเป็นกัลยาณมิตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อสรุปยิ่ง ๆ ขึ้น
2. ควรมีการพัฒนาแบบการบริหารการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
3. ควรศึกษาเรื่องปัจจัยหรือองค์ประกอบของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา กองพิมพ์. (2553). *การพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนบ้านหนอง*
“คุรุราษฎร์อุทิศ” อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนดงพญาสงคราม. (2565). *รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี 2564 โรงเรียนดงพญาสงคราม*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
- กาฬสินธุ์ เขต 1
- วิภา คนหาญ. (2559). *การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*
การศึกษาประถมศึกษาชุมพร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=56421229140

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การบริหารโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา. โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคม / ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พรักหวานกราฟฟิค.

อรทัย กระพั่นนอก (2554). การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนเทศบาล 3
(ปรารักษ์วิทยาคาร) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุคุณนารี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
The Development of Student Care and Support System Performance
of Anukoolnaree School under Kalasin Secondary Educational
Service Area Office

ARTICLE INFO

Article history:

Received 11 February 2024

Revised 21 March 2024

Accepted 13 August 2024

Available Online 29 August 2024

วีระพล ไชยคำมี^{1,*}, ปาริชา มารี เคน² และ สุพจน์ ดวงเนตร³

Weerapol Chaicammee^{1,*}, Parisha Marie Cain² and Supot Duangnet³

ABSTRACT

The purposes of this action research were to 1) study the performance of the student support system of Anukoolnaree school, kalasin secondary education area office, and 2) develop the operation system process. The research informant group consists of the school administrators, teachers, and the classroom leaders. The research tools were questionnaires, consultation meeting minutes, an interview forms, a student support system operation manual assessment form, and an activities performance analysis form. The data analysis used mean and percentages. The qualitative data used content analysis and presented the data descriptively.

The results of the research showed that: 1) The overall for the current operating conditions of the student care and support system were at high level. When it was considered individually, it was also at high level in all aspects: knowing students individually, screening students, transferring students, encouraging and developing students. Prevention and problems solving. The overall for development needs was at high level. When it was considered individually, it was also at high level in all aspects; namely knowing the students individually, student screening, student promotion and development, problems solving, and student referral., and 2) The assessment results of the system development operation process were at the highest level, because of these reasons: The researcher analyzed, synthesized the data from the study of current operating conditions and the sample's needs, then developed the system, operation processes, then completed the manual, until the manual was assessed by the experts before using the system at the school.

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Liberal Arts, Kalasin University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: chaicommee@gmail.com

KEYWORDS: PERFORMANCE / STUDENT SUPPORT SYSTEM / DEVELOPMENT / PERFORMANCE SYSTEM

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุคุณนารีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน 2) พัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู หัวหน้าห้องเรียน โรงเรียนอนุคุณนารี เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุมปรึกษาหารือ แบบประเมินคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแบบบันทึกผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ระดับมากในทุก ๆ ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่วนความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียน 2) ผลการประเมินการพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลการศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานในปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำเป็นคู่มือ จากนั้นได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุคุณนารีต่อไป

คำสำคัญ: ผลการดำเนินงาน / ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน / การพัฒนา / กระบวนการดำเนินงาน

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถตลอดช่วงชีวิตรวมทั้งได้รับความรู้และประสบการณ์พื้นฐานในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งการเผชิญกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นปัญหาต่าง ๆ ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการได้สรุปว่าหากไม่สามารถแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้จะทำให้พัฒนาการของการเรียนรู้ต้อยลงและอาจทำให้กลายเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา บุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์เกิดความวิตกกังวลขาดความเชื่อมั่น บางครั้งอาจท้อถอยหรือต่อต้านได้ ซึ่งให้เห็นว่าปัญหาสำหรับเด็กนักเรียนที่ทุกฝ่ายต้องให้การควบคุมดูแลและช่วยกันป้องกันมีอยู่มากมาย ฉะนั้นทุกฝ่ายควรเร่งช่วยกันดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อให้เด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไปมีคุณภาพที่ดีสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาควรมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนและการแนะแนว เพื่อสร้างคนให้เป็นผู้มีรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ สามารถตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นหลักสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การแข่งขันกันด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ และสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคมทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีตซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ไม่ชอบมาโรงเรียน ไม่เคารพกฎระเบียบของโรงเรียน ติดสิ่งเสพติด พฤติกรรมก้าวร้าวรังแกกันเอง เครียด ซึมเศร้า มองโลกในแง่ร้าย ขู่สาว ชอบมั่วสุมกันเป็นกลุ่ม ให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมเป็นต้น ปัญหาเหล่านี้

เป็นผลมาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดกับเด็กและเยาวชนจึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ ทุกหน่วยงานต่างให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาของประเทศและส่งเสริมความประพฤตินักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มุ่งเน้นให้จัดระบบงานและกิจกรรมให้คำปรึกษาและฝึกอบรมนักเรียนนักศึกษา และผู้ปกครอง ตลอดจนเฝ้าระวังความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความประพฤติที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ใช้เป็นมาตรการในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานโดยการจัดการช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแวดล้อมไปด้วยข้อมูลข่าวสารปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่มีความรวดเร็วได้อย่างทั่วถึง เท่าทัน ถูกต้อง และเป็นธรรมกับเด็ก และเยาวชนทุกคน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการปฏิบัติที่มีวิธีการและขั้นตอนในการทำงาน ทั้งนี้มีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานงานกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน จากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายรวมถึง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี ANR MODEL : STUDENT SUPPORT SYSTEM เป็นนวัตกรรมของโรงเรียนอนุกุลนารี ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เก่ง ดี มีมารยาทงาม ตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการทางการศึกษาของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน จึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานชัดเจน มีการประสานงานของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมในลักษณะองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่า (โครงสร้างการบริหารงานองค์กรโรงเรียนอนุกุลนารี, 2562)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนโดยมีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีขั้นตอนต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์ ที่จะใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เก่ง ดี มีมารยาทงาม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป และเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้มาตรฐาน บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดเอาไว้ ตลอดจนสถานศึกษาทุกสังกัดสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์
2. เพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์

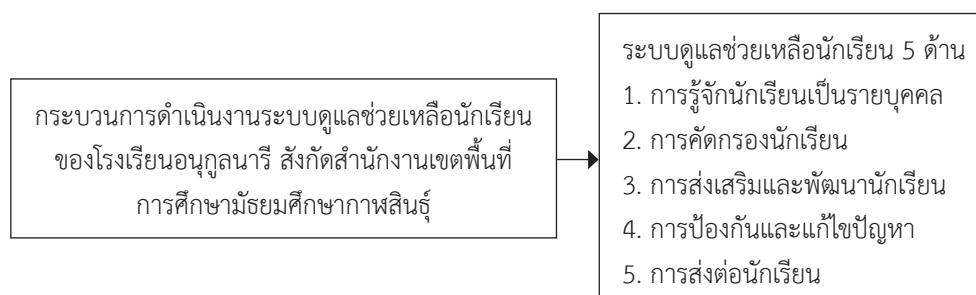

วิธีการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม รวมทั้งหมด 276 คน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน 2) กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 182 คน 3) นักเรียนที่ทำหน้าที่หัวหน้าห้องเรียน จำนวน 90 คน

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และหัวหน้าห้องเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุคุณนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุคุณนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน เป็นคำถามแบบปลายเปิด

2. แบบบันทึกการประชุมปรึกษาหารือ

แบบบันทึกการประชุมปรึกษาหารือ เป็นเครื่องมือสำหรับผู้วิจัยที่ใช้ในการบันทึกการประชุมปรึกษาหารือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อจำแนกจุดแข็งจุดอ่อนของผู้ใช้กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ในกิจกรรมการประชุมปรึกษาหารือขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบ

3. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการนำขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกิจกรรมการให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ในขั้นตอนการนำระบบไปใช้ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์

4. แบบประเมินคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่าสำหรับผู้เชี่ยวชาญใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน ตามคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ของผู้วิจัย ในกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการขั้นตอนการออกแบบกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. แบบบันทึกผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรม

แบบบันทึกผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรม เป็นแบบบันทึกสำหรับผู้วิจัยใช้บันทึกเกี่ยวกับความสามารถในการนำขั้นตอนและวิธีการกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ในกิจกรรมการให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขั้นตอนการนำระบบไปใช้ และเป็นแบบบันทึกสำหรับผู้วิจัยใช้บันทึกเกี่ยวกับการปรับแก้จุดอ่อนขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในกิจกรรมการให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ในขั้นตอนการตรวจสอบทบทวนระบบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ทำหนังสือเพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์ การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนอนุภูวนารี

การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม / แบบประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม / แบบประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์โดยการหา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม / แบบประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็น มาตรฐานส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. นำแบบสอบถาม / แบบประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการดำเนินระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุภูวนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ มาตรวจให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

เกณฑ์ในการตอบแบบสอบถาม / แบบประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่แสดง ความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามในระดับใดระดับหนึ่งเพียงระดับเดียว คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมี เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน ความต้องการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุภูวนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ประเด็นการศึกษา	ผลการวิเคราะห์		แปลผล	ผลการวิเคราะห์		แปลผล
		สภาพปัจจุบัน			ความต้องการพัฒนา		
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.12	0.77	มาก	4.36	0.70	มาก
2	การคัดกรองนักเรียน	4.07	0.80	มาก	4.28	0.74	มาก
3	การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.01	0.84	มาก	4.23	0.76	มาก
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.00	0.81	มาก	4.19	0.78	มาก
5	การส่งต่อนักเรียน	4.01	0.82	มาก	4.17	0.79	มาก
รวม		4.05	0.81	มาก	4.25	0.76	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการปฏิบัติงานในปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.12$) การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=4.07$) การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}=4.01$) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ($\bar{X}=4.01$) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X}=4.00$) และความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$) เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.36$) การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=4.28$) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ($\bar{X}=4.023$) ป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X}=4.19$) การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}=4.17$)

2. ผลประเมินคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคสนธิ์ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคู่มือการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสนธิ์ โดยรวมและรายด้าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ลักษณะรูปแบบของคู่มือ			
1.1 ขนาดและความหนา	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 ปก (สีและออกแบบ)	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 คุณภาพของกระดาษ	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 ขนาดตัวอักษร และความชัดเจนของตัวพิมพ์	5.00	0.00	มากที่สุด
1.5 การจัดหน้าและการเข้ารูปเล่ม	4.70	0.48	มากที่สุด
2. เนื้อหาสาระ			
2.1 ถูกต้องตามหลักการรายงานดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 วิธีการเสนอแนวทางการปฏิบัติ	4.60	0.52	มากที่สุด
2.3 ยากง่ายพอเหมาะกับผู้ใช	4.60	0.52	มากที่สุด
2.4 ความสอดคล้องถูกต้องกับเหตุการณ์	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5 เนื้อหาเหมาะสมกับผู้ใช	4.70	0.48	มากที่สุด
2.6 เน้นเนื้อหาสาระองค์ความรู้แก่ผู้ใช	4.80	0.42	มากที่สุด
3. การใช้ภาษา			
3.1 สื่อความหมาย อ่านเข้าใจง่าย ถูกต้อง ชัดเจน	4.80	0.42	มากที่สุด
3.2 ใช้ภาษาถูกต้อง สื่อความหมายชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ภาษามีความเหมาะสมกับผู้นำไปใช้	4.50	0.53	มากที่สุด
4. รูปแบบและขั้นตอนการปฏิบัติงาน			
4.1 มีขั้นตอนเข้าใจง่าย	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 มีระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน	4.60	0.52	มากที่สุด
4.3 สะดวกต่อการเรียนรู้	4.80	0.42	มากที่สุด
4.4 เกิดทักษะการปฏิบัติ	4.60	0.52	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
5. ความสอดคล้องกับองค์ประกอบการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน			
5.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2 การคัดกรองนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
5.3 การส่งเสริมนักเรียน	4.80	0.42	มากที่สุด
5.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา	5.00	0.00	มากที่สุด
5.5 การส่งต่อนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
6. คุณค่าของระบบและคู่มือ			
6.1 ให้ความรู้ เพิ่มประสบการณ์แก่ผู้ใช้	4.80	0.42	มากที่สุด
6.2 นำไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว	4.80	0.42	มากที่สุด
6.3 ผู้ใช้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
6.4 ผู้ใช้นำความรู้ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้	5.00	0.00	มากที่สุด
6.5 นำไปใช้อย่างประหยัด คุ่มค่าคงทน	4.80	0.42	มากที่สุด
รวม	4.85	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินคู่มือการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุคุณนารี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ =4.85) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.36 เรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสอดคล้องกับองค์ประกอบการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}$ =4.96) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$ =5.00) การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}$ =5.00) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X}$ =5.00) ส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}$ =5.00) การส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X}$ =4.80) ด้านลักษณะรูปแบบของคู่มือ ($\bar{X}$ =4.94) ขนาดและความหนา ($\bar{X}$ =5.00) ปก สีและออกแบบ ($\bar{X}$ =5.00) คุณภาพของกระดาษ ($\bar{X}$ =5.00) ขนาดตัวอักษร และความชัดเจนของตัวพิมพ์ ($\bar{X}$ =5.00) การจัดหน้าและการเข้ารูปเล่ม ($\bar{X}$ =4.70) ด้านคุณค่าของระบบและคู่มือ ($\bar{X}$ =4.88) ผู้ใช้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X}$ =5.00) ผู้ใช้นำความรู้ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ ($\bar{X}$ =5.00) ให้ความรู้ เพิ่มประสบการณ์แก่ผู้ใช้ ($\bar{X}$ =4.80) นำไปใช้ได้รวดเร็ว ($\bar{X}$ =4.80) นำไปใช้อย่างประหยัด คุ่มค่าคงทน ($\bar{X}$ =4.80) ด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{X}$ =4.78) ถูกต้องตามหลักการรายงานดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}$ =5.00) เน้นเนื้อหาสาระองค์ความรู้แก่ผู้ใช้ ($\bar{X}$ =4.80) เนื้อหาเหมาะสมกับผู้ใช้ ($\bar{X}$ =4.70) วิธีการเสนอแนวทางการปฏิบัติ ($\bar{X}$ =4.60) ยากง่ายพอเหมาะกับผู้ใช้ ($\bar{X}$ =4.60) ด้านการใช้ภาษา ($\bar{X}$ =4.76) ใช้ภาษาถูกต้อง สื่อความหมายชัดเจน ($\bar{X}$ =5.00) สื่อความหมายอ่านเข้าใจง่าย ถูกต้อง ชัดเจน ($\bar{X}$ =4.80) ภาษามีความเหมาะสมกับผู้นำไปใช้ ($\bar{X}$ =4.50) ด้านรูปแบบและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ =4.75) มีขั้นตอนเข้าใจง่าย ($\bar{X}$ =5.00) สะดวกต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.80) มีระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ($\bar{X}$ =4.60) เกิดทักษะการปฏิบัติ ($\bar{X}$ =4.60)

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยการพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุคุณนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุคุณนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ พบว่า สภาพการดำเนินงานและความต้องการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ การรู้จักนักเรียนเป็น

รายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และความต้องการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตราพร สุทธิสาร (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัด สพป.อุดรธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัด สพป.อุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับและงานวิจัยของ นพเกล้า ทองธรรมมา (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลเกี่ยวกับแนวทางการประเมินความเหมาะสมของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีผลอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรก คือด้านการคัดกรองนักเรียน ลำดับที่ 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมนักเรียน

2. การพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานในปัจจุบันและความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำมาจัดทำเป็นคู่มือจากนั้นได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไข และนำไปประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร การพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 3.1) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3.2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 3.4) ด้านการช่วยเหลือปรับปรุงและแก้ไข 3.5) ด้านการส่งต่อ 4) กลไก 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้คือ ระดับมากที่สุด และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี ซึ่งมีผลการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าจากมากไปน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ และการคัดกรองนักเรียน

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า งานวิจัย เรื่องการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร นั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นที่ผู้วิจัยได้ยกมาเพื่อเปรียบเทียบ อาจเป็นเพราะแต่ละสถานศึกษามีการดำเนินงานตามขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบโดยใช้คู่มือการดำเนินงาน และบริบทของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบมีความคล้ายคลึงกัน จึงทำให้ผลของการวิจัยไม่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปวางแผนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดและช่วยส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การนำกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงาน คือ บุคลากรในสถานศึกษาที่ยังขาดความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษา ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้บุคลากรได้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. การพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร ผลที่ได้นำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาภายใต้บริบทโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร สถานศึกษาอื่นที่จะนำแนวทางไปใช้ควรมีการปรับใช้ให้สอดคล้องตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการองค์กรตนเอง และควรสร้างความตระหนักในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในแต่ละด้าน เพื่อปรับปรุงการบริหารงานกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบและมีคุณภาพตามมาตรฐานการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นหลังจากนำการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร ไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. ที.เอส. บี. โปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3535/1/61252306.pdf>
- จิตราพร สุทธิสาร. (2562). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/511/1/60010586035.pdf>
- นพเกล้า ทองธรรมมา. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1122/1/61010586052.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). วิธีการทางสถิติสำหรับนักวิจัย เล่ม 2. โรงพิมพ์เจริญผล
- โรงเรียนอนุกุลนารี. (2562). โครงสร้างการบริหารงานองค์กรโรงเรียนอนุกุลนารี. โรงเรียนอนุกุลนารี
- ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์. (2564). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/845/1/60010586029.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุดเกมการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

The Development of Thinking Skills in Early Childhood Using Educational
Game Sets in Surin Primary Educational Service Area Office 1

ARTICLE INFO

Article history:

Received 3 May 2024

Revised 15 July 2024

Accepted 27 August 2024

Available Online 29 August 2024

ปิยฉัตร แซ่จอง^{1,*}, กัญณภัทร หุ่นสุวรรณ² และ สมภาพร มณีอ่อน³

Piyachat Saejong^{1,*}, Kannapat Hunsuwan² and Samaporn Maneeon³

ABSTRACT

The objectives of the research study on development of thinking skills in early childhood using educational game sets in surin primary educational service area office 1 were: 1) to construct educational game sets for early childhood with specified efficiency criteria of 80/80, 2) to compare the thinking skills of early childhood before and after organizing learning experiences with educational game sets, 3) to study the satisfaction of early childhood on learning experiences with educational game sets. The sample group of the study was Kindergarten 3 students at Ban Boromsuk School, Surin Primary Educational Service Area Office, Area 1, on Semester 2 of Academic Year 2023, totaling 35 students. The research tools included: 1) educational game sets for organizing learning experiences, 2) learning experience plans of educational game sets, 3) early childhood thinking skills tests and 4) satisfaction assessment form. The data analysis statistics of this research included mean, standard deviation (S.D.), percentage and t-test.

The research results of the study on development of thinking skills in early childhood using educational game sets revealed that the efficiency of the educational game sets for early childhood reached the specified criteria of 80/80. The comparison results of early childhood thinking skills before and after organizing learning experiences with the educational game sets, in all 4 skills, found the early childhood had thinking skills after organizing early childhood educational game sets statistically higher than before the organizing at the .05 significant level and the satisfaction of early childhood with the development of thinking skills using early childhood educational game sets was at a high level.

KEYWORDS: THINKING SKILLS / EDUCATIONAL GAME SET / EARLY CHILDHOOD / SURIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประเทศไทย
M.Ed. (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand.

²⁻³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: aew04426@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุดเกมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างชุดเกมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กรู้จักปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านบรมสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดเกมการศึกษาที่ใช้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดเกมการศึกษา 3) แบบทดสอบทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ และสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพของชุดเกมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา ทั้ง 4 ทักษะ พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ทักษะการคิด / ชุดเกมการศึกษา / เด็กปฐมวัย / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 1

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นความหวังของครอบครัว เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ มีพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ที่เหมาะสมกับวัย ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจริยธรรม จะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่ง “เด็กปฐมวัย” ถือเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดและจำเป็นที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพมีความสมบูรณ์พร้อม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ ความคิด ตลอดจนการแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมเพื่อจะได้เจริญเติบโตขึ้นไปอย่างมีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดและส่งผลต่อพัฒนาการทุกด้านรวมถึงความสามารถในการคิด การพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะความสามารถในระดับที่สูงขึ้น การลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเด็กปฐมวัยถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดจะได้ผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคตถึง 7 เท่า ด้วยเหตุนี้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ในมาตรา 54 ระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแล และได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย (อรุณี หรตล, 2563)

ปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีรายล้อมรอบตัว หลายบ้านขาดการดูแลใส่ใจบุตรหลานในครอบครัว ทำให้เด็กอยู่กับจอมือถือหรือเครื่องเล่นเกมเป็นเวลานาน ทำให้มีอาการก้าวร้าวจากการติดโทรศัพท์ ฟุ้งด้วยปัญหาการควบคุมอารมณ์ สมาธิสั้น และสุขภาพที่ไม่แข็งแรงตามมา การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กรวมทั้ง ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กจะต้องได้ทดลองปฏิบัติ ค้นคว้าและเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยกำลังเจริญเติบโต ให้มีพัฒนาการความพร้อมในทุกด้าน พร้อมกันทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 3-6 ปีนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย

ด้วยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยมีจุดมุ่งหมายเมื่อเด็กจบการศึกษาในระดับปฐมวัยแล้วจะต้องมีผลการพัฒนาเกิดขึ้นในตัวเด็ก ได้แก่ 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยแข็งแรงและมีสุขนิสัยที่ดี 2) สุขภาพจิตดีมีสุนทรียภาพมีคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม 3) มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ 4) มีทักษะการคิดการใช้ภาษาสื่อสารและการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเกมการศึกษา พบว่า เกมการศึกษามีหลายประเภทซึ่งแต่ละประเภทจะมีจุดมุ่งหมายตรงกันคือเพื่อพัฒนาสติปัญญาทำให้เกิดความสนุกสนานร่าเริงเพื่อพัฒนาความริเริ่มสร้างสรรค์มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กโดยใช้เกมการศึกษานั้นต้องคำนึงความเหมาะสมของเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้การสอนวัยของผู้เรียนด้วย เกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่เน้นการเล่นมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยมีครูและกติกาที่ช่วยพัฒนาความคิดเป็นพื้นฐานสำคัญของการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อฝึกการสังเกต เปรียบเทียบการคิด ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน สามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่ม และมีกระบวนการเล่นที่ช่วยฝึกทักษะความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านจับคู่ สังเกต เปรียบเทียบ และจัดหมวดหมู่ เพื่อตอบสนองความต้องการตามวัยของผู้เรียน ผู้เล่นได้ใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อในการเล่นและการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานในการหาคำตอบและตรวจสอบผลลัพธ์ด้วยตนเอง เป็นเครื่องมือในการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น โดยลองผิดลองถูกได้ สิ่งที่จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กค่อย ๆ เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น รู้จักค้นหาเหตุผลและการตัดสินใจ และยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนอีกด้วย

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนในระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบรมสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและปัญหาของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กมีปัญหาทักษะการคิด สาเหตุเกิดมาจากครูผู้สอนที่ยังไม่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ขาดการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการเรียนรู้ อีกทั้งเด็กปฐมวัยโดยส่วนใหญ่มีปัญหาด้านทักษะการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (กมลวรรณ อังศรีสุพร, 2567) จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาทักษะการคิด โดยใช้ชุดเกมการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างชุดเกมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา

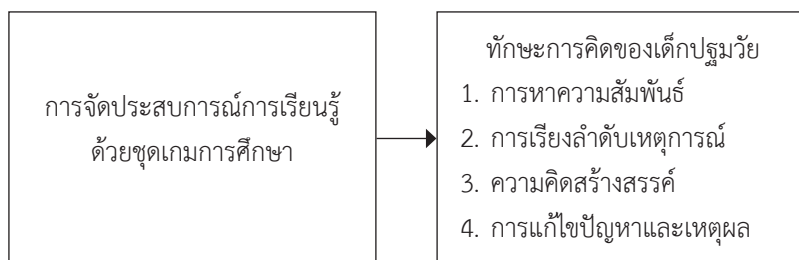
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 291 โรงเรียน รวมเด็กปฐมวัย จำนวน 4,858 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านบรมสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 คน

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย

การสร้างชุดเกมการศึกษาตามแบบการพัฒนาคณิตศาสตร์ แล้วแบ่งเนื้อหาที่จะสอนออกเป็นตอนย่อย กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วย ดังนี้

- 1) หน่วย ตัวเรา
- 2) หน่วย โรงเรียนของเรา
- 3) หน่วย ต้นไม้
- 4) หน่วย สัตว์น่ารัก

2. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดเกมการศึกษา

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบการใช้การพัฒนาโดยใช้ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้เวลาในการสอนรวม 8 ชั่วโมง รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละแผนการเรียนรู้ และเฉลยแบบทดสอบในการสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. แบบทดสอบทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย

สร้างแบบทดสอบตามที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์ทดสอบโดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาย่อย ๆ และจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบคำถามเชิงรูปภาพ มี 3 ตัวเลือก แบ่งเป็น 4 ชุด ชุดละ 15 ข้อ รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ ได้แก่

- ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดทักษะการหาความสัมพันธ์
- ชุดที่ 2 แบบทดสอบวัดทักษะการเรียงลำดับเหตุการณ์
- ชุดที่ 3 แบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์
- ชุดที่ 4 แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ไขปัญหาและเหตุผล

4. แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์การให้ความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2557) ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การดำเนินการก่อนการทดลองโดยใช้ทักษะในการคิดจากชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย และหลังการทดลองจากข้อสอบวัดทักษะการคิด จำนวน 60 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกให้ 0 คะแนน จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่า t-test โดยใช้ t-test-Dependent

2. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่าง

3. จากนั้นเก็บรวบรวมคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

4. ผู้สอนดำเนินการทดสอบประมวลความรู้หลังเรียนครบทั้ง 4 หน่วย โดยการใช้แบบทดสอบทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย

5. เก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ชุดเกมการศึกษาด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน 60 ข้อ โดยมีวิธีดังต่อไปนี้

5.1 แจกแบบสอบถามความพึงพอใจให้เด็กปฐมวัย

5.2 อ่านข้อคำถามให้นักเรียนฟัง และให้เด็กปฐมวัยเลือกตอบ โดยที่ผู้วิจัยดูอย่างใกล้ชิด เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดของข้อมูล

5.3 รวบรวมแบบสอบถามจากเด็กปฐมวัยนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยใช้ทดลองกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นเก็บรวบรวมคะแนนก่อนเรียน ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้เพื่อนำไปหาค่า (E1) จากนั้นผู้สอนดำเนินการทดสอบประมวลความรู้หลังเรียนครบทั้ง 4 หน่วย โดยการใช้แบบทดสอบทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย จำนวน 60 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณเป็นค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ต่อไป และดำเนินการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้ข้อสอบทักษะในการคิดจากชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และสอบประมวลความรู้หลังเรียน จากข้อสอบวัดทักษะการคิด จำนวน 60 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกให้ 0 คะแนน จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่า t-test โดยใช้ t-test Dependent

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของชุดเกมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

เลขที่	คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนการใช้ชุดเกมการศึกษา					คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (คะแนนเต็ม 60)
	การหาความสัมพันธ์ (15)	การเรียงลำดับเหตุการณ์ (15)	ความคิดสร้างสรรค์ (15)	การแก้ไขปัญหาและเหตุผล (15)	คะแนนรวม (60)	
1	9	7	7	7	30	52
2	8	8	8	8	32	58
3	10	8	8	8	34	55
4	9	9	9	9	36	56
5	8	8	8	8	32	52

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนการใช้ชุดเกมการศึกษา					คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (คะแนนเต็ม 60)
	การหาความสัมพันธ์ (15)	การเรียงลำดับเหตุการณ์ (15)	ความคิดสร้างสรรค์ (15)	การแก้ไขปัญหาและเหตุผล (15)	คะแนนรวม (60)	
6	7	9	9	9	34	55
7	8	8	8	8	32	51
8	9	9	9	9	36	52
9	8	8	8	8	32	54
10	7	7	7	7	28	56
11	8	8	8	8	32	55
12	9	9	9	9	36	55
13	7	6	6	6	25	56
14	11	7	7	7	32	59
15	9	6	6	6	27	58
16	7	7	7	9	30	56
17	8	10	7	8	33	54
18	9	9	9	9	36	55
19	10	6	7	10	33	57
20	8	8	9	10	35	54
21	11	8	8	8	35	50
22	8	10	9	8	35	56
23	10	9	8	9	36	59
24	10	8	7	7	32	57
25	9	10	9	10	38	59
26	9	10	10	6	35	59
27	7	7	9	7	30	56
28	6	9	6	9	30	59
29	8	6	7	8	29	56
30	7	7	8	8	30	52
31	10	8	9	9	36	51
32	8	10	6	10	34	52
33	9	8	7	9	33	59
34	7	7	6	8	28	55

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนการใช้ชุดเกมการศึกษา					คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (คะแนนเต็ม 60)
	การหาความสัมพันธ์ (15)	การเรียงลำดับเหตุการณ์ (15)	ความคิดสร้างสรรค์ (15)	การแก้ไขปัญหาและเหตุผล (15)	คะแนนรวม (60)	
35	9	8	7	10	34	56
รวม					1,140	1,936
เฉลี่ย					32.57	55.31
ประสิทธิภาพ (E1) = 80.48						ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) = 92.18

จากตารางที่ 1 พบว่า การศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีประสิทธิภาพของชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยเท่ากับ 80.48 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 92.18 สรุปว่ามีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. การเปรียบเทียบทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงค่าเปรียบเทียบทักษะการคิด ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา

คะแนน	การทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การหาความสัมพันธ์	ก่อนการจัดประสบการณ์	35	8.49	1.72	-9.666	34	.000
	หลังการจัดประสบการณ์	35	13.83	0.82			
การเรียงลำดับเหตุการณ์	ก่อนการจัดประสบการณ์	35	8.06	1.69	-12.988	34	.000
	หลังการจัดประสบการณ์	35	13.83	0.75			
ความคิดสร้างสรรค์	ก่อนการจัดประสบการณ์	35	7.77	0.98	11.046	34	.000
	หลังการจัดประสบการณ์	35	13.83	0.85			
การแก้ไขปัญหาและเหตุผล	ก่อนการจัดประสบการณ์	35	8.26	0.78	10.954	34	.000
	หลังการจัดประสบการณ์	35	13.83	0.86			
รวม	ก่อนการจัดประสบการณ์	35	8.47	1.32	11.835	34	.000
	หลังการจัดประสบการณ์	35	13.88	1.53			

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเรียนรู้ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยคะแนนโดยรวม 8.47 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 13.88 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนสอบทั้งก่อน และหลังจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยหลังจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมชุดเกมการศึกษา

3. การศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดเกมการศึกษา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เด็กชอบเกมที่เล่นแล้วมีความสุขสนุกสนานและน่าสนใจ	2.71	0.46	มาก
2. เด็กชอบการเรียนรู้ที่ได้วางแผนการทำงานด้วยตนเอง	2.94	0.24	มาก
3. เด็กชอบการเรียนรู้ที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	2.89	0.32	มาก
4. เด็กชอบชุดเกมที่มีสีสันสวยงามและระบายสีได้	2.86	0.36	มาก
5. เด็กชอบการเรียนรู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นให้เพื่อนฟัง	2.86	0.36	มาก
6. เด็กชอบการเปรียบเทียบจากการเล่นเกม	2.89	0.33	มาก
7. เด็กชอบการคิดจากการเล่นเกมส่งเสริมการคิด	2.89	0.32	มาก
8. เด็กชอบการนับจำนวนจากการเล่นเกม	2.94	0.24	มาก
9. เด็กชอบภาพในเกมและมีความเหมาะสมกับช่วงวัย	2.91	0.28	มาก
10. เด็กชอบที่มีขนาดเหมาะสม หยิบจับง่าย	2.91	0.28	มาก
รวม	2.88	0.11	มาก

จากตารางที่ 6 จากการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.88$, S.D.=0.11) สามารถจำแนกเป็นรายข้อได้ดังนี้ เด็กชอบการเรียนรู้ที่ได้วางแผนการทำงานด้วยตนเอง ($\bar{X}=2.94$, S.D.=0.23) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เด็กชอบการนับจำนวนจากการเล่นเกม ($\bar{X}=2.94$, S.D.=0.23) อยู่ในระดับมาก เด็กชอบภาพในเกมและมีความเหมาะสมกับช่วงวัย ($\bar{X}=2.91$, S.D.=0.28) อยู่ในระดับมาก เด็กชอบที่มีขนาดเหมาะสม หยิบจับง่าย ($\bar{X}=2.91$, S.D.=0.28) อยู่ในระดับมาก เด็กชอบการเรียนรู้ที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ($\bar{X}=2.89$, S.D.=0.28) อยู่ในระดับมาก เด็กชอบการเปรียบเทียบจากการเล่นเกม ($\bar{X}=2.89$, S.D.=0.28) อยู่ในระดับมาก เด็กชอบการคิดจากการเล่นเกมส่งเสริมการคิด ($\bar{X}=2.89$, S.D.=0.28) อยู่ในระดับมาก เด็กชอบเกมที่เล่นแล้วมีความสุขสนุกสนานและน่าสนใจ ($\bar{X}=2.71$, S.D.=0.28) อยู่ในระดับมาก และเด็กชอบการเรียนรู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นให้เพื่อนฟัง ($\bar{X}=2.86$, S.D.=0.28) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้ชุดเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีประสิทธิภาพของชุดเกมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็น 80.48 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เป็น 92.19 สรุปว่ามีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทั้งนี้เป็นเพราะการคิดของเด็กปฐมวัยจะใช้คำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดในขณะทำกิจกรรม หรือจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หัวใจสำคัญของการส่งเสริมให้เด็กได้คิด คือ การหาความสัมพันธ์ เรียงลำดับเหตุการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และแก้ไขปัญหาและเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา โคตรโนนกอก (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุดเกมการศึกษา เรื่องจำนวนและการดำเนินการ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุดเกมการศึกษาเรื่องจำนวนและการดำเนินการสำหรับพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.00/85.00, 80.50/91.00, 84.16/83.00 และ 80.16/98.00 ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลรัตน์ โคตะ และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดพื้นฐานสำหรับเด็กชั้นปฐมวัยปีที่ 2 โดยพบว่า ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดพื้นฐาน สำหรับเด็กชั้นปฐมวัยปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.92/82.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80)

2. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา ด้านการจับคู่ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =8.77) คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($S.D.$ =1.83) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =13.43) คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($S.D.$ =1.58) ซึ่งพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เกมการศึกษาเป็นพื้นฐานทางการศึกษาของเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการสังเกต คิดหาเหตุผล และแก้ปัญหาจากการเล่น ในการเล่นเด็กจะเป็นผู้วางแผนและเล่นเกมเอง นอกจากนี้เกมการศึกษายังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ ได้ใช้สติปัญญาในการสังเกต คิดหาเหตุผล และแก้ปัญหา โดยพยายามฝึกใช้เวลาสั้นสุด เกมการศึกษาเล่นได้ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม เกมการศึกษาเหมาะสำหรับเด็กอายุ 3-6 ขวบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกานต์ สุภาแสน และคณะ (2566) เรื่อง การออกแบบเกมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการจับคู่ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับกลาง ผลการเรียนรู้ภายหลังการใช้สื่อเกมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการจับคู่สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับกลาง พบว่า ผู้เรียนสามารถจับคู่สิ่งของ 10 ชิ้น ภายในเวลา 5 นาที จำนวน 2 คน จับคู่สิ่งของ 8-10 ชิ้น ภายในเวลา 10 นาที จำนวน 6 คน และจับคู่สิ่งของ 6-8 ชิ้น ภายในเวลา 15 นาที จำนวน 2 คน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.89 แสดงว่าผู้เรียนมีความสนใจเกมจับคู่อยู่ในระดับดี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 0.67 และสอดคล้องกับ อติธยา มิ้มขุ และชุดิกันต์ เอี้ยวเล็ก (2565) การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีทักษะทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ ปิยนันท์ พูลโสภา (2560) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยกิจกรรมสร้างเสริมให้เด็กเคารพกติกาและความแตกต่างระหว่างบุคคลตามคุณลักษณะของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้คิดค้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงอายุเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลรัตน์ โคตะ และคณะ (2566) เรื่อง การใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดพื้นฐานสำหรับเด็กชั้นปฐมวัยปีที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดพื้นฐานของเด็กชั้นปฐมวัยปีที่ 2 หลังการใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดพื้นฐาน สำหรับเด็กชั้นปฐมวัยปีที่ 2 สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบรมสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษาในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งต่อการฝึกทักษะและช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน การเล่นเกมการศึกษาจึงต้องจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้และช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ รวมทั้งช่วยพัฒนาความคิดเชิงเหตุผลของเด็ก ซึ่งเกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าแก่เด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญานอกจากนี้ยังช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ช่วยให้เด็กเพลิดเพลินผ่อนคลาย ความตึงเครียด ได้รับความสนใจของเด็กและเรียนรู้ความสามารถเชิงความคิดเชิงเหตุผล รู้จักรับผิดชอบ ส่งเสริมให้เด็กมีความสามัคคี รู้จักเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ แบ่งปัน และรู้จักการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ โดยสามารถนำเกมการศึกษามายูบรวมกับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมสังคมทางบวก มีความสามารถในการรับรู้ความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สติปัญญา การคิดแก้ปัญหา และการสื่อสารให้กับเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัญญา นันทราช (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัคราภรณ์ ฝึกปลั่ง และชำนาญ ปานาวงษ์ (2564) การพัฒนาเกมการศึกษาโดยใช้สื่อจากธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เกม การศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =2.89, $S.D.$ =0.08)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรนำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ในกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจและฝึกการคิดไปตามขั้นตอน อันส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ เพราะชุดกิจกรรมที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นได้แบ่งเนื้อหาการฝึกอย่างชัดเจนเป็นขั้นตอนและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ครูควรศึกษาคู่มือการใช้ชุดเกมเพื่อส่งเสริมการคิดสำหรับเด็กปฐมวัยให้เข้าใจก่อนการนำไปใช้ เตรียมสื่อ อุปกรณ์ให้พร้อม และทำความเข้าใจเกมหรือกิจกรรมทุกขั้นตอน
3. เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับปฐมวัย การควบคุมการจัดกิจกรรมจะยากกว่าเด็กโต เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายไม่ค่อยตั้งใจฟังกันเท่าไร ทำให้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมต้องสั้น กระชับ ปรับเปลี่ยนไปตามบริบท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สามารถบูรณาการการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดเกมไปประยุกต์ใช้กับวิธีการสอนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ อังศรีสุพร. (2567). การพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สำหรับเด็กปฐมวัยสู่ชิ้นงานนวัตกรรมสร้างสรรค์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 12(2), 495-506.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว.
- ณัฐญา นันทราช. (2563). *การพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮลโคด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2020080758421228120_fulltext.pdf
- นิลรัตน์ โคตะ, กมลวรรณ ทศช่วย, ฐพัชร โคตะ, รัชชานนท์ ศรีแสงจันทร์ และ วิไลลักษณ์ โคตะ. (2566). การใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดพื้นฐาน สำหรับเด็กชั้นปฐมวัยปีที่ 2. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, 5(1), 25-37.
- ปิยนันท์ พูลโสภณ. (2560). การพัฒนาการเล่น เพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 32(1), 20-27.
- สิริกานต์ สุภาแสน, รินดา สันติอาภรณ์ และ เกษตร แก้วภักดี. (2566). *การออกแบบเกมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการจับคู่ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับกลาง. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 15 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.* 296-308.
- โสภิตา โคตรโนนกอก. (2560). การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุดเกมการศึกษา เรื่องจำนวนและการดำเนินการ. *วารสารชุมชนวิจัย*, 11(2), 39-50.
- อติยา มีมุข และ ชุตติกานต์ เอื้อวเล็ก. (2565). *การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 2, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.* 394-400.
- อรุณี หรดาล. (2563). การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองสำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 34(2), 1-10.
- อัคราภรณ์ พิภปลั่ง และ ชำนาญ ปาณาวงษ์. (2564). การพัฒนาเกมการศึกษาโดยใช้สื่อจากธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(2), 139-150.

การศึกษองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

A study of the Effectiveness Components of Healthy Schools Under the office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1

ARTICLE INFO

Article history:

Received 14 February 2024

Revised 11 August 2024

Accepted 21 August 2024

Available Online 29 August 2024

ณัฐวุฒิ ทองดอนน้อย^{1*}, วาโร เฟ่งสวัสดิ์² และ ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์³

Natthawut Thongdonnoi^{1*}, Waro Pengsawat² and Suphiran Jantarak³

ABSTRACT

This research purposes wer to study the components of effective healthy school for educational institutions under the sakon nakhon primary educational service area office, area 1, the research was divided into 2 steps; Step 1: Synthesizing the components of effective healthy school by studying 15 sources documents and related researches which effective components of school wellbeing, totaling and Step 2: Evaluate the suitability of the effective components of school wellbeing by 5 experts, the research tools were a document synthesis form and a 5-level rating scales questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that there were 5 components of the effectiveness healthy schools: 1) Happy learners, 2) Happy school, 3) Happy environment, 4) Happy family, and 5) Happy community, and all of them were appropriate and at the highest level, arranged from the highest to lowest mean scores as follows: 1) Happy School was at 4.88 2) Happy environment was at 4.74, 3) Happy learners was at 4.65, 4) Happy community was at 4.65, and 5) Happy family was at 4.62 respectively.

KEYWORDS: EFFECTIVENESS OF HEALTHY SCHOOLS / EFFECTIVENESS / HEALTHY SCHOOLS

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
ME.d. (Educational Administration and Development), Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: noomark191@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนสุภาพะ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ จำนวน 15 แหล่ง ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) โรงเรียนเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 2) สภาพแวดล้อมเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 3) ผู้เรียนเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 4) ชุมชนเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และ 5) ครอบครัวเป็นสุข ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62

คำสำคัญ: ประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ / ประสิทธิผล / โรงเรียนสุภาพะ

บทนำ

โรงเรียนสุภาพะนับเป็นการปฏิรูปประเทศไทยที่สำคัญสามารถเปลี่ยนการศึกษาที่สร้างความสุข หยุตสอนให้เด็กเรียนรู้แบบท่องจำเพราะการศึกษาที่ผ่านมาก่อให้เกิดทุกข์ทั่วไปหมด ฉะนั้น หากเราสามารถเปลี่ยนการศึกษาที่สร้างความสุขให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งเด็ก ผู้ปกครอง ครู การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญ หากทุกฝ่ายร่วมกันคิดถือเป็นพลังที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข อีกทั้งที่ผ่านมาแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนที่ครอบคลุมทุกอย่างแต่ยังไม่เกิดขึ้นเพราะขึ้นอยู่กับคนทำหรือไม่ทำ เข้าใจหรือไม่เข้าใจ ซึ่งประเทศไทยขาดภูมิปัญญาด้านการจัดการ เพราะเราเรียนเป็นรายวิชาเน้นการท่องจำให้กับนักเรียนมากกว่าสอนความเข้าใจ ฉะนั้น การจัดการถือเป็นความเชื่อมโยงที่ดิฉันนี้ ประเทศไทยขาดการจัดการไปอย่างน่ากลัวจนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายเพราะขาดการจัดการที่ดี การเรียนรู้ทำให้เกิดปัญหามาไปสู่ความทุกข์ถ้าการศึกษาเป็นความทุกข์ คนไทยก็เกลียดการศึกษา อะไรทำให้เกิดความสุขคนจะมุ่งทำเรื่องนั้น ๆ ซึ่งหากการศึกษาทำให้คนเกิดความสุข คนไทยก็จะมุ่งกลับไปเรียนและหากทุกโรงเรียนสร้างสุภาพะในโรงเรียนก็ทำให้เกิดความสุขได้อย่างยั่งยืน (จันทร์เพ็ญลาภมากผล, 2564)

ดังนั้น โรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้และระบบการศึกษาสร้างสุภาพะ “โรงเรียนสุภาพะ” คือ ทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการศึกษาของเยาวชนไทยในเวลานี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ, 2565) การเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุภาพะแก่ผู้เรียนได้จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการสร้างสังคมสุภาพะประสบความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เมื่อเกิดความสำเร็จองการศึกษามหาวิทยาลัยในสังคมไทยแล้วนั้น โรงเรียนสุภาพะก็เป็นการสร้างสังคมที่มีพื้นที่ปลอดภัยเช่นเดียวกัน (มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา, 2560) และเมื่อกล่าวถึงการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ในกระบวนการจัดการศึกษาและการสร้างสุภาพะที่กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ จุดเริ่มต้นมุ่งไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษาให้เป็นแกนนำหรือศูนย์กลาง การสร้างสุภาพะพร้อมกับการพัฒนาทางการศึกษาภายใต้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่นที่เป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคม เป็นองค์กรพลังขับเคลื่อนพัฒนาประสานประโยชน์ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของชุมชน (เรืองเดช เขจรศาสตร์ และคณะ, 2559) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่ก่อนระดับประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ จำนวน 174 แห่ง จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า สำนักงานเขตกำลังประสบกับปัญหาครูมีอัตรากำลังน้อย

ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน แล้วครูทั้งยังต้องปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย ทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูประสบปัญหาขาดความต่อเนื่อง และการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่ลดน้อยถอยลงไป ลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็น ประสิทธิภาพของโรงเรียนที่ไม่ค่อยดีนัก

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนสุภาพะโดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ชุมชน มีความสุขอย่างยั่งยืน มั่นคงต่อไป และนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาตนเองให้มีปัจจัยทางการบริหาร ที่ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อย่างแท้จริงและได้รับการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนสุภาพะต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะ

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะจำนวน 15 แหล่ง ตามแนวคิดและผลงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัย ดังนี้ ประวิต เอราวรรณ์ (2560), มุลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560), เกรียงรุช นิลละคุปต์ และประภาช วีวรรธมคงส (2560), สำนักศูนย์เรียนรู้สุภาพะ (2560), ดวงดาว แซ่มชื่น (2560), กัมปนาท ศรีเชื้อ และคณะ (2561), สะอาด ศรีวรรณ (2561), เทวีพันธ์ เยาวไสย (2563), วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2564), กัมพล เจริญรักษ์ (2563), มิญช์มนัส วรรณมหินทร์ สलगสิงห์ (2564), ชาลิสสา ชาญเขตรธรรม (2564), อติศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565), Bassett และ Gunter (2016), Hoy และ Miskel (2013)

1.2 สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่จากแหล่งข้อมูลและและสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 60 ของความถี่ทั้งหมด และนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นที่ 1 ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะ

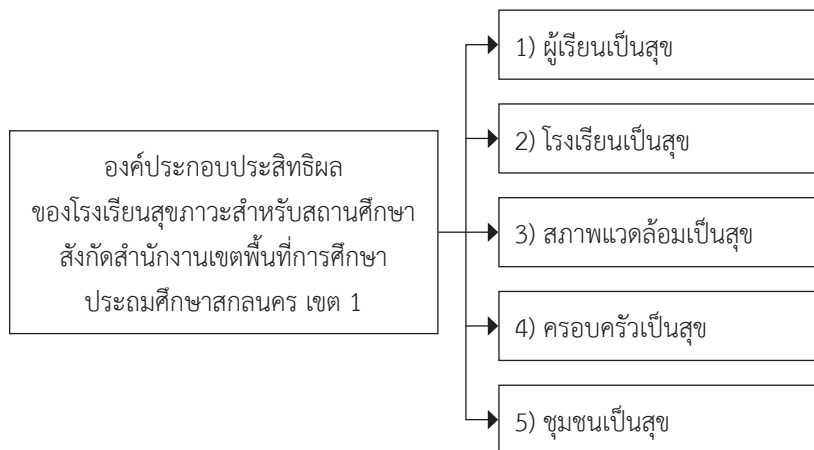
2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยเลือกแบบเจาะจง เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิมี 3 ประการ ได้แก่ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษา มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้บริหารโรงเรียนสุภาพะ

กรอบแนวคิด

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด การวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนสุภาพะ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ สังเคราะห์ บูรณาการ ตามแนวคิดและเอกสารของ ประวิต เอราวรรณ์ (2560), มุลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560), เกรียงรุช นิลละคุปต์ และประภาช วีวรรธมคงส (2560), สำนักศูนย์เรียนรู้สุภาพะ (2560), ดวงดาว แซ่มชื่น (2560), กัมปนาท

ศรีเชื้อ และคณะ (2561), สะอาด ศรีวรรณ (2561), เทวีพันธ์ เยาวไสย (2563), วาระดี ขาญวิรัตน์ และคณะ (2564), กัมพล เจริญรักษ์ (2563), มิญช์มนัส วรรณมรินทร์ สलगสิงห์ (2564), ซาลิสซา ขาญเขตรธรรม (2564), อติศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565), Bassett และ Gunter (2016), Hoy และ Miskel (2013) สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ ได้ 5 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข จากแนวคิดและผลงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นร่างกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเคราะห์เอกสาร

แบบสังเคราะห์เอกสาร ซึ่งเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 แหล่ง เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่และร้อยละ

2. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ

แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale โดยระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบฯ มีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ใช้สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อนำไปส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยจัดเก็บแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ กลับมาและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบจากเอกสาร มาทำเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ โดยแสดงในรูปความถี่และคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่าองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะประกอบด้วยจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบคลุม เป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ

องค์ประกอบประสิทธิผล โรงเรียนสุภาพะ	เกรียงวู นิลละคุปต์ และประภาส วิวรรณมงคล (2560)	ดวงดาว แซ่มชื่น (2560)	ประวิต เอรารรณ์ (2560)	มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560)	สำนักศูนย์เรียนรู้สุภาพะ (2560)	กัมปนาท ศรีเชื้อ และคณะ (2561)	สะอาด ศีวีรรณ (2561)	เทวีพันธ์ เยาวไสย (2563)	กัมพล เจริญรักษ์ (2563)	วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2563)	มิญช์มนัส วรรณมัทรินทร์ สलगสิงห์ (2564)	ชาลีสา ชาญเขตธรรม (2564)	อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565)	Hoy และ Miskel (2013)	Bassett-Gunter (2016)	ความถี่	ร้อยละ (%)	องค์ประกอบที่เลือก
1. ผู้เรียนเป็นสุข																12	80	✓
- ผู้เรียนเป็นสุข	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓					
- สุขภาวะของผู้เรียน											✓							
2. โรงเรียนเป็นสุข																11	73	✓
- โรงเรียนเป็นสุข	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓					✓	✓					
- สุขภาวะของโรงเรียน											✓		✓					
- การส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน								✓										

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบประสิทธิผล โรงเรียนสุภาพะ	เกรียงอุ นิละคุปต์ และประภาส วีวรรณมงคล (2560)	ดวงดาว แซ่มชื่น (2560)	ประวิต เอรารวรรณ์ (2560)	มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560)	สำนักศูนย์เรียนรู้สุภาพะ (2560)	กัมปนาท ศรีเชื้อ และคณะ (2561)	สะอาด ศีวรณ (2561)	เทพินทร์ ยาไสย (2563)	กัมพล เจริญรักษ์ (2563)	วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2563)	มิถุนันต์ วรรณมัทนทร์ สलगสิงห์ (2564)	ชาลิสา ชาญเขตรธรรม (2564)	อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์ (2565)	Hoy และ Miskel (2013)	Bassett-Gunter (2016)	ความถี่	ร้อยละ (%)	องค์ประกอบที่เลือก
3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข																14	93	✓
- สภาพแวดล้อมเป็นสุข	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓					
- สุขภาวะของสภาพแวดล้อม											✓							
- การส่งเสริมสุขภาวะใน สิ่งแวดล้อม								✓										
- สภาพแวดล้อมทางสังคม และกายภาพ														✓				
4. ครอบครัวเป็นสุข																12	80	✓
- ครอบครัวเป็นสุข	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓					
- สุขภาวะของครอบครัว และชุมชน											✓							
5. ชุมชนเป็นสุข																15	100	✓
- ชุมชนเป็นสุข	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓					
- การส่งเสริมสุขภาวะใน ชุมชนและสังคม								✓										
- ความร่วมมือของชุมชน															✓			
- ปลอดภัยจากแรงดันของ สังคม ชุมชนและผู้ปกครอง														✓				
6. ครูเป็นสุข									✓	✓						2	13	
7. ผู้บริหารเป็นสุข									✓	✓						2	13	
8. การมีการศึกษา															✓	1	6	
9. นโยบาย															✓	1	6	
10. ผู้บริหารแบบมีภาวะที่ผู้นำ														✓		1	6	

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบประสิทธิผล โรงเรียนสุภาพะ	เกรียงวูธ นิละคุปต์ และประภาส วีวรรณมงคล (2560)	ดวงดาว แซ่มชื่น (2560)	ประวิต เอราวรรณ (2560)	มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2560)	สำนักศูนย์เรียนรู้สุภาพะ (2560)	กัมปนาท ศรีเชื้อ และคณะ (2561)	สะอาด ศีรวรรณ (2561)	เทวีพันธ์ ยาวิไล (2563)	กัมพล เจริญรักษ์ (2563)	วาระดี ชาญวิรัตน์ และคณะ (2563)	มิถุนันต์ วรรณมัทนัทร์ สलगสิงห์ (2564)	ชาลิสา ชาญเขตธรรม (2564)	อดิศักดิ์ ลาศรีรัตน์ (2565)	Hoy และ Miskel (2013)	Bassett-Gunter (2016)	ความถี่	ร้อยละ (%)	องค์ประกอบที่เลือก
11. มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน														✓		1	6	
12. ครูจะต้องผูกพันกับการเรียนการสอน														✓		1	6	
13. อุปกรณ์การเรียนการสอนมีอย่างเพียงพอ														✓		1	6	
14. ด้านคนมีสุภาพะ								✓										
รวม	4	5	5	5	5	4	5	4	5	4	5	5	5	2	5			

จากตาราง 1 เห็นได้ว่า องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์คัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป มากำหนดเป็นองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบคลุม และ 5) ชุมชนเป็นสุข

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ มากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสม จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นสัญลักษณ์ความเหมาะสมสามารถสรุปเป็นตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในขั้นตอนที่ 2 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งสรุปผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะโดยภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ผู้เรียนเป็นสุข	4.66	0.15	มากที่สุด
2. โรงเรียนเป็นสุข	4.89	0.10	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข	4.74	0.10	มากที่สุด
4. ครอบครัวเป็นสุข	4.63	0.14	มากที่สุด
5. ชุมชนเป็นสุข	4.66	0.10	มากที่สุด
เฉลี่ยภาพรวม	4.72	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ โรงเรียนเป็นสุข ($\bar{X}=4.89$, S.D.=0.15) สภาพแวดล้อมเป็นสุข ($\bar{X}=4.74$, S.D.=0.10) ผู้เรียนเป็นสุข ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.15) ชุมชนเป็นสุข ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.10) และครอบครัวเป็นสุข ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.14) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ แต่ละองค์ประกอบโดยรวมและรายข้อ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะ โดยรวมและรายข้อ

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ผู้เรียนเป็นสุข	ผู้เรียนมีสุขภาพดี มีทักษะการปฏิเสธให้ตนเองพ้นจากอันตราย รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจในการเรียน	1. ผู้เรียนมีสุขภาพดี เช่น รับประทานอาหารที่เพียงพอปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีคุณค่าทางโภชนาการครบ 5 หมู่ เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		2. ผู้เรียนมีทักษะการปฏิเสธให้ตนเองพ้นจากอันตราย เช่น หลีกเลียงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การพนัน และสารเสพติด	4.80	0.44	มากที่สุด
		3. ผู้เรียนแสดงออกถึงความซื่อสัตย์และจริงใจการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น ไม่ลักขโมย ไม่ทะเลาะกัน เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		4. ผู้เรียนมีระเบียบ วินัย รู้หน้าที่ และมีความรับผิดชอบ เช่น ปฏิบัติตามข้อตกลงของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		5. ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ เช่น ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนด้วยความเต็มใจ เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		6. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจในการเรียน เช่น ไม่ขาดเรียน สืบค้นเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น	4.40	0.54	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
		7. ผู้เรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งในบริเวณโรงเรียน และชุมชน เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.66	0.15	มากที่สุด
2. โรงเรียนเป็นสุข	โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน มีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะโดยสอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตาม กำกับ และ ประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้เรียน และบุคลากรอย่างเหมาะสมและมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน	1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตาม กำกับและประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. โรงเรียนมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ ในวิชาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา โดยสอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่นของตน	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีการติดตามและประเมินผลร่วมกัน	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อกำกับ ติดตาม ดูแลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.80	0.44	มากที่สุด
		6. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน	4.80	0.44	มากที่สุด
		7. โรงเรียนส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้เรียน และบุคลากรอย่างเหมาะสม	4.80	0.44	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.89
3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข	สิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและโดยรอบ ซึ่งมีคุณลักษณะ คือ สะอาดปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยเพื่อปลอดภัยจากอุบัติเหตุ	1. โรงเรียนมีมาตรการและการดำเนินงานในการควบคุมเพื่อเป็นเขตปลอดเหล้า บุหรี่ การพนันและสิ่งเสพติด และอบายมุข	4.80	0.44	มากที่สุด
		2. โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านโภชนาการ เช่น มีการคัดเลือกวัตถุดิบประกอบอาหารจากแหล่งที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	สารพิษ สิ่งเสพติด อบายมุข อาชญากรรม และการล่องละเมิดทาง เพศ รวมถึงการดำเนินงาน ด้านโภชนาการ สุขภาพ สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะ และการดูแลสุขภาพและ ปกป้องสิ่งแวดล้อม	3. โรงเรียนสะอาดปลอดภัยและเอื้อต่อ สุขภาพ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น อาคารและห้องเรียนสะอาด มีอากาศ ถ่ายเทสะดวก ไม่มีกลิ่นหรือเสียงรบกวน ผู้เรียน เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		4. โรงเรียนมีมาตรการในการรักษาความ ปลอดภัยเพื่อปลอดภัยจากอุบัติเหตุต่าง ๆ	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. โรงเรียนการดำเนินงานด้านสุขภาพ เช่น มีห้องส้วมที่สะอาดและเพียงพอ เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		6. โรงเรียนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ถูกสุขลักษณะ เช่น มีการจัดการขยะ และการควบคุมแมลงและสัตว์พาหะนำ โรคที่เป็นระบบ เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		7. โรงเรียนมีการดูแลสุขภาพ ปกป้อง สิ่งแวดล้อม และสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นอยู่เสมอ	4.60	0.54	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.74	0.10	มากที่สุด
4. ครอบครัว เป็นสุข	ครอบครัวเข้าใจวิถีการ เรียนรู้ของโรงเรียนสุข ภาวะ สนับสนุนการเรียนรู้ ของเด็ก ๆ สนับสนุน กิจกรรมของโรงเรียน สมาชิกในครอบครัวรับฟัง และให้คำแนะนำ ที่เป็น ประโยชน์แก่ผู้เรียนใน การป้องกันความเสี่ยง ต่อพฤติกรรมที่ทำลาย สุขภาวะ ครอบครัวและ โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลทางด้านสุขภาวะ เพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะ ผู้เรียน ครอบครัวมี ส่วนร่วมในการเรียนรู้	1. ครอบครัวเข้าใจวิถีการเรียนรู้ของโรงเรียน สุขภาวะ	4.60	0.54	มากที่สุด
		2. ครอบครัวมีส่วนร่วมในการสนับสนุน การเรียนรู้ของเด็ก ๆ เช่น การอาสาเป็น วิทยากรท้องถิ่น เป็นต้น	4.40	0.54	มาก
		3. สมาชิกในครอบครัวมีการสนับสนุน กิจกรรมของโรงเรียน เช่น บริจาควัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทุนในการบริหาร จัดการในโรงเรียน เป็นต้น	4.80	0.44	มากที่สุด
		4. ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลด้านสุขภาวะเพื่อร่วมพัฒนาสุข ภาวะผู้เรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
		5. สมาชิกในครอบครัวรับฟังและให้ คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนใน การป้องกันความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ ทำลายสุขภาวะ	4.80	0.44	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ของผู้เรียน เช่น การดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน และพฤติกรรมด้วยวิธีเชิงบวก ครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะของโรงเรียน	6. ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน และพฤติกรรมด้วยวิธีการเชิงบวก เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		7. ครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะของโรงเรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.63
5. ชุมชนเป็นสุข	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา รวมถึงชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาวะของผู้เรียน ตลอดจนชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	1. ชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา เช่น การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		2. ชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
		3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เช่น การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		4. ชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน ด้านการปฏิบัติตนของผู้เรียน	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.80	0.44	มากที่สุด
		6. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เช่น เป็นวิทยากรท้องถิ่น เป็นต้น	4.60	0.54	มากที่สุด
		7. โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาวะของผู้เรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.66

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุขภาวะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาขององค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) โรงเรียนเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 2) สภาพแวดล้อมเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 3) ผู้เรียนเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 4) ชุมชนเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และ 5) ครอบครัวยเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัย การศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนสุภาพระ สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า

1. องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพระ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพระจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งวิธีการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับวิธีการดำเนินการวิจัยของ อติศักดิ์ ศรีลาทัศน์ (2565) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพระที่สามารถวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 แหล่ง และได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับผลการวิจัยของ ดวงดาว แซ่มชื่น (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพระสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบโรงเรียนสุภาพระสำหรับสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุขและ 5) ชุมชนเป็นสุข

2. จากผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพระ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ในภาพรวมพบว่า ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านครอบครัวเป็นสุขและด้านชุมชนเป็นสุข มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ ด้านโรงเรียนเป็นสุข รองลงมา คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านชุมชนเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ตามลำดับ โดยองค์ประกอบด้านโรงเรียนเป็นสุขเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นสุข คือการบริหารจัดการโรงเรียนที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน โรงเรียนมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะโดยสอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การติดตามประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนจะต้องมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน ส่วนองค์ประกอบด้านผู้เรียนเป็นสุข ที่มีความสำคัญรองลงมา ทั้งนี้เนื่องจากว่าด้านผู้เรียนเป็นสุข จะต้องได้รับการพัฒนาจากโรงเรียนเป็นหลัก โดยเด็ก ๆ จะมีความสุขในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เป็นการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศแห่งความกระตือรือร้นอยากที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองของเด็ก ๆ โดยมีครูเป็นเสมือนผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นทั้งครู เพื่อน และผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้เพื่อให้เด็กเรียนมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะสุขภาพ มีความเป็นพลเมือง มีสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นผลมาจากโรงเรียนโดยตรง ส่วนองค์ประกอบ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านครอบครัวเป็นสุขและด้านชุมชนเป็นสุข ที่มีความสำคัญในลำดับถัดมา ทั้งนี้เนื่องจากว่า ทั้ง 3 ด้าน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการโรงเรียนที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เช่น โรงเรียนเป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่การพนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือกวัตถุดิบ เครื่องดื่ม และอาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาวะของผู้เรียน บรรยากาศในโรงเรียน และห้องเรียนเอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนมีระบบป้องกันภัยและมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการจัดสภาพ บริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้ มีครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการป้องกันความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะ ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาวะเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน และชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้ แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการนำองค์ประกอบข้างต้น ไปปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางส่งเสริม พัฒนาในการบริหารจัดการโรงเรียนให้สามารถพัฒนาเป็นโรงเรียนสุภาพะได้
2. จากผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเห็นว่าองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะทุกองค์ประกอบเป็นประโยชน์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารจัดการโรงเรียนให้สามารถพัฒนาเป็นโรงเรียนสุภาพะได้
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารในรูปแบบโรงเรียนสุภาพะต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. นอกจากการศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษาในครั้งนี้ ควรนำองค์ประกอบไปศึกษาวิจัยแบบอื่นต่อไป เช่น การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ เพื่อเป็นสารสนเทศในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนสุภาพะของผู้บริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ
3. ควรวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นสารสนเทศในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัมปนาท ศรีเชื้อ, สานิตย์ โลหะ, เบญจมาศ มณเฑียร, มณฑารพ กาศเกษม, เจนพนธ์ จันท์เชื้อ, กัลยา สุรีย์, และ
บุรชาติ ศิริเป็ง. (2561). การบริหารจัดการโรงเรียนสุภาพะโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
(PLC) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัมพล เจริญรักษ์. (2560). การสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในโรงเรียนสุภาพะ. วารสารวิชาการ, 20(3), 2-15.
- เกรียงวูช นิละคุปต์ และ ประภาส วีวรรณมงคล. (2560). การศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะ. วารสารศาสตร์
การศึกษาและการพัฒนามนุษย์, 2(1), 1-12.
- จันท์เพ็ญ ลาภมากผล. (2564). การส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในสถานศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์. วารสารบรรลพการศึกษา
และมนุษยสังคมศาสตร์, 2(1), 49-57.
- ชาลีสา ขาญเขตธรรม. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะกับการบริหารงานวิชาการ
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ประวิต เอรารวรรณ์ และ วราพร เอรารวรรณ์. (2560). รายงานการประเมินผลโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษา
ที่สร้างสุภาพะในโรงเรียน. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(2), 104-113.
- เทวีพันธ์ เยาวไสย. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุภาพะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1320/1/59010586008.pdf>

- ดวงดาว แซ่มชื่น. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 96-106.
- มิญช์มนัส วรรณมหินทร์ สलगสิงห์. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนสุภาพะ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
<http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/1047>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา. (2560). *เครื่องมือพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนสุภาพะ*. สารคามการพิมพ์.
- เรืองเดช เขจรศาสตร์ และคณะ. (2559). *การจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียน กรณีโรงเรียนต้นแบบการส่งเสริมสุขภาพในแถบลุ่มน้ำโขง*. วิทยาการพิมพ์.
- วาระดี ขาญวิรัตน์ สุภาวดี วิสุวรรณ และ ปัทมาภรณ์ เสือทองปาน. (2564). การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนสุภาพะ กรณีศึกษาโรงเรียนทหารอากาศบำรุง. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 15(2), 142-154.
DOI: <https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2021.32>
- สะอาด ศรีวรรณ. (2561). การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 บนฐานโรงเรียนสุภาพะ. *วารสารคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(1), 27-53.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). *โรงเรียนสุภาพะการศึกษาแบบนวัตกรรมยุคใหม่*.
<https://dol.thaihealth.or.th/Media/Pdfview/591e0f31-e19d-e711-80e3-00155d65ec2e>
- สำนักศูนย์เรียนรู้สุภาพะ. (2560). *โรงเรียนสุภาพะ : การศึกษาแบบนวัตกรรมยุคใหม่*.
<https://resourcecenter.thaihealth.or.th>
- อดิศักดิ์ ลาศรีทัศน์. (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสุภาพะ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(40), 257-267.
- Bassett & Gunter. (2016). Healthy School Communities in Canada. *Health Education Journal*, 75(2), 235-248.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2013). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (9 ed.). New York: McGraw-Hill.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ
จำนวนนับไม่เกิน 20 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดราชสิงขร
The Development of Mathematics Skills Practice Drills in Mathematics
Learning Strand on the Topic of Addition and Subtraction Within 20
for Grade 1 Students Wat Rachsingkorn School

ARTICLE INFO

Article history:

Received 4 May 2024

Revised 31 July 2024

Accepted 17 August 2024

Available Online 29 August 2024

ธนพร พิขุนทด^{1,*}, กัญณภัทร หุ่นสุวรรณ² และ วีระ วงศ์สร³Thanaporn Peekuntod^{1,*}, Kannaphat Hunsuwan² and Weera Wongsan³

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop mathematics skills practice drills on addition and subtraction within 20 for Grade 1 students to achieve efficiency criteria of 80/80, 2) to find out effectiveness in mathematics learning of Grade 1 students and 3) to study the satisfaction of Grade 1 students after learning with mathematics skills practice drills. The sample group was 24 Grade 1 students at Wat Rachsingkorn School, obtained by Cluster Random Sampling, using classroom as a random unit. The research tools were Mathematics practice drills on addition and subtraction within 20, Mathematics lesson plans, Mathematics Skills Test, Questionnaire on student satisfaction with learning using mathematics skills practice drills. Data analysis statistics included percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that: 1) the mathematics skills practice drills had the E1/E2 value of 84.93/85.83, which is higher than the specified criteria, 2) The effectiveness in Mathematics learning with mathematics skills practice drills on addition and subtraction within 20 of Grade 1 students 1 revealed the effectiveness index (E.I.) of 0.69 and 3) Grade 1 students' satisfaction with mathematics learning on addition and subtraction within 20 in overall was at a high level ($\bar{X}$ =4.37, S.D.=0.70).

KEYWORDS: MATHEMATICS SKILLS PRACTICE DRILL / MATHEMATICS LEARNING STRAND / ADDITION-SUBTRACTION

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประเทศไทย
M.Ed. (Curriculum and Instruction Program), Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand.

² อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand

³ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand

*Corresponding author; e-Mail address: bewbill30@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) หาประสิทธิผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดราชสิงขรจำนวน 24 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะ แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีค่า E1/E2 เท่ากับ 84.93/85.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ประสิทธิผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ พบว่า มีผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.69 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.70)

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ / กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ / การบวก-การลบ

บทนำ

ในปัจจุบันคณิตศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้เพราะคณิตศาสตร์เป็นรากฐานแห่งความเจริญของเทคโนโลยีต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วคณิตศาสตร์ยังเป็นวิชาที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทั้งนี้เพราะคณิตศาสตร์สอนให้รู้จักใช้เหตุผลอย่างถูกต้อง คิดอย่างเป็นระบบระเบียบตามลักษณะโครงสร้างของวิชาคณิตศาสตร์คืออย่างละเอียดละออ เป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ สามารถสร้างและสะสมพร้อมกับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (นิรชา สารไทย, 2563) ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวไว้ว่า คณิตศาสตร์มีความสำคัญทั้งในการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักใช้ความคิด มีเหตุผล ฝึกให้คนมีความคิดที่รอบคอบ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ และคณิตศาสตร์ยังมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและด้านอื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (Mathematical problem solving) เป็นความสามารถหนึ่งในทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ควรจะมี ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัว เพราะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จะช่วยให้มีแนวทางการคิดที่หลากหลาย มีนิสัยกระตือรือร้น ไม่ย่อท้อ และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญทั้งภายในและภายนอกห้อง ตลอดจนเป็นทักษะพื้นฐานที่สามารถนำติดตัวไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย ซึ่งถึงแม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญเพียงใดก็ตาม แต่การสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาของไทย ยังมีประสิทธิภาพไม่เต็มที่เท่าที่ควร จะเห็นได้จากการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษารายงานผลการทดสอบทางการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) โดยภาพรวมระดับประเทศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปี 2563 พบว่า ประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.47 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563) ปี 2564 พบว่า ประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.95 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) และปี 2565 พบว่า ประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.12 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2565) และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละน้อยกว่าทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินนานาชาติ ในปี พ.ศ. 2555 ของโครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันการส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ พบว่า ไทยมี

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 427 คะแนน ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 50 จาก 65 ประเทศ จากผลการประเมินดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความรู้และทักษะของไทยที่ยังห่างไกลมาตรฐานนานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา และปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุของปัญหาอาจเนื่องมาจากเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่ส่งเสริมให้รู้จักคิดวิเคราะห์ค่อนข้างน้อย ครูไม่ค่อยเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลผู้เรียนยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในประเทศไทยนั้นต้องปรับปรุงและพัฒนาการสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้ดีขึ้นมากกว่าที่ผ่านมา

การจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะ ได้มีผู้สนใจนำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ดังปรากฏจากผลการศึกษาค้นคว้าที่สนับสนุนให้เห็นจริงว่าการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ มีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้สูงขึ้นและเป็นวิธีสอนที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหการสอนคณิตศาสตร์ได้ผลดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของ นิรชา สาระไทย (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องการบวก ลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของ จำเนียร แซ่เล่า (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การคูณชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.62/82.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การคูณ โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำแบบฝึกทักษะมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะชุดฝึกทักษะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันทั่วทั้ง ทำให้ทราบข้อบกพร่องของแต่ละคน และเป็นการประหยัดเวลาในการสอน และไม่เสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึกหัด ทำให้มีเวลาและโอกาสฝึกมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537) การใช้แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนได้เต็มที่ที่สามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง และสามารถค้นหาข้อบกพร่องของแต่ละคนได้เอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น ช่วยเสริมสร้างทักษะ ทบทวนความรู้ และทำให้เกิดความชำนาญในเนื้อหาวิชาเหล่านั้นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีประโยชน์สำหรับครู ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคนได้ชัดเจนขึ้น สามารถนำไปพัฒนาการสอนของตนเอง (นิรชา สาระไทย, 2563)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาทางด้านสังคมให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อหาประสิทธิภาพทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์

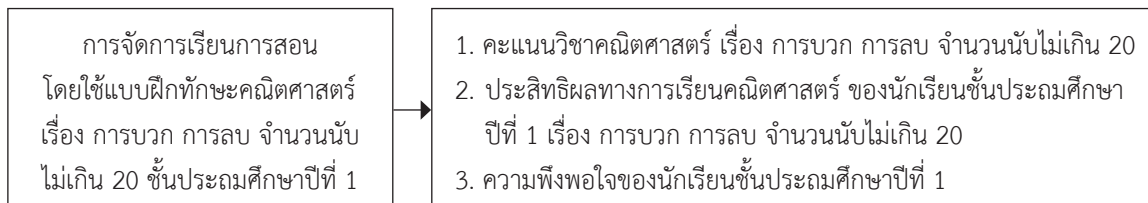
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดราชสิงขร จำนวน 3 ห้อง ห้องเรียนละ 24 คน โดยจัดนักเรียนของแต่ละห้องแบบละความสามารถกัน จำนวน 94 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดราชสิงขร จำนวน 1 ห้อง โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 24 คน

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
2. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20
3. แบบวัดทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 จำนวน 1 ชุด โดยเป็นแบบวัดทักษะแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ซึ่งใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตเข้าทำการเก็บข้อมูลการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ ดำเนินการขออนุญาตเพื่อทำการวิจัย
2. ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการดำเนิน จุดประสงค์ และวิธีการประเมินผลการเรียน
3. ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทักษะก่อนเรียน เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นแบบวัดทักษะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อเก็บข้อมูลคะแนนก่อนเรียน
4. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ แก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
5. ให้นักเรียนใช้แบบวัดทักษะหลังเรียนชุดเดียวกันกับก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ละ 10 ข้อ
6. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ในนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
7. นำข้อมูลและคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ
8. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และนำเสนอผลการวิจัยและจัดทำรูปเล่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าประสิทธิภาพ (E1/E2)
2. ประสิทธิภาพการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20 วิเคราะห์โดยการหาค่าประสิทธิผล (E.I.)
3. ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดราชสิงขร ที่มีต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการคำนวณประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จำนวนกลุ่มทดลอง (คน)	แบบฝึกหัด (E_1)		ทดสอบหลังเรียน (E_2)		ประสิทธิภาพ E_1 / E_2
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	
24	60	50.69	10	8.58	84.93 / 85.83

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการคำนวณประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ดังนี้

E_1 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.93 ของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของแต่ละชั่วโมง

E_2 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 85.83 ของคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 84.93/85.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. ผลการหาประสิทธิภาพคณิตศาสตร์ก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20

ตารางที่ 2 ผลการคำนวณประสิทธิผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20

จำนวนกลุ่มทดลอง (คน)	คะแนนก่อนเรียน (240)	คะแนนหลังเรียน (240)
24	130	206
E.I.	0.69	

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนรวมก่อนเรียน เท่ากับ 130 คะแนนรวมหลังเรียน เท่ากับ 206 ดังนั้นสรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.69

3. ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านสภาพความแวดล้อม	4.33	0.67	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	4.35	0.67	มาก
3. ด้านสื่อ / นวัตกรรมการสอน	4.41	0.72	มาก
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.38	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	4.37	0.71	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า หลังการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ นักเรียนที่เข้ารับการทดลองมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ($\bar{X}=4.37$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ 1) ด้านสื่อ / นวัตกรรมการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ($\bar{X}=4.41$) 2) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ($\bar{X}=4.38$) 3) ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ($\bar{X}=4.35$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 4) ด้านสภาพแวดล้อมเท่ากับ 4.33 ($\bar{X}=4.33$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดราชสิงขร สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่า E1/E2 เท่ากับ 84.93/85.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ผลมาจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยการออกแบบและพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ให้มีลักษณะเป็นรูปแบบฝึกทักษะ ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีความสามารถในการเรียนรู้และการใช้สื่อหลัก รู้จักการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบเลข สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเนียร แซ่เล่า (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การบวก ลบ ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 26 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.62/82.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นราทิพย์ ใจเพียร และจารุวรรณ สิงห์ม่วง (2562) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การบวก ลบ ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดโพธิ์ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 81.60/79.89 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรชา สาระไทย (2563) ได้ศึกษา เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20 โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 24 คน ผลการศึกษาพบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.93/85.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20 พบว่ามี ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อาจเนื่องจากการการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเริ่มจากขั้นตอนการนำเสนอโจทย์ที่ท้าทายความคิดของนักเรียน นักเรียนได้ร่วมกันคิดแก้ปัญหา เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง โดยการเชื่อมโยงเข้ากับความรู้และประสบการณ์ที่ได้เรียนมา และนำไปสู่การเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ในการช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอน ด้วยกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่มีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ จากง่ายไปหายาก และเรียนรู้เทคนิควิธีการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ อุไรล้ำ (2556) ได้ศึกษา ผลการใช้แบบฝึกทักษะที่มีต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม จำนวน 19 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิศา คำแก้ว (2556) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดฝึกทักษะที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุวรรณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 31 คน ผลการศึกษา

พบว่า นักเรียนที่ใช้ ชุดฝึกทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิญญาภรณ์ พันธเดช (2558) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอัมพวา โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดอัมพวา แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับ ไม่เกิน 20 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.70) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ 1) ด้านสื่อ / วัสดุกรรมการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ($\bar{X}=4.41$) 2) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ($\bar{X}=4.38$) 3) ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ($\bar{X}=4.35$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 4) ด้านสภาพแวดล้อมเท่ากับ 4.33 ($\bar{X}=4.33$) ตามลำดับ เนื่องมาจากการออกแบบ แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เข้าใจง่าย ทำให้นักเรียนเข้าใจ กระบวนการในการคิดและเนื่องจากแบบฝึกทักษะเนื้อหาที่ผู้วิจัยใช้เป็นรูปแบบกิจกรรมจึงช่วยให้เด็กเกิดความรู้ ความคิดและ ได้ฝึกลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้การเรียนการสอนเกิดความสุขสนุกสนานผ่อนคลายและมีความสุขในการร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูผู้สอนควรนำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดคำนวณ คิดวิเคราะห์กับนักเรียนระดับห้องอื่นต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์และมีศักยภาพในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ระดับที่สูงขึ้น
2. ครูผู้สอนควรนำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ปฏิบัติต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยพัฒนาด้านความคิดของนักเรียน ให้มีความคิดที่หลากหลาย และเพิ่มพูนความกระตือรือร้นในการเรียนของนักเรียน ทำให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะที่ฝึกปฏิบัติด้วยการเรียนรู้ร่วมกันช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจากความเข้าใจอย่างแท้จริงด้วยตัวเอง ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีพัฒนาการคิดสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ
3. ควรมีการพัฒนาส่งเสริมด้านการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมถึงการเลือกใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวัย และเร่งพัฒนาด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปต่อยอดประกอบอาชีพได้ในอนาคต ด้านสื่อวัสดุกรรม ให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย และความพึงพอใจด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อม ครูผู้สอนควรพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนมากขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มสาระอื่น ๆ ควรนำ การจัดการเรียนรู้ มาช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับทุกชั้นเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ทำให้ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนและนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดแยกแยะ และการคิดแก้ปัญหา โดยเฉพาะทักษะในแต่ละด้านจนครบทุกด้าน เพื่อให้ผู้สอนได้สามารถดำเนินการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนนำมาสู่การปรับปรุงข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนนับไม่เกิน 20 โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ร่วมกับการสอนโดยใช้เทคนิครูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้ผู้สอนได้นำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรศึกษาวิจัยทดลองเปรียบเทียบกับผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้หลากหลายกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผล

การวิจัยน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น และศึกษาพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ และแก้ไขปัญหาของผู้เรียนแต่ละคนได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลาง*
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรรณิการ์ อุไรล้ำ. (2556). *ผลการใช้แบบฝึกทักษะที่มีต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน*
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิวงษ์วิทยาราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท].
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- จำเนียร แซ่เล่า. (2561). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการคูณ สำหรับนักเรียน*
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชนิสสา คำแก้ว. (2556). *ผลของการใช้ชุดฝึกทักษะที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้น*
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุวรรณ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.
- นราทิพย์ ใจเพียร และ จารุวรรณ สิงห์ม่วง. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ*
ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ*
ศรีสะเกษ, 13(3), 49-57.
- นิระชา สาระไทย. (2563). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการบวกการลบจำนวนนับไม่เกิน 20 โดยใช้แบบฝึกทักษะ*
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุวรรณวราราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท].
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ปริญญารณ พันธ์เดช. (2558). *การศึกษาผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*
โรงเรียนวัดอัมพวาโดยใช้แบบฝึกทักษะ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). *การทดสอบทางประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ปีการศึกษา 2563*.
สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). *การทดสอบทางประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ปีการศึกษา 2564*.
สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). *การทดสอบทางประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ปีการศึกษา 2565*.
สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2537). *แนวการจัดประสบการณ์ประถมศึกษา*. สำนักงานฯ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555)*.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

**การพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรฐานสะกด โดยใช้รูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง**
**The Development of Thai Language Activity Set on Spelling Rules Using
5E Inquiry-Based Learning for Prathomsuksa 2 Students in The Primary
Educational Service Area Office Bangkok, Chom Thong District**

ARTICLE INFO

Article history:

Received 4 May 2024

Revised 31 July 2024

Accepted 28 August 2024

Available Online 29 August 2024

ธัญญา มาประดิษฐ์^{1,*}, วีระ วงศ์สร² และ กัญณภัทร หุ่นสุวรรณ³Thanwa Mapradit^{1,*}, Weera Wongsan² and Kannaphat Hunsuwan³**ABSTRACT**

The purposes of this research were: 1) to develop a Thai language activity set on spelling rules using 5E inquiry-based learning for Prathomsuksa 2 students to meet the specified criteria of 80/80, 2) to study the effectiveness of the Thai language activity set on spelling rules using 5E inquiry-based learning for Prathomsuksa 2 students, 3) to compare the Thai language learning achievement on spelling rules of Prathomsuksa 2 students in 5E inquiry-based learning and traditional learning and 4) to compare the satisfaction on the activity set of Prathomsuksa 2 students in 5Es inquiry-based learning and traditional learning. The sample group consisted of 34 Prathomsuksa 2 students at Anubanwatnangnong School. The research tools were Thai language activity set on spelling rules, Thai language lesson plans, Thai language learning achievement test and student satisfaction questionnaire. The data analysis statistics included percentage, mean, standard deviation and Dependent Sample t-test.

The research results found that: 1) Efficiency of the Thai language activity set for Prathomsuksa 2 students had E1/E2 value of 86.10/80.88, which is higher than the specified criteria, 2) the effectiveness of the Thai language activity set revealed the Effectiveness Index (E.I.) of 0.67, 3) Prathomsuksa 2 students in 5Es inquiry-based learning had learning achievement higher than students in traditional learning at statistical significance level of .01 and 4) Prathomsuksa 2 students in 5Es inquiry-based learning had overall satisfied higher than students in traditional learning at statistical significance level of .01.

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประเทศไทย
M.Ed. (Curriculum and Instruction Program), Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: kingnintn.kong@gmail.com

KEYWORDS: THAI LANGUAGE ACTIVITY SET / THE 5E INQUIRY-BASED LEARNING / THAI LANGUAGE LEARNING
ACHEIVEMENT / ANUBANWATNANGNONG SCHOOL

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกดโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E กับการสอนแบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E กับการจัดการเรียนแบบปกติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่า E1/E2 เท่ากับ 86.10/80.88 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.67 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีความพึงพอใจโดยรวม มากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมภาษาไทย / รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E / ผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทย / โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวโดยสรุปว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญ ภาษาช่วยสร้างสรรค์ความเข้าใจอันดีต่อกันของคนในสังคม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอด ความรู้ ความคิด ความเชื่อ และประสบการณ์ต่าง ๆ อันก่อให้เกิดการพัฒนาความคิด ความเจริญก้าวหน้าของคนในชาติ ภาษายังเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติที่ล้ำค่าควรแก่การศึกษาเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานภาษาไทยอันเป็นภาษาชาติให้คงอยู่ต่อไป ด้วยการใช้ให้ถูกต้องทั้งการอ่าน การเขียน การพูด และการฟังให้ได้ใจความตลอดจนนำไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและมีมารยาทในการใช้เครื่องมือทางภาษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากความสำคัญดังกล่าว ในระดับชั้นประถมศึกษาจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งทักษะทางภาษาเหล่านี้เป็นทักษะพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจจนสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นวิธีการที่สามารถสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนซึ่งการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมีความสำคัญมาก เพราะครูมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้ความรู้ทางภาษาไทยแก่นักเรียนเพื่อนักเรียนจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารได้ถูกต้อง การจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ทางภาษานั้นครูผู้สอนควรมีทักษะและวิธีการที่สามารถทำให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรสังเกตได้จากคะแนนการสอบ (NT) ด้านภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 มีผลคะแนนเฉลี่ยในระดับสถานศึกษาเฉลี่ย เท่ากับ 51.20 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2565) หากจำแนกตามระดับคุณภาพแล้ว ยังมีนักเรียนที่ต้องได้รับการปรับปรุง อีกจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ของนักเรียนทั้งหมด และจากผลการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 พบว่า นักเรียนหลายคนมีปัญหาในด้านทักษะการเขียนสะกดคำตามคำบอก และนักเรียนไม่สามารถเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงมาตราตัวสะกดตามอักขรวิธีภาษาไทยได้ ซึ่งส่งผลให้ คะแนนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทำให้ผลการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ ปัญหาอีกด้าน คือ ด้านตัวครูผู้สอน ที่ขาดการนำสื่อการเรียนการสอนที่น่าดึงดูดใจจึงทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจในการเรียน วิชาภาษาไทย รวมไปถึงนักเรียนไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดตาม แนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นในตัว ของ นักเรียนเอง และสามารถใช้กระบวนการในการแก้ปัญหาได้ โดยครูเป็น ตัวกระตุ้น อำนวยความสะดวก และจัดสถานการณ์ ให้เหมาะสมกับความรู้เดิมของนักเรียน จะเน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งที่ครูไม่ควรจะละเลยหรือละทิ้ง เนื่องจากการตรวจสอบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนจะทำให้ครูได้ค้นพบว่า นักเรียนจะต้องเรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนในเนื้อหา นั้น ๆ นักเรียนจะสร้างความรู้จากพื้นฐานความรู้เดิมที่นักเรียนมี ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและไม่เกิดแนวความคิดที่ผิดพลาด (จริยรัตน์ ไข่ม้วน, 2556) โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) 5) ขั้นประเมิน (Evaluation) นอกจากนี้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เหมาะสมที่จะใช้กับนักเรียนทุกระดับชั้นและเหมาะที่จะใช้กับการสอนการแก้ปัญหาด้วย เนื่องจากแต่ละขั้นตอนของการสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ 5 ขั้น จะเน้นให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจึงต้องเผชิญกับสถานการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างเรียน โดยคุณิตา ทองฝอย (2560) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมไว้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลายด้าน ทั้งด้าน ผู้สอน ผู้เรียน ความพร้อมของสื่อกิจกรรมและการประเมินผล และด้านการพัฒนากระบวนการเรียน การสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ชุดกิจกรรมช่วยในด้านการลดภาระการเตรียมการสอนช่วย สร้างความพร้อมความมั่นใจอำนวยความสะดวกในการสอนของผู้สอนและสอนได้อย่างเป็นระบบ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะสร้างชุดกิจกรรมภาษาไทยเรื่องมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำมาใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมทักษะด้านการเขียนของนักเรียน มุ่งเน้นให้นักเรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเขียนและสนใจในการเขียนมากยิ่งขึ้น เพราะการเขียนเป็นพื้นฐานที่จำเป็นอย่างมาก ที่นักเรียนจะต้องรู้จักการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องก่อน จึงจะสามารถเขียนประโยค หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกดโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกดโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกดโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E กับรูปแบบการสอนแบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง

4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E กับการจัดการเรียนแบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง จำนวน 12 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 869 คน

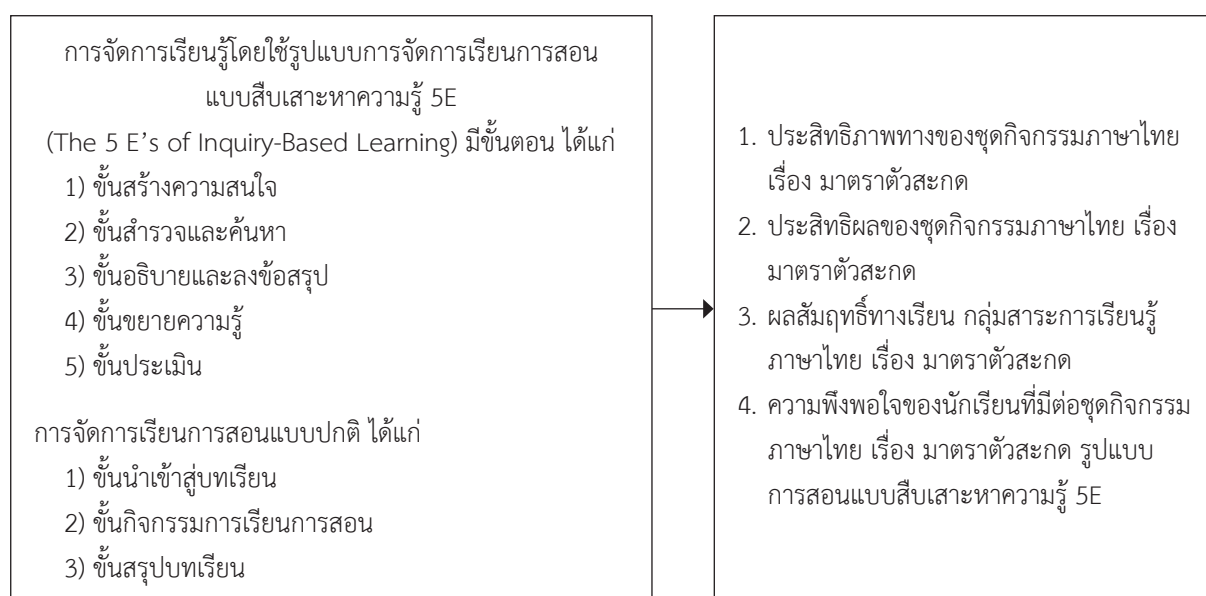
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 130 คน และจัดแบบคละชั้นกันทุกห้องเรียน แล้วผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มา 3 ห้องเรียนโดย

ห้องเรียนที่ 1 นำไปทดลองหาประสิทธิภาพทางการเรียน จำนวน 30 คน

ห้องเรียนที่ 2 สำหรับใช้เป็นห้องทดลองสอน จำนวน 34 คน

ห้องเรียนที่ 3 สำหรับใช้เป็นห้องควบคุมโดยการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ จำนวน 34 คน

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมภาษาไทยเรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการสอน โดยใช้วิธีเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E กับรูปแบบการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนแบบสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก
4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนแบบปกติและรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสืออนุญาตเข้าทำการเก็บทดลองจากคณะศึกษาศาสตร์ ดำเนินการขออนุญาตเพื่อทำการทดลองและการวิจัย
2. ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการดำเนินการทดลอง จุดประสงค์การทดลอง และวิธีการประเมินผลการเรียน
3. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้วิธีเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียน แบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ใช้ต่อไป
4. ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้วิธีเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน 8 ชั่วโมง
5. ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทยกับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม จำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ
6. นำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทย มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานทดลอง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม จำนวน 20 ข้อ
7. นำข้อมูลและคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
8. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และนำเสนอผลการวิจัยและจัดทำรูปเล่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าประสิทธิภาพ (E1/E2)
2. ประสิทธิภาพประสิทธิผลของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกดวิเคราะห์โดยการหาค่าประสิทธิผล (E.I.)
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Dependent Sample t-test ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Dependent Sample t-test ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. การคำนวณประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการคำนวณประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาไทย แสดงข้อมูลคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดหว่างเรียน (E1) และคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E2)

จำนวนกลุ่มทดลอง (คน)	แบบฝึกหัด		ทดสอบหลังเรียน		ประสิทธิภาพ E ₁ /E ₂
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	
34	40	34.44	20	16.18	86.10/80.88

จากตาราง 1 ผลการคำนวณประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาไทยที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ดังนี้
E1 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.10 ของคะแนนเฉลี่ย
จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของแต่ละชั่วโมง

E2 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนจากแบบฝึกทักษะภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 80.88
ของคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่า E1/E2 เท่ากับ 86.10/80.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
แสดงว่า ชุดกิจกรรมภาษาไทยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. การคำนวณประสิทธิผลของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย รูปแบบ
การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) แสดงข้อมูลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบเรียนและหลังเรียน

จำนวนกลุ่มทดลอง (คน)	คะแนนก่อนเรียน (680)	คะแนนหลังเรียน (680)
34	281	550
E.I.	0.67	

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนรวมก่อนเรียน เท่ากับ 281 คะแนนรวมหลังเรียน เท่ากับ 550 ดังนั้นสรุปได้ว่า
ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.67 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

3. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมภาษาไทย
เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E และรูปแบบการสอน
แบบปกติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คะแนน	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig.
ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด	34	16.18	1.67	8.594**	.01
การจัดการเรียนการสอนแบบปกติ	34	12.62	1.56		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย รูปแบบการ
จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียน
การสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกดโดย
ใช้รูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E และการจัดการเรียนการสอนแบบปกติของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ความพึงพอใจ	ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด		การจัดการเรียนการสอน แบบปกติ		t-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.65	0.62	4.29	0.70	2.25**	.000
2. ด้านการเรียนการสอน	4.57	0.66	4.18	0.65	2.46**	.000
3. ด้านสื่อ / นวัตกรรมการสอน	4.85	0.38	3.98	0.77	5.92**	.000
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.76	0.48	4.18	0.67	4.41**	.000
รวมเฉลี่ย	4.71	0.53	4.16	0.70	3.36**	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนเรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ชุดกิจกรรมภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่า E1/E2 เท่ากับ 86.10/80.88 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E พบว่ามี ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.67 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนเรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมภาษาไทยได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน มีระบบและวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล น่าสนใจ และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียน รวมถึงได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาไทย และการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E (The 5 E's of Inquiry-Based Learning) มีบทบาทที่สำคัญอย่างมากในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและเป็นจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ และสืบเสาะหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาด้วยตนเองจึงอยากอยู่ตลอดเวลา และนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E (The 5 E's of Inquiry-Based Learning) จึงสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณรัตน์ แก้วกาญจน์ (2560) ได้ศึกษา การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดราชโอรส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 49 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

(5E) เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา รอดใส (2560) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/9 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 50 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย หลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนเรียน และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุฒิ น้อยไสย (2561) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีธาภิเศก ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 6 โรงเรียนทวีธาภิเศก ปีการศึกษา 2561 จำนวน 47 คน ผลการศึกษาพบว่าชุดกิจกรรมการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80.75 /82.55 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง การเขียนสะกดคำ หลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จะเห็นได้ว่า คณะแผนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียน แสดงว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อนำมาจัดการเรียนรู้จึงทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลายตามขั้นตอนที่กำหนดให้ รวมทั้งยังสอดคล้องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แก่นักเรียนในด้านความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนได้ผลอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังเกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอนในด้านการสร้างและพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถนำข้อมูลที่จะสะท้อนจากนักเรียนมาปรับปรุงและพัฒนาตนเองในด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูผู้สอนควรนำชุดกิจกรรมภาษาไทย ไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนกับนักเรียนระดับห้องอื่นต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์และมีศักยภาพในการเรียนรู้วิชาภาษาไทยระดับที่สูงขึ้น
2. ครูผู้สอนควรนำชุดกิจกรรมภาษาไทย ปฏิบัติต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยพัฒนาด้านความคิดของนักเรียนให้มีความคิดที่หลากหลาย และเพิ่มพูนความกระตือรือร้นในการเรียนของนักเรียน ทำให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะที่ฝึกปฏิบัติด้วยการเรียนรู้ร่วมกันช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจากความเข้าใจอย่างแท้จริงด้วยตัวเอง ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีพัฒนาการคิดสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ
3. ครูผู้สอนควรนำรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ปฏิบัติต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยพัฒนาด้านความคิดของนักเรียนให้มีความคิดที่หลากหลายและกว้างไกลด้วยการใช้ทักษะที่กระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกัน และเพิ่มพูนความกระตือรือร้นในการเรียนของนักเรียน ทำให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะที่ฝึกปฏิบัติด้วยการเรียนรู้ร่วมกันช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจากความเข้าใจอย่างแท้จริงด้วยตัวเอง ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีพัฒนาการคิดสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) การปรับประยุกต์เทคนิคการแบ่งกลุ่มดังกล่าวนี้หากมีการดำเนินการต่อไปเรื่อย ๆ สามารถนำไปสู่ความก้าวหน้าทางการเรียนที่สูงขึ้น และพัฒนาให้มีความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง (High Gain) ขึ้นต่อไป

4. ควรมีการพัฒนาส่งเสริมด้านการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้วิชาภาษาไทยอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอต่อไป รวมถึงการเลือกใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวัย และเร่งพัฒนาด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนวิชาภาษาไทยไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปต่อยอดประกอบอาชีพได้ในอนาคต ด้านสื่อนวัตกรรม ให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย ครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มสาระอื่น ๆ ควรนำ การจัดการเรียนรู้ มาช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับทุกชั้นเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ทำให้ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารให้แก่ผู้เรียน และนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเฉพาะทักษะในแต่ละด้านจนครบทุกด้าน และใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนรูปแบบอื่น ๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อผู้สอนได้สามารถดำเนินการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนนำมาสู่การปรับปรุงข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบตัวแปรอื่น ๆ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เช่น การคิดวิเคราะห์ หรือแรงจูงใจ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทักษะในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ให้ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมระหว่างเรียนได้มากขึ้น
3. ควรศึกษาวิจัยทดลองเปรียบเทียบกับผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้หลากหลายกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น และศึกษาพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษาจีน และแก้ไขปัญหาของผู้เรียนแต่ละคนได้
4. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย ร่วมกับการสอนโดยใช้เทคนิครูปแบบอื่น ๆ เพื่อผู้สอนได้นำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยารัตน์ แก้วกาญจน์. (2560). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การสืบเสาะหา ความรู้ 5 ขั้น (5E) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- คุณिता ทองฝอย. (2560). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง อาหาร กับการดำรงชีวิต เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อีสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). *การทดสอบทางการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ปีการศึกษา 2565*. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- จันทิมา รอดใส. (2560). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- จริยารัตน์ ใช้ช้าง. (2556). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นตอน ที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองยางพิทยาคม จังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/274201>

ศราวุฒิ น้อยไสย. (2561). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีธาภิเศก ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท].
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาภูมิภาคนอก

A Study of School Administrators Leadership in the Digital Age Affecting
the Academic Administration Effectiveness in the Educational Opportunity
Expansion Schools under Mukdahan Primary Educational Service Area Office

ARTICLE INFO

Article history:

Received 4 May 2024

Revised 9 June 2024

Accepted 5 August 2024

Available Online 29 August 2024

ศุภกร ไวยะวัน^{1,*}, ปาริชา มารี เคน² และ สุพจน์ ดวงเนตร³

Supakorn Waiyawan^{1,*}, Parisha Marie Cain², Supot Duangnet³

ABSTRACT

This research purposes were to 1) study school administrators' leadership in the digital age and the effectiveness of academic administration, 2) study academic administration in the schools, 3) study the relationship between school administrators' leadership and the effectiveness of academic administration in those schools, and 4) study the guidelines for development of school administrators' leadership. The research divided into 2 steps, step 1 the sample consisted of 274 school administrators and teachers. Step 2, the informant group consisted of 7 experts which using purposive sampling method. The first step research tool used a five-level rating scale questionnaire, the second step used the Semi-structured Interview. The discrimination of the school administrators' leadership questionnaires index was between 0.557-0.886 and its reliability was at 0.978. The discrimination of academic administration questionnaires was between 0.549-0.891. The reliability was at 0.98 and the Index of item objective congruence: IOC was between .80-1.00. The research statistics used percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis and the qualitative data analysis was content analysis.

The results of the research showed that: 1) The school administrators' leadership were at the high level. 2) The Effectiveness of Academic Administration in those schools were at the high level. 3) The school administrators' leadership and the Effectiveness of Academic Administration in the school were high positively related at .01 level of significance. 4) There were 4 aspects of the school administrators'

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Associate Professor, Public Administration, Faculty of Liberal Arts, Kalasin University, Thailand.

³ อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: waiyawan.01@gmail.com

leadership guidelines for development; Professional Development aspect; the communication technology and computer technology vision for educational institutions should be promoted continuously. Technology using atmosphere and culture aspect; the dynamic digital learning preservation should be promoted such as the learners accessed the knowledge everywhere. According to the school administrators' digital literacy aspect; the information should be published to the stakeholders comfortably. According to the teachers' innovation skills improvement; the teachers and staffs' ICT competency for learning innovations production and adaptation should be promoted.

KEYWORDS: LEADERSHIP / DIGITAL / EFFECTIVENESS OF ACADEMIC ADMINISTRATION

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ 4) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ 5) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และระดับการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณที่ละขั้นตอน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับที่สูง ($r=.987$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 93.30 ($R^2=.933$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ควรมีการส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่องสอดคล้องด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี ควรส่งเสริม และรักษาวินัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่เป็นพลวัตโดยจัดและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง ด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร ควรให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านทางอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา ด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ควรส่งเสริมครู บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ / ยุคดิจิทัล / ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านความรู้และคุณธรรมจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติ เข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรมรักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลกได้อย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบไว้ประการหนึ่ง ได้แก่ ต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและใช้คำภาษาอังกฤษว่า Instructional leadership พร้อมกับขยายความว่า เป็นผู้ที่ต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริม และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเป็นผู้สร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ รวมทั้งในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันที่รุนแรงองค์กรต่าง ๆ จะต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่ดำเนินไป การขับเคลื่อนองค์กรต้องอาศัยการมีผู้นำที่ดีและเก่งมีความรู้ มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางขององค์กร เพื่อให้ทีมงานผู้ตามเป็นผู้ที่เดินอยู่ในทิศทางที่ผู้นำกำหนด (วิโรจน์ สารรัตน์, 2562) ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้ที่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของงานวิชาการอยู่เสมอ เป็นผู้บริหารการศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาจึงจะเจริญก้าวหน้า (ธีระ รุญเจริญ, 2564) บทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อความสำเร็จโดยตรงของสถานศึกษา กล่าวคือจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่ดี มีความพร้อมในการปฏิบัติตนรวมทั้งแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อยู่เสมอ

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้ง ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและ มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2566 ส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษาให้มีความปลอดภัยต่อผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นสถานศึกษาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พัฒนารูปแบบและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทท้องถิ่นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตในศตวรรษที่ 21 เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน พัฒนาระบบการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษานิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เหมาะสมกับบริบทบุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการประเมิน RT หรือ NT หรือ O-NET หรือผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนอื่น ๆ ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และในปีการศึกษา 2565 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 51.48 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.48 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.07 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.88 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.02 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.04 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 21.38 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 25.83 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ทั้งนี้ผลของการวิจัยจะเกิดประโยชน์ เกิดผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนของครู และการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

วิธีการวิจัย

การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และระดับการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณที่ละขั้นตอน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.557-0.886 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.978 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.549-0.891 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.980 และค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณที่ละขั้นตอน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

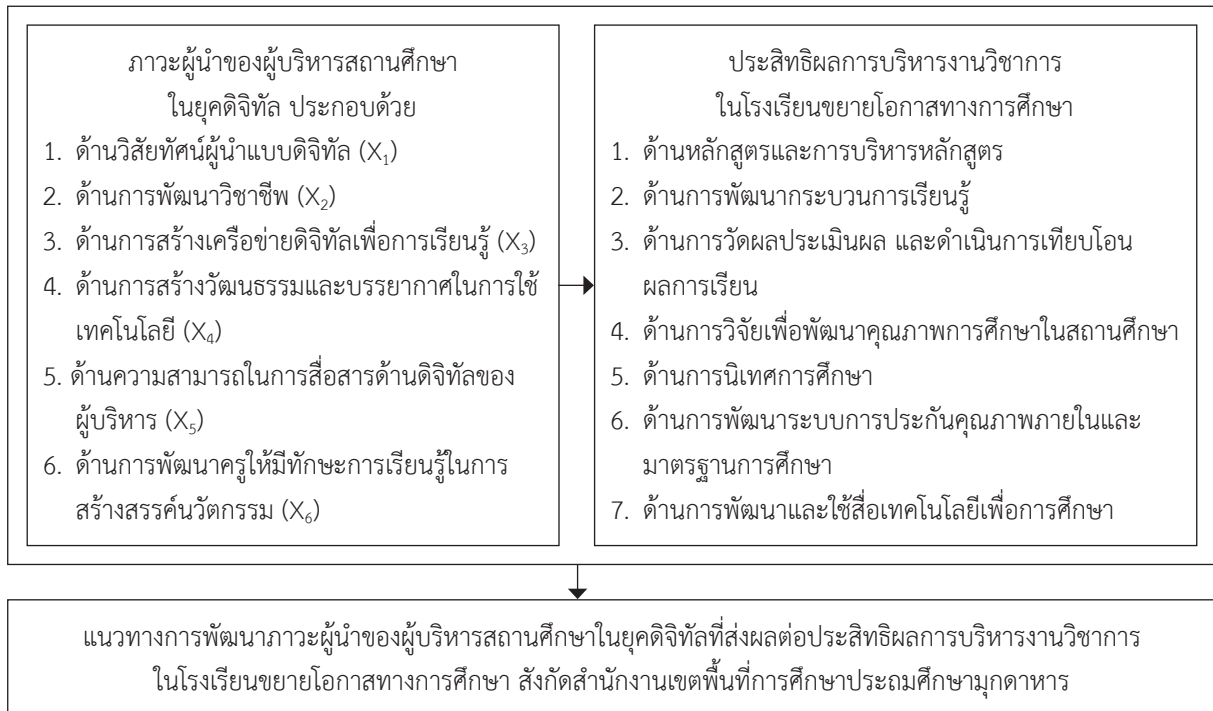
กรอบแนวคิด

จากการศึกษารอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรเกณฑ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1

1. แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 6 ด้าน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ จำนวน 7 ด้าน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ระยะที่ 2

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และคัดเลือกประเด็นการศึกษาในตอนต้นที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

1. ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือการวิจัยการศึกษาและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ได้จากการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดในแต่ละด้านในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. สร้างแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และ ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้คำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง
6. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อนำไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ทำหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งลิงก์แบบสอบถามที่สร้างด้วย Google form ไปยังโรงเรียนของตัวอย่าง อย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 274 คน และขอความอนุเคราะห์จากผู้ตอบแบบสอบถามให้ตอบกลับคืนมายังผู้วิจัยภายใน 2 สัปดาห์นับจากวันที่ได้รับลิงก์แบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 14-26 สิงหาคม พ.ศ. 2566
3. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทั้งหมด 274 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยมีขั้นตอนและวิธีการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก นัดหมาย วัน เวลา ในการให้สัมภาษณ์
2. เมื่อถึงวันเวลานัดหมาย ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์อย่างละ 1 ฉบับ ให้แก่ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้วิจัยทำการจดบันทึกพร้อมบันทึกเสียงสัมภาษณ์
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาดำเนินการโดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงตามความถี่ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร วิเคราะห์โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร วิเคราะห์โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร วิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน
4. ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร วิเคราะห์โดยใช้การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน
5. ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระดับภาวะผู้นำ		การแปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านวิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล	3.96	0.53	มาก
2	ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	3.99	0.52	มาก
3	ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	3.84	0.73	มาก
4	ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี	3.87	0.66	มาก
5	ด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร	3.92	0.54	มาก
6	ด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.86	0.71	มาก
รวม		3.91	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

ตารางที่ 2 ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ		การแปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	3.99	0.53	มาก
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.97	0.59	มาก
3	ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	3.86	0.69	มาก
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.89	0.66	มาก
5	ด้านการนิเทศการศึกษา	3.93	0.58	มาก
6	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	3.84	0.72	มาก
7	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.96	0.57	มาก
รวม		3.91	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ						Y
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	
X ₁	1						.906**
X ₂	.982**	1					.921**
X ₃	.670**	.668**	1				.792**
X ₄	.778**	.768**	.588**	1			.869**
X ₅	.685**	.672**	.560**	.664**	1		.805**
X ₆	.703**	.697**	.504**	.696**	.604**	1	.827**
X							.987**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับที่สูง ($r=.987^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระทีละตัว

ตัวแปรอิสระ	R	R ²	Adjusted R ²	Std.E.
X ₂	.904	.817	.816	.22
X ₂ X ₅	.942	.888	.887	.17
X ₂ X ₅ X ₆	.960	.922	.921	.14
X ₂ X ₅ X ₆ X ₄	.944	.933	.932	.13

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R²) เมื่อนำตัวแปรอิสระใส่เข้าไปในสมการจะมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ค่าร้อยละของการพยากรณ์เปลี่ยนไปด้วย โดยพบว่า เมื่อใส่ตัวแปรด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X₂) เพียงตัวเดียวเข้าไป สมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเท่ากับ .904 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เกิดขึ้นร้อยละ 81.70 (R²=.817) และเมื่อใส่ตัวแปรด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร (X₅) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเท่ากับ .942 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เกิดขึ้นร้อยละ 88.80 (R²=.880) และเมื่อใส่ตัวแปรด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (X₆) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเท่ากับ .960 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

เกิดขึ้นร้อยละ 92.20 ($R^2=.922$) และเมื่อใส่ตัวแปรด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี (X_4) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเท่ากับ .944 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เกิดขึ้นร้อยละ 93.30 ($R^2=.933$) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ที่สูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ด้วยวิธี Stepwise

ตัวแปรพยากรณ์	a	B	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
X_2	.108	.428	.440	16.11**	.000	0.755	1.325
X_5		.241	.256	11.27**	.000	0.803	1.246
X_6		.158	.220	9.25**	.000	0.914	1.094
X_4		.140	.180	6.65**	.000	0.997	1.003

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X_2) $B=.428$ ด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร (X_5) $B=.241$ ด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (X_6) $B=.158$ และด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี (X_4) $B=.140$ ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .440 , .256, .220, และ .180 ตามลำดับ และค่า Tolerance มีค่าเข้าใกล้ 1 และค่า VIF ไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่น ๆ ในระดับต่ำ สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระจากกัน และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a) เท่ากับ .108

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับที่สูง ($r=.987$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X_2) ด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร (X_5) ด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (X_6) และด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี (X_4) ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้ร้อยละ 93.30 ($R^2=.933$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่า Tolerance มีค่าเข้าใกล้ 1 และค่า VIF ไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่น ๆ ในระดับต่ำ สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระจากกัน

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ควรมีการส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี ควรส่งเสริม

และรักษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่เป็นพลวัต โดยจัดและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง ด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร ควรให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านทางอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา ด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ควรส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจ ครู บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้มาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล ด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี ด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ เป็นผู้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในด้านวิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล ที่สามารถสร้างวัฒนธรรม บรรยากาศ และเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษา โดยใช้เทคโนโลยี และเป็นผู้นำในการนำเสนอหรือการประชาสัมพันธ์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในเชิงบวกผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัญสิขะ แสนภูมิ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 และประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร มีการวางแผนงานวิชาการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการหรือแนวปฏิบัติของงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย จัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ พัฒนาคุณภาพของการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในทุก ๆ ด้าน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ดำเนินการแนะแนวที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาต่อการอาชีพ สังคมและส่วนตัว อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ มีการดำเนินการด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนและงานทะเบียน นักเรียน ลุล่วงไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส รัชชอารยะธรรม (2562) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ 3) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัสมา อัครภูมิ (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร

งานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอำนาจเจริญโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมากแข้ง มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับที่สูง ($r=.987^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการทำงานใดก็ตามถ้าผู้บังคับบัญชา ซึ่งในที่นี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ด้านวิชาการ กว้างไกลทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลให้บรรลุเป้าหมายมีความสามารถในการวางแผน นโยบาย และอนาคตของสถานศึกษา บริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงดูแลคุณภาพหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบ วิเคราะห์ ตัดสินใจ และการตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี มีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะและกล้าที่จะพัฒนาให้ งานนั้น ๆ สามารถติดต่อสื่อสารและนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา และพัฒนาให้ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุทธิจักร (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตนันท์ ลักษณะนันท์ (2562) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำรายด้านกับการบริหารงานวิชาการในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับ การบริหารงานวิชาการในทางบวกทุกด้าน โดยภาวะผู้นำแบบมอบหมายงานให้ทำมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการบริหารงานวิชาการมากกว่าภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมากแข้ง มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาการและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.3 ด้านความสามารถในการสื่อสารด้านดิจิทัลของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับครูผู้เรียนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเวลาจริงผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลายและไม่เป็นการสื่อสารทางเดียวหรือสองทาง

1.4 ด้านการพัฒนาครูให้มีทักษะการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์สู่กระบวนการคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และพัฒนาต่อยอดเพื่อนำมาใช้ในการบริหาร เปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระทางความคิดในการสร้างสรรค์และพัฒนางานใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2. จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมากแข้ง พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาควรส่งเสริมการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาควรมีการพัฒนาการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาควรมีการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนที่มีคุณภาพและหลากหลาย สถานศึกษาควรมีการพัฒนาการจัดการวิเคราะห์การวัดผลประเมินผลเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงใช้ในปีการศึกษาต่อไป

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย สถานศึกษาควรมีการพัฒนาการดำเนินการประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกับสถานศึกษา บุคคล ชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ

2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ สถานศึกษาควรพัฒนาการดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา

2.6 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วมและนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป สถานศึกษาควรมีการพัฒนาการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาชาติเอกลักษณ์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนเหมาะสม

2.7 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับครูผู้สอน และผู้ปกครองหรือชุมชน สถานศึกษาควรมีการพัฒนาการประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในกรอบแนวคิดการวิจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

2. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ วิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบหรือโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

3. ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พรึกหวานกราฟฟิค.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ*. กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤตนันท์ ลักษณะนันท์. (2562). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

กัสม่า อัครภูมิ. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอำนาจเจริญ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

จรัส รักษอารยะธรรม. (2562). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2562). *การบริหารงานวิชาการ*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2564). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. ข้าวฟ่าง.
- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=62421229122
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2562). ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(1), 261-271.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. (2565). *สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2564*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร.
- อัญสิขา แสนภูมิ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=62421229204

การวิเคราะห์บทเรียนและแบบฝึกหัดที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》
Fast Track Chinese สำหรับนักศึกษาหลักสูตรทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
An analysis of the content and exercises appearing in the Fast Track Chinese
Book for Non-Chinese Language Students of Phuket Rajabhat University

ARTICLE INFO

Article history:

Received 6 March 2024

Revised 29 May 2024

Accepted 21 August 2024

Available Online 29 August 2024

แตงเถา แซ่เจี๋ย^{1,*}

Tangthao Saejea^{1,*}

ABSTRACT

The purposes of the research were to: (1) investigate and analyze the content and exercises in the Fast Track Chinese book which used in Chinese language for general course students; (2) investigate opinions of teachers and students towards the Fast Track Chinese book, and (3) investigate guidelines for improving, developing and providing the teaching publications for students. The sample of the research consisted of 30, third year students, English for Industry Service Programme, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University who registered the Fundamental Chinese Language course in academic year of 2023 and 3 teachers from Chinese for Communication Programme who taught that course. The statistics used Standard Deviation, frequencies, percentage, reliability and discrimination. The research tools consisted of: (1) 3 sets of Fast Track Chinese assessment form, and (2) the samples' opinion questionnaire.

The results of the research found that: (1) the textbook consisted of content; conversation and exercises with variety activities, which was suitable for students in general course; (2) Teachers' opinions on textbook in the aspects of content and exercises was at a high level, and the students' opinions on textbook was at the highest level; and (3) the guidelines for developing or providing the teaching publications for students in general course with limitations on duration for learning Chinese language, content and exercises should be more interesting, focusing on the conversation with variety activities in each lesson, students could review the lessons, and the lesson could be advantage for their daily lives.

KEYWORDS: ANALYSIS OF CONTENT AND EXERCISES / CHINESE TEXTBOOKS / NON-CHINESE LANGUAGE STUDENTS

¹ อาจารย์ สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประเทศไทย

Lecturer, Chinese for Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: tangthao.k@pkr.ac.th

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์บทเรียนและแบบฝึกหัดที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese สำหรับนักศึกษาหลักสูตรทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาวิเคราะห์บทเรียนและแบบฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป (2) ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese และ (3) ศึกษาแนวทางเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและจัดหาเอกสารการสอนให้กับผู้เรียนในรายวิชา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมบริการ ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตที่เลือกเรียนรายวิชาภาษาจีนพื้นฐานในปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน และอาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสารที่รับผิดชอบรายวิชาภาษาจีนพื้นฐาน จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบวิเคราะห์หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese จำนวน 3 ชุด โดยการใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และ (2) แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese จำนวน 1 ชุด โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนก

ผลการวิจัยพบว่า (1) หนังสือเรียนมีรูปแบบบทเรียนที่เป็นบทสนทนา และแบบฝึกหัดที่มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป (2) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียนในด้านบทเรียนและด้านแบบฝึกหัดอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นของนักศึกษามีต่อการใช้นหนังสือเรียนในด้านบทเรียนและด้านแบบฝึกหัดอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) แนวทางการพัฒนาหรือจัดหาเอกสารการสอนให้กับกลุ่มผู้เรียนหลักสูตรทั่วไปที่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาสำหรับการเรียนรูภาษาจีน หนังสือเรียนควรออกแบบบทเรียนและแบบฝึกหัดให้มีความน่าสนใจ เน้นเนื้อหาบทเรียนในรูปแบบบทสนทนา กิจกรรมที่รูปแบบที่หลากหลายสามารถทบทวนบทเรียนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ: การวิเคราะห์บทเรียนและแบบฝึกหัด / หนังสือเรียนภาษาจีน / นักศึกษาหลักสูตรทั่วไป

บทนำ

ทักษะด้านภาษาต่างประเทศเป็นทักษะสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันนอกจากภาษาอังกฤษแล้วภาษาจีนก็เป็นกระแสนการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งที่ได้รับค่านิยมจากผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยยังมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนหลายประเด็น เช่น ด้านหลักสูตร ตำราแบบเรียนและสื่อการสอน เป็นต้น ปัจจุบันพบว่า มหาวิทยาลัยยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่หลากหลายและทันสมัย (ชนิกานต์ รัตนชัยไพศาลกุล, 2564) หนังสือตำราแบบเรียนในสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้มีหนังสือตำราเรียนแกนกลาง นอกจากนี้ผู้เรียนมีพื้นฐานภาษาจีนที่ไม่เท่ากัน การเลือกหนังสือตำราแบบเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ปัจจุบันมหาวิทยาลัยภาครัฐ เอกชน รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รวมถึงวิทยาลัยหลายแห่งมีการออกแบบหลักสูตรโดยเพิ่มรายวิชาภาษาจีนเป็นวิชาเลือกภาษาต่างประเทศ วิชาเลือกเสรีหรือวิชาโทให้แก่ผู้เรียนที่ไม่ใช่หลักสูตรภาษาจีน เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษาต่างประเทศของนักศึกษา โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ เป็นต้น นักท่องเที่ยวจีนเข้ามาเที่ยวประเทศไทยมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ฉะนั้นภาษาจีนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการเรียนภาษาจีนเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำไปสู่งานอาชีพด้านอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว หรือสายงานอาชีพอื่น ๆ ในอนาคต ปัญหาสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาจะพบว่าผู้เรียนมีพื้นฐานภาษาจีนไม่เท่ากัน ทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างลำบาก นอกจากนี้ปัจจัยภายในที่มาจากตัวผู้เรียนและแรงจูงใจสำหรับการเรียนภาษาจีน ปัจจัยภายนอกที่สำคัญและมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนการสอนภาษาจีน คือ หนังสือตำราแบบเรียนภาษาจีน ผู้สอนมีความจำเป็นต้องเลือกหนังสือตำราแบบเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนหรือสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ หลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งออกแบบหลักสูตรภาษาจีนแบบเร่งรัดหรือมีระยะเวลาการเรียนรู้ที่ค่อนข้างสั้นสำหรับผู้เรียนที่ไม่ใช่หลักสูตรภาษาจีน เพื่อมุ่งเน้นที่จะนำภาษาจีนไปใช้สื่อสารได้ในสถานการณ์จริง ฉะนั้นหลักสูตรที่ออกแบบภาษาจีนเป็นวิชาเลือกส่งเสริมในด้านทักษะการพูด การฟังมากกว่าที่จะเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในเรื่องระบบภาษาศาสตร์หรือไวยากรณ์ นักวิชาการชาวจีน Liu Xun กล่าวไว้ว่าการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสื่อสาร ผ่านการฝึกฝนสม่ำเสมอโดยใช้วิธีการ

ฝึกพูดและการฝึกทำแบบฝึกหัด กระบวนการดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนภาษาจีนมีเทคนิคในการสื่อสาร ซึมซับการใช้ภาษาจีนได้ดียิ่งขึ้น (Cai Yutian, 2023) หนังสือเรียนภาษาจีนจึงเป็นทั้งเครื่องมือช่วยสอนของผู้สอนและเป็นอุปกรณ์การเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนต้องมีกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบแอดดี้ (Addie model) ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ (analyze) การออกแบบ (design) การพัฒนา (develop) การนำไปใช้ (implement) และการประเมินผล (evaluate) ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ถี่ถ้วนแล้วมีลักษณะคล้ายกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหา (analyze) การนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา (design) การเตรียมการแก้ปัญหา (develop) การทดลองการแก้ปัญหา (implement) และสุดท้ายประเมินความสำเร็จของแนวทางการแก้ปัญหา (evaluate) (สุदारัตน์ จงบุรณ์สิทธิ์, 2562) รูปแบบ Addie model จึงเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เช่น การออกแบบชุดการเรียนการสอน การออกแบบเอกสารประกอบการสอนหรือหนังสือเรียน เป็นต้น เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาต่างประเทศอื่น ๆ จึงจัดทำหลักสูตรหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปที่จะเพิ่มรายวิชาภาษาจีนเข้าไปในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป (มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2567) เพื่อเสริมสร้างการเป็นผู้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก และผลิตบัณฑิตให้เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ บัณฑิตจะได้นำความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ สำหรับงานวิจัยนี้ได้คัดเลือกหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ซึ่งเป็นหนังสือเรียนที่ใช้สอนนักศึกษาในรายวิชาเลือกเสรี ผู้วิจัยพบว่า หนังสือเรียนเล่มนี้มีกรอบแบบบทสนทนาตามสถานการณ์ต่าง ๆ แบบฝึกหัดมีรูปแบบหลากหลาย น่าจะมีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป

งานวิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ด้านบทเรียนและด้านแบบฝึกหัดของหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese สำหรับนักศึกษาหลักสูตรทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เพื่อวิเคราะห์ว่าหนังสือเรียน มีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนมากน้อยเพียงใด และเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการเลือกหนังสือเรียนหรือแนวทางในการเขียนตำราแบบเรียนภาษาจีนสำหรับผู้สอน และเป็นประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตและสถาบันการศึกษาแห่งอื่น ๆ ได้นำไปเป็นแนวทางในการเลือกหนังสือเรียนให้เหมาะสมกับรายวิชาเลือกเสรีหรือรายวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทเรียนและแบบฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese
3. เพื่อศึกษาแนวทาง การปรับปรุง พัฒนาและจัดหาเอกสารการสอนให้กับผู้เรียนในรายวิชา

โครงสร้างหนังสือเรียน 《汉语直通车》
Fast Track Chinese

《汉语直通车》
Fast Track Chinese

บทเรียน

แบบฝึกหัด

问候	การทักทาย
介绍	การแนะนำ
国籍和语言	สัญชาติและภาษา
日期	วันเดือนปี
时间	เวลา
日程与邀请	กำหนดการและคำเชิญ
联系方式与地址	การติดต่อและที่อยู่
家人	ครอบครัว
职业	อาชีพ
打电话	การสนทนาทางโทรศัพท์
爱好	งานอดิเรก
货币	สกุลเงิน
买东西	การซื้อของ
服装	เสื้อผ้า
预订	การจอง
饭馆	ร้านอาหาร
饭店	โรงแรม
咖啡店及酒吧	คาเฟ่และผับ
旅行方式	วิธีการเดินทาง
地点与方向	สถานที่และทิศทาง
天气	สภาพอากาศ
活动进行中	กิจกรรมในชีวิตประจำวัน
计划	การวางแผนล่วงหน้า
健康	สุขภาพ
赞美与祝愿	การชื่นชมและการอวยพร

ask questions about the underlined parts in the following sentences
change the following question into yes / no type questions
change the following question into yes / no type questions, and then change them into negative sentences
change the following sentences into negative ones
choose the appropriate words or phrases to fill in the blanks
choose the appropriate words to fill in the blanks
choose the correct answer for each conversation
choose the correct answer to complete the following sentences
classroom activities
complete the following sentences in chinese
complete the questions according to the age differences
fill in the blanks with appropriate words
fill in the blanks with measure words
fill in the blanks with the words given
learning chinese characters
listening comprehension
match the chinese with the english
match the english with the chinese
match the following phrases if they are synonymous
match the verbs with appropriate objects
organise the following dates using correct word order
say the following amounts in chinese using the three monetary units
say the following in chinese
say the following sentences in chinese
say the following words in chinese
say the following words or phrases in chinese
say the time in chinese
tell the time in chinese
translate the following dialogues into chinese
translate the following phrases into chinese
translate the following sentences into chinese
translate the following sentences into chinese using 得
translate the following sentences into english
translate the following words into chinese
use lines to join the suitable phrases together
write comparative sentences for the following by using the negative format

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ (1) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมบริการ ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 60 คน ที่เลือกเรียนรายวิชาภาษาจีนพื้นฐานในปีการศึกษา 2566 และ (2) อาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสารที่รับผิดชอบรายวิชาภาษาจีนพื้นฐาน จำนวน 3 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ (1) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมบริการ ชั้นปีที่ 3 ผู้วิจัยใช้หลักความน่าจะเป็นในการสุ่มตัวอย่าง (Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Method) ผู้วิจัยพิมพ์ตารางบัญชีรายชื่อของนักศึกษา จากนั้นใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) สุ่มบัญชีรายชื่อโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจำนวน 30 คนจากประชากรทั้งหมด 60 คน และ (2) อาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร ที่รับผิดชอบรายวิชาภาษาจีนพื้นฐาน จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีการเฉพาะเจาะจง

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบวิเคราะห์หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese จำนวน 3 ชุด ดังนี้

1) แบบวิเคราะห์ด้านบทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ผู้วิจัยสร้างแบบวิเคราะห์โดยการนำกรอบเกณฑ์มาตรฐาน Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education มาช่วยในการวิเคราะห์จำแนกด้านเนื้อหาบทเรียน

2) แบบวิเคราะห์รูปแบบของบทเรียนในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

3) แบบวิเคราะห์ด้านแบบฝึกหัดในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

แบบวิเคราะห์รูปแบบบทเรียนและด้านแบบฝึกหัด ผู้วิจัยสร้างแบบวิเคราะห์โดยการนำกรอบทฤษฎีการออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบแอตตี (ADDIE model) มาช่วยในการวิเคราะห์จำแนกรูปแบบบทเรียนและแบบฝึกหัด ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ศึกษารายละเอียดของหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

2) สร้างแบบวิเคราะห์ฉบับร่าง เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและรับทราบข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ให้ได้แบบวิเคราะห์ที่สมบูรณ์

3) นำแบบวิเคราะห์หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ทั้ง 3 ชุด เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อ ประเมินความเหมาะสม จำนวน 3 คน

4) ปรับแก้แบบวิเคราะห์หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5) ดำเนินการขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและรับทราบข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

2) นำแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3) ปรับแก้แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

4) ดำเนินการขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลด้านบทเรียนและแบบฝึกหัด

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาบทเรียนและแบบฝึกหัดของหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese โดยวิเคราะห์สรุปข้อมูลลงในแบบวิเคราะห์หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ทั้ง 3 ชุด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ยอัตราส่วนร้อยละ

2. การรวบรวมข้อมูลการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

1) ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบถึงรูปแบบการเรียน การใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ในรายวิชาและชี้แจงการประเมินผล

2) ผู้วิจัยได้อธิบายให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย กิจกรรมการวิจัย ความเสี่ยง รวมทั้งประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในหนังสือยินยอมตนให้ทำการวิจัย

3) เมื่อเสร็จสิ้นการสอนในรายวิชาเท่านั้น ให้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจำนวน 30 คน และอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาภาษาจีนพื้นฐาน จำนวน 3 คน ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

4) นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามจุดประสงค์ของการวิจัยต่อไป

3. การรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนาและจัดหาเอกสารการสอนให้กับผู้เรียนในรายวิชา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ด้านบทเรียนและแบบฝึกหัดที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese และผลการประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่ใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese มาวิเคราะห์ทั้งสองส่วนร่วมกันเพื่อหาแนวทางปรับปรุง พัฒนาและจัดหาเอกสารการสอนให้กับผู้เรียนหลักสูตรทั่วไปที่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ มีดังนี้

1) แบบวิเคราะห์หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ทั้ง 3 ชุด คือ (1) แบบวิเคราะห์ด้านบทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียน 汉语直通车 (Chinese Fast Track) (2) แบบวิเคราะห์รูปแบบของบทเรียนที่ปรากฏในหนังสือเรียน 汉语直通车 (Chinese Fast Track) และ (3) แบบวิเคราะห์ด้านแบบฝึกหัดที่ปรากฏในหนังสือเรียน 汉语直通车 (Chinese Fast Track) ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) โดยมีค่า IOC ตามเกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และผลสรุปความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม

2) แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่ใช้หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) โดยข้อคำถามที่นำมาใช้มีค่า IOC ตามเกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน ภาษาจีน 汉语直通车 (Chinese Fast Track) ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่น พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.857 ตามเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

4) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน ภาษาจีน 汉语直通车 (Chinese Fast Track) พบว่ารายการประเมินรายข้อมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป

2. การวิเคราะห์สถิติข้อมูลพื้นฐาน มีดังนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่ใช้หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ผู้วิจัยวิเคราะห์หาระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้านบทเรียน ด้านรูปแบบของบทเรียนและด้านแบบฝึกหัด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สรุปข้อมูลในรูปแบบตาราง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 การวิเคราะห์บทเรียนและแบบฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป

1. ผลการวิเคราะห์ด้านบทเรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1.1 การวิเคราะห์ด้านบทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

ตารางที่ 1 ค่าร้อยละของบทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

ที่	หัวข้อที่ปรากฏในหนังสือเรียน 汉语直通车 (Fast Track Chinese)	จำนวนบท	ร้อยละ
1	个人信息	9	9.00
2	日常起居	25	25.00
3	兴趣爱好	4	4.00
4	基本社会	8	8.00
5	家庭生活	4	4.00
6	购物	7	7.00
7	用餐	9	9.00
8	个人感受	2	2.00
9	出行经历	6	6.00
10	节日习俗	1	1.00
11	职业	4	4.00
12	健康状况	6	6.00
13	校园生活	1	1.00

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	หัวข้อที่ปรากฏในหนังสือเรียน 汉语直通车 (Fast Track Chinese)	จำนวนบท	ร้อยละ
14	人际关系	3	3.00
15	生活方式	7	7.00
16	自然环境	4	4.00

หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese มีบทเรียนจำนวน 25 บท แต่ละบทแบ่งเป็นเนื้อหาบทเรียนย่อย 4 เรื่องภายใน 1 บท ใน ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านบทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ของหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ที่ใช้หลักเกณฑ์อ้างอิงจากมาตรฐานการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK แบบ 3 ชั้น 9 ระดับ (Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education) พบว่า หัวข้อที่มีจำนวนบทเรียน 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 คือ บทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อ 日常生活 (ชีวิตประจำวัน) จำนวน 25 บท คิดเป็น ร้อยละ 25 อันดับที่ 2 คือ บทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อ 个人信息 (ข้อมูลส่วนบุคคล) และหัวข้อ用餐 (การรับประทานอาหาร) พบหัวข้อละ 9 บทเรียน คิดเป็นร้อยละ 18 และอันดับที่ 3 คือ บทเรียนเกี่ยวกับหัวข้อ 基本社会 (สังคมขั้นพื้นฐาน) จำนวน 8 บทเรียน คิดเป็นร้อยละ 8 ตามลำดับ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ได้ออกแบบบทเรียนให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK จึงเป็นผลดีกับผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ที่ได้จากหนังสือเรียนนำไปสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK ทำให้ผู้เรียนได้รู้ถึงระดับความรู้ภาษาจีนของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาทักษะภาษาจีนให้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese จึงมีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาจีนและผู้ที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีน

1.2 การวิเคราะห์รูปแบบของบทเรียนที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละของรูปแบบบทเรียนในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

ที่	รูปแบบบทเรียน	จำนวนบท	ร้อยละ
1	บทสนทนา	96	96.00
2	บทร้อยแก้ว	3	3.00
3	อื่น ๆ	1	1.00

ตารางที่ 2 เมื่อวิเคราะห์ผลข้อมูลรูปแบบบทเรียนในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese สรุปได้ว่า รูปแบบบทสนทนา ปรากฏจำนวน 96 บท คิดเป็นร้อยละ 96.00 ของบทเรียนทั้งหมด รูปแบบร้อยแก้ว ปรากฏจำนวน 3 บท คิดเป็นร้อยละ 3.00 ของบทเรียนทั้งหมด และรูปแบบอื่น ๆ ปรากฏจำนวน 1 บท คิดเป็นร้อยละ 1.00 ของบทเรียนทั้งหมด ฉะนั้นรูปแบบบทเรียนในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese เป็นรูปแบบบทสนทนาปรากฏในสัดส่วนที่มากที่สุด

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese มีรูปแบบบทเรียนที่เป็นบทสนทนา มากกว่ารูปแบบบทเรียนในลักษณะอื่น ๆ จึงมีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนหลักสูตรทั่วไปหรือหลักสูตรที่มีภาษาจีนเป็นวิชาเลือกเสรี เนื่องจากระยะเวลาเรียนที่ค่อนข้างจำกัด การเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยการสื่อสารผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ จะส่งผลดีต่อการรู้ภาษาจีนของผู้เรียนเป็นอย่างมาก

2. ผลการวิเคราะห์ด้านแบบฝึกหัดที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

รูปแบบของแบบฝึกหัดที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese จำนวน 25 บท แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 แบบฝึกหัดด้านพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการแปล

ตารางที่ 3 ค่าร้อยละและความถี่ของ “แบบฝึกหัดด้านพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการแปล”

ลำดับที่	รูปแบบกิจกรรม	ความถี่ (จำนวนบท)	ร้อยละ
1.	Fill in the blanks with the words given.	11	8.46
2.	Learning Chinese characters.	25	19.23
3.	Listening comprehension.	25	19.23
4.	Translate the following sentences into Chinese.	22	16.92
5.	Translate the following sentences into English.	19	14.62

ตารางที่ 3 รูปแบบกิจกรรม “แบบฝึกหัดด้านพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการแปล” ที่ปรากฏในหนังสือเรียนมีจำนวน 29 รูปแบบกิจกรรม ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยรูปแบบกิจกรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียน 5 อันดับแรก พบว่า อันดับที่ 1 คือ กิจกรรม Learning Chinese characters และกิจกรรม Listening comprehension ที่มีปรากฏในบทเรียนทั้ง 25 บท คิดเป็นร้อยละ 19.23 รองลงมา คือ กิจกรรม Translate the following sentences into Chinese ปรากฏในบทเรียน 22 บท คิดเป็นร้อยละ 16.92 และอันดับที่ 3 คือ กิจกรรม Translate the following sentences into English ปรากฏในบทเรียน 19 บท คิดเป็นร้อยละ 14.62 ตามลำดับ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า “แบบฝึกหัดด้านพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการแปล” ในหนังสือเรียน 《汉语直通车》Fast Track Chinese มุ่งเน้นพัฒนาทักษะด้านการเขียนและการฟังควบคู่กันไป

2.2 แบบฝึกหัดด้านพัฒนาการจดจำคำศัพท์

ตารางที่ 4 ค่าร้อยละและความถี่ของ “แบบฝึกหัดด้านพัฒนาการจดจำคำศัพท์”

ลำดับที่	รูปแบบกิจกรรม	ความถี่ (จำนวนบท)	ร้อยละ
1.	Match the Chinese with the English.	7	43.75
2.	Match the English with the Chinese.	5	31.25
3.	Match the following phrases if they are synonymous.	3	18.75
4.	Match the verbs with appropriate objects.	1	6.25

ตารางที่ 4 “แบบฝึกหัดด้านพัฒนาการจดจำคำศัพท์” มีจำนวน 4 รูปแบบกิจกรรม อันดับที่ 1 คือ กิจกรรม Match the Chinese with the English ปรากฏในบทเรียน 7 บท คิดเป็นร้อยละ 43.75 อันดับที่ 2 คือ กิจกรรม Match the English with the Chinese ปรากฏในบทเรียน 5 บท คิดเป็น ร้อยละ 31.25 อันดับที่ 3 คือ กิจกรรม Match the following phrases if they are synonymous ปรากฏในบทเรียน 3 บท คิดเป็นร้อยละ 18.75 อันดับที่ 4 คือ กิจกรรม Match the verbs with appropriate objects ปรากฏในบทเรียน 1 บท คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตามลำดับ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบกิจกรรมเน้นด้านพัฒนาการจดจำคำศัพท์ที่ปรากฏในหนังสือเรียนเป็นแบบฝึกหัดที่ให้ผู้เรียนจับคู่คำศัพท์ภาษาจีนและคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนกัน เห็นได้ว่า หนังสือเรียนมีวัตถุประสงค์ที่เน้นให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ภาษาจีนให้เข้าใจเสียก่อนแล้วค่อยแปลความหมายเป็นภาษาอังกฤษมากกว่าที่จะให้ผู้เรียนจดจำภาษาอังกฤษก่อนแล้วค่อยจดจำภาษาจีน แบบฝึกหัดในการจดจำคำศัพท์ของหนังสือเรียนเล่มนี้ได้เชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียนไปสู่การจดจำคำศัพท์ที่เป็นความรู้ใหม่

2.3 แบบฝึกหัดด้านพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์

ตารางที่ 5 ค่าร้อยละและความถี่ของ “แบบฝึกหัดด้านพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์”

ลำดับที่	รูปแบบกิจกรรม	ความถี่ (จำนวนบท)	ร้อยละ
1.	Classroom activities	25	83.33
2.	Organise the following dates using correct word order	1	3.33
3.	Use lines to join the suitable phrases together	4	13.33

ตารางที่ 5 พบว่า “แบบฝึกหัดด้านพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์” มีจำนวน 3 รูปแบบกิจกรรม อันดับที่ 1 คือ กิจกรรม Classroom activities ปรากฏในบทเรียนทั้ง 25 บท คิดเป็นร้อยละ 83.33 อันดับที่ 2 คือ กิจกรรม Use lines to join the suitable phrases together. ปรากฏในบทเรียน 4 บท คิดเป็นร้อยละ 13.33 และอันดับที่ 3 คือ กิจกรรม Organise the following dates using correct word order คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า “แบบฝึกหัดด้านพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์” ที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》Fast Track Chinese ได้กำหนดลักษณะของแบบฝึกหัดที่ครอบคลุมทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นในส่วนของการฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติร่วมกับคนอื่น เนื่องจากในชีวิตจริงผู้เรียนต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับคนอื่น และการสื่อสารกับคนอื่นให้เข้าใจ ผู้เรียนต้องผ่านทั้งกระบวนการคิดวิเคราะห์และการพูดในเชิงสร้างสรรค์ควบคู่กันไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้หนังสือเรียน 《汉语直通车》Fast Track Chinese

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้หนังสือเรียน 《汉语直通车》Fast Track Chinese ผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้หนังสือเรียน 《汉语直通车》Fast Track Chinese ด้านบทเรียน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการใช้หนังสือเรียน 《汉语直通车》Fast Track Chinese ด้านบทเรียน

รายการประเมินด้านบทเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เนื้อหาของหนังสือเรียนตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชานั้น	4.67	0.577	มากที่สุด
2. หนังสือที่ใช้เรียนมีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก	4.67	0.577	มากที่สุด
3. ปริมาณเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป	4.67	0.577	มากที่สุด
4. เนื้อหาของหนังสือเรียนมีความทันสมัยทันเหตุการณ์ในปัจจุบัน	4.33	0.577	มาก
5. เนื้อหาของหนังสือเรียนมีการสอดแทรกวัฒนธรรมของประเทศจีน	3.00	1.000	ปานกลาง
6. ภาษาที่ใช้ในบทสนทนาและบทอ่านของหนังสือเรียนมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	5.00	0.000	มากที่สุด
7. เนื้อหาในบทเรียนสามารถนำไปค้นคว้าศึกษาต่อได้	3.67	1.155	มาก
8. ความรู้ที่ได้จากหนังสือเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.67	0.577	มากที่สุด
9. มีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาแต่ละบทอย่างชัดเจน	3.67	1.155	มาก
10. มีภาพประกอบที่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับเนื้อหาของบทสนทนาและบทอ่านนั้น	4.00	0.000	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.24	0.620	มาก

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียนภาษาจีน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านบทเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาษาที่ใช้ในบทสนทนาและบทอ่านของหนังสือเรียนมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ย 5.00 (S.D.=0.000) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เนื้อหาของหนังสือเรียนมีการสอดแทรกวัฒนธรรมของประเทศจีน ค่าเฉลี่ย 3.00 (S.D.=1.000) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านบทเรียนมีค่าเฉลี่ยรวม 4.24 (S.D.=0.620) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านบทเรียน

รายการประเมินด้านบทเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เนื้อหาของหนังสือเรียนตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชานั้น	4.57	0.679	มากที่สุด
2. หนังสือที่ใช้เรียนมีการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก	4.70	0.466	มากที่สุด
3. ปริมาณเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป	4.57	0.679	มากที่สุด
4. เนื้อหาของหนังสือเรียนมีความทันสมัยทันเหตุการณ์ในปัจจุบัน	4.50	0.731	มาก
5. เนื้อหาของหนังสือเรียนมีการสอดแทรกวัฒนธรรมของประเทศจีน	4.40	0.855	มาก
6. ภาษาที่ใช้ในบทสนทนาและบทอ่านของหนังสือเรียนมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.70	0.651	มากที่สุด
7. เนื้อหาในบทเรียนสามารถนำไปค้นคว้าศึกษาต่อได้	4.53	0.776	มากที่สุด
8. ความรู้ที่ได้จากหนังสือเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.73	0.521	มากที่สุด
9. มีการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาแต่ละบทอย่างชัดเจน	4.63	0.669	มากที่สุด
10. มีภาพประกอบที่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับเนื้อหาของบทสนทนาและบทอ่านนั้น	4.50	0.820	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.58	0.685	มากที่สุด

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านบทเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้ที่ได้จากหนังสือเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ค่าเฉลี่ย 4.73 (S.D.=0.521) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เนื้อหาของหนังสือเรียนมีการสอดแทรกวัฒนธรรมของประเทศจีน ค่าเฉลี่ย 4.40 (S.D.=0.855) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านบทเรียนมีค่าเฉลี่ยรวม 4.58 (S.D.=0.685) อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ใน ตารางที่ 6 และ ตารางที่ 7 ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า หนังสือเรียนภาษาจีน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese มีจุดเด่นด้านบทเรียนที่เข้าใจง่ายและความรู้ที่ได้จากหนังสือเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ซึ่งมีความเหมาะสมต่อผู้เรียนหลักสูตรทั่วไปที่มีระยะเวลาเรียนภาษาจีนที่ค่อนข้างจำกัด สำหรับจุดด้อยด้านบทเรียน คือ บทเรียนเน้นบทสนทนาและบทอ่านที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน จึงอาจจะละเลยในส่วนของการออกแบบบทเรียนที่สอดแทรกวัฒนธรรมจีนให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้เรียนรู้ควบคู่กันไป

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัด

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัด

รายการประเมินด้านแบบฝึกหัด	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. รูปแบบของแบบฝึกหัดมีความหลากหลาย	4.33	1.155	มาก
2. แบบฝึกหัดส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน	4.67	0.577	มากที่สุด
3. แบบฝึกหัดครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละบทเรียน	5.00	0.000	มากที่สุด
4. แบบฝึกหัดช่วยทบทวนความรู้และความเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ	5.00	0.000	มากที่สุด
5. แบบฝึกหัดเป็นกิจกรรมให้ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	5.00	0.000	มากที่สุด
6. แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเป็นการฝึกตอบคำถามแบบอิสระ	3.33	0.577	ปานกลาง
7. แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนมีความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจผู้เรียนเป็นอย่างดี	3.67	0.577	มากที่สุด
8. แบบฝึกหัดมีความเหมาะสมกับระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียน	3.67	0.577	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.33	0.433	มาก

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จำนวน 3 หัวข้อ ได้แก่ (1) แบบฝึกหัดครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละ บทเรียน ค่าเฉลี่ย 5.00 (S.D.=0.000) (2) แบบฝึกหัดช่วยทบทวนความรู้และความเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ ค่าเฉลี่ย 5.00 (S.D.=0.000) และ (3) แบบฝึกหัดเป็นกิจกรรมให้ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ค่าเฉลี่ย 5.00 (S.D.=0.000) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเป็นการฝึกตอบคำถามแบบอิสระ ค่าเฉลี่ย 3.33 (S.D.=0.577) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.33 (S.D.=0.433) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัด

รายการประเมินด้านแบบฝึกหัด	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. รูปแบบของแบบฝึกหัดมีความหลากหลาย	4.57	0.626	มากที่สุด
2. แบบฝึกหัดส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน	4.57	0.626	มากที่สุด
3. แบบฝึกหัดครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละบทเรียน	4.60	0.621	มากที่สุด
4. แบบฝึกหัดช่วยทบทวนความรู้และความเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ	4.63	0.615	มากที่สุด
5. แบบฝึกหัดเป็นกิจกรรมให้ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	4.60	0.563	มากที่สุด
6. แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเป็นการฝึกตอบคำถามแบบอิสระ	4.53	0.681	มากที่สุด
7. แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนมีความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจผู้เรียนเป็นอย่างดี	4.60	0.621	มากที่สุด
8. แบบฝึกหัดมีความเหมาะสมกับระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียน	4.70	0.596	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.60	0.619	มากที่สุด

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แบบฝึกหัดที่มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 4.70 (S.D.=0.596) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเป็นการฝึกตอบคำถามแบบอิสระ ค่าเฉลี่ย 4.53 (S.D.=0.681) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.60 (S.D.=0.619) อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ใน ตารางที่ 8 และตารางที่ 9 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัด ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แบบฝึกหัดได้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละบทเรียน มีส่วนช่วยทบทวนความรู้และความเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ และเหมาะสมกับระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป โดยแบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเน้นแบบฝึกหัดที่เป็นกิจกรรมแบบควบคุม (Controlled Activities) มากกว่ารูปแบบอื่น ๆ จึงทำให้กลายเป็นจุดด้อยของหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ที่ผู้ใช้นหนังสือเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทาง การปรับปรุง พัฒนาและจัดหาเอกสารการสอนให้กับผู้เรียนในรายวิชา

จากผลการวิจัยการวิเคราะห์บทเรียนและแบบฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) และ ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อการใช้นหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese (วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) ผู้วิจัยได้อาศัยกรอบทฤษฎีการออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบแอตตี (ADDIE model) มาใช้เป็นแนวทางต่อการพัฒนาปรับปรุง และจัดหาเอกสารการสอนให้เหมาะสมกับรายวิชาภาษาจีนพื้นฐานสำหรับผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป ทฤษฎีแอตตี (Addie model) ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ (analyze) การออกแบบ (design) การพัฒนา (develop) การนำไปใช้ (implement) และการประเมินผล (evaluate) การเลือกหนังสือเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนมีความสำคัญมาก ปัจจุบันสถานศึกษานิยมใช้ตำราเรียนจากประเทศจีนที่ออกแบบสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เนื้อหาในแบบเรียนจะประกอบไปด้วยคำศัพท์ เนื้อหา ไวยากรณ์ แบบฝึกหัด เป็นต้น แต่หนังสือเรียนจากประเทศจีนจะมีจุดด้อย เช่น เนื้อหายากง่ายไม่เท่ากัน บทเรียนจะออกแบบเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมหรือภาษาของผู้เรียนปลายทาง แบบฝึกหัดออกแบบไม่เหมาะสมกับระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป ฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอน โดยอาศัยกรอบทฤษฎี Addie Model คือ (1) วิเคราะห์ (analyze) กลุ่มผู้เรียน เช่น ผู้เรียนหลักสูตรภาษาจีน หรือผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป (2) การออกแบบ (design) เช่น การเลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน หรือการออกแบบเนื้อหาจากผู้สอนเองเพื่อให้บทเรียนใกล้เคียงกับวัฒนธรรมหรือภาษาของผู้เรียนปลายทาง (3) การพัฒนา (develop) ความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับหนังสือเรียน โดยเน้นพัฒนาทักษะในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนและแปล ผ่านกระบวนการทำแบบฝึกหัดจากในหนังสือเรียน (4) การนำไปใช้ (implement) นำความรู้ที่ได้หนังสือเรียนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และ (5) การประเมินผล (evaluate) วิเคราะห์ความคิดเห็น สรุปผลการใช้นหนังสือเรียนจากผู้สอนและผู้เรียนที่ได้ใช้หนังสือเรียนเล่มนั้น ๆ เพื่อนำผลสรุปที่ได้ไปปรับปรุงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาในด้านใดบ้าง

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าแนวทางการพัฒนาปรับปรุงเอกสารการสอนหรือหนังสือเรียนสำหรับนักศึกษาหลักสูตรทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ผู้สอนควรเน้นเนื้อหาบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือการนำไปประกอบอาชีพต่อไป บทเรียนอาจจะเพิ่มเติมในส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพสายงานท่องเที่ยวและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการสถานประกอบการในจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว และนักศึกษาหลักสูตรทั่วไปจะมีข้อจำกัดในด้านระยะเวลาเรียน ผู้สอนควรเพิ่มแบบฝึกหัดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการพูด การฟัง ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันพร้อมกับการประกอบอาชีพได้

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ด้านบทเรียน ด้านแบบฝึกหัด และความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. บทเรียนและแบบฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป

หนังสือเรียนโดยทั่วไปจะเรียบเรียงขึ้นตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง และมีความเป็นมาตรฐาน หนังสือเรียนภาษาต่างประเทศที่เน้นพัฒนาทักษะหลักของผู้เรียนควรจะประกอบไปด้วยคำศัพท์ บทเรียน ไวยากรณ์ และแบบฝึกหัด หนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ประกอบด้วยบทเรียนจำนวน 25 บท และแบบฝึกหัดท้ายบท ทั้งนี้หนังสือเรียนยังมีไฟล์เสียงของบทเรียนแต่ละบทเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟังและฝึกออกเสียงให้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา กลุ่มผู้เรียนหลักสูตรทั่วไปที่เรียนรายวิชาภาษาจีนเป็นรายวิชาเลือกเสรีหรือรายวิชาศึกษาทั่วไป จึงมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้นสำหรับการเรียนรู้ภาษาจีน หนังสือเรียนที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนหลักสูตรทั่วไปไปต้องมีการพัฒนาทักษะด้านภาษาให้ครอบคลุม ด้านบทเรียนต้องเรียบเรียงบทเรียนให้มีความน่าสนใจ เน้นเนื้อหาบทเรียนในรูปแบบบทสนทนา สามารถทบทวนบทเรียนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หนังสือเรียนภาษาจีนต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ต้องมีการเพิ่มเนื้อหาใหม่หรือเนื้อหาสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของภาษาและสังคม (ฐิติวรรณ ชีววิลาส, 2565) ซึ่งพบว่าเนื้อหาในบทเรียนของหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese มีการสอดแทรกเนื้อหาตามสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เนื้อหาบทสนทนาของบทที่ 13 Hobbies (爱好) ปรากฏคำศัพท์ว่า 博客 (Blogs) โดยนำมาเชื่อมโยงในบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับงานอดิเรกด้านไอทีที่มีความทันสมัย ด้านแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับผู้เรียนหลักสูตรทั่วไปต้องมีความหลากหลายให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ สำหรับแบบฝึกหัดที่ดีต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเองและเข้าใจเนื้อหามากขึ้น (ชลลิสต์ ดวงเลิศ และคณะ, 2564) ซึ่งแบบฝึกหัดของหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese มีแบบฝึกหัดต่าง ๆ กันหลายแบบให้ผู้เรียนได้ทบทวนทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการแปล แต่ทั้งนี้แบบฝึกหัดที่ปรากฏในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ยังพบจุดด้อยด้านแบบฝึกหัดการพูดและการฟังที่ยังเป็นรูปแบบการตอบคำถามกึ่งควบคุมมากกว่าการฝึกตอบคำถามแบบอิสระ ซึ่งลักษณะของแบบฝึกหัดที่ดีควรจะออกแบบให้ผู้เรียนตอบคำถามแบบอิสระ และคำถามกึ่งควบคุมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (Cai Yutian, 2023) ด้านบทเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป ควรมีรูปแบบ ดังนี้ (1) บทเรียนเน้นรูปแบบบทสนทนา (2) เนื้อหาที่มีความทันสมัยสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของภาษาและสังคม (3) บทเรียนออกแบบให้ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเอง (4) บทเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และ (5) บทเรียนต้องมีความน่าสนใจเรียบเรียงเนื้อหาอย่างถูกต้องเป็นระบบ ด้านแบบฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป ควรมีรูปแบบ ดังนี้ (1) แบบฝึกหัดมีรูปแบบที่หลากหลาย (2) แบบฝึกหัดสามารถช่วยให้ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเอง (3) แบบฝึกหัดควรมีพื้นฐานอยู่บนสถานการณ์ที่เป็นจริง (4) แบบฝึกหัดครอบคลุมวัตถุประสงค์ของรายวิชา และ (5) แบบฝึกหัดควรส่งเสริมทักษะพื้นฐานด้านภาษาจีนและฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ตอบคำถามได้อย่างอิสระ

ปัจจุบันผู้สอนยังคงประสบปัญหาด้านหนังสือเรียนภาษาจีนหลายเล่มยังขาดคำอธิบายที่เป็นภาษาไทย เนื่องจากหนังสือเรียนภาษาจีนส่วนใหญ่จะเป็นผู้เขียนชาวจีนหรือผู้เขียนชาวต่างชาติ จึงยังเป็นอุปสรรคสำหรับผู้เรียนหลักสูตรทั่วไปที่มีวงคำศัพท์ภาษาจีนที่จำกัด ฉะนั้นผู้สอนควรทำสื่อการสอนเช่น Power Point หรือ ใบงานที่มีภาษาไทยช่วยประกอบคำอธิบายต่าง ๆ ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตำราเรียนจะเป็นประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและสถาบันการศึกษาแห่งอื่นๆ ได้นำไปเป็นแนวทางในการเลือกใช้หนังสือเรียนให้เหมาะสมกับรายวิชาเลือกเสรีหรือรายวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มผู้เรียนหลักสูตรทั่วไป

2. ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

ภาพรวมความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านบทเรียน จุดเด่นของหนังสือเรียน คือ ใช้ภาษาในบทสนทนาและบทอ่านมีความชัดเจน เข้าใจง่ายและมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียน บทสนทนาที่เหมาะสมควรมีจำนวนตัวอักษรระหว่าง 30-100 ตัว (Yang and Ma, 2022) ซึ่งบทสนทนาในหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ปรากฏตัวอักษรระหว่าง 15-147 ตัว ยังนับได้ว่า เป็นบทสนทนาที่มีจำนวนคำเหมาะสมกับผู้เรียน สำหรับจุดด้อยของหนังสือเรียน คือ หนังสือเรียนมีการสอดแทรกเกี่ยวกับ

วัฒนธรรมของประเทศจีนน้อยไป ซึ่งพบในบทสนทนาบทที่ 19 Restaurants (饭馆) เนื้อหากล่าวถึงอาหารจีนเปิดอย่างปักกิ่ง (北京 烤鸭) ซึ่งเป็นอาหารขึ้นชื่อของชาวจีน และหนังสือเรียนภาษาจีนหลาย ๆ เล่มมักจะยกตัวอย่างอาหารจีนเมนูนี้ หากแบบเรียนมีการสอดแทรกเนื้อหาวัฒนธรรมจีนในเรื่องอื่น ๆ จะทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

ภาพรวมความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัด อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยอาจารย์ผู้สอนเน้นความสำคัญเรื่องการวัดประเมินผลการเรียนตามแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความคิดเห็นว่า แบบฝึกหัดต้องช่วยให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น สำหรับนักศึกษาเน้นความสำคัญเกี่ยวกับคะแนนและผลการเรียน จึงมีความคิดเห็นว่าแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความรู้ภาษาจีนของตนเอง จะเป็นตัวช่วยให้ทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบได้ ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese ด้านแบบฝึกหัดที่มีความคิดเห็นสอดคล้อง คือ แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนขาดการฝึกตอบคำถามแบบอิสระ เน้นแบบฝึกหัดที่เป็นกิจกรรมแบบควบคุม (Controlled Activities) มากกว่ารูปแบบอื่น ๆ จึงทำให้กลายเป็นจุดด้อยของหนังสือเรียน 《汉语直通车》 Fast Track Chinese

3. การพัฒนา ปรับปรุงและจัดหาเอกสารการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนในรายวิชา

ปัจจุบันพบว่าหนังสือเรียนภาษาจีนแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ (1) หนังสือเรียนภาษาจีนโดยผู้แต่งชาวไทย (2) หนังสือเรียนภาษาจีนโดยผู้แต่งชาวต่างชาติที่แต่งแบบเรียนขึ้นมาเพื่อให้กลุ่มผู้เรียนที่ไม่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาแม่ และ (3) หนังสือเรียนภาษาจีนโดยผู้แต่งชาวไทยผู้สอนและผู้แต่งชาวจีนร่วมกันแต่ง การจัดหาเอกสารการสอนผู้สอนต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่จะสอนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมกับรายวิชาเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการคำนึงถึงระดับชั้น ระยะเวลา ความสามารถ และจุดประสงค์ของผู้เรียน อีกทั้งการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศต้องคำนึงถึงภูมิหลังของวัฒนธรรมทั้งสองภาษา หากผู้สอนเลือกใช้หนังสือเรียนสำเร็จรูปควรมีการเพิ่มเติมเนื้อหาแปลเป็นภาษาไทย หรือเปรียบเทียบเนื้อหาระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย การพัฒนา หรือปรับปรุงเอกสารการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนในรายวิชาควรคำนึงถึง 4 ประเด็น ดังนี้ (1) หนังสือเรียนเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน (针对性) (2) เนื้อหาในหนังสือเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง (实践性) (3) เนื้อหาที่น่าสนใจ (趣味性) และ (4) เนื้อหามีการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ (科学性) ซึ่งแนวทางการพัฒนาหนังสือเรียนนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการชาวจีนที่เสนอแนวทางไว้ว่า หนังสือเรียนต้องคำนึงถึงหลักการ 4 ประเด็น คือ (1) ใช้ประโยชน์ได้จริง (实用性) (2) มีความน่าสนใจ (趣味性) (3) เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ (科学性) และ (4) เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน (针对性) (Zhang Mengqi, 2022) จากแนวทางดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงและจัดหาเอกสารการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนในรายวิชา ดังนี้

(1) หนังสือหรือเอกสารการสอนต้องมีการเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ บทเรียนออกแบบเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก เนื้อหาในแต่ละบทเรียนมีสัดส่วนที่เหมาะสม

(2) หนังสือเรียนหรือเอกสารการสอนที่แต่งโดยผู้เขียนชาวต่างชาติควรมีคำอธิบายแปลเป็นภาษาไทย เพื่อลดอุปสรรคสำหรับผู้เรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษไม่ค่อยดี

(3) หนังสือเรียนหรือเอกสารการสอนควรเพิ่มเติมเนื้อหาเปรียบเทียบระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย

(4) หนังสือเรียนหรือเอกสารการสอนต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

(5) หนังสือเรียนหรือเอกสารการสอนควรสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั้งประเทศจีนและประเทศไทย

(6) หนังสือเรียนหรือเอกสารการสอนควรมีรูปภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ

(7) หนังสือเรียนหรือเอกสารการสอนต้องมีแบบฝึกหัดที่ส่งเสริมทักษะภาษาจีนที่นำไปใช้ได้จริง

(8) หนังสือเรียนหรือเอกสารการสอนต้องมีแบบฝึกหัดที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจที่ช่วยให้ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเองและมีรูปแบบคำถามที่ฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตอบได้อย่างอิสระ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. รูปแบบกิจกรรมของแบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเล่มนี้มีความหลากหลาย มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาจีนได้ดีขึ้น
2. เนื้อหาในบทเรียนของหนังสือเรียนเล่มนี้ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ผู้เรียนสามารถนำไปใช้เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มการวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาจีนสำหรับรายวิชาทักษะเฉพาะทาง เช่น ภาษาจีนเพื่องานโรงแรม ภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น
2. ควรเพิ่มเติมการศึกษาวิจัยสำหรับการจัดหาแบบเรียนหรือการออกแบบหนังสือเรียนที่สอดคล้องกับบริบทนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เช่น การเพิ่มคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องสถานที่สำคัญในจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น
3. ควรเพิ่มการวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาจีนเล่มอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบสำหรับเป็นแนวทางในการจัดหาเอกสารการสอนที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ชนิกานต์ รัตนชัยไพศาลกุล. (2564). การศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. *วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน*, 8(2), 169-194.
- ชลสินธุ์ ดวงเลิศ, ยอดขวัญ ชันติยู และแคททีริยา เขาวงศ์. (2564). การศึกษาวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีน กรณีศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 “Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021”*.
- จิตติวรรณ ชีววิภาส. (2565). รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับนักศึกษากรุปมรายวิชาศึกษาทั่วไป: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 154-177.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (2567). *คู่มือนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประจำปีการศึกษา 2567*. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- สุदारัตน์ จงบุญลสิทธิ์. (2562). การใช้รูปแบบการสอน ADDIE Model เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21. *การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2 “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม”*.
- Cai, Y. (2023). Short Term Spoken Chinese Threshold Textbooks A systematic study of the teaching materials. *Journal of Sinogram Culture*, 15(339), 78-80.
- Tan, M. (2020). *Fast Track Chinese* (2th ed.). China: Sinolingua Press.
- Yang, W. & Ma, L. (2022). Preparation and Application pf Local Teaching Textbooks for “Chinese+Tourism” in Thailand Take Travel Around Thailand (Chinese-Thai bilingual version) as an example. *Journal of Sinology and Chinese Language Education*, 1(2), 32-42.
- Zhang, M. (2022). Analysis of the Attributes of Business Chinese Textbooks. *Journal of Sinogram Culture*, 20(318), 66-68.

การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม
The Study on Instructional Guideline to Enhance Active Citizenship
for Grade 6 Students at Photsri Municipal School, Under the Administration
of Mahasarakham Municipality

ARTICLE INFO

Article history:

Received 12 June 2024

Revised 29 July 2024

Accepted 17 August 2024

Available Online 29 August 2024

จตุรภัทร ไสยสมบัติ^{1,*} และ มนตรี วงษ์สะพาน²

Jaturapat Shaisombat^{1,*} and Montree Wongsaphan²

ABSTRACT

This study had two goals: 1) to study components for being active citizenship and 2) to study instructional guideline to enhance active citizenship for Grade 6 students at Pho Si Municipal School, under the administration of Mahasarakham Municipality. The Research were conducted in two phases, Phase 1 documents synthesizing and Phase 2 study empirical data. The key informants in Phase 2 were two teachers of Pho Si Municipal School, purposive selected from their expertise with a strong background in teaching active citizen subject. The research instruments included data recording forms and instruction interview forms.

The research revealed four components of being a strong citizen, which include: 1) respecting rights, 2) being responsible for roles and duties, 3) engaging in critical participation, and 4) being an agent of change. The instruction to enhance active citizenship among Grade 6 students at Pho Si Municipal School, under the Mahasarakham Municipality should emphasize on learner-centered incorporating active learning that allows students to engage in real-world situations and foster respect for rights, adherence to rules, responsibility for roles and duties, critical thinking in logic analyzing information, and promote of democratic values among the students.

KEYWORDS: INSTRUCTIONAL GUIDELINES / ENHANCE ACTIVE CITIZENSHIP / BEING ACTIVE CITIZENSHIP

¹ หลักสูตรดุริยางค์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

Ph.D. (Curriculum and Instruction Program), Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: 65010592004@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ 2) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรีสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้แบ่งระยะดำเนินการ 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสังเคราะห์เอกสาร และระยะที่ 2 การศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 2 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์การสอนเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมี 4 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 1) การเคารพสิทธิ 2) การรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ 3) การมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) การเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง สำหรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรีสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจากสถานการณ์จริง และเสริมสร้างนักเรียนให้รู้จักการเคารพสิทธิ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ รู้จักใช้วิจารณญาณในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารด้วยเหตุผล และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยแก่นักเรียน

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการเรียนการสอน / การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง / การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

บทนำ

การส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้เด็กและเยาวชนในสังคมนั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่สังคมไม่สามารถละเลยได้ จะต้องพยายามกล่อมเกล้าให้เด็กและเยาวชนเห็นพ้อง ยอมรับ และพัฒนาสังคมไปในแนวทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) (ชล บุนนาค, 2561) ที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมไปถึงการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น นำเหตุผลมาใช้ในการแก้ปัญหาและความขัดแย้ง (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการบัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับการเสริมสร้างการเป็นพลเมืองของประชาชนในประเทศไว้ว่า “หน้าที่ของประชาชนชาวไทยมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ รักษาผลประโยชน์ของชาติ ปฏิบัติตามกฎหมาย เข้ารับการศึกษา รับราชการทหารและพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม” สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มีเป้าหมายพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้องรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (บุญร่วม เทียมจันทร์ และศรีธัญญา วิชาวธรม, 2561; สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) เป้าหมายดังกล่าวจะเห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับการสร้างเยาวชนให้มีความเป็นพลเมืองที่ดีและเข้มแข็งของสังคม แต่วัฒนธรรมทางสังคมไทยในปัจจุบันต่างเอื้อต่อระบบอุปถัมภ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติของเด็ก และเยาวชนผ่านการครอบงำทางความคิดเป็นสิ่งที่ขัดขวางการพัฒนาพลเมืองของประเทศชาติ (วิชัย ดันตศิริ, 2551) ทั้งนี้การเป็นพลเมืองที่ดีถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นเองได้ ต้องได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว สังคม สถาบันการศึกษา เป็นต้น (Faour and Muasher, 2001; วราภรณ์ สามโกเศศ, 2558) อย่างไรก็ตามสังคมไทยในปัจจุบันได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความเป็นพลเมืองที่ดี โดยผ่านทางการจัดการศึกษาด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้ แต่จากสภาพการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองสำหรับประเทศไทยนั้น มีเนื้อหาสาระตามที่หลักสูตรกำหนดไม่มากจนเกินไป การสอนเน้นความรู้ในภาคทฤษฎีและมีการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย ทั้งที่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง คือ การเคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพกฎกติกา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม การได้มาจึง

คุณลักษณะดังกล่าวต้องมีการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและกระบวนการกลุ่ม จึงจะถือว่าได้ประโยชน์สูงสุด (ศศิธร อติศรเมธา กุล และคณะ, 2566)

ในระบบการศึกษามีการส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยมีการระบุไว้ในมาตรฐานการศึกษา พุทธศักราช 2561 มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งสรุปได้ว่าการเน้นพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม มีประเพณีและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต เน้นปลูกฝังคนในประเทศชาติให้เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ และมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตย มีความรักชาติ รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักเคารพกฎระเบียบของสังคม มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ด้วยความยุติธรรมในสังคม เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีจิตสาธารณะมุ่งเน้นรักษาประโยชน์เพื่อส่วนร่วม (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2564; คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดี รวมถึงปลูกฝังจิตสำนึกให้ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำไปสู่การเป็นพลเมืองของไทยที่มีคุณภาพและก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองของโลกที่สมบูรณ์ โดยให้สถานศึกษาได้มีการจัดการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการสอดแทรกและเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งไว้ในหลักสูตรที่เป็นแกนหลัก เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ในหลักสูตร (รัชนิวรรณ ตั้งภักดี, 2560; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2564; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2563)

แนวทางการเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้สอนและผู้เรียนต้องร่วมมือกันคิดพิจารณาและร่วมกันปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ การเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างต้องขึ้นนำให้ร่วมกันคิดไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน แต่ให้วัดคุณค่าผลงานของหมู่คณะมากกว่าผลงานของบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดความสามัคคี และการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมทุกครั้ง ต้องเป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเกิดประสิทธิภาพและมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ (ประเวศ วะสี, 2556)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและให้ผู้เรียนสามารถแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในทิศทางเดียวกัน อันนำมาซึ่งความสำเร็จในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง รวมถึงตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

วิธีการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ความหมายและองค์ประกอบ 2) วิธีเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 3) ลักษณะพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ 4) การวัดและประเมินผลการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์เอกสาร

เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ หนังสือ บทความ และงานวิจัย จำนวน 35 เรื่อง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาคัดเลือกจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2566 สืบค้นจากฐานข้อมูล Thaijo ProQuest ERIC และ Google Scholar

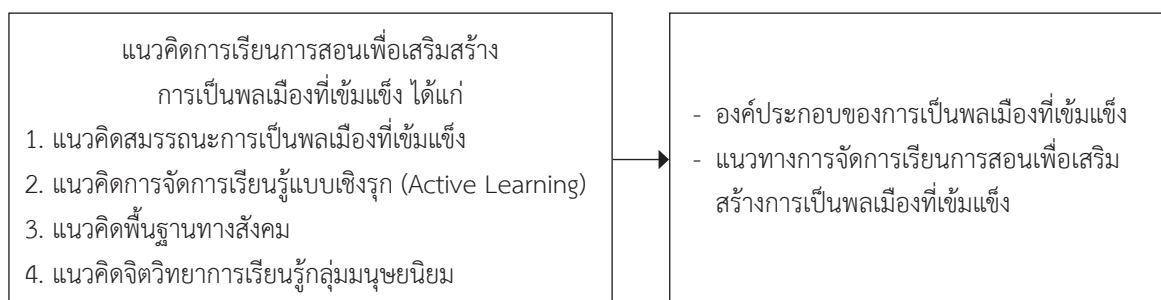
ระยะที่ 2 ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์

เป็นการศึกษาแนวการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและการทำกิจกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูในโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 2 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากผู้ที่มีการสอนหรือและเป็นผู้ที่รับผิดชอบโครงการกิจกรรมที่เสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 5 ปี ระยะเวลาดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

กรอบแนวคิด

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์เอกสาร

เป็นการสังเคราะห์หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดขององค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

แหล่งข้อมูล

หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลประเด็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. สร้างแบบบันทึกข้อมูล เป็นตารางวิเคราะห์ประเด็นที่กำหนดเพื่อสังเคราะห์แนวคิดจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2. นำประเด็นที่กำหนดในแบบบันทึกข้อมูลเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของประเด็นที่ต้องการใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในตาราง จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3. นำประเด็นที่กำหนดในแบบบันทึกข้อมูลเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อมูลที่กำหนดกับสิ่งที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการประเมินความสอดคล้องของแบบบันทึกข้อมูล

4. นำผลการประเมินความสอดคล้องของแบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งประเด็นที่กำหนดในแบบบันทึกข้อมูลจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.50-1.00 จึงจะถือว่าใช้ได้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2564) ผลการประเมินพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบบันทึกข้อมูลมีค่าเท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง นอกจากศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นงานวิจัยทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศจากฐานข้อมูล Thajjo ProQuest ERIC และ Google Scholar แล้วทำการคัดเลือกบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2566 จำนวน 35 เรื่อง แบ่งออกเป็น หนังสือ 5 เรื่อง บทความ 20 เรื่อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 10 เรื่อง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้องค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการบันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูลที่เป็นตารางวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจำแนกตามประเด็นที่กำหนด

ระยะที่ 2 ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 2 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์การสอนเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และเป็นผู้ที่รับผิดชอบโครงการกิจกรรมที่เสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในโรงเรียน เพื่อทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

แหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนและเป็นผู้รับผิดชอบโครงการกิจกรรมเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

เครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพแบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นทำการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 6 ข้อ

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในประเด็นของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และประเด็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย จากนั้นนำผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรีสังักตเทศบาลเมืองมหาสารคามจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้ต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.50-1.00 ถึงว่าใช้ได้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2564) ผลการประเมินพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม

4. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะในส่วนของประเด็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จากนั้นจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และการทำกิจกรรมเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

2. สัมภาษณ์ครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และผู้รับผิดชอบโครงการตามประเด็นในแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งศึกษาเอกสารของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักเรียน ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตห้องเรียน การทำกิจกรรมของนักเรียน และข้อมูลที่ได้จากเอกสาร มาทำการแยกตามประเด็นที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปความคิดเห็นอื่น ๆ ที่ได้จากการสังเคราะห์ในประเด็นที่ใกล้เคียงกัน จากนั้นทำการรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลของเอกสารตามหัวข้อที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และแปลผลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) การเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการเคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รวมถึงยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2) การรับผิดชอบตอบทบาทหน้าที่ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกโดยการมีความรับผิดชอบตอบทบาทหน้าที่ของตนเองและส่วนร่วม รับผิดชอบตอบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ 3) การมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณ์ญาณ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถี่ถ้วนรอบครอบ และ 4) การเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้เกิดความรู้ การวางแผน การริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2. การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรีสังักตเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งต้องยึดถือหลักการรู้การใช้เหตุผล ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา ระเบียบและข้อตกลง เข้าใจถึงความเท่าเทียมกัน การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จะเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากสถานการณ์จริง เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ให้นักเรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ดังนั้นครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักฝึกฝนพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในสังคมอย่างจริงจัง ได้แก่ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ครูและนักเรียนต้องร่วมมือกันคิดและปฏิบัติ จากการศึกษาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์เอกสาร และสอดคล้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ดังข้อความต่อไปนี้

“ในการทำกิจกรรมไม่ว่าจะในโรงเรียน หรือนอกโรงเรียนควรให้นักเรียนได้รู้จักคิดหาวิธีการทำกิจกรรมด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักที่จะค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง รู้จักการทำงานด้วยตนเอง” (ครู ก, วันที่ 10 พฤษภาคม 2567)

“การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนนั้นครูต้องปล่อยให้ให้นักเรียนรู้จักคิดด้วยตนเอง หาข้อมูลด้วยตนเอง รู้จักคิด วิเคราะห์การทำงานร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม” (ครู ก, วันที่ 10 พฤษภาคม 2567)

ทุกกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นต้องไม่มีการแย่งระหว่างครูกับนักเรียน การมีส่วนร่วมในการคิด และการทำงานจะช่วย ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทำให้เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ดังข้อความต่อไปนี้

“ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูจะต้องมีส่วนร่วมร่วมกับนักเรียน ไม่ควรแบ่งแยกเพราะเป็นหน้าที่หรือส่วนที่นักเรียน ต้องดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งในส่วนนี้ คือ ครูต้องดำเนินการจัดกิจกรรมไปพร้อมกันกับนักเรียนเรียนรู้ไปพร้อมกันเพื่อไม่ให้เป็นการแบ่งแยกชนชั้นหรือความแตกต่าง” (ครู ก, วันที่ 10 พฤษภาคม 2567)

การจัดการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมทุกอย่างต้องคอยชี้แนะให้นักเรียนได้ร่วมกันคิดไปในทิศทางที่เป็น ประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันว่าใครเก่งกว่ากัน แต่ให้วัดคุณค่าที่ผลงานที่ทำร่วมกันมากกว่า ผลงานที่เป็นรายบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ดังข้อความต่อไปนี้

“ครูควรมีการแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่กันนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่สังคม รู้จักเสียสละ และรู้จักแบ่งปันผู้อื่น” (ครู ข, วันที่ 12 พฤษภาคม 2567)

“เราต้องรู้จักเสียสละ และอย่ากลัวคนอื่นได้ดีกว่าเรา ครูต้องคอยเป็นผู้ชี้แนะ อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนรู้จักการ เสียสละ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ” (ครู ข, วันที่ 12 พฤษภาคม 2567)

ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกในการสื่อสาร แต่ควรเน้นให้ผู้เรียนได้พูดความจริง เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็น ดังข้อความต่อไปนี้

“การทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างมีเหตุผล เพื่อฝึกให้ นักเรียนสื่อสารในสิ่งที่ถูกต้องเป็นจริงเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง” (ครู ก วันที่ 10 พฤษภาคม 2567)”

จะเห็นว่าว่าทุกกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีการเน้นกระบวนการแก้ปัญหาาร่วมกัน รู้จักความอดทน การใช้เหตุผล การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง นอกจากจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และต้องแสดงออกถึงพฤติกรรม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยครูให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรมตามความเหมาะสม

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเคารพสิทธิ การรับผิดชอบต่องานหน้าที่ การมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ และการเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ คือ พฤติกรรมที่เกิดจากการแสดงออกของนักเรียนที่บ่งบอกถึงการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตามองค์ประกอบของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ ได้มาจากการสังเคราะห์องค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน และเป็นองค์ประกอบที่สามารถ วัดและมองเห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้มีความแตกต่างจากองค์ประกอบงานวิจัยที่ผ่านมา เนื่องจาก งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะศึกษาพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งประกอบด้วย การเคารพสิทธิของผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม การมีส่วนร่วมทางสังคม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการมีคุณธรรมจริยธรรม (ศุภชัย สมนวน และคณะ, 2565) ซึ่งพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้มีการกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อย่างไรก็ตามการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในการเรียนการสอนยังได้รับการสอดแทรกและมีการสนับสนุนให้เห็นเป็นรูปธรรมผ่านนโยบายทางการศึกษาด้านค่านิยมหลัก 12 ประการ ที่ต้องการมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ (วสันต์ สรรพสุข, 2565; ศุภชัย สมนวน และคณะ, 2022; อัสหะมะ หะยีฮุสเซน, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย สมนวน และคณะ (2022) ได้ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้สรุปว่าองค์ประกอบ

ของสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในตัวบุคคลของนักเรียน โดยองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) ความเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 3) การเคารพสิทธิของผู้อื่น 4) การยอมรับความแตกต่างของส่วนรวม และ 5) การมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพสิทธิ 2) การรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ 3) การมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) การเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้ยึดแนวคิดพื้นฐานปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ซึ่งมีแนวคิดสำคัญที่ว่า การศึกษาควรเน้นการจัดการเรียนการสอนในทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา ความสนใจ ความถนัด สังคม อาชีพ และลักษณะพิเศษของนักเรียนที่ควรได้รับความสนใจและได้รับการส่งเสริมให้มากที่สุด โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีอิสระในการใช้ความคิดและลงมือปฏิบัติ เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นและมีความเท่าเทียมกันในความเป็นประชาธิปไตย การจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีและเข้มแข็ง สามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและสังคมได้ ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการบ่มเพาะนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และสามารถนำความรู้และการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข โดยองค์ประกอบของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จะเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการพัฒนาพฤติกรรม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ดังนี้

1.1 การเคารพสิทธิ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างรับผิดชอบ และเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง กล้าตัดสินใจที่จะตัดสินใจ หากพบเห็นว่าการละเมิดสิทธิ สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างเต็มที่ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน ในการนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้มีการกำหนดพฤติกรรมของนักเรียนที่ก้าวสู่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมีสำนักสภาสภาว่า นักเรียนต้องปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เชื่อมมั่นในหลักการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างรับผิดชอบ และเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง สร้างแรงจูงใจให้คนตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถให้คำปรึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันและรู้จักเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งเป็นบุคคลที่รักความเป็นธรรมและความเสมอภาค มุ่งมั่นปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองของประเทศชาติ โดยการแสดงออกผ่านกิจกรรม (Dhanita Doungwilai and Issara Kanjug, 2023; Sincer, et al., 2022; ศุภชัย สมนวล และคณะ, 2022) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสหะมะ หะยียุโซะ (2565) ได้กล่าวถึงการเคารพสิทธิ คือ การปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างรับผิดชอบ และเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง สร้างแรงจูงใจให้คนตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม กล้าตัดสินใจตัดสินใจหากมีการละเมิดสิทธิ สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันด้วยความเต็มใจ

1.2 การรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงการรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องกฎ กติกา ระเบียบทางสังคม และการรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม คือการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก สิ่งที่เขาไม่ได้สำหรับผู้เรียน คือ ความรับผิดชอบ การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง จะส่งผลให้ประเทศเกิดการพัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้การรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (ทิพย์พาพร ต้นติสุนทร, 2557; ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา ฉัตรช่อฟ้า (2564) ได้กล่าวถึงการสร้างและพัฒนาการเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การพัฒนาการเป็นพลเมืองด้วยการให้อิสระทางความคิด เน้นการรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกของสังคม ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างมั่นคง เพราะทุกคนได้มีส่วนร่วมในระดับชุมชน สังคม และระดับประเทศ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ ชาญศิลป์ (2561) ได้ศึกษาความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย ซึ่งกล่าวถึงภาพรวมว่าเยาวชนจะต้องมีความเป็นพลเมืองในด้านการยึดมั่นความถูกต้อง ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

1.3 การมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน สามารถตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงแสดง

คุณค่าหรือประโยชน์ของการกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้เกิดแก่นักเรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กำหนดไว้ว่า นักเรียนจะต้องมีความรู้ในการแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้น มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภีร์ สมอนา (2558) เรื่อง ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโครงการโรงเรียนพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ได้กล่าวไว้ว่า “พลเมืองที่ดีควรมีลักษณะของผู้ที่รู้จักคิดวิเคราะห์ แยกแยะว่าสิ่งใดสมควรปฏิบัติ ไม่สมควรปฏิบัติ รู้จักติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักคิดอย่างมีเหตุและผล เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป

1.4 การเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนรู้ได้จักวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งจากสถานการณ์ต่าง ๆ มีความคิดในการริเริ่มวางแผนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้วยการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติทำงานร่วมกับผู้อื่น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตัดสินใจในการลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง หรือการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของตนเอง หรือเกิดจากความขัดแย้งระหว่างการทำงานร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน สำหรับครูจะมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนกล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญกับปัญหาหรือเหตุการณ์จากสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยเหตุและผล ในการนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2564) ได้ระบุไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) โดยให้นักเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้นักเรียนรู้จักที่จะเรียนรู้จากการร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายเป็นเจ้าของการเรียนรู้อย่างแท้จริง นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by doing) โดยการให้นักเรียนเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือเสมือนจริง โดยการฝึกให้นักเรียนรู้จักวางแผน ฝึกปฏิบัติ และฝึกการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อร่วมกันสรุปโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน และที่สำคัญคือควรเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นบทบาทของนักเรียนในการแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dhanita Doungwilai and Issara Kanjug (2023) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงและการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งด้วยจิตสำนึกต่อโลก พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ควรพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด และต้องเป็นการคิดในเชิงบวกที่สร้างสรรค์ โดยการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง รู้จักการวางแผน และกล้าตัดสินใจแก้ปัญหา จากเหตุการณ์หรือจากสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการใช้เหตุและผลในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ควรจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้แก่เด็กนักเรียนหลายหลาย และเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2564) ได้ให้แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม (Service Learning) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคิด ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและรู้ช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชนและสังคม และการจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมยังเป็นการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติของนักเรียนได้ดี พร้อมทั้งช่วยเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนได้เป็นอย่างดี 2) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ครูใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้นักเรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ถือว่าเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องให้เกิดปัญหาจริง และเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น รวมทั้งช่วยให้นักเรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ 3) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการสอนที่มุ่งช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงและเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติพรดา พลเยี่ยม (2018) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ได้กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม 2) การเคารพซึ่งกันและกัน 3) ความรับผิดชอบ และ 4) การตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยการจัดการเรียนการสอนจะต้องให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ครูและนักเรียนต้องร่วมกันคิดและร่วมมือกัน ทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นเน้นการมีส่วนร่วมในการคิดและ

การปฏิบัติงาน ร่วมกันคิดไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และการจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องนำพาให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เรียนรู้จากสถานการณ์จริง มีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองที่ดีที่ควรจะเป็น การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมของตนเอง รวมถึงการรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ครูต้องเปิดโอกาสและเวลาให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรม (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2558) และครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนพฤติกรรมในการปฏิบัติในการเป็นพลเมืองเข้มแข็งในสังคมอย่างจริงจัง เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศตามวิถีประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งจากการปฏิบัติธรรมต่าง ๆ หรือการดำเนินชีวิตนอกห้องเรียนและในโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นการฝึกการปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบของสังคม ฝึกเป็นจิตสาธารณะ มีคุณลักษณะและค่านิยมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง พร้อมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) นอกจากนี้ครูมีบทบาทหน้าที่ในการเอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ คุณลักษณะและค่านิยมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับวัยวุฒิของนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2564; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปทำวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนได้ในรูปแบบของการวิจัยพัฒนาหลักสูตร เสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหรือการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
2. ครูที่ต้องการพัฒนานักเรียนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สามารถนำองค์ประกอบการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งทั้ง 4 องค์ประกอบ ไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ โดยการจัดให้นักเรียนได้มีการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ให้นักเรียนรู้จักคิดและหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หาแนวทางแก้ปัญหาโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และเรียนรู้จากสถานการณ์จริง
3. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียน โดยสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดทำเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการวิจัยและพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนในทุกระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
3. ควรมีการวิจัยและศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนในทุกระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชนและเข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา*. เซ็นจูรี.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2564). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). รายงานเฉพาะเรื่องที่ 12 หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ. สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.
- คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษา. (2554). ยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561. สำนักงานนโยบายกด้านพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา.
- ชล บุนนาค. (2561). โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SGDs). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ฐิตวิธดา พลเยี่ยม. (2018). แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 11(1), 177-185.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2564). การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. ตักสิลาการพิมพ์.
- ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2557). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. สถาบันนโยบายศึกษา.
- ทิตนา เขมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 25). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญร่วม เทียมจันทร์ และ ศรัญญา วิชาธรรม. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) พร้อมหัวข้อเรื่องทุกมาตราฉบับสมบูรณ์. สำนักพิมพ์ The Law Group.
- ประเวศ วะสี. (2556). สร้างคุณค่าความเป็นคน สร้างสุขภาพชุมชนให้เข้มแข็ง : อนาคตของชาติและมนุษยชาติอยู่ที่คุณค่าความเป็นคนและชุมชนเข้มแข็ง (พิมพ์ครั้งที่ 2). มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.).
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการบริการสังคมสำหรับนิสิตครูวิทยาศาสตร์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 9(19), 32-33.
- ปริญญ เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education). อักษรสัมพันธ์.
- รัชนิวรรณ ตั้งภักดี. (2560). ผลของการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการ ผลิตสื่อโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิด เชิงออกแบบในนิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(3), 123-137.
- วารภรณ์ สามโกเศศ. (2558). ว่าด้วย Active Citizen. <https://thaipublica.org/2015/08/varakorn-125/>
- วสันต์ สรรพสุข. (2565). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามแนวคิดการศึกษาเชิงวิพากษ์สำหรับนิสิตวิชาชีพครู. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 16(3), 139-153.
- วัชรินทร์ ขาญศิลป์. (2561). ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 187-209.
- วิชัย ตันติศิริ. (2551). วัฒนธรรมพลเมือง. สถาบันนโยบายศึกษา.
- ศศิธร อติสมธากุล และคณะ. (2566). รูปแบบการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเยาวชนตามระบอบประชาธิปไตย. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(2), 659-674.
- ศุภชัย สมนวล และคณะ. (2022). องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 7(12), 175-186.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. *คุรุสภาวิทยากร*, 2(1), 1-15.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). แนวทางการจัดการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง. <https://cbethailand.com/หลักสูตร-2/กรอบหลักสูตร/สมรรถนะหลัก-6-ประการ/สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง>

- สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดและเป้าหมายตามเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา. บริษัท 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ). สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). ระดับสมรรถนะทั้ง 5 *Scale of Competencies*.
<http://www.chaisiri-nites.hi-supervisory5.net/home/smrthna>
- สุกักร์ สมอนา. (2558). ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโครงการโรงเรียนพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า. สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- อภิญา ฉัตรข้อฟ้า. (2564). การสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(3), 121-134.
- อัสหะมะ หะยิโยชะ. (2565). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
<https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/19191/1/6320120621.pdf>
- Doungwilai, D. and anjug, I. (2023). A learning model promoting higher-order thinking skills and active citizenship with global mindedness. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 12(2), 886-892.
- Faour, M. and Muasher, M. (2001). *Education for citizenship in the Arab world: key to the future*. Carnegie Endowment for International Peace.
- Sincer, et al. (2022). Students' citizenship competencies: The role of ethnic school composition and perceived teacher support. *Theory & Research in Social Education*, 50(1), 125-155.

การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

The Development of Information Technology for School Administration
under the Angthong Primary Educational Service Area Office

ARTICLE INFO

Article history:

Received 28 June 2024

Revised 5 August 2024

Accepted 21 August 2024

Available Online 29 August 2024

นิทัศน์ กลัดแก้ว^{1,*} และ กมลวรรณ วรรณชนง²

Nithat Kladkaew^{1,*} and Kamonwan Wanthanang²

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the information technology for school administration; 2) compare the school information technology by classifying the personal aspects; and 3) investigate the development of information technology for school administration. This research divided into 2 steps. The first step was studying and comparing the information technology for school administration. The sample consisted of 298; 23 school directors and 275 teachers which divided by using stratified sampling as their positions, and then using lottery drawing for the simple random sampling. The first step tool was a questionnaire which its reliability at 0.957. The statistics used mean, standard deviation, Independent sample t-test, One-way ANOVA, and double test (LSD). The second step of the research was presented the development of information technology for school administration. The key informants consisted of 9 experts with purposive sampling. The interview was used to collect data. The content analysis was conducted in this study.

The results of the research were as follows: 1) The overall for school administration information technology was at a high level. The highest aspect was using information technology for the general management; meanwhile, the lowest aspect was for the budget; 2) The different age staffs used different kind of information technology at statistical significance of .05; and 3) the guidelines for using information technology for school administration were providing the information system or softwares and training staffs to literate them in personnel and budget management. Information technology should be using for data analysis, planing, and public relation.

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

M.P.A. (Public Administration), Public Administration, Faculty of Humanities and Social sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: notent@hotmail.com

KEYWORDS: INFORMATION TECHNOLOGY / SCHOOL ADMINISTRATION / ANGTHONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 2) เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา วิจัยดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการในสถานศึกษา จำนวน 23 คน และครู จำนวน 275 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 298 คน โดยแบ่งชั้นภูมิตามสถานภาพตำแหน่ง แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.957 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบอิสระ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี และขั้นตอนที่ 2 นำเสนอการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้อำนวยการ ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณ 2) บุคลากรในสถานศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 3) แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ควรจัดหาและฝึกอบรมการใช้งานระบบ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวิเคราะห์ วางแผนการดำเนินงาน และประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: เทคโนโลยีสารสนเทศ / การบริหารสถานศึกษา / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางเทคโนโลยี ด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาการ ๆ ทำให้การเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) โดยเฉพาะด้านการศึกษา บิลล์ เกตส์ (Gates, 1996) ผู้ก่อตั้งบริษัทไมโครซอฟท์ เคยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาว่าในโลกยุคต่อไป การเรียนจะไม่ได้มีเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่คนจะสามารถเรียนได้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางด่วนข้อมูล (Information Superhighway) ซึ่งจะก้าวเข้ามามีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของมนุษย์

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 โดยยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนานคนในช่วงวัยเรียน มีการพัฒนาทักษะความสามารถ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาได้กล่าวถึงเทคโนโลยีทางการศึกษา ไว้ในหมวดที่ 9 มาตราที่ 63-69 ซึ่งมีเนื้อหาโดยสรุปกล่าวว่า รัฐจะต้องจัดสรรคลื่นความถี่ จัดหาสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสื่อสารสำหรับการศึกษา ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาบุคลากรทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และให้ผู้เรียนได้รับสิทธิในการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในทุกระดับและเพียงพอต่อความต้องการของการดำเนินงาน สนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา / สถานศึกษาให้ครบถ้วนโดยวิธีการสนับสนุนจากรัฐบาลและภาคีเครือข่าย เพื่อรองรับการทำงาน และการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับ Digital Literacy และสมรรถนะครูในทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในฐานะหน่วยงานที่มีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดได้มีการกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยมีนโยบายด้านประสิทธิภาพในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการฐานข้อมูลมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ทุกระดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2565)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ประกอบกับกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 กำหนดให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณี

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก มีวัสดุ อุปกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย งบประมาณมีจำกัด บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

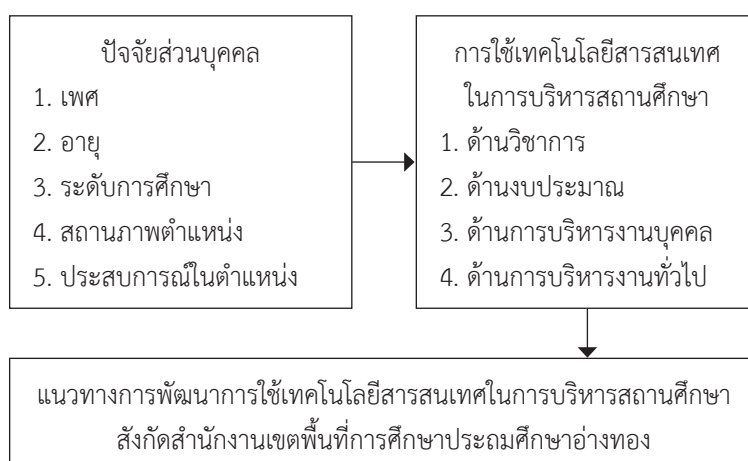
ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 96 คน และครู จำนวน 1,163 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,259 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 23 คน และครู จำนวน 275 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 298 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ใช้วิธีการคัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้มีหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษาในระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และผู้ดำเนินนโยบายระดับจังหวัดไปปฏิบัติในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษา

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่ง ใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แต่ละด้านประกอบด้วย 6 ข้อคำถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ผลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.957

การวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด
2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการและครู จำนวน 298 ชุด
3. รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 298 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ
4. วิเคราะห์และประมวลผลตามขั้นตอนต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแจ้งวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการสัมภาษณ์ และแจ้งกำหนดการนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวันเวลาที่นัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตามประเด็นคำถามและวัตถุประสงค์
3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของคำสัมภาษณ์
4. วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ และสถานภาพตำแหน่ง โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม โดยการทดสอบทีแบบอิสระ (Independent Sample t-test) และจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประชากรมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และหากแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ด้วยวิธี Fisher's LSD
3. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านวิชาการ	4.30	0.47	มาก
2	ด้านงบประมาณ	4.21	0.67	มาก
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.24	0.56	มาก
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.49	0.50	มาก
	รวม	4.31	0.47	มาก

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.50) รองลงมา ได้แก่ ด้านวิชาการ ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.47) ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.67)

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศและสถานภาพตำแหน่ง โดยการทดสอบทีแบบอิสระ (Independent Sample t-test) ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ

	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	P-value
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ชาย	93	4.38	0.46	1.61	.109
	หญิง	205	4.28	0.47		

ตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ เพศชาย และเพศหญิงมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัด จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

	สถานภาพตำแหน่ง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	P-value
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ผู้อำนวยการ	23	4.46	0.41	1.66	0.098
	ครู	275	4.30	0.47		

ตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งผู้อำนวยการและครูมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และหากแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ด้วยวิธี Fisher's LSD ดังตารางที่ 4-7

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2.81	4	0.70	3.31	.011*
ภายในกลุ่ม	62.37	293	0.21		
รวม	65.19	297			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงเปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ด้วยวิธี Fisher's LSD ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามอายุ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

อายุ	ไม่เกิน 25 ปี	26-35 ปี	36-45 ปี	46-55 ปี	56 ปีขึ้นไป
ไม่เกิน 25 ปี	-	.314*	.365*	.353*	.466*
26-35 ปี	-	-	-	-	-
36-45 ปี	-	-	-	-	-
46-55 ปี	-	-	-	-	-
56 ปีขึ้นไป	-	-	-	-	-

ตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมมากกว่า ผู้ที่มีอายุ 26-35 ปี ผู้ที่มีอายุ 36-45 ปี ผู้ที่มีอายุ 46-55 ปี และผู้ที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	0.45	2	0.22	1.02	.363
ภายในกลุ่ม	64.74	295	0.22		
รวม	65.19	297			

ตารางที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง

แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	1.40	4	0.35	1.61	.171
ภายในกลุ่ม	63.78	293	0.22		
รวม	65.19	297			

ตารางที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง ไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้พิจารณา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ โดยมีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สรุปแนวทางประเด็นที่สำคัญดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานบุคคล ควรจัดหาระบบ / โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีความสะดวก รวดเร็ว และเชื่อถือได้ เพื่อนำมาใช้ในการควบคุมการลาของบุคลากร ใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) และเว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากร ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการควบคุมการลาของบุคลากร ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.16) และผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลของตนเองผ่านระบบออนไลน์ได้ จัดหาระบบการรายงานข้อมูลอัตราค่าส่งไปยังหน่วย

งานต้นสังกัด นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสรรหาและเลือกสรรบุคลากร รับสมัครบุคคลเพื่อเข้ารับการสรรหาและเลือกสรรผ่านระบบออนไลน์ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเสนอใบลาและอนุมัติการลาของบุคลากร

3.2 ด้านงบประมาณ ควรพัฒนาหรือจัดหาระบบ / โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการควบคุมงบประมาณ จัดหาระบบ / โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อจัดเก็บข้อมูลแผนปฏิบัติการด้านงบประมาณ นำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการวิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านงบประมาณ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการด้านงบประมาณของสถานศึกษา อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านงบประมาณ จัดหาโปรแกรมจัดทำทะเบียนคุมการเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับเจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษา และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลทรัพย์สิน การทำแผนการกำกับตรวจสอบ ติดตามทรัพย์สิน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าถึงได้ง่ายและมีความหลากหลาย สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา โดยมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ บุญขวัญ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต่อสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา อยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

1) บุคลากรในสถานศึกษา ที่มีเพศแตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้าถึงคนทุกเพศอย่างเท่าเทียมกัน และทุกคนเห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงทำให้บุคลากรในสถานศึกษาไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

2) บุคลากรในสถานศึกษา ที่มีสถานภาพตำแหน่งแตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะกฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารการศึกษาทั้ง 4 ด้านในทุกสถานภาพตำแหน่ง และทุกคนมีความคาดหวังที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวิมล คล่องแคล่ว (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ผู้บริหาร ครูธุรการ และครูผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเห็นต่อสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3) บุคลากรในสถานศึกษา ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีอายุน้อยกว่าจะเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยได้มากกว่าบุคลากรที่มีอายุมากกว่า จึงทำให้สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาได้มากกว่า สอดคล้องกับ พิเชษฐ ทองนาวา (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามอายุพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4) บุคลากรในสถานศึกษา ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความหลากหลาย สะดวกสบาย และใช้งานได้ง่าย ทำให้ผู้ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาได้ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกคิน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5) บุคลากรในสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน การปฏิบัติงานในแต่ละด้านผู้ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกันมีการงานที่ไม่แตกต่างกัน ทำให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกคิน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีในการบริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรพัฒนาหรือจัดหาระบบหรือโปรแกรมที่มีความสะดวก รวดเร็ว และเชื่อถือได้ เพื่อนำมาใช้ในการควบคุมการลาของบุคลากร และอบรมบุคลากรให้สามารถใช้ระบบหรือโปรแกรมควบคุมการลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเสนอใบลาและอนุมัติการลาของบุคลากรเพื่อเป็นการประหยัดและลดขั้นตอน จัดหาระบบการรายงานข้อมูลอัตราค่าจ้างไปยังหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อช่วยในการวางแผนอัตราค่าจ้าง ใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) และเว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากร นำเทคโนโลยีสารสนเทศในการสรรหาและเลือกสรรบุคลากร รับสมัครบุคคลเพื่อเข้ารับการสรรหาและเลือกสรรผ่านระบบออนไลน์ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.16) และผู้ที่เป็เจ้าของข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลของตนเองผ่านระบบออนไลน์ได้ สอดคล้องกับ ณัฐพร สงวนหงษ์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชูร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการวางแผนการจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรด้านทักษะการใช้คอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่องและชัดเจน อบรมบุคลากรให้มีความชำนาญการในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ ทางการศึกษา จัดหาข้อมูลระบบสารสนเทศ โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการวางแผนให้กับบุคลากรให้มีความพร้อมต่อการนำไปใช้งาน และสอดคล้องกับ พรทิพย์ บุญขวัญ (2564) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลบุคลากรแบบออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลการบรรจุแต่งตั้ง ระยะเวลาการปฏิบัติราชการ แผนพัฒนาบุคลากร รายบุคคล การลาต่าง ๆ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ความดีความชอบ ความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลสถานศึกษาแบบออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนอัตราค่าจ้าง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งให้ตรงตามความต้องการของแต่ละสถานศึกษา เป็นต้น ควรจัดให้มีเทคโนโลยีบริหารอัตราค่าจ้างแบบ Real time ที่รวดเร็วและง่ายต่อการตัดสินใจในการวางแผนอัตราค่าจ้าง ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการใช้เทคโนโลยีแก่ผู้บริหาร และบุคลากรที่มีอายุมาก เพื่อเสริมสร้างทักษะในการทำงานในยุค 4.0 เพื่อให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านงบประมาณ ควรพัฒนาหรือจัดหาระบบหรือโปรแกรมมาใช้ในการควบคุมงบประมาณ และจัดเก็บข้อมูลแผนปฏิบัติการด้านงบประมาณ และอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในใช้งานงานระบบหรือโปรแกรมมาใช้ในการควบคุมงบประมาณ และจัดเก็บข้อมูลแผนปฏิบัติการด้านงบประมาณ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านงบประมาณ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการด้านงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ จัดทำโปรแกรมจัดทำทะเบียนคุมการเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับเจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษา และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บ

ข้อมูลทรัพยากร การทำแผนการกำกับ ตรวจสอบ ติดตามทรัพยากร สอดคล้องกับ ญัตติฯ สวทช. (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรมีแนวทางการสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้สอน หรือจัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปในการประเมินผลการจัดงบประมาณแต่ละโครงการด้วยระบบดิจิทัล และสอดคล้องกับ พรทพ. ๒๕๖๔ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดให้มีระบบการจัดทำแผนงบประมาณ การประเมิน และติดตามการใช้งบประมาณ การวิเคราะห์งบประมาณ ที่สามารถเชื่อมโยงผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีกันได้ทั้งหน่วยงานภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษาเพื่อช่วยให้ด้านงบประมาณมีความแม่นยำถูกต้องมากขึ้น ลดความผิดพลาด และย่นระยะเวลา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ นอกจากนี้ควรส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับงานงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริหาร งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการบริหารงานทั่วไป ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ควรจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาหรือจัดหาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกัน โดยบุคลากรที่มีอายุน้อยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษามากกว่าบุคลากรที่มีอายุมากกว่า ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ควรฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรทุกช่วงอายุให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ ดังนั้นเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคลและด้านงบประมาณ โดยส่งเสริมและสนับสนุนระบบหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อให้ในการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลข้อมูล ส่งเสริมและสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐาน และให้ความรู้แก่บุคลากรในการใช้เทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานด้านวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. ควรศึกษาวิจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัด
3. ควรศึกษาการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสถานศึกษาเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. (2550, 16 พฤษภาคม).
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก. หน้า 29.
- กฤติภัทร ศิริภัทรนิธิโกสิน. (2564). การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). การศึกษาไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- จิรัฐ คล่องแคล่ว. (2563). สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=61421229123
- ณัฐพร สงวนหงษ์. (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ
-ศรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท].
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พรทิพย์ บุญขวัญ. (2564). กระบวนการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดพิจิตร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
<https://e-thesis.mcu.ac.th/thesis/4339>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 74 ก. หน้า 12,
18-19.
- พิเชฐ ทองนาวา. (2564). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสตูล [สารนิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (2567). ทะเบียนประวัติ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อ่างทอง.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.). New York: Harper and Row.
- Gates, B. (1996). *The Road Ahead*. Michigan: Penguin Books.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ห้องเรียนชิงช้าสวรรค์

สารชีวิตจากความทรงจำ

ผู้เขียน : ผศ.ดร.ประวิทย์ สิมมาตัน

ISBN 978-616-429-567-4

จำนวนหน้า 160 หน้า (บันทึกคดี) / ราคา 150 บาท

บทวิจารณ์โดย : รศ.ดร.สุทัศน์ วงศ์กระบกถาวร¹

คำนำ ของต้นเดือนสิงหาคม ฟ้ามุ่ยม้วน ฝอยฝนหล่นมาบางเบา ผมนั่งอ่านหนังสือเงียบ ๆ ที่ระเบียงหน้าบ้าน เป็นหนังสือที่เคยอ่านมาแล้วหลายปี ผมคิดว่าหนังสือเล่มนี้มีอะไรหลายอย่างที่นาสนใจ ทั้งมุมมองเรื่องราวในชีวิตผู้คน ที่ชวนให้น่ามาจินตนาการ สร้างสรรค์เรื่องราวรูปแบบเรื่องสั้นที่ตัวเองถนัดได้

“ห้องเรียนบนชิงช้าสวรรค์” คือหนังสือที่ผมกำลังกล่าวถึง ผู้เขียนคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ สิมมาตัน อาจารย์ นักวิชาการสายเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เขียนโปรยคำเต็มแนะนำหนังสือบนหน้าปกว่า “บันทึกการเรียนรู้ที่มีความสุข” ถ้อยคำดังกล่าว พอประมวลจาก “เรียนรู้” และ “ความสุข” หนังสือขนาดเหมาะมือเล่มนี้น่าจะจัดอยู่ในประเภท “สารบันเทิง”

ในความจุ 160 หน้าของหนังสือขนาด 16 หน้ายกพิเศษ ผู้เขียนแบ่งเนื้อหาออกเป็น 14 ประเด็น คือ ห้องเรียนบนชิงช้าสวรรค์ ความคิดและดินสอ ตะกร้าความคิด ระบบคิดแยก หนังสือมือสอง กระสอบเวลา สุขกับภาพ อาหารสามเวลา กระต่อนางเอก เพื่อนเก่าบ้านไกล กระเป๋าเดินทาง การเดินทางของคนแปลกหน้า เรื่องหมาหมา และเรื่องของเขา

ในคำนิยมที่เขียนโดยศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ คุณไพบรินทร์ ขาวงาม กวีซีไรต์ ปี 2538 กล่าวถึงหนังสือเล่มนี้เหมือนบอกเล่ากระซิบเรื่องราวว่า “..ผมอ่านพบศิลปะเรียงร้อยร้อยความ เห็นภาษาสื่อสารง่าย รับรู้ความช่างคิด ช่างสังเกต สัมผัสการเก็บรายละเอียดเหตุการณ์ร่วมสมัยกับความทรงจำในอดีตของผู้เขียนหลายเรื่องเหลื่อมซ้อนกันอยู่กับประสบการณ์ของผู้อ่าน...” และ “..บางเรื่องบางตอนอ่านแล้วอมยิ้ม เขาช่างคิดได้ละเอียดลึกซึ้ง น่ารัก ทั้งที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นคนอยู่กับเทคโนโลยีทันสมัย น่าจะท่วมท้นไปด้วยหลักวิชาการ กลับมีแง่มุมมองโลกและชีวิตที่ทำให้เราติดตาม..”

จากการอ่านหนังสือเล่มนี้แล้วสองรอบ ได้เห็นความละเอียด พิถีพิถันของผู้เขียนในการนำเสนอเนื้อหา แทบทุกประเด็นที่ตั้งขึ้นนั้น แสดงให้เห็นความเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต และช่างเปรียบเทียบ

ในประเด็น “กระเป๋าเดินทาง” ผู้เขียนนำเสนอโดยใช้ฉากการขึ้นภูกระดึง คิดถึงภาพชีวิตของผู้คนหลากหลาย ซึ่งต่างแบกกระเป๋าสัมภาระไปยังจุดหมาย ลูกหาบก็ทำหน้าที่ของเขา นักท่องเที่ยวก็แบกสัมภาระ หรือสิ่งของส่วนหนึ่งไปเอง บางคนมาใหม่ บางคนมาอีก มาแต่ละครั้งก็พบความเปลี่ยนแปลงมาด้วย ซึ่งการเดินทางก็เหมือนกับการเคลื่อนของชิงช้าสวรรค์

¹ รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Associate Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

ที่ต่างเวลาให้หมุนไปพบฉากใหม่ ๆ และประสบการณ์ชีวิตที่อาจนำความเปลี่ยนแปลงมาให้แต่ละคน เช่นเดียวกับ “การเดินทางของคนแปลกหน้า” ซึ่งเล่าผ่านการโดยสารแท็กซี่ สะท้อนเรื่องราวของคนในยุคปัจจุบันที่เห็นแก่ตัว ความไว้น้ำใจเชื่อใจกันลดลงจนกลายเป็นหวาดระแวงในที่สุด

กล่าวกันว่า การหยิบฉวยเอาสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่คนทั่วไปมองข้าม นำมาขบคิด ขยายความ ใส่รายละเอียดและเชื่อมโยงเป็นเรื่องราว นั่นคือคุณสมบัติสำคัญอย่างหนึ่งของนักเขียน โดยทุกประเด็นหัวข้อของหนังสือเล่มนี้ก็มีลักษณะเช่นนั้น อย่างเช่น “กระสอบเวลา” ที่ผู้เขียนแสดงมุมมองเกี่ยวกับการแบ่งเวลาของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน หนึ่งวันมี 24 ชั่วโมงเหมือนกัน จะบริหารเวลาอย่างไรเพื่อจัดค่าอ้างว่า “ไม่มีเวลา” ออกไป หรือการพิจารณาเรื่องราวของ “หนังสือมือสอง” โดยจินตนาการผ่านร่องรอยของการใช้งาน เริ่มจากหนังสือเรียนที่รับช่วงมาจากพี่ ขยายมาจนถึงหนังสือมือสองที่เป็นของคนแปลกหน้าที่ไหนไม่รู้ ชวนคิดว่าเจ้าของคนก่อนคือใคร บางทีก็ทิ้งบางสิ่งบางอย่างเอาไว้ เช่นถ้อยคำ กระดาษ ตัวรถเมล์บันทึกสั้น ๆ สิ่งเหล่านี้กระตุ้นให้เกิดจินตนาการไม่รู้จบ แม้แต่ “เรื่องหมาหมา” ผู้เขียนบอกเล่ามุมมองอันน่ารักของ “ฝูงหมา” ที่ทำงานเป็นทีม ด้วยการร่วมมือกันขโมยไก่ย่างของแม่ค้า แสดงให้เห็นความเข้าใจชีวิตและการเอาตัวรอดของหมา แบบเสียตีสี่เล็ก ๆ ทำนอง งานนี้หมาฉลาดกว่าคน

“สุขกับภาพ” แสดงให้เห็นถึงการเล่นกับถ้อยคำ ปกติเราจะได้ยินได้ใช้คำว่า “สุขภาพ” แต่ประเด็นนี้ ผู้เขียนซึ่งเชี่ยวชาญด้านการ “ถ่ายภาพ” ได้มองการถ่ายภาพว่าเป็นความสุข การจัดมุมกล้อง การเฝ้ารอดด้วยความใจเย็น เป็นศิลปะการใช้ชีวิตอย่างหนึ่ง นอกจากการถ่ายภาพจะถือเป็นวิชาชีพที่ทำรายได้ดีแล้ว ภาพแต่ละภาพยังซุกซ่อนเรื่องราวต่าง ๆ ไว้มากมาย น่าค้นคว้า ติดตาม หรือจินตนาการ เรื่อง “กระต๋อมนางเอก” ก็ชักชวนผู้อ่านย้อนสู่วัยเยาว์ที่มี ‘หนังกลางแปลง’ เดินเรื่องโยงโยมาถึงภาพปัจจุบัน ณ สถานที่เดิม ๆ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยกลไกของกาลเวลาเป็นสิ่งที่ควรทำความเข้าใจ

“ตะกร้าความคิด” บอกเล่าถึงบรรยากาศบนรถโดยสารในป้ายคล้อยของวันหนึ่งที่นักเรียนบนเรือครูให้ทำโครงงานสานตะกร้าว่าจู้จู้จุกจิก ไร้ประโยชน์ ซึ่งผู้เขียนได้เสนอความคิดผ่านเหตุการณ์นี้ว่า “เด็กน้อยเอ๋ย..พวกเจ้าไม่อาจเข้าใจเหตุผลตะกร้างานฝีมือที่เจ้าสาน เจ้าคิด เจ้าทำ นั่นคือการฝึกหัดสังเกต การคิด ฝึกทักษะ ฝึกความอดทนจากสิ่งที่ไม่ต้องเสาะหา อดทนต่อความผิดหวัง การข้มความรู้สึก การวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาจากกระบวนการเรียนที่หลากหลาย..” (หน้า 37) ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะนำไปสู่อนาคตของแต่ละคนเมื่อเข้า “ระบบคัดแยก” ที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยความเข้าใจ ตามแบบฉบับของคนเป็น ‘ครู’ มีการเปรียบเทียบไว้อย่างคมคายว่า ‘ต้นหมากด้านหลังอาคารเรียน บางลูกสีเขียว บางลูกเริ่มอมเหลือง บางลูกสีแสด ไม่มีคนเคี้ยวหมาก หมากจึงร่วมเต็มโคนต้น มันเกิดขึ้นมาบนทลายเดียวกัน แต่ทำไม ‘สุก’ ไม่พร้อมกัน เหมือนพวกเราเกิดพร้อมกันปีเดียวกันหรือไล่เลี่ยกันแต่ ‘สุข’ ไม่พร้อมกัน” (หน้า 44)

พัฒนาการทางด้านความคิดและจินตนาการ ได้รับการหล่อหลอม ตกแต่ง เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม ครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน สังคม จากการมองชิงช้าสวรรค์คือ ‘ฝักมะขามเทศยักษ์ที่หมุนได้’ ของเด็ก มาเป็น ‘นาฬิกายักษ์ที่บอกว่า เวลาล่วงเลยมามากแล้ว’ นั่นคือสาระที่เตือนสติเราให้ ‘ใช้ชีวิตอย่างมีสติและเข้าใจ’ ดูแลทั้งหัวใจตนเองและผู้อื่น

ที่สำคัญ.....สรรพสิ่งล้วนเป็นอนิจจัง ชีวิตคนเรามีทุกขมีสุข มีขึ้นมีลง เกิดแล้วก็ต้องตาย แตกดับสลายไปตามกาลเวลา เหมือนดังที่ผู้เขียนอุปมาเป็นปรัชญาสัจธรรมว่า “ไม่มีใครอยู่บนชิงช้าสวรรค์ได้ตลอดไป” นั่นแล.

เอกสารอ้างอิง

ประวิทย์ สิมมาทัน. (2560). *ห้องเรียนบนชิงช้าสวรรค์*. พิมพ์.

การเตรียมต้นฉบับ

[ชื่อเรื่องภาษาไทย] (TH SarabunPSK ขนาด 18 pt. หนา)

[English Title] (TH SarabunPSK ขนาด 18 pt. หนา)

ชื่อผู้แต่งคนที่หนึ่ง^{1*}, คนที่สอง² และ คนที่สาม³ (TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.)

Author 1^{*}, Author 2² and Author 3³ (TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.)

ABSTRACT (16 pt. ตัวหนา)

The purposes of this research were: [ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) กลุ่มตัวอย่าง 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) วิเคราะห์ข้อมูลโดย 5) สถิติที่ใช้ในการวิจัย] (ย่อหน้า 1.5 cm TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

The results of the research found that: (ย่อหน้า 1.5 cm TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3, คำที่ 4, คำที่ 5 (อย่างน้อย 3 คำ)

(เว้นวรรค 1 เคาะทิ้งหลังคำที่ 1 และหน้าคำที่ 2 โดยใช้เครื่องหมาย (,) ขึ้นระหว่างคำ)

¹ หลักสูตร สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาไทย)
หลักสูตร สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาอังกฤษ)

² ตำแหน่งทางวิชาการ คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาไทย)
ตำแหน่งทางวิชาการ คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาอังกฤษ)

³ ตำแหน่งทางวิชาการ คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาไทย)
ตำแหน่งทางวิชาการ คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาอังกฤษ)

*Corresponding author; e-Mail address: xxxxxxxxx@xxxxxx.xxxx (ต้องเป็นอีเมลที่ติดต่อได้ตลอดจนกว่าจะตอบรับบทความ)

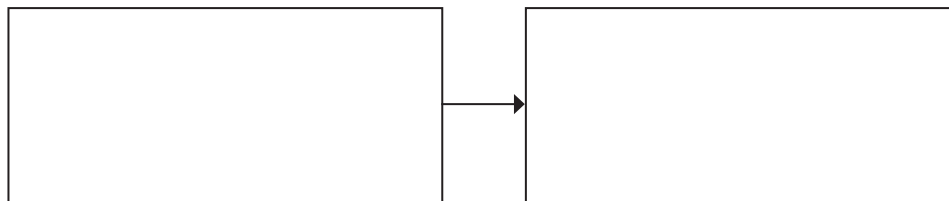
วิธีดำเนินการวิจัย (16 pt. ตัวหนา)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ย่อหน้า 1.5 cm TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.)

ประชากร.....

กลุ่มตัวอย่าง.....

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ขนาด 14 pt.)

1.
2.
3.

การเก็บรวบรวมข้อมูล (ขนาด 14 pt.)

1.
2.
3.

การวิเคราะห์ข้อมูล (ขนาด 14 pt. ตามวัตถุประสงค์การวิจัย)

1. โดยใช้ (สถิติที่ใช้ในการวิจัย).....
2. โดยใช้ (สถิติที่ใช้ในการวิจัย).....
3. โดยใช้ (สถิติที่ใช้ในการวิจัย).....

ผลการวิจัย (16 pt. ตัวหนา)

แสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย (ย่อหน้า 1.5 cm TH TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.).....

ในส่วนนี้ให้มีตาราง / แผนภูมิ / แผนที่ / แผนผัง / รูปภาพ

รวมกันได้ไม่เกิน 5 ประเภท

- ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

(TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. หนา และจัดไว้กลางหน้ากระดาษ)

การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ศึกษาและดูตัวอย่างหลักการเขียนอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association 7th edition) โดยที่ งานวิจัย ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน **ไม่เกิน 5 ปี** / หนังสือ ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน **ไม่เกิน 10 ปี** / **ทฤษฎี** ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน **ไม่มีวันหมดอายุ** (หากแต่ต้องเลือกที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่ศึกษา) ให้เขียนเอกสารอ้างอิงภาษาไทย ต่อด้วย เอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (เรียงตามตัวอักษร)

(ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง)

1. ในรูปแบบบทความในหนังสือ

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDRF. ใน *ทีศนา แคมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ (บ.ก.), แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (น. 1-18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2. ในรูปแบบหนังสือ (ในรูปแบบรูปเล่ม)

ทีศนา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

3. ในรูปแบบวิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

รุ่งลาวัลย์ ละอาคา. (2559). *การพัฒนากระบวนการส่งเสริมสุขภาพทางกายของเด็กวัยอนุบาลสำหรับผู้ปกครองชนบทอีสาน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและแนวคิดการชี้แนะ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. ในรูปแบบวิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์

รุ่งลาวัลย์ ละอาคา. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปรับใช้วัฒนธรรมพื้นบ้านของครูและผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลตามวิถีชีวิตชนบทอีสาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. <http://lib.edu.chula.ac.th/IWEBTEMP/25641103/738134111934335.PDF>

5. ในรูปแบบวารสาร

ชุดิมา ธนาวัฒน์. (2562). การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E โดยใช้สื่อประสมเรื่อง ซอฟต์แวร์ประมวลผลคำ (Microsoft word 2013) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(7), 9-23.

6. ในรูปแบบเว็บไซต์

รุ่งลาวัลย์ ละอาคา. (2557, 20 มิถุนายน). *ปฐมวัยเพลินเล่นเป็นเรียน..สัมผัสกับธรรมชาติ สัมผัสแห่งปัญญาบทรเรียนจากดิน น้ำ ต้นไม้ สัตว์น้อยใหญ่และสายลม*. <https://www.gotoknow.org/posts/397519>

7. ในรูปแบบราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 10 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 33. หน้า 1-18.

ตัวอย่างรูปแบบตาราง

ตารางที่ 1

ลำดับที่	รายการ	รายการ

หมายเหตุ:

การขึ้นหน้าใหม่ทุกครั้งจะต้องมีชื่อตารางและหัวตารางทุกครั้ง มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	รายการ

หมายเหตุ:

ตัวอย่างการจัดรูปแบบภาพ

ภาพที่ 1

หมายเหตุ:

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทรศัพท์ 0-4371-2622, 08-6474-5641

เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu/index>